

1993-09-08

VITTNESUTSAGOR AV VLADIMIRFÅNGAR, DEL IV, VORWERK-WAUER

1. VORWERK, Joachim 24/2/56*
2. VOSS, Hans Erich 31/1/56 ^(ly+rv) och 24/5/57
3. WALLENSTEIN, Ernst 25/1/56 och 12/8/58
4. WAUER, Adalbert 12/2/54
5. -----
6. Dokument om KUPRIANOV, Gennadij Nikolajev 4/1/79,
30/4/79, 14/1/81, 15-16/1/81, 23/1/81, 28/1/81,
14/10/81, 13/11/81, 29/6/84, 21/9/89, 16/10/91 och
14/12/91
7. Dokument om LALIKOV, Nikolaj 29/6/84, 1/8/84,
3/8/84, 24/8/84, 24/6/85, 19/7/85, 25/9/85 och
16/10/91
8. -----
9. -----
- 10 PM GEFÄNGNIS WLADIMIR 15/5/54
11. PM FÖRTECKNING ÖVER FÅNGAR I VLADIMIR 15/5/54
12. PM FÖRTECKNING ÖVER FÅNGAR I VLADIMIR 3/7/54
13. PM OM FÄNGELSET I VLADIMIR 26/8/54
14. PM SAMMANSTÄLLNING OM RAOUL WALLENBERG OCH HANS
EVENTUELLA VISTELSE I VLADIMIR (april och maj 1957)
15. BREV OM VLADIMIRFÄNGELSET FRÅN SUCHDIENST HAMBURG
7/4/59
16. PM OM UTSAGOR AV VLADIMIRFÅNGAR 9/1/59
17. PM OM UTSAGOR AV VLADIMIRFÅNGAR 1/7/59
18. RAPPORT: SOVJET 1977: VLADIMIRFÄNGELSET, AMNESTY
INTERNATIONAL SVENSKA SEKTIONEN
19. PM ÖVER VLADIMIR-DOKUMENT I UD:S WALLENBERGARKIV
24/8/90
20. FÖRTECKNING ÖVER FÅNGAR I VLADIMIR 3/10/90
21. PM OM VLADIMIR (MAKINEN) 21/12/90
22. PM OM VITTEN FRÅN VLADIMIR 19/5/93

*Angivna datum anger när berörda samtal ägt rum

- 23 Raoul Wallenbergs uppehållplatser enligt H. Rosenfelds bok "Raoul Wallenberg - Angel of Rescue" (1982)
- 24. Raoul Wallenbergs uppehållplatser enligt Wallenberg-Föreningen i Stockholm
- 25. Lista över böcker om Raoul Wallenberg
- 26. Lista över hyllningar av Raoul Wallenberg maj 1979-februari 1993

Ich Unterfertiger, Dr. Joachim Vorwerk, wohnhaft Hamburg 20, Loogestieg 17, erkläre hierdurch in Bestätigung und Ergänzung schon früher gemachter Angaben Folgendes und bin, wann immer bereit, dieses vor Gericht oder vor jedweder Behörde unter Eid zu bestätigen.

Ich war gegen Ende des Krieges Verwaltungsreferent beim Sonderbeauftragten für Wirtschaftsfragen bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest (Gesandter Dr. Neubacher).

Am 23. August 1944 wurde ich zusammen mit anderen Mitgliedern der Deutschen Gesandtschaft von den rumänischen Behörden im Gesandtschaftsgebäude interniert und kurz danach in ein ehemaliges deutsches Reservelazarett verlegt. Etwa am 1. September 1944 übernahmen die Russen den Befehl über die Internierten. Kurz darauf wurde ich mit anderen Gesandtschaftsmitgliedern per Auto nach einem Ort in der Gegend von Bacau und von dort mit Flugzeug über Charkow nach Moskau transportiert, wo wir am 8. September 1944 ankamen. Ich wurde dort sogleich im Lefortowskaja-Gefängnis, in einer Zelle - wahrscheinlich 141 oder 142 - im II. Stock untergebracht. Die Zelle - die Dritte von der Stirnseite des Gebäudes aus - befand sich in dem Flügel, wo im Parterre der Ausgang zum Bad war, und zwar an der Seite, wo nur vier Zellen lagen.

In dieser Zelle bekam ich als Zellenkameraden die deutschen Staatsangehörigen Korvettenkapitän Dipl.-Ing.

Eduard Bretthauer aus Essen und Kaufmann Paul Wittern aus Hamburg.

Soweit ich mich erinnere, war es im Frühjahr 1945, als ich hörte, dass der deutsche Staatsangehörige Willi Roedel, Gesandtschaftsrat bei der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, mit einem Schweden, namens Wallenberg, in einer Zelle des Lefortowskaja-Gefängnisses zusammensitze. Wallenberg sollte im Auftrage des Schwedischen Roten Kreuzes gearbeitet haben und meiner Erinnerung nach wurde erzählt, dass er in Berlin verhaftet worden sei. Wer mir dieses mitgeteilt hat, kann ich nicht mit Sicherheit sagen. Ich halte es für sehr wahrscheinlich, dass ich diese Mitteilung während eines Spazierganges auf dem Hofe von dem deutschen Staatsangehörigen Wallenstein, einem Mitarbeiter der Deutschen Gesandtschaft in Bukarest, erhalten habe. Im Spazierhof habe ich öfters mit Wallenstein gesprochen. Die Gespräche wurden durch die Bretterwand, ohne dass wir uns sehen konnten, geführt. Ich kann mich bestimmt entsinnen, dass er mir bei einer solchen Gelegenheit dasjenige, was er über Roedel in Erfahrung gebracht hatte, erzählte. Hieraus schliesse ich, dass er mir auch mitgeteilt hat, mit wem Roedel zusammensass, und dass dabei das Gespräch auch auf Wallenberg gekommen ist. Ich kann mich nicht erinnern, in welcher Zelle Wallenberg gesessen hat, aber daran ganz genau, dass erzählt wurde, dass er im Lefortowskaja-Gefängnis war.

Seitdem habe ich nie mehr etwas über Wallenberg gehört.

In der Zeit Juli-September 1948 sass ich in verschiedenen Zellen im Lefortowskaja-Gefängnis, doch nicht

mit meinen früher genannten Zellenkameraden. Am 8. September 1948 wurde ich zum Wladimir-Gefängnis überführt, wo ich bis zum 12. Oktober 1955 festgehalten wurde. Von dort aus wurde ich entlassen und kam am 14. Oktober 1955 nach Westdeutschland.

Hamburg, den 24. Februar 1956

Joachim Vorwerk

UR.Nr. 486 / 1956

Hiermit beglaubige ich, der hamburgische Notar

F r i t z D a v i d s

die vorstehende, vor mir geleistete Unterschrift des
Herrn Dr. Joachim V o r w e r k, Oberregierungsrat,
geb. am 18. August 1902 in Laubau / Schles., Hamburg
20, Loogestieg 17, ausgewiesen durch Personalausweis
HH C 443 742. - - - - -

Hamburg, den 24. F e b r u a r 1956. - - - -

Davids

Översättning.

Undertecknad, Dr. Joachim Vorwerk, boende Hamburg 20, Loogestieg 17, avger härmed följande förklaring såsom bekräftelse på och komplettering till redan tidigare gjorde uttalanden och är alltid beredd att inför domstol eller annan myndighet under ed bekräfta densamma. Jag var vid slutet av kriget »Verwaltungsreferent» hos det särskilda

ombudet för ekonomiska frågor vid tyska beskickningen i Bukarest (envoyén dr. Neubacher).

Den 23 augusti 1944 blev jag tillsammans med övriga medlemmar av tyska beskickningen internerad av rumänska myndigheter i beskickningsbyggnaden och en kort tid därefter placerad i ett f. d. tyskt reservsjukhus. Omkring den 1 september 1944 övertog ryssarna kommandot över de internerade. Kort därefter blev jag tillsammans med andra beskickningsmedlemmar sänd med bil till en ort i närheten av Bacau och därifrån med flyg via Charkov till Moskva, dit vi anlände den 8 september 1944. Jag insattes där omedelbart i en cell — antagligen 141 eller 142 — i tredje våningen i Lefortovskaja-fängelset. Cellen — den tredje från byggnadens framsida — låg i den flygel, i vars bottenvåning utgången till badet befann sig, och den låg på den sida, där det endast fanns fyra celler.

I denna cell fick jag som cellkamrater de tyska medborgarna korvettkapten ingenjör Eduard Bretthauer från Essen och affärsmannen Paul Wittern från Hamburg.

Såvitt jag kan erinra mig var det på våren 1945 som jag erfor, att den tyske medborgaren Willi Roedel, legationsråd vid tyska beskickningen i Bukarest, satt i en cell i Lefortovskaja-fängelset tillsammans med en svensk vid namn Wallenberg. Wallenberg skulle ha arbetat för svenska röda korset och, efter vad jag minns, berättade man att han häktats i Berlin. Vem som berättade detta för mig kan jag inte med bestämdhet säga. Jag håller det för högst sannolikt, att jag under en promenad på gården erhöll detta meddelande från den tyske medborgaren Wallenstein, medarbetare vid tyska beskickningen i Bukarest. På promenadgården talade jag ofta med Wallenstein. Samtalen fördes genom brädväggen utan att vi kunde se varandra. Jag kan tydligt erinra mig att han vid ett sådant tillfälle berättade för mig vad han kände till om Roedel. Därför antar jag att han också meddelade mig med vem Roedel satt tillsammans, och att samtalet därvid också berörde Wallenberg. Jag minns inte i vilken cell Wallenberg satt, men däremot erinrar jag mig helt tydligt att man berättade att han befann sig i Lefortovskaja-fängelset.

Därefter har jag inte hört någonting mer om Wallenberg.

Under tiden juli—september 1948 satt jag i olika celler i Lefortovskaja-fängelset men inte tillsammans med mina tidigare nämnda cellkamrater. Den 8 september 1948 överfördes jag till Vladimir-fängelset, där jag hölls fängslad till den 12 oktober 1955. Därifrån blev jag frigiven och kom den 14 oktober 1955 till Västtyskland.

Hamburg den 24 februari 1956.

(u) Joachim Vorwerk

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	

Strängt förtrolig.

S M

P. M.

angående samtal med tyske medborgaren Ernst Wallenstein den 25 januari 1956 i bostaden Frankfurt a/Main, Daneckerstrasse 22.

På fråga, huruvida Wallenstein från tiden i Lefortovskaja-fängelset kunde erinra sig någon japan, som satt fängslad där, svarade han, att så varit fallet. Ungefär i början av år 19. var en japan placerad i II. Stock i den tredje cellen från trappan räknat, vilken, såvitt Wallenstein känner till, varit juridisk ämbetsman i Mansjuriet. Med honom hade Wallenstein aldrig haft kontakt, däremot med japanens cellkamrat, en Oberleutnant Ulrich Genth eller Gentsch, som var född omkring 1920 och tidigare bosatt i Berlin, Lagardestrasse 3 eller 4. Hans fader var kyrkoherde vid Gedächtniskirche i Berlin och lär hava avlidit år 1934 eller 35.

Då Wallenstein och Suppryan skilts åt, fortsatte knackningar dem emellan över tredje cellen, räknat från trappan, i III. Stock.

På särskild förfrågan förklarade Wallenstein, att det aldrig hade blivit honom bekant att Wallenberg och Roedel någon gång suttit i II. Stock. Med stor säkerhet kunde nämligen konstateras, om knackningarna kom underifrån, i samma höjd eller uppifrån. Wallenberg och Roedel hade genom knackningar kunnat precisera cellens läge och även meddelat sitt cellnummer, vilket Wallenstein emellertid numera icke kunde erinra sig.

Beträffande svenskar eller personer med namn, tydande på svensk härstamning, erinrade sig Wallenstein från fångenskapen Myrman, Holger Bergström och Paul Nilson, den sistnämnde tro-
ligen dansk. Dessa tre hade Wallenstein träffat i lägret i Inta

Tillfrågad över ytterligare fängelsekamrater, som eventuellt kunde hava något att säga om svenskar i rysk fångenskap, svarade Wallenstein, att Doktor Erich Franz Sommer, som återvänt i oktober månad 1955 till Västtyskland, möjligen kunde lämna vissa upplysningar. Wallenstein skulle den 26 januari 1956 tillsammans med honom resa till Berchtesgaden-Schönau, Pension Wölflerlehen, för att där genomgå kurbehandling.

- - - - -

Beträffande Lefortovska-fängelset förklarade Wallenstein, att cellerna där hade en längd av omkring 4 m och en bredd av omkring 3 m samt att cellhöjden var relativt hög. Såvitt Wallenstein kunde erinra sig, var taket rakt och väggarna var ungefär 40 cm tjocka och försedda med kraftig kalkputs. Samtliga väggar var, enligt Wallensteins mening, lika tjocka. Cellerna hade stora dubbla fönster med en lucka, som kunde öppnas. Man kunde inte se ut genom fönstret på grund av att en bleckskärm utanför fönstret hindrade utsikten. I cellerna fanns tre liggplatser, ett litet bord, en toalett och rinnande kallt vatten.

Frankfurt a/Main den 25 januari 1956

N. Stein

Erich Franz Sommer

Auszugsweise Abschrift eines Schreibens
des Deutschen Roten Kreuzes-Suchdienst Hamburg -,
Hamburg-Osdorf, Blomkamp 51, Abteilung II (Zivil-
gefangene in der UdSSR) vom 12. August 1958

.....

Unsere Befragung von Heimkehrern erstreckte sich insbesondere auf die Gefängnisse Butyrka und Wladimir. Das Gefängnis Wladimir ist uns als Haftort für prominente Persönlichkeiten bekannt und erschien uns deshalb für eine Befragung von Heimkehrern notwendig. Nachfolgend nennen wir Ihnen einige Heimkehrer, deren Aussagen uns für die Nachforschung nach Herrn Raoul Wallenberg interessant erscheinen und ausserdem gewisse Anhaltspunkte für seinen Verbleib nach der Gefangennahme geben.

Der Heimkehrer Albrecht Schwieder, wohnhaft in Frankfurt/M., Neuenhainerstr. 24, sagt u.a. folgendes aus:

"Auf Ihre Anfrage teile ich Ihnen mit, dass ich den Obengenannten nicht mit Bestimmtheit kenne. Ich glaube, ihn in der Butyrka gesehen zu haben"

Herr Karl Kraemer, Heimkehrer, wohnhaft in Monsheim Krs. Worms, Hauptstr. 43, berichtet uns folgendes:

"Das Bild von dem Vermissten, Raoul Wallenberg, ist mir bekannt aus der Zeit vom Frühjahr 1949 aus dem Abgangs-Gefängnis Butyrka. Wir waren zu Dritt, (Kriegsgefangene) mit russ. Zivilisten in einer Zelle. Karl Miltott, der Dritte, u. eben der Gesuchte, hatten zu der Zeit eine Verurteilung, die lautete: "Todesstrafe". Hinrichtungen gab es zu der Zeit noch keine. Es hiess damals 25 Jahre und 5 Jahre Zwangsarbeit. Ich wurde im April 49 als einziger Deutsche der Zelle mit russ. Zivilisten nach Sibirien verschickt. Seit dem Abgang nach Sibirien habe ich nur noch Nachricht von Karl Miltott erhalten."

Der Ende 1955 aus der UdSSR heimgekehrte Herr Ernst Wallenstein, wohnhaft in Frankfurt/M.-Süd, Danneckerstr., berichtet dem Sohn des damals noch inhaftierten Herrn Willy Rödel nachstehendes:

"... Bis im Jahre 1948 ist mein Vater im Lefortowkaja-Gefängnis gewesen. Dort lebte er mit dem schwedischen Diplomaten Wallenberg in einer Zelle zu-

sammen. Auch Herr Wallenstein war bis 1948 in jenem Gefängnis eingesperrt. Nach 1948 wurde er nach Sibirien in ein Zwangslager gebracht und alle Dinge, die er von diesem Zeitpunkt an bis zu seiner Entlassung von meinem Vater gehört hat sind Gerüchte, die sehr zweifelhaft sind. Mein Vater soll nach 1948 in Wladimir gesehen worden sein; andere behaupteten sie hätten gehört, er sei inzwischen in Wladimir gestorben. Das sind aber alles Gerüchte und somit fehlen mir seit der Zellengemeinschaft mit Herrn Wallenberg jegliche genaue Nachweise über den Verbleib meines Vaters ..."

Vom Spätheimkehrer Horst Theodor M u l l e, wohnhaft in Neuss/Rhein, Graf Landsbergstr. 3, erfahren wir u. a. folgendes über den gesuchten Raoul W a l l e n b e r g:

"... Nun zu der Angelegenheit Wallenberg. Als ich im Februar 1956 nach Wladimir kam, traf ich auf einer Zelle mit einem Georgier Simon Gogiberidse zusammen, der seit dem Jahre 1945 im Gefängnis in Wladimir sass und ausgezeichnet über alle prominenten Gefangenen orientiert war. Im Laufe unseres Beisammenseins bis zu meiner Entlassung am 21. 9. 1956 unterhielten wir uns über alle Vorkommnisse politischer Art, und darunter befand sich auch die Angelegenheit Wallenberg. Nach den Behauptungen Gogiberidses hat sich Wallenberg längere Zeit im Gefängnis Wladimir befunden und zwar soviel ich mich erinnere, nannte G. die Zeit von 1948 - 1955. Dies kann ich jedoch nicht mit Gewissheit sagen. G. befand sich damals zur Behandlung im Gefängnisspital und dort war Wallenberg isoliert untergebracht. In Wladimir wurden alle Gefangenen, die man isolieren wollte, in einem Trakt des Spitals untergebracht. Ob Wallenberg krank war, oder nur isoliert, ist natürlich nicht feststellbar, doch erklärte G., dass er nach dem Besuch des schwedischen Ministerpräsidenten in Moskau, bei einer Vernehmung durch den politischen Offizier des Gefängnisses Wladimir hörte, dass dieser sich äusserte: "Den Wallenberg können sie langesuchen." G. hatte diese Angelegenheit selbst angeschnitten, da er stets eine Möglichkeit suchte, den Politoffizier anzugreifen. Die Glaubwürdigkeit Gogiberidses ziehe ich nicht in Zweifel, da er stets die Wahrheit sprach. G. war ebenfalls mit vielen Gefangenen, besonders Deutschen zusammen. G. wurde am 21.9. nach Tiflis entlassen....."

.....

13.2.1954 KP

P. M.

angående samtal med Adalbert Wauer, Langer Deich,
Süden, Insel Nordstrand/Nordsee.

Wauer, en yngre, kraftigt byggd, lugn man, berättade, att han såsom frivillig inträtt i tyska armén och i februari 1945 tillfångatogs av ryssarna. Han hade varit i olika krigsfängeläger, ävensom i fängelset i Vladimir. I Moskva hade han endast varit i Ljubljanka den 20-25 juni 1953 på genomresa från Vladimir till frigivningslägret Tapia, där han varit tillsammans med Hille 19 juni - 26 december 1953.

På fråga, vad Wauer visste om Hille, uppgav Wauer, att Hille, som vore född i Sachsen och c:a 45 år gammal, hade varit journalist, blivit tillfångatagen 1944 och i Moskva suttit i ensamcell. Numret på cellen visste icke Wauer. Hille skulle ha frigivits till närheten av Erfurt. Anledningen till, att Hille i Moskva hade placerats i ensamcell, skulle ha varit, att Hille vägrat göra några utsagor och därför fått det strängaste straff, som kunde tänkas.

I ensamcellen hade Hille genom knackningar fört samtal med granncellerna och fastställt, att en svensk funnes i granncellen. På frågor beträffande svensken svarade Wauer:

"Es war etwas wie Wallen-, Wallenstein, Wallenberg.

Ja ich glaube es war Wallenberg.

An den Vornamen erinnere ich mich nicht.

Hille hat eigentlich garnichts von dem Schweden erzählt, nur so erwähnt und seine Nationalität genannt.

Hille ist nicht zusammen mit ihm gewesen, nur durch Klopfzeichen kennen gelernt aus der Nachbarzelle."

Wauer uppgav vidare, att han under fångenskapen hade haft att göra med olika nationaliteter, men detta vore den ende svensken han hört omtalas. 1952 hade han varit tillsammans med en norrman.

I lägret Tapia hade Hille huvudsakligen umgåtts med förutvarande diplomaterna: Paul Köch, Dr. Mohrmann och hr Stärke. Den sistnämnde skulle några dagar före Wauers frigivning bett om en hälsning till Tyskland, enär han själv icke komme att frigivas utan överlämnas till Polen. Stärke skulle nämligen ha varit tidningsutgivare i Bromberg.

Övriga frigivna personer, som varit tillsammans med Hille, vore:

- 1) Hans Bund, Heppenheim a.d. Bergstrasse, Schinkengasse 26,
- 2) Alfred Hain, Kleinwallstadt/Unterfranken, Wallstrasse 1,
("Er war viel mit Hille zusammen").
- 3) Walter Schmid, Ursprung Kr. Ulm/Donau, Kirchstrasse 49,
- 4) Hans Schmidt, Nürnberg, Freystr. 11^I,
- 5) Fritz Sperling, Frankfurt/Oder.

Samtliga ovannämnda hade varit soldater.

Av de i promemorian av den 30 januari 1954 omnämnda personerna kände Wauer endast till överste Dietl och Karl Supprian. Den sistnämnde skulle ha varit i Vladimir. Beträffande överste Dietl hade Wauer fått ett brev från fru Dietl, som bl.a. meddelat, att man numera finge sända paket till krigsfångar.

Genom en österrikare Dr. Krenner, tidigare anställd vid Benzol-Verband, Bochum, hade han hört, att två italienare från Bukarest och Sofia frigivits 1946-47.

Wauers beskrivning av fängelset i Vladimir och lägret Tapia överensstämde med den av Koch lämnade.

Wauer förklarade slutligen, att han skriftväxlade med flera av medfångarna, och att han redan försökt att taga reda på Hilles nuvarande adress. Därest han skulle få någon adressuppgift, lovade han sända densamma till undertecknads privatadress. Han ombads dock att icke till någon, vare sig muntligt eller skriftligt, omnämna mitt besök eller visa något intresse för svensken ifråga, och då speciellt vid eventuell skriftväxling med Hille.

Hamburg den 12 februari 1954

(K. Reinius).

| | | | | | |

5

*The Minister
for
Foreign Affairs*

1981-01-15

The Wallenberg hearing
Grand Hotel
STOCKHOLM

The Swedish Government welcomes all efforts that can bring clarity about the fate of Raoul Wallenberg. For many years the Swedish Government has examined and tried to verify all information that has become available. Although the Soviet Government has declared their conclusion that Raoul Wallenberg died in 1947, the Swedish Government has never accepted this as the final answer in this case.

In the last few years new information has prompted the Swedish Government on two occasions to direct inquiries to the Soviet Government. Furthermore, I have personally raised Raoul Wallenberg's case with the Soviet Foreign Minister. The unhelpful Soviet attitude is all the more unacceptable, when we consider the humanitarian mission which Raoul Wallenberg performed so splendidly in saving the lives of thousands and thousands of human beings from Nazi concentration camps.

I need not tell you that the Swedish Government will examine all new relevant information that emerges during your hearing.

Ola Ullsten

Ola Ullsten

67 2 D:14

Resolution on the Raoul Wallenberg hearing
in Stockholm, January 15th-16th 1981.

At the public hearing held in Stockholm on January 15th-16th 1981 sufficient evidence has been offered to prove that the statement of the Soviet Authorities concerning Raoul Wallenberg's alleged death in July 1947 could not have been correct. Many former prisoners in the Soviet Union have seen Raoul Wallenberg alive subsequent to this date.

One explanation may be that a tragic misinformation was given by a prison doctor at the Ljulbjanka jail in the Stalin period. There is evidence that Raoul Wallenberg lived after the 17th of July 1947 and there is every reason to believe that Raoul Wallenberg is still alive.

The hearing requests the Soviet Authorities to re-examine the case promptly and to return Raoul Wallenberg to his family. [REDACTED]

Överlämnas för kännedom
av Utrikesdepartementet Pol i

1981-01-28

29 JAN. 1981

FÖRTROLIG

Wallenberg-hearing i Stockholm den 15-16 januari 1981
(4 bil.)

Den svenska Wallenberg-föreningen anordnade tillsammans med den internationella Sacharov-kommittén, Köpenhamn, den 15-16 januari en Wallenberg-hearing på Grand Hotel i Stockholm. Vid denna hearing framträdde en rad kända personligheter samt några vittnen, som själva träffat eller hört talas om Wallenberg. Program och deltagarförteckning bifogas (bil. 1).

./1

Simon Wiesenthal presenterade ett antal vittnesut-sagor. Gideon Hausner talade om internationella strävanden att ta upp saken med ryssarna bl.a via Carter och Helmut Schmidt. Ett nytt vittne framträdde, den numera i Frankrike bosatte André Shienkevitch. Sammandrag av de olika utsagorna bifogas (bil. 2).

./2

Hearingen fick en möjligen något oförtjänt god publicitet i pressen. En viss valhänthet i organisationen gav hela evenemanget en lätt kaotisk karaktär, vilket irriterade många journalister. Att detta inte avspeglades mer i tidningarnas referat torde kommittén ha anledning att känna viss tacksamhet för.

Utrikesministern sände ett budskap till hearingen (bil. 3), vari han välkomnar alla ansträngningar som kan bringa klarhet i Wallenbergs öde, samt förklarar att regeringen kommer att granska all ny relevant information som kommer fram under hearingen.

./3

./4

Hearingen antog en resolution (bil. 4) som överlämnades vid besök hos utrikesministern den 16 januari. Från detta besök har särskild uppteckning gjorts.

Ur efterforskningssynpunkt kan hearingen inte sägas ha lett till några omedelbara framgångar. Vissa nya uppslag framkom dock.

Det nya vittnet, Shiemkevitj gav ett inte helt övertygande intryck. Även om en del av det han sade och inte sade kan förklaras av en inte onaturligt nervositet så föreföll vissa av hans uppgifter något fantasifulla. Shiemkevitj hörs vidare av oss via ambassaden i Paris.

Att notera från övriga utsagor är inte minst de olika uppgifterna om tiden efter 1975, bl.a. från Lubarski och Lena Björk-Kaplan. Försök görs nu att höra båda dessa och få fram mer preciserade uppgifter.

Uppgifterna från Wiesenthal om Kuprianov härstammar från Kuprianovs sekreterare, som vi fått adressen till och likaledes söker höra närmare.

Vidare har vi i anslutning till hearingen haft ett par samtal med Makinen, varvid framkommit dels ett par nya uppslag, dels vissa intressanta uppgifter om andra vittnen (bl.a. Wynne, Kalinsky och Kaplan).

Mathias Mossberg

B. II

THE RAOUL WALLENBERG HEARING

STOCKHOLM January 15-16, 1981

arranged by the Swedish Raoul Wallenberg Association
in cooperation with the International Sakharov Committee, Copenhagen

P R O G R A M

The proceedings will take place at Grand Hotel,
Spegelsalen, Blasieholmshamnen 8

The aim of the hearing is to demonstrate the general and universal concern for Raoul Wallenberg's fate, and the strong international efforts which are made to get the Soviet Union to release him. The hearing will also review to the mass media representatives and to the public his outstanding mission in Budapest, and the evidence that he is still alive in the Soviet Union after 35 years.

The public sessions of the hearing will take place on January 15. During these sessions there will be presentations by the participants, as well as discussions and questions from the Panel, the Public and the Press.

January 16 is reserved for closed meetings of the Panel and Board members, for the Press Conference and individual interviews with Panel members.

Thursday, January 15:

9.30-9.45	Assembling and Registration
9.45	Opening Remarks Ingrid Gärde Widemar, Justice, Chairman
of the Raoul Wallenberg Association, Sweden
Øjvind Feldsted Andresen, Chairman of the
International Sakharov Committee, Denmark
10.00-12.30	The Raoul Wallenberg Committees' activities
and the worldwide efforts for the release of
Raoul Wallenberg

Questions and Discussion |
| 12.30-14.00 | Lunch break |

14.00-17.00 The Case of Raoul Wallenberg Moderator Guy von Dardel
Framework with Interviews and Documentation

17.00-17.30 Questions and Discussion
Conclusions and Resolution
Final Remarks

Friday, January 16:

30 Panel and Board members in Closed Session

10.30-11.00 Press Conference

Final Meeting - Panel and Board members in Closed Session

THE RAOUL WALLENBERG HEARING

STOCKHOLM January 15-16, 1981

arranged by the Swedish Raoul Wallenberg Association
in cooperation with the International Sakharov Committee, Copenhagen

Participants

Per Anger, Ambassador, Sweden

Lena Biörck-Kaplan, Chairman of Raoul Wallenberg Committee, New York

Harald Blomberg, Dr, Psychiatrist, Sweden

Guy von Dardel, Professor, Nuclear Physicist, Sweden
brother of Raoul Wallenberg

Roland Gottlieb, Consul General, Sweden

Gideon Hausner, Dr, Chairman of Raoul Wallenberg Committee, Israel

Greville Janner, Q.C., M.P., Chairman of Raoul Wallenberg Committee,
Great Britain

Annette Lantos, Chairman of Raoul Wallenberg Committee, California

Kronid Lubarski, Expert on Soviet Prison System

Yuri I. Luryi, Professor, Expert on Soviet and International Law, Canada

André Lwoff, Professor, Nobel Prize in Medicine, Chairman of
Raoul Wallenberg Committee, France

Marvin W. Makinen, Dr, USA

Elizabeth Moynihan, Secretary of the Senators' Free Raoul Wallenberg
Committee, USA

Gustaf Petrén, Justice, Sweden

Maurice Samuelson, The Raoul Wallenberg Committee, Great Britain

Nanna Svartz, Professor, Sweden

Elie Wiesel, Professor, USA

Simon Wiesenthal, Documentation Center, Austria

Harald Wigforss, Editor-in-Chief, Sweden

Olle Wästberg, Member of Riksdagen, Sweden

THE RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION

Box 16076, 103 22 STOCKHOLM

National Giro Account 90 02 52-8

Chairman Ingrid Gärde Widemar

Executive secretary Sonja Sonnenfeld

Jan. 15, 1981.

SUMMARY OF THE DAY'S DISCUSSIONS

which brought forward evidence that Raoul Wallenberg did not die in July 1947, as the Russians claim, and there was strong proof that he was alive as late as 1978.

The day's discussions included presentations by Gideon Hausner, Simon Wiesenthal, Elie Wiesel, Greville Janner a. o.

The morning session was chaired by Ingrid Gärde Widemar and the afternoon session by Raoul Wallenberg's brother Guy von Dardel.

Although it was recognized that no complete proof can be obtained under the circumstances, it was the Panel's unanimous conclusion that sufficient evidence exists to totally negate the Soviet assertion that Raoul Wallenberg died in 1947.

It was agreed that the Soviet Union should be asked to reexamine the case and to let Raoul Wallenberg return to his family.

- 1) Cronid Lubarsky: In 1978 in Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital, where no other political prisoners were held, there was an old Swede, believed to be Wallenberg. The address of the hospital is USSR, R. S. F. S. R., Amur Region, Blagoveshchensk, uchr UV-14.
- 2) General G. Kuprianov's notes, as relayed by I. L. on January 1, 1981, to Simon Wiesenthal (synopsis): Kuprianov met Wallenberg in 1953 during a transport between the prisons of Vechne Uralsk and Alexandrovski Central. Kuprianov and Wallenberg were together three weeks in the same compartment.
The second time they met in 1955 in a transport from Vershne Uralsk to the Vladimir prison, also for weeks.
In 1956 they met briefly at the dentist's.
General Kuprianov died in May, 1979.
(pseudonym)
- 3) Read by Lena Biörck-Kaplan: Mr. Ivanov, a Russian lawyer, was told in the spring of 1972, on occasion of a visit to a camp located in Mordovia off the railroad station of Potma (a camp for foreigners) that there was a Swede there who had been in camps for more than 20 years, according to the Director of the prison.
- 4) Read by Lena Biörck-Kaplan: An American citizen (born in US), imprisoned in the Soviet Union for 22 years, met Wallenberg in "Spets Korpus" in the Gorkij prison region. According to later information - obtained through the underground - in 1976 Raoul Wallenberg was kept in cell No. 77, and the cells above, below and on both sides were empty.
According to latest (underground) information, obtained in February 1980, Wallenberg had a tooth extracted in the prison, but was not returned to his cell, but was sent to Kirov.
- 5) During my imprisonment in the Soviet Union in Vladimir and in the Mordovian Republic from 1961 - 1963, I had learned from three different Soviet prisoners of a Swedish prisoner who had been in Vladimir in the late 1950's. By one of the Soviet prisoners, this Swedish prisoner was called "van den Berg".
Summary of statement by Marvin W. Makinen.

André Schimkévitich was born in Paris by Russian parents. He was brought up in France. His father and mother separated and his father returned to the Soviet Union. Schimkévitich was 16 years old when he was sent to the Soviet Union to visit his father, but was shortly after arrested, accused of espionage and sent to prison in 1930. Sch. spent 28 years in Soviet prisons and in December 1947 he spent two days together with Raoul Wallenberg in a cell of the Ljubjanka prison in Moscow.

Sch. and W. introduced themselves to each other, but they were not allowed to communicate any further.

They were separated after two days, and Sch. was moved to another prison.

Schimkévitich was released in 1958 and he then returned to France.

ACCOUNT OF A CONVERSATION WITH "I. L." on January 1st 1981.

(I L is an acquaintance of the Soviet General G Kuprianov of Leningrad.)

"General Kuprianov always made daily notes and "I L" at one time asked him his notes concerning Raoul Wallenberg. Kuprianov (K) said that he had in fact met Wallenberg the first time during a transport between the prisons of Verchne Uralsk and Alexandrovski Central which lasted for about three weeks. K and Wallenberg were in the same compartment all the time, night and day. The second time they met in 1955 in a transport from Verchne Uralsk to the Vladimir prison, which also lasted a few weeks. In the prison of Vladimir W was kept in Korpus II and K in Korpus III. One year later, in 1956, they met again briefly at the dentist, without being able to speak to each other, as the guards prevented conversation.

K had been arrested in 1948 in connection with the "Leningrad case", when a number of prominent communists were arrested and some executed. The only survivor was K. That he survives he believes is due to the fact that he was a "Hero of the Soviet Union". K was released after Stalin's death when Chruschov disclosed the terror reign of Stalin at the 20th Party Congress. After his release in 1956 he lived in Leningrad.

On January 1st 1979 appeared an article in the American Russian immigrant paper "The New Russian Word" about K and his coprisoner W. The first week of February 1979 K was summoned to the KGB and interrogated by an officer, who was relatively friendly. K was however warned of having contacts with journalists from the West, and questioned about his connections with W. Only at that occasion did K learn that Wallenberg never came back to Sweden. He said "We knew that he was sentenced to 25 years in 1945 or 1946 and should thus have been released in 1970 or '71." the Swedish daily /

In May 1979, immediately after the article in Svenska Dagbladet, K was again summoned to the KGB for questioning. They showed him the article and accused him of collaboration with Western journalists, and ~~xxx~~ among other things of providing them with a photograph of himself. The KGB-interrogator asked: "You who have been rehabilitated must help to refute these American-Israeli provocations." K answered: "We have already acknowledged the crimes of Beria, why cannot we then also acknowledge the crime against Wallenberg?" The KGB colonel cried: "We are not here to discuss the possible crimes of Beria, but the crimes of the American and Israeli intelligence agencies against the Soviet Union." The KGB officer ordered K to deny all statements in the Western press, and to disclaim absolutely that he had ever met anybody by name of Wallenberg.

K further stated:

"I was given a few days to propose a suitable wording of the denial. I answered that I had no intention to deny anything. The colonel threatened that I would no doubt be ready to give in at the next questioning. I do not know if I will be able to manage that questioning.

K was brought to the last questioning a few days later. 5 days afterwards his wife was called from the hospital and asked to come and visit her husband who was sick. When she arrived he was dead and already in the morgue. She asked to be allowed to see him and could also identify her husband. But she was not told when he had died. The cause of death was given as infarctus of the heart.

During the hours when Mrs K was at the hospital the KGB searched their apartment and took away all papers in their home. Mrs K was ordered that if Western journalists came and asked for documents she was not supposed to send them away but to tell them that she had to look for the documents, and ask the journalists to leave her their name and address so that she could get in touch with them in a few days. In the meantime she should inform the KGB.

On at least one occasion Mrs K received such a visit, but when she tried to get his name and address the journalist got suspicious and never showed up again.

Редактор Кронид Любарский

Wolfratshauser Str. 68/III · 8000 München 70 · Tel. (89) 723 25 34

Editor Cronid Lubarsky

ГОД ИЗДАНИЯ

Издается 2 раза в месяц

The statement of Cronid Lubarsky

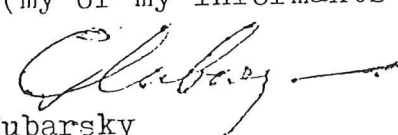
I got from the reliable source in Moscow the following information which I checked carefully:

In 1978 in Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital one old Swede was held. His physical state was very bad. He was in confinement for a long time (may be since the II World War). His name was unknown to my informants, but they speculate that this man could be Wallenberg. The Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital is situated in Amur region of the RSFSR, its address has to be as following:

USSR, RSFSR, Amur region, Blagoveshchensk, uchr.UV-14

For a long time the Blagoveshchensk SPH was the single SPH (i.e. the psychiatric hospital of the prison type) where no one political prisoner was held (at least known to us). May be it was not by chance. But recently a big group of the political prisoners was transferred to Blagoveshchensk from Kazan SPH. It happened 22 November 1980. Among the transferred people was Victor Ryzhov-Davydov from Kyibishev. I think that it means that at the time being there isn't Wallenberg in Blagoveshchensk SPH (even if he was there). The Soviet authorities never will put Wallenberg together with well known dissidents.

Please, if anybody wants to publisize this statement, divide clearly the definite information and the speculation (my or my informants').

Cronid Lubarsky

8.1.81

THE RAOUL WALLENBERG HEARING

STOCKHOLM JAN 15 - 31

arranged by the Swedish Raoul Wallenberg Association
in cooperation with the International Sakharov Committee, Copenhagen

Maj 1980.

Mr Ivanov (fictitious) is a Russian lawyer who since a couple of years live in the United States. In 1972 he had a client who was of Chinese Descent and who therefore was being kept in a prisoncamp for foreigners. The lawyer had reason to go and talk to his client in the spring of 1972 and received permission for such a visit. The camp was located in Mor-dovia off the railroadstation of Potma. The camp was different from otl camps that the lawyer had visited earlier in that the guards did not wear the regular uniforms but instead wore KGB uniforms. This camp apparently had two parts-one larger, outer camp with many hundreds of prisoners and one smaller, isolated camp with few prisoners. The General Director who Mr Ivanov went to see was very reluctant to allow the lawyer to see his client and the lawyer, well prepared, for such problems, proceeded to pour the vodka he had brought. As the General Director got warmed up by the vodka he started to boast about how im-portant he was since he was responsible for "the prisoners of the State" being held in the smaller camp. The lawyer asked who these people were. The Director answered that these were very important foreigners and Mr Powers had been there, indeed he had personally escorted Mr Power to the ceremony of exchange. . . . and then there was a Sede who had been in camps for more than 20 years. According to the Director the S was still there but he was ill and refused transfer to the hospital since he was afraid of getting poisoned. The prisondirector also added that these were such important prisoners that they were held in complete isolation from each other and from the outside camp. While the men in the outside camp worked and moved around in a larger area, those in the inside camp did not work and were confined to cells.

THE RAOUL WALLENBERG ASSOCIATION

Box 16076, 103 22 STOCKHOLM

National Giro Account 90 02 52-8

Chairman Ingrid Gärde Widemar

Executive secretary Gustaf Follin

Washington, December 30, 1980

The Raoul Wallenberg Committee:

This is to confirm our telephone conversation of December 16, 20.30 p.m.

I am an American citizen, born in America. In the 30ies my father took me to the Soviet Union, where he - along with other Americans was going to build factories during the Soviet first 5-year-plan. I was also working for the Russians, Only in 1976 I was allowed to return to America.

Before World War II I was imprisoned and remained in prison for 22 years. Many of these years I spent in "Spets Korpus" in the Gorkij prison region. I there came across a lot of foreigners, amongst them a Swede whose name - as I learned from the co-prisoner I made friends with - was Raoul Wallenberg. The secrecy surrounding this man does indicate that he definitely is somebody. He was given better food, allowed to read books and rest whenever he wanted. The guards were not allowed to speak to him.

I am in underground connection with my friend, the former co-prisoner, who is now released but still lives in the Soviet Union. He in his turn has continued contact with certain prison guards, and he told me that for example in 1976 Raoul Wallenberg was kept in cell No 77, and that the cells above, below and on both sides were empty. It was proved that the underground communications function, when we got some Belgians out that way. My friend is confident in his connections - in the Soviet Union there are human beings too.

My reason for not coming forward with my knowledge about Raoul Wallenberg before is that nobody asked me and that people here did not know very much about him.

When I went to New York the other day, however, I met someone in the Freedom House who brought up the question of Raoul Wallenberg. I told this person that I had asked my friend for news which he gave me as recently as in February (1980). He then informed about Raoul Wallenberg having a tooth extracted in the prison, but not having been returned to his cell after that operation. According to the latest information, he was sent to Kirov, but that information did not indicate whether Raoul Wallenberg is still there, in Kirov.

As soon as I hear from my friend again, you'll be informed.
I feel it my duty to help you to get Raoul Wallenberg released.

Leo Milton

INFORMATION FROM EAST EUROPEAN COUNTRIES

From persons whose identity cannot be revealed for security reasons, we have received the following information:

In 1973-1974 Raoul Wallenberg was imprisoned in Irkutsk. Thereafter he has been kept in prisons in the Gorkij, the Kirov and the Moscow Regions.

In 1980, at one time, Raoul Wallenberg was moved from the Moscow Region to a prison in the Leningrad Region, for treatment in its hospital. He might still be in that prison, an isolated building within a series of buildings, where he is being kept, not only highly isolated but also extremely well watched. In day time, however, he is with a group of other foreigners, a fairly great number of those being of Polish origin. All his co-prisoners are of advanced age and have been kept in Soviet prisons for many years.

Through contacts with prison guards' relatives we learned that Raoul Wallenberg is in relatively good health - both physically and psychically - and that he is being well treated.

About two years ago, an official personality, supposedly a priest, had the opportunity of talking to Raoul Wallenberg and of informing other persons about that meeting. The information then was passed on.

Statement by Marvin W. Makinen at the Wallenberg Hearing,
Stockholm, January 15, 1981.

As an exchange student from the Free University of Berlin traveling in the Soviet Union, I was arrested in the city of Kiev on July 27, 1961. Subsequently I was brought to the prison in the city of Vladimir~~to~~ to begin to serve my sentence of 8 years of imprisonment. It was in this prison, in Building No. 2, that I first learned of a Swedish prisoner, who had been in Vladimir. This was told to me for the first time by a cellmate, a Soviet prisoner, with whom I shared cell ~~number 33 in Building No. 2~~ ~~from the latter part of December, 1961, to March, 1962.~~ When I once asked him whether other foreign prisoners had been in Vladimir, he told me that there had been a Swedish prisoner but that he knew no further details of the prisoner. At that time it was common knowledge among Soviet prisoners that Francis Gary Powers was in Vladimir, and he told me that he was in cell number 31, just two cells away. We also determined ourselves the nearby cell locations of two German students and two Dutch prisoners.

After the release of Francis Gary Powers in February, 1962, I stayed in cell No. 33 but determined that ~~Powers~~ Powers' cellmate remained alone in cell No. 31. When my cellmate was transferred to labor camp in March, 1962, I was transferred to cell No. 31 which was occupied by Powers' former cellmate, a Latvian, Zygyurd Kruminsh. I knew that he had been Powers' cellmate, and he did not deny this ~~from~~ ^{to} me. We occupied cell No. 31 together for the next 10 months, whereupon he was released from prison by a pardon of the Supreme Soviet.

Since I had ~~ex~~ heard of a Swedish prisoner through my first Soviet cellmate, I asked Kruminsh whether he had ever known of this ~~p~~ person. Kruminsh told me that several years earlier while he had been a prisoner trustee in Building 2, he had met a Swedish prisoner.

Statement of Marvin W. Makinen (continuation):

January 15, 1981

He claimed that he did not learn the prisoner's name and that he thought that he was no longer in Vladimir. My estimate of his contact with the Swedish prisoner was 1956-1959.

In July, 1963, I was transferred to labor camp in the village of Leplei (Potma region) in the Mordovian ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Autonomous Republic. I arrived in August, 1963. After approximately one week ~~there~~ there, a prisoner inquired from me ^{about} who had been my cellmates in Vladimir. He had previously been in Vladimir and had been transferred himself to labor camp only about 6-10 months before me. When I told him ~~of~~ of Kruminsh, his comment was ~~xx~~ clear, "He got to sit with all the foreigners. He sat with you, he sat with Powers, and he sat with the Swedish prisoner van den Berg."

Marvin W. Makinen

1945	Ljubljanka
1946	"
1947	" Lefortovskaja "a prison in Moscow"
1948	Vladimir Chalmer-Ju near Vorkuta Ljubljanka
1949	Butyrka Vladimir
1950	Vladimir
1951	Vladimir Butyrka Vershne Uralsk
1952	Vladimir Vershne Uralsk
1953	Transport Vladimir Ljubljanka Vershne Uralsk
1954	Vladimir Alexandrovski Central
1955	Vladimir Alexandrovski Central
1956	Vladimir
1957	Vladimir
1958	Vladimir

1959 Vladimir

1960

1961 Moscow Psych. Hospital

1962 Wrangel Island
Butyrka

1963 Butyrka

1964 Mordovia

1965 Butyrka

1966 Zidovo (Irkutsk)

1967 Vladimir
Zadidovo (Irkutsk)
Zabaikalie, east of Irkutsk

1968 }
1969 } Vladimir ?
1970 }

1971 Mordovia

1972 Mordovia

1973 Mordovia
Irkutsk

1974 Irkutsk

1975 Butyrka

1976 }
1977 } Spets Korpus Gorkij

1978		Special Psychiatric Hospital in Blagoveshchensk (close to Chinese border)
1979	}	Moscow and Leningrad Region
1980		at one time (1980) for treatment in Prison Hospital in Leningrad Region

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Enhet I
Kr Hirdman, es

PROMEMORIA ✓

1979-01-04

P2 Ell^I

Ex t

Leifland
Hirdman

h
h

Raoul Wallenberg

På uppdrag av kabinettssekreteraren orienterade jag idag riksmarskalken och fru Nina Lagergren om Kalinskis vittnesmål om Wallenberg och vår framställning till Sovjetunionen igår. Herr Leifland hade igår per telefon givit fru Lagergren en första information om våra åtgärder.

Vid herr och fru Lagergrens besök överlämnade jag för deras och familjens förtroliga kännedom kopior av dels Kalinskis skriftliga redogörelse den 4 december, dels uppteckningen av vårt samtal med honom i New York den 20 december.

Muntligt redogjorde jag för hur vi fått spåret till Kalinski, vad hans olika uppgifter sammanfattningsvis gick ut på samt för innehållet i vår framställning till ryssarna. Jag redovisade även de oklara punkter som fanns i Kalinskis vittnesmål.

Jag underströk att det var nödvändigt att behandla de nya uppgifterna med sekretess i syfte att ge ryssarna möjlighet att reagera innan saken blir offentlig. I samband härmed nämnde jag Kalinskis avsikter beträffande offentliggörande i USA. Jag framhöll slutligen att vi från UD:s sida var angelägna att själva sköta alla kontakter med Kalinski och andra potentiella vittnen. Om, och i så fall hur, vi skulle approacha de tre personer - Gogoberidze, Kuprijanov och Kaplan -, som fortfarande vistas i Sovjetunionen, var ännu inte bestämt.

Herr och fru Lagergren var helt införstådda med UD:s handläggning av ärendet, inklusive kravet på sekretess tills vidare. Jag lovade vi skulle återkomma om vi a) hör av ryssarna; b) får fram

något nytt från Anna Bilders vittnesmål i Israel; c) Kalinskis uppgifter blir offentliga i USA.

Sven Hirdman

CABINET STOCKHOLM 1981-01-14

✓ XSVENSK LONDON 19

✓ XSVENSK PARIS 12

✓ XSVENSK TEL AVIV 781015/11000/S

✓ XSVENSK BONN 11

Avsändande Telegram

EXP 810114	Dn	Avd Grupp Mål
1570 PM		P 2 EU

PR

FRAAN PRESSBYRAAN. RE RAOUL WALLENBERG.

SVENSKA DAGBLADET HADE I DAG FOELJANDE ARTIKEL UNDER RUBRIKEN
"RAOUL WALLENBERG LEVDE PAA 1950-TALET - VITTNET FOERHOERT TILL
DOEDS":

RAOUL WALLENBERG LEVDE UNDER 50-TALET. DET FRAMGAAR AV HEMLIGA
FOERHOERSPROTOKOLL, UTSMUGGLADE UR SOVJETUNIONEN OCH PAA
TISDAGSKVAELLEN REDOVISADE I TV 1:S AKTUELLT.

VITTNET GENERALEN GENNADIJ NIKOLAJEVITJ KUPRIANOV, AVLED DOCK
UNDER ETT FEM DAGAR LAANGT FOERHOER MED KGB SOMMAREN 1979.
DET VAR ANDRA GAANGEN HAN KALLADES TILL FOERHOER MED ANLEDNING
AV SITT SAMROERE MED RAOUL WALLENBERG.

KUPRIANOV VAEGRADDE ATT GAA MED PAA KGB:S KRAV ATT FOERNEKA
ALL KAENNEDOM OM SVENSKEN. I DE UTSMUGGLADE PROTOKOLLEN,
SOM AER KUPRIANOV'S ANTECKNINGAR FRAAN FOERSTA FOERHOERET,
BEFARAR HAN ATT HAN INTE KOMMER ATT OEVERLEVA YTTERLIGARE
FOERHOER.

GENERAL KUPRIANOV SATT AATTA AAR I FAENGELSE OCH DELADE FLERA
GAANGER CELL MED RAOUL WALLENBERG. ENLIGT PROTIKOLLET SKALL HAN
VID FYRA TILLFAELLEN MELLAN 1948 OCH 1956 HA KOMMIT I DIREKT-
KONTAKT MED SVENSKEN, SOM DOCK ENLIGT MOSKVA AVLED I LUBLJANA-
FAENGELSET 1947.

MYNDIGHETERNA GJORDES UPPMAERKSAMMA PÅ KUPRIANOV GENOM EN ARTIKEL I EN RYSK IMMIGRANTTIDNING I USA 1979. ARTIKELN VAR SIGNERAD ABRAHAM KALINSKI, SOM ENLIGT SVENSKA UD ÅR ETT AV DE VIKTIGASTE VITTNENA I FALLET WALLENBERG. KALINSKI FRAMFÖRDE DÄR FÖR FÖRSTA GÅNGEN UPPGIFTER OM ATT KUPRIANOV VARIT MEDFÄNGE TILL WALLENBERG. KGB REAGERADE MOT ATT KUPRIANOV FÖRKNIPPADES MED SVENSKEN OCH KALLADE TILL FÖRHÖR I BOERJAN ÅR 1979.

I MAJ 1979 FRAMTRÄDER KALINSKI, DENNA GÅNG I EN INTERVJU I SVD. HAN SADE DÄR ATT KUPRIANOV'S STÄLLNING I SOVJET VAR SÅDAN, ATT HAN INTE BEHÖVDE FRUKTA DE REPRESSALIER SOM DRABBAT ANDRA WALLENBERGVITTNEN I LANDET.

MEN KUPRIANOV KALLADES DÄR ÅTER TILL FÖRHÖR OCH UPPMANADES ENLIGT V-ÅKTUELLT I GÅR ATT PÅ NYTT FÖRNEKA ALL KÄNNEDOM OM SVENSKEN. EFTER FEM DAGAR HOS DEN RYSKA SÄKERHETSTJÄNSTEN ÅVLED KUPRIANOV. UNDER ÅENKANS BESÖK PÅ BÅRHUSET SKALL KGB HA GJORT HUSRÄNSKAN I DEN ÅVLIDNES HEM.

ÅLLA PÅPPER BESLAGTOGS, UTOM DET FÖRHÖRSPROTOKOLL SOM NU SMUGGLATS UT ÅR SOVJET OCH TROLIGEN ÅEVEN REDOVISAS I DEN WALLENBERG-HEARING SOM INLEDS PÅ TORSDAG I STOCKHOLM.

CABINET

CABINET STOCKHOLM KL 10.20

JERNAEUS/CW
PRESS

SUMMARIZED STATEMENTS

from the RAOUL WALLENBERG HEARING in Stockholm

- 1) Cronid Lubarsky: In 1978 in Blagoveshchensk Special Psychiatric Hospital, where no other political prisoners were held, there was an old Swede, believed to be Wallenberg. The address of the hospital is: USSR, R. S. F. S. R., Amur Region, Blagoveshchensk, uchr UV-14.
- 2) General G. Kuprianov's notes, as relayed by I.L. on January 1, 1981, to Simon Wiesenthal (synopsis). Kuprianov met Wallenberg in 1953 during a transport between the prisons of Verkhne Uralsk and Alexandrovski Central. Kuprianov and Wallenberg were together three weeks in the same compartment. The second time they met was in 1955, in a transport from Verkhne Uralsk to the Vladimir prison, also lasting for weeks. - In 1956 they met briefly at the dentist's. Kuprianov died in May, 1979.
- 3) Read by Lena Biörck-Kaplan: Mr. Ivanov (pseudonym), a Russian lawyer, was told in the spring of 1972, on occasion of a visit to a camp located in Mordovia, off the railroad station of Potma (a camp for foreigners), that there was a Swede there who had been in camps for more than 20 years, according to the director of the prison.
- 4) Read by Lena Biörck-Kaplan: An American citizen (born in US), imprisoned in the Soviet Union for 22 years, met Wallenberg in "Spetz Korpus" in the Gorkij prison region. According to later information - obtained through the underground - in 1976, Raoul Wallenberg was kept in cell No. 77, and the cells above, below and on both sides were empty. - Acc. to latest (underground) information, obtained in February 1980, Wallenberg had a tooth extracted in the prison. Instead of being returned to his cell, he was sent to Kirov.
- 5) Marvin W. Makinen: During my imprisonment in the Soviet Union in Vladimir and in the Mordovian Republic from 1961 - 1963, I had learned from three different Soviet prisoners about a Swedish prisoner who had been in Vladimir in the late 1950's. By one of the Soviet prisoners, this Swede was called "van den Berg".
- 6) André Schimkévitsh was born in Paris in 1913 by Russian parents. His parents separated, and his father returned to the Soviet Union. Sch. was 16, when he went to visit his father, and was shortly after arrested, accused of espionage, and sent to prison. In 1947, December, he spent two days together with Raoul Wallenberg in a cell of the Ljubjanka prison in Moscow. They could only introduce themselves to each other - no further communication was possible. After 2 days Sch. was moved to another prison and in 1958 he was released. He returned to France.

LIST OF WITNESSES

Claudio de Mohr, Cultural Counsel of the Italian Embassy in Madrid, gave evidence at the Swedish Embassy in Cologne on January 21, 1956. He had been captured by Soviet troupes in September 1944 and taken to the Lefortovskaja prison in Moscow where he had knocking contacts with Raoul Wallenberg until April 1948.

Claudio de Mohr has passed away.

Roland Gottlieb, German citizen, living in Sweden. Consul at the German Embassy in Sofia, he was captured by the Russians in 1944, taken to Lefortovskaja. At the end of 1947 a co-prisoner informed him that Raoul Wallenberg was in Lefortovskaja.

A German, General Moser, imprisoned in Ljubljanka from Christmas 1947 to until Midsummer 1948, testifies that during this period a Swedish diplomat was placed in the same department of Ljubljanka as Moser himself.

Dr Menachim Melzer, born 1907 in Austria, was heard at the Swedish Embassy in Vienna on the 16th of April, 1974. He had moved to USSR because of unemployment in Austria and, after having finished his studies in the USSR, he had worked as a doctor in the Northern part of Ural. In summer 1948 he came to the labour camp of Chalmer-Ju, where he examined Raoul Wallenberg.

Dr Melzer died in 1978.

The Dane Morgens Carlsson reports that in February 1951 he was taken to the Butyrka prison, where he met Zoltan Rivo - Hungarian, prof. of languages. Rivo told that one week around the New Year of 1951 he had shared his prison cell in Butyrka with a Swedish diplomat.

According to the Hungarian engineer Georg Libik, in Ljubljanka the Hungarian Horwath talked about having entered into knocking contact with a prisoner, who stated that his name was Wallenberg, asking him, if and when he were set free, to inform Swedish authorities of his imprisonment.

Two Germans, H.T. Mulle and C. Rehekampf (both unable to attend the hearing) have reported that in 1956, in the Vladimir prison they had been sharing their prison cell with a Georgian Gogoberidse, who had been there ever since 1945. He was exceedingly well informed as to the prominent prisoners of Vladimir. Gogoberidse thus reported that a considerable space of time - somewhere in 1948-1953 - Wallenberg had been kept in this prison. Gogoberidse had for some time been confined to the prison hospital. All prisoners whom the Russians were anxious to isolate, were kept there in a special section of the building. Wallenberg was among them.

Emil Brugger from Switzerland, reports that in the spring of 1954 he was taken to the Vladimir prison. After a while he was transported to the prison hospital, where he had - in August 1954 - entered into knocking contact with a prisoner in the neighbouring cell who said that he was Wallenberg. First Secretary to the Swedish Legation in Budapest. He asked Brugger - if he were released - to report to some Swedish Consulate or Legation that he was not permitted to write of to receive letters.

Emil Brugger died some years ago.

The French Major Lucien Gouazé reports that he had been kept in the Vladimir prison 1953 - 1958 and had shared his cell with Brugger, who had told him that while in the prison hospital probably in summer 1954 - he had had knocking contact with a prisoner stating that he was Raoul Wallenberg, formerly Swedish Consul in Budapest.

Upon his release - without delay - Gouazé informed the French Embassy in Moscow of Brugger's contact with the Swedish ex-Consul.

An Austrian-desiring to have his name kept secret - reports that in the autumn 1953 he had been taken to the Vladimir prison

Some day in January of February 1954, having undergone an operation, he was put in a cell in the prison hospital. There he met a prisoner who told him that he had spent many years in solitary confinement and asked, in case he were set free, to report that he had been in contact with him, Wallenberg. In case he would forget this name, he just should say "a Swede from Budapest", and people would know him at once. Next morning the political officer of the prison had been angry finding the Austrian there, and ordered him instantly to be removed to another cell. Later he was requested to promise not to reveal his meeting with the Swede.

Abraham Kalinski, born in Poland, was captured in 1944 and spent 16 years in Soviet prisons. In 1951 it was the first time he heard about Raoul Wallenberg through the author Vendrovski, who had shared a cell with Wallenberg in the Verjne-Uralskaja prison. Kalinski was released from Vladimir on October 29, 1959 and reported to have seen Raoul Wallenberg 2 days prior to his release. Kalinski too is referring to Gogoberidse.

Professor Nanna Svartz, Sweden, reports that in January 1961, attending a scientific congress in Moscow, she had been talking to an eminent Russian man of Science, Myasnikov, at his institute near Moscow. He told Prof. Svartz, that Wallenberg was in a mental asylum. Some time after this meeting Myasnikov, as he told her himself, was summoned to Chruschtschov and scolded by him, whereupon Myasnikov took back his statement. It is likely that at this time Chruschtschov ordered Raoul Wallenberg to be removed.

Anna Bilder representing her imprisoned father Jan Kaplan. Mrs Bilder, who lives in Israel, received a letter from her mother, still in the USSR, with a description of Jan Kaplan's meeting a Swede in the Butyrka prison, who had spent 30 years

in prison but still seemed healthy. Jan Kaplan was then punished and imprisoned again. That was in 1975.

According to the Swedish Foreign Office on 20/2-80 a former Soviet citizen - desiring to have his name kept secret - reports that his friend's father, a high-ranking KGB-officer, at an occasion in the latter's home in Moscow in the spring of 1978, in answer to a suggestion by the two young men "how about leaving this country" said "you must be very eager to come and see me at the Ljubljanka - there you will have plenty of time to make plans for the future. There is company too: a Swede has been sitting there for 34 years now."

Gunnar Rode, Latvian, now living in Sweden, was captured by the Russians in 1962, accused of anti-sovietic activity, sentenced to 15 years hard labour. He was an inmate in various prisons and camps and his cell mates were merely Soviet citizens, but he remembers an episode from 1973 or 1974 in connection with a prison transport near the Javas village in Mordovia, when he met a man who proclaimed to have recently been cellmate with a Swedish diplomat, having been imprisoned for 28 years.

RAOUL WALLENBERG РАУЛЬ ВАЛЛЕНБЕРГ

РАУЛЬ ВАЛЛЕНБЕРГ

Резюме

Рауль Валленберг прибыл в Будапешт 9 июля 1944 г. со специальным заданием. Шведское правительство назначило его Первым секретарем миссии в Будапеште, чтобы руководить операцией по спасению евреев из фашистских лагерей смерти. Решение послать его в Венгрию было обусловлено просьбой Американского Совета по делам беженцев и представителей Всемирного Еврейского Конгресса.

Венгрия, сотрудничавшая с гитлеровской Германией, оказалась адом для евреев. Деятельность Валленберга была очень опасной для него самого, но весьма успешной. Он и его сотрудники спасли около 20 000 евреев в Будапеште, снабдив их специальными паспортами. Примерно еще 100 000 евреев, за которыми охотились фашисты, избежали смерти в значительной степени благодаря его усилиям и деятельности других нейтральных дипломатических миссий.

Ответ СССР в 1945 году:

МЫ ПОЗАБОТИЛИСЬ О НЕМ

Когда советские войска вошли в Будапешт в январе 1945 г., Валленберг вошел в контакт с командованием. Но 17 января советские военные власти арестовали Валленберга и его помощника и шофера венгра Вильмоса Лангфельдера. Они были переправлены в СССР и посажены в тюрьму.

За день до ареста Министерство иностранных дел СССР информировало Шведское посольство в Москве о том, что русские военные власти взяли Валленберга под свою защиту. Примерно через месяц мать Валленберга, Май фон Дардел, была уведомлена послом СССР в Стокгольме Александрой Коллонтай о том, что он находится в безопасности в России.

Ответ СССР в 1947 году:

ЕГО ЗДЕСЬ НЕТ

После этого дело Валленберга окуталось завесой молчания. 18 августа 1947 г. заместитель министра иностранных дел Андрей Вышинский в ответ на запрос шведского правительства сообщил, что Валленберга нет в СССР и что власти о нем ничего не знают. Согласно Вышинскому, Валленберг, по-видимому, погиб в Будапеште.

Ответ СССР в 1957 году:

ОН УМЕР В 1947 г.

В течение ряда лет Министерство иностранных дел Швеции получало сообщения от большого числа бывших заключенных, находящихся в советских тюрьмах во время войны и вернувшихся из СССР. Они официально свидетельствовали, что с февраля 1945 г. Валленберг содержался в разных тюрьмах в Москве. Эти свидетельские показания были представлены советскому правительству. В ответном письме от 6 февраля 1957 г. заместитель министра иностранных дел Андрей Громыко дал новые сведения о Валленберге: Валленберг был арестован в Москве.

Согласно Громыко, в архивах был обнаружен единственный документ - написанный от руки рапорт, датированный 17 июля 1947 г., начальника медицинской службы тюрьмы на Лубянке А. Л. Смольцова, министру внутренних дел Абакумову: "Сообщаю, что известный Вам заключенный Валленберг неожиданно умер прошлой ночью в своей камере, вероятно, вследствие инфаркта миокарда".

Из этого рапорта, писал Громыко, можно заключить, что Валленберг умер в июле 1947 г. Его арест в Советском Союзе был следствием преступной деятельности Абакумова. Абакумов позже был приговорен к смертной казни и расстрелян. Никаких других документов о Валленберге, кроме рапорта Смольцова, обнаружено не было.

Свидетели:

ОН БЫЛ ВО ВЛАДИМИРЕ В 50-е ГОДЫ

Заявление Громыко о том, что Валленберг умер в 1947 г., находилось в противоречии с показаниями бывших заключенных, возвратившихся из СССР после войны. Меморандум Громыко знаменателен, однако, в одном отношении. Москва так и не дала объяснения, почему Валленберг был арестован. Согласно заявлению бывших заключенных, он был обвинен в шпионаже против Советского Союза. Из меморандума Громыко следует, что советское правительство не подтвердило эти обвинения. Вся ответственность была возложена на расстрелянного советского министра, который, как известно, был приближенным Сталина.

В 50-е годы большое число свидетелей утверждало, что Валленберг находился в заключении после 1947 г. Финские, французские, швейцарские, немецкие и австрийские граждане, а также лица, потерявшие гражданство, либо встречали Валленберга, были связаны с ним, либо слышали от других о нем во Владимирской тюрьме. На основании этой достоверной информации шведское правительство направило запросы в Москву.

В 1960 г. два шведских юриста из Верховного суда, Рагнар Гюллесверд и Пер Сантессон, изучили имевшиеся материалы. Они пришли к следующему заключению:

"Свидетельства содержат большую информацию, правильность которой можно было проверить. Свидетели подтверждают друг друга. По нашему мнению, в соответствии со шведским правом, следует считать вероятным, хотя и нет прямых доказательств для такого заключения, что Валленберг был жив, по крайней мере, в начале 50-х годов и в это время находился во Владимирской тюрьме".

ЧТО НАННА ШВАРЦ СЛЫШАЛА В 1961 г.

В январе 1961 года профессор Нанна Шварц во время своего визита в Москву встретила со своим коллегой, русским профессором А.Л. Мясниковым, с которым она была знакома несколько лет. На ее вопрос о Валленберге Мясников ответил, что ему известно, что швед был болен и находился в психиатрической больнице.

На основании этой сенсационной информации премьер-министр Таге Эрландер в письме Председателю Совета Министров Никите Хрущеву попросил разрешения послать шведского врача в Москву, чтобы подготовить Валленберга к поездке домой. Но Хрущев был раздражен этим запросом и Мясников отказался от своих слов.

Профессор Шварц встречалась с Мясниковым еще три раза, последний раз в 1965 г., за несколько месяцев до его смерти, и напоминала ему об их первом разговоре. Мясников упорно отказывался от своих слов. Он говорил, что его неправильно поняли и он не знал Валленберга. Нанна Шварц, однако, уверена, что поняла его правильно.

Новая информация:

ВАЛЛЕНБЕРГ БЫЛ ЖИВ В 1975 г.

Новые сведения о Рауле Валленберге продолжают поступать в министерство иностранных дел Швеции и семью Рауля. В огромном материале, накопившемся в архивах за 35 лет, есть, конечно, много неточной или, очевидно, неправильной информации. В течение последнего года, однако, дело получило драматический поворот. В декабре 1978 г. бывший польский гражданин Абрам Калинский, теперь проживающий в Израиле, сообщил в деталях историю пребывания Валленберга в трех советских тюрьмах в 50-е годы. Во Владимире Калинский сам видел Валленберга во дворе тюрьмы. Более того, он утверждает, что в 1975 г. советский еврей Ян Каплан встретил Валленберга в Бутырской тюрьме. В это время швед находился в заключении уже 30 лет, но все еще выглядел здоровым.

Снова, 14 лет спустя после последнего запроса, шведское правительство потребовало от Москвы нового расследования, но получило обычный ответ: Валленберг умер в 1947 году.

Министерству иностранных дел в Стокгольме стало известно из нескольких источников, что Ян Каплан сумел передать нескольким лицам на Западе сведения о пребывании Валленберга в Бутырках. Последние сведения были сенсационными. В письме к своей дочери, проживающей в Израиле, жена Каплана подтверждает информацию, сообщенную ее мужем (письмо было передано через доверенных лиц). В наказание Каплан был снова арестован и приговорен к тюремному заключению.

ВМЕШАТЕЛЬСТВО США

В это время дело Валленберга получило на Западе широкую огласку. Никогда прежде оно не привлекало к себе такого внимания за пределами Швеции. В ряде стран были образованы комитеты Валленберга. В их состав вошли такие известные деятели, как члены парламента Англии Гревил Джаннер, Уинстон Черчилль, в США – сенаторы Франк Черч, Клейборн Пелл, Даниэль Патрик Мойнихэн и Руди Бошвиц. Родственники Валленберга, Нина Лагергрен и профессор Ги фон Дардел, встретили широкий отклик и поддержку своих усилий в выяснении судьбы Рауля Валленберга. Премьер-министр Израиля Менахем Бегин обсуждал этот вопрос с президентом США Джимми Картером.

Первым результатом этих усилий явилось вовлечение официальных кругов США с согласия правительства Швеции в расследование дела Валленберга. Государственный секретарь Сайрус Вэнс сделал запрос о судьбе Валленберга в советское посольство в Вашингтоне. Государственный Департамент ожидает ответа на свой запрос.

Основанием для вмешательства правительства США, как и правительства Швеции, послужило заключение о том, что официальное заявление советской стороны не доказывает факта смерти Валленберга. Министр иностранных дел Швеции Ханс Бликс в своем заявлении 13 мая этого года сказал: "Мы всегда считаем пропавших граждан живыми до тех пор, пока не будут получены убедительные доказательства их смерти. Мы не должны прекращать поиски."

В середине августа этого года премьер-министр Ула Ульстен повторил демарш шведского правительства, сделанный прошлой зимой. В письме Председателю Совета Министров Алексею Косыгину он потребовал от советских властей повторного расследования всех фактов, относящихся к делу, включая самые последние сообщения. Более того, г-н Ульстен потребовал, чтобы шведским представителям было разрешено встретиться и переговорить с заключенным Яном Капланом – человеком, который сообщил о пребывании Валленберга в Бутырках в 1975 году.

В своем ответе месяцем позже г. Косыгин отверг это требование. Валленберг умер в 1947 году и к этому нечего добавить, сказал он. Советские власти, видимо, не были намерены вступать в дискуссию. Комментируя ответ г-на Косыгина, г-н Ульстен сказал, что он убежден, что мы все еще не знаем всей правды о судьбе Валленберга. Шведское правительство продолжит свои усилия в выяснении того, что с ним случилось.

Это является целью всех, кто принимает участие в этом деле. Много неожиданного произошло как в сфере общественного мнения, так и на дипломатическом уровне. Однако придет время, когда мы добьемся успеха.

Datum 1981-01-23		Dnr 5 ✓
Avd P	Grupp 2	Mål Eu I

(Pot) h

Adress

Svensk WIEN

Text

Dnr Re Wallenberg från Berg, Pol 1.

P R I M O

Som framgått av pressen blev ett av de mest uppmärksammade inslagen under Wallenberg-hearingen Simon Wiesenthals uppgifter om general Kuprianov, varom Kalinski talat i sina vittnesmål och pressuttalanden. Enligt Wiesenthals källa skulle Kuprianov ha avlidit i samband med eller strax efter KGB-förhör med honom angående Wallenberg.

Under hearingen förklarade Wiesenthal att den person som lämnat uppgifterna var ytterst angelägen om att vara anonym p g a risken för repressalier mot kvarvarande släktingar i Sovjet.

Vid samtal jag hade efter hearingen med såväl Wiesenthal som en del medlemmar av kommittén framkom att personen i fråga skulle vara Kuprianovs sekreterare, för vilken Kuprianov efter varje KGB-förhör om Wallenberg hade dikterat ner vad som inträffat. Sekreteraren hade lyckats få utresetillstånd och befann sig nu i Väst-tyskland.

Wiesenthal lovade att till henne framföra ett önskemål från UD:s sida att - givetvis under löfte av den allra största diskretion - få till stånd ett samtal mellan henne och en representant för departementet.

Wiesenthal skulle, så fort han fått besked från henne härom, kontakta svenska ambassaden i Wien.

S E C U N D O

Vid hearingen framträdde som bekant ett nytt vittne, André Shiemkevitj. Tips om denne har kommit via Wallenbergs sekreterare i Budapest, fru Elisabeth Kassar.

Med tanke på vissa frågetecken kring Shiemkevitjs berättelse vore det av värde om ambassaden kunde utbe sig om ett samtal med fru Kassar. Hon var i Stockholm under hearingen, men vi fick endast tillfälle till ett kortare telefonsamtal med henne.

Hon säger sig gå i god för Shiemkevitjs trovärdighet. Hon träffade Shiemkevitj 1968, och denne hade då nämnt om Wallenberg för henne, men först nyligen, inför hearingen, hade hon kommit att tänka på honom. Varför inte förr?

Hennes adress är Hotel Schneider, Lech am Arlberg, tel. 05583-601.

CABINET

SVENSK WIEN

1981-10-14 kl. 11.55

INKOM UD

- " -

Pol

Cabinet Stockholm

För Pol från
från Roberntz

Den anonyma källa som Simon Wiesenthal uppgav gällande Kuprianovs död har enligt besked från Wiesenthal idag visat sig vara föga pålitlig, personen, en rysk kvinna vid namn Margaretha uppgav sig först komma direkt från Sovjet. Senare har det visat sig att hon kom från Israel, där hon bott längre tid. Wiesenthal tror själv inte längre på hennes uppgifter. Han omtalade dessutom att han som personligt inbjuden av president Reagan deltagit i den högtidlighet vid vilken Wallenberg postumt blivit amerikansk hedersmedborgare. Ett tiotal personer var närvarande varav två anhöriga till Wallenberg. Ingen annan svensk deltog.

Malm

Politiska avdelningen
Enhet I

Arkivexemplar
1981-11-13

Dnr	Avd	Grupp	Mål
90	P	2	Fu I

Pressrådet Roberntz
WIEN

Pol

Raoul Wallenberg
(1 bil.)

Broder,

Av ert 1981-10-14 framgår ju att Wiesenthal bedömer
Margareta Rivman som mindre tillförlitlig.

Om det likväl skulle visa sig att hennes uppgifter är
korrekta, så skulle de ju vara av största intresse. Därför
vore jag tacksam om Du kunde försöka få kontakt med Rivman
för en noggrann utfrågning om vad Kuprianov skulle ha
uppgivit i fråga om Wallenberg, Rivman är, som framgår av
vårt 1981-01-23, angelägen om att förbli anonym.
Kanske är hon dock beredd att ställa upp för en intervju om
hon får klart för sig att hennes uppgifter kommer att
behandlas med största diskretion? Naturligtvis är vi mycket
intresserade av att få ta del av Din bedömning av Rivmans
tillförlitlighet. Det vore också intressant att få närmare
besked om hur kategorisk Wiesenthal var i sitt omdöme.
Baserade han det på konkreta förhållanden, eller var det
bara sitt allmänna intryck han gav uttryck för?

./.

För det värde det kan ha bifogas en PM med synpunkter på
hur intervjuer med Wallenberg-vittnen kan utformas.
Synpunkterna är ju endast delvis relevanta i detta fall.

Stellan Ottosson

kw

Ifyller av postexp				Avsändn datum		Sign	
☒ Avsändt med	☐ av kurer	☐ utl kurer	☐ luftpost	☐ vanlig post	16/11 81		

INKOM UD 1984-06-29

AMBASSADEN WIEN 1984-06-29

UD STOCKHOLM

FOER POL I.

B R A A D S K A N D E

DE WALLENBERG-VITTNET KALINSKI.

KALINSKI BESOEKTE MIG IGAAR. HAN RESER NAESTA VECKA HEM TILL ISRAEL. HAN VISSTE INTE ATT HIRDMAN, SOM HAN JU TRAEFFAT 1978, NU AER AMBASSADOER DAER. HANS SAETT ATT BERAETTA AER GANSKA ROERIGT. ETTRAEFFANDE SENASTE UPPGIFTEN OM WALLENBERG FRANKOM FOELJANDE.

1. KALINSKI "AER TILL HUNDRA PROCENT OEVERTYGAD OM" ATT WALLENBERG I SLUTET 1982 FORTFARANDE FOERVARADES I CELL 17, PAA FOERSTA VAANINGEN I ANDRA BLOCKET I VLADIMIRFAENGELSET (BLOCKET KALLAS OCKSAA FOER SJUKHUSET EFTERSOM SJUKAVDELNINGEN FINNS PAA FJAERDE VAANINGEN). WALLENBERG HAR SUTTIT DAER SEDAN 1955 DAA HAN LIKSOM KALINSKI FLYTTADES DIT FRAAN ALEXANDROVSKIJ ZENTRALFAENGELSET NAERA IRKUTSK (DETTA FAENGELSE REVS PAA GRUND AV KRAFTVERKSBYGGET BRATSK). I VLADIMIR SATT WALLENBERG TIDIGARE, NAER KALINSKI VAR FAANGE DAER, I CELL 23 PAA ANDRA VAANINGEN. WALLENBERG HAR LAENGE DELAT CELL MED NIKOLAJ LALIKOV, SOM FAENGLADES VID 14 AARS AALDER DAERFOER ATT HAN VAR VITTNET TILL KATYN-MASSAKERN. I VLADIMIR FANNS BL. A. OCKSAA FOERRE LETTISKE UTRIKESMINISTERN WILHELM MUNTERS OCH GENERAL KUPRIANOV. KUPRIANOV HADE EFTER FRIGIVNINGEN (NAER HAN NAESTAN VAR BLIND) DIKTERAT MINNEN FOER DOTTERN TILL EN AV SINA VAENNER, EN (JUDISK) MAJOR I LENINGRAD. KALINSKI SADE SIG VARA I BESITTNING AV MANUSKRIFTET. PUBLICERING KUNDE INTE SKE SAA LAENGE FRU KUPRIANOV LEVER.

2. KALINSKI HADE FAATT UPPGIFTEN ATT WALLENBERG 1982 FORTFARANDE FOERVARADES I VLADIMIR-FAENGELSET AV FOERRE DETTA CHEFSLAEKAREN VID FAENGELSET FRU JELENA BUTOVA. DENNA VAR "FAANGARNAS AENGEL" OCH HADE VARIT SNAELL MOT KALINSKI. HON VAR DAA GIFT MED EN BRUTAL OCH

FORTS

ALKOHOLISERAD KGB-OFFICER. HON PENSIONERADES VID UTGAANGEN AV 1982 OCH FLYTTADE DAA TILL YURYEV POLSKY, NAERA VLADIMIR, DAER HON AERVT ETT LITET HUS OCH DAER HON FORTFARANDE BOR. NAER KALINSKI FRIGAVS FICK HAN ARBETE VID TRAKTORFABRIKEN I VLADIMIR 1959-1968. UNDER DENNA TID TRAEFFADE HAN IBLAND BUTOVA SEDAN HAN FLYTTAT TILL MOSKVA (DAER HAN 1968-1975 HADE HOEGT AVLOENAT ARBETE FOER AUTO-EXPORT OCH SVARADE FOER FOERETAGETS KATALOGER) FICK HAN NAAGRA GAANGER BESOEK AV BUTOVA. HAN BRUKADE OCKSAA HANDLA AAT HENNE I BERIOSKA-AFFAERER I MOSKVA. HAN HADE FAATT ETT TIOTAL BREV FRAAN HENNE UNDER SENARE AAR. DE VAR ALDRIG UNDERTECKNADE MED HENNES RAETTA NAMN. INNEHAALLET VAR SKICKLIGT KRYPTERAT. BREVEN VAR AVSAENDA FRAAN OLIKA ORTER, BLAND ANNAT KIEV, TILL NAAGON KONTAKTPERSON SOM MEDFOERDE DEM TILL FINLAND. I MAJ 1983 FICK KALINSKI GENOM ETT SAADANT BREV, SOM HAN ABSOLUT VISSTE KOM FRAAN BUTOVA, VETA ATT WALLENBERG OCH LALIKOV FANNS KVAR I CELL 17 NAER BUTOVA PENSIONERADES.

3. KALINSKI UNDERSTROEK EMFATISKT ATT BUTOVAS NAMN INTE FICK NAENNAS. OM SVERIGE AVSAAG AGERA BORDE INTE HELLER SAEGAS ATT UPPGIFTERNA AVSAAG SLUTET AV 1982 (DAA BUTOVA FORTFARANDE VAR I TJAENST) UTAN VI BORDE TALA OM "BOERJAN AV 1983".

4. KALINSKI AER MYCKET FOERGRYMMAD PAA SIMON WIESENTHAL. HAN ANSER DENNE OFTA BLUFFAR OCH SLAAR MYNT AV SIN VERKSAMHET. VIDARE HADE WIESENTHAL OFFENTLIGEN ANTYTT KALINSKI SKULLE VARA EN "USA-ISRAELISK PROVOKATOER". KALINSKI UTTALADE SIG OCKSAA NEGATIVT OM "ALLA DESSA WALLENBERG-KOMMITTEER". DE OENSKADE PUBLICITET OCH SKADADE DAERIGENOM MOEJLIGHETERNA ARBETE FOER EN FRIGIVNING.

KALINSKI TALADE FLERA GAANGER OM ATT HAN SAMARBETAT MED ISRAELISKA UTRIKESMINISTERIETS RYSKA AVDELNING. ISRAELS AMBASSAD I WIEN SADE HAN SIG INTE HA KONTAKT MED. AV SVENSKAR KAENNER HAN TYDLIGEN BENGT FRIEDMAN. HAN HADE NYLIGEN BESOEKT DENNES DOTTER I NEW.YORK.

DET AER OMOEJLIGT ATT AV EN TIMMES SAMTAL DRA SLUTSATSER OM KALINSKIS TROVAERDIGHET. ATT HAN FRAMSKICKATS AV NAAGON FOER ATT PLANTERA EN UPPGIFT (SOM FOERST ETT TAG FOERESVAEVADE MIG) TROR JAG INTE. MAN SKULLE VAEL I SAA FALL VAELJA NAAGON SOM KUNDE UTTRYCKA SIG REDIGARE.

MALM

AMBASSADEN WIEN KL 10.43/GR

+ sid 30
re KUPRIANOV

Svensk-sovjetiskt Wallenbergmöte:3

Svensk-sovjetiska arbetsgruppen i Wallenbergärendet höll sitt tredje möte på utrikesdepartementet i Stockholm den 5 december 1991. Delegationerna redovisas i bilagorna 1 och 2.

Magnusson hälsade välkommen och framhöll att den svenska sidan önskat bereda den sovjetiska delegationen möjlighet att se på RW-ärendet från ett svenskt perspektiv. Den svenska gruppen var bekant sedan tidigare. Vid dagens möte deltog emellertid också förre kabinettssekreteraren Arne Lundberg, vilken handlagt ärendet 1951-56. Dessutom närvarade departementssekreteraren Cederin.

Zjuravljov tackade för välkommandet och ville rikta ett officiellt tack till svenska regeringen och utrikesdepartementet för gästfriheten. Det var värdefullt att studera ärendet från svenskt perspektiv. Ju närmare vi kom avslutningen av fallet, desto större blev behovet att finna en respektfull form för dess avslutande. Därför hade mötet i Stockholm också en viss symbolisk karaktär.

Magnusson underströk att motsvarande intresse också gällde andra RW-vittnen och konstaterade att frågan stod kvar på dagordningen.

von Dardel återkom till Willy Roedel och påpekade att inget vittnesmål talade om att denne återvänt till Tyskland. Det fanns dock många Willy Roedel vilket skapade problem. Ett vittne, tysken Dannert, hade dock sagt att Roedel dog i Vorkuta 1956.

Vinogradov sade att Roedel kontrollerats i Vorkuta och skriftligt negativt svar hade inkommit därifrån. Det var okänt vart han tog vägen. Karatejev kan fortsätta sökandet. Hamnade han i läger bör en lägerakt ha upprättats.

Magnusson påminde också om generalen Kuprianov från en av de tidigare listorna.

Ziborov sade att såvitt han kunde minnas hade Kuprianov skjutits i Leningradaffären.

Magnusson förklarade att det gällde ett vittnesmål från 1950-talet, och Vinogradov lovade undersöka saken närmare.

Magnusson framhöll att vi med intresse hört herr Galitskijs redogörelse vid förra mötet. Hur framskred arbetet?

Nikonov sade att Galitskij arbetade utan vila på grundval av sin kända vetenskapliga metod. Så sent som igår hade dock inget framkommit om RW i fond 451.

1989-09-21

264002

Ambassadör Per Anger
91, rue Longue
06500 MENTON
Frankrike

Raoul Wallenberg

Broder,

I enlighet med vad vi kom överens om när vi träffades på UD onsdagen den 13 september sänder jag härmed några kommentarer till de vittnesuppgifter som figurerar i de papper Du delgav mig.

1. KGB-agenten Khokhlov, som förekommer i G-A Dahlströms brev. Mina kommentarer finns på baksidan av brevet. K hade absolut inga upplysningar att ge om R W.

2. Makinen har vi betraktat som seriös, men han har ju blott andrahandsuppgifter bl a från en viss Kruminsh. Vittnesmålet styrker Vladimirspåret.

3. Claudio Mohr är ju ett klassiskt vittne, omnämnd och citerad i vitboken 1957.

4. Roland Gottlieb erfor i slutet av 1947 genom knackningskontakt med en medfånge att en svensk diplomat funnes i Lefortovskajafängelset.

Sep 29 09 21 in mail post
Sh

5. Generallöjtnant Moser; en fångvaktare skulle ha sagt Moser i juni 1948 att en svensk fanns i en cell "i korridoren längst bort".

6. Dr. Melzer; 1948 eller 1949 undersökte han en person som han flera år efteråt tror kan ha varit R W.

7. Mogens Carlsson; andrahandsuppgifter om att ungraren Zoltan Rivo nyåret 1951 delat cell med R W i Butyrka. Rivo har aldrig kunnat spåras.

8, 9, 10. Mulle, Rehekampf och Brugger har ansetts trovärdiga. Deras vittnesmål styrkte Vladimirspåret och låg till grund för en officiell framställning år 1959.

11. Abraham Kalinski; hans trovärdighet har ifrågasatts.

12. Nanna Swartz; tillmättes av regeringen stor trovärdighet.

13. Jan Kaplan; kunde aldrig höras. Hans uppgifter har blivit lidande av relationen till Kalinski.

14. Leonid Lubarski; upphov till uppgifterna om "an old Swede" i Blagoweshensk psykiatriska klinik 1978. Källa: "a reliable source in Moscow".

15. Generalen Kuprianovs anteckningar om att K och R W varit tillsammans under en fångtransport 1953. Spåret kom i dagen genom Kalinski. Enligt vissa uppgifter skulle K ha avlidit efter förhör av KGB 1979. Kuprianovs akt hos KGB skulle möjligen kunna innehålla uppgifter om R W.

16. André Shinkévitch. Okänd för UD före hearingen i Stockholm 1981. Därefter hade Berner samtal med honom i Paris. Delade cell med R W jultid 1947 i Ljubljanka. Svårt bedöma trovärdigheten av hans utsaga. Vissa av hans uppgifter har förefallit något fantasifulla.

17. Bifogar till sist ett brev från en Jacques Rossi som via en cellgranne i Vladimirfängelset (polacken Kalinowski) erfarit att R W våren 1956 funnits i Vladimir.

Härliga lösnings,
fing.

Vollrath Tham
Vollrath Tham

H Magnusson/rk

1991-10-16

Frågor med anledning av genomgång v MID:s arkiv

1. Det vore värdefullt om ansträngningar kunde vidtas för att få fram Abakumovs brev till Molotov den 17 juli 1947. Kopia finns kanske i KGB?
2. Gromyko bad den 13 oktober 1954 i ett brev till KGB-chefen Serov denne att informera honom när och under vilka omständigheter RW avlidit. Detta är första gången det sägs rent ut i dokument som har påträffats i MID:s arkiv att RW skulle ha avlidit. Vilka uppgifter kan då Gromyko haft till sitt förfogande?
3. I KGB måste det 1956 ha funnits arkivmaterial rörande RW, material som legat till grund för de förslag till svar till svenskarna som underställdes centralkommittén. Molotov och Serov skriver ju att de tyska krigsfångarnas uppgifter i mycket sammanfaller med de faktiska omständigheterna kring RW:s arrestering och vistelse i fängelse. I ett utkast till bilaga som ej godkändes av centralkommittén ges en något annorlunda version rörande Abakumov, RW:s fängelsevistelse och död än den som framgår av Smoltsov-rapporten och Gromykos memorandum. Bl a sägs att Abakumov anklagade RW för spioneri. På vad grundades detta utkast?
4. Fanns någon medarbetare med vid det möte Serov och Molotov hade några dagar efter den 16 april 1956? Det vore av värde få träffa de tjänstemän som deltog i handläggningen av RW-ärendet i MID och KGB 1947-57.

5. Vilka arkiv har hittills genomsökts? Kan det tänkas finnas ytterligare arkiv där material av intresse kan återfinnas (förutom op 451)?

6. Akter om Roedel, saknas de fullständigt? Akter från det läger där han senare satt?

7. I Vladimirfängelset befann sig på 50-talet fångarna Brugger, Mülle, Rehekampf, Goaze, Makinen, Kuprijanov, Schoggle, Krumins och Lalikov. Dessutom fanns där den sovjetiske fången Gogoberidze som till Mülle och Rehekampf skall ha sagt att RW fanns i corpus II i början av 50-talet. Mera osäkra uppgifter talar om cell 23, korpus II, sjukhusblocket. Brugger uppger att RW tidigare varit i Verchne Uralsk och kom till Vladimir först 1955. Det skulle vara intressant att studera olika akter för ovannämnda fångar.

8. Ambassaden har redan frågat om man undersökt Stalins arkiv. Denna fråga blir än mer intressant mot bakgrund av de äldre MGB-medarbetarnas uppgifter att ärenden som kom till Stalin (dvs. akter?) så att säga "försvann".

9. I försvarsministeriets arkiv saknas underrättelse-rapporter från 30:e skyttekåren i Budapest från tiden 14-27 januari 1945 (enligt journalisten Kartsev). Var kan de finnas?

INKOM UD 1984-06-29 KL 12:40

AMBASSADEN WIEN 1984-06-29

UD STOCKHOLM

FOER POL I.

B R A A D S K A N D E

RE WALLENBERG-VITTNET KALINSKI.

KALINSKI BESOEKTE MIG IGAAR. HAN RESER NAESTA VECKA HEM TILL ISRAEL. HAN VISSTE INTE ATT HIRDMAN, SOM HAN JU TRAEFFAT 1978, NU AER AMBASSADOER DAER. HANS SAETT ATT BERAETTA AER GANSKA ROERIGT. BETRAEFFANDE SENASTE UPPGIFTEN OM WALLENBERG FRAMKOM FOELJANDE.

1. KALINSKI "AER TILL HUNDRA PROCENT OEVERTYGAD OM" ATT WALLENBERG I SLUTET 1982 FORTFARANDE FOERVARADES I CELL 17, PAA FOERSTA VAANINGEN I ANDRA BLOCKET I VLADIMIRFAENGELSET (BLOCKET KALLAS OCKSAA FOER SJUKHUSET EFTERSOM SJUKAVDELNINGEN FINNS PAA FJAERDE VAANINGEN). WALLENBERG HAR SUTTIT DAER SEDAN 1955 DAA HAN LIKSOM KALINSKI FLYTTADES DIT FRAAN ALEXANDROVSKIJ ZENTRALFAENGELSET NAERA IRKUTSK (DETTA FAENGELSE REVS PAA GRUND AV KRAFTVERKSBYGGET BRATSK). I VLADIMIR SATT WALLENBERG TIDIGARE, NAER KALINSKI VAR FAANGE DAER, I CELL 23 PAA ANDRA VAANINGEN. WALLENBERG HAR LAENGE DELAT CELL MED NIKOLAJ LALIKOV, SOM FAENGLADES VID 14 AARS AALDER DAERFOER ATT HAN VAR VITTNET TILL KATYN-MASSAKERN. I VLADIMIR FANNS BL. A. OCKSAA FOERRE LETTISKE UTRIKESMINISTERN WILHELM MUNTERS OCH GENERAL KUPRIANOV. KUPRIANOV HADE EFTER FRIGIVNINGEN (NAER HAN NAESTAN VAR BLIND) DIKTERAT MINNEN FOER DOTTERN TILL EN AV SINA VAENNER, EN (JUDISK) MAJOR I LENINGRAD. KALINSKI SADE SIG VARA I BESITTNING AV MANUSKRIFTET. PUBLICERING KUNDE INTE SKE SAA LAENGE FRU KUPRIANOV LEVER.

2. KALINSKI HADE FAATT UPPGIFTEN ATT WALLENBERG 1982 FORTFARANDE FOERVARADES I VLADIMIR-FAENGELSET AV FOERRE DETTA CHEFSLAEKAREN VID FAENGELSET FRU JELENA BUTOVA. DENNA VAR "FAANGARNAS AENGEL" OCH HADE VARIT SNAELL MOT KALINSKI. HON VAR DAA GIFT MED EN BRUTAL OCH

FORTS

ALKOHOLISERAD KGB-OFFICER. HON PENSIONERADES VID UTGAANGEN AV 1982 OCH FLYTTADE DAA TILL YURYEV POLSKY, NAERA VLADIMIR, DAER HON AERVT ETT LITET HUS OCH DAER HON FORTFARANDE BOR. NAER KALINSKI FRIGAVS FICK HAN ARBETE VID TRAKTORFABRIKEN I VLADIMIR 1959-1968. UNDER DENNA TID TRAEFFADE HAN IBLAND BUTOVA SEDAN HAN FLYTTAT TILL MOSKVA (DAER HAN 1968-1975 HADE HOEGT AVLOENAT ARBETE FOER AUTO-EXPORT OCH SVARADE FOER FOERETAGETS KATALOGER) FICK HAN NAAGRA GAANGER BESOEK AV BUTOVA. HAN BRUKADE OCKSAA HANDLA AAT HENNE I BERIOSKA-AFFAERER I MOSKVA. HAN HADE FAATT ETT TIOTAL BREV FRAAN HENNE UNDER SENARE AAR. DE VAR ALDRIG UNDERTECKNADE MED HENNES RAETTA NAMN. INNEHAALLET VAR SKICKLIGT KRYPTERAT. BREVEN VAR AVSAENDA FRAAN OLIKA ORTER, BLAND ANNAT KIEV, TILL NAAGON KONTAKTPERSON SOM MEDFOERDE DEM TILL FINLAND. I MAJ 1983 FICK KALINSKI GENOM ETT SAADANT BREV, SOM HAN ABSOLUT VISSTE KOM FRAAN BUTOVA, VETA ATT WALLENBERG OCH LALIKOV FANNS KVAR I CELL 17 NAER BUTOVA PENSIONERADES.

3. KALINSKI UNDERSTROEK EMFATISKT ATT BUTOVAS NAMN INTE FICK NAEMNAS. OM SVERIGE AVSAAG AGERA BORDE INTE HELLER SAEGAS ATT UPPGIFTERNA AVSAAG SLUTET AV 1982 (DAA BUTOVA FORTFARANDE VAR I TJAENST) UTAN VI BORDE TALA OM "BOERJAN AV 1983".

4. KALINSKI AER MYCKET FOERGRYMMAD PAA SIMON WIESENTHAL. HAN ANSER DENNE OFTA BLUFFAR OCH SLAAR MYNT AV SIN VERKSAMHET. VIDARE HADE WIESENTHAL OFFENTLIGEN ANTYTT KALINSKI SKULLE VARA EN "USA-ISRAELISK PROVOKATOER". KALINSKI UTTALADE SIG OCKSAA NEGATIVT OM "ALLA DESSA WALLENBERG-KOMMITTEER". DE OENSKADE PUBLICITET OCH SKADADE DAERIGENOM MOEJLIGHETERNA ARBETE FOER EN FRIGIVNING.

KALINSKI TALADE FLERA GAANGER OM ATT HAN SAMARBETAT MED ISRAELISKA UTRIKESMINISTERIETS RYSKA AVDELNING. ISRAELS AMBASSAD I WIEN SADE HAN SIG INTE HA KONTAKT MED. AV SVENSKAR KAENNER HAN TYDLIGEN BENGT FRIEDMAN. HAN HADE NYLIGEN BESOEKT DENNES DOTTER I NEW.YORK.

DET AER OMOEJLIGT ATT AV EN TIMMES SANTAL DRA SLUTSATSER OM KALINSKIS TROVAERDIGHET. ATT HAN FRANSKICKATS AV NAAGON FOER ATT PLANTERA EN UPPGIFT (SOM FOERST ETT TAG FOERESVAEVADE MIG) TROR JAG INTE. MAN SKULLE VAE I SAA FALL VAE LJA NAAGON SOM KUNDE UTTRYCKA SIG REDIGARE.

MALM

AMBASSADEN WIEN KL 10.43/GR

POL

UD STOCKHOLM

FOER

POL I.

B R A A D S K A N D E

RE RAOUL WALLENBERG.

JAG INTERVJUADE KALINSKI IGAAR. MED DEN KURIR SOM NAAR
ER PAA MAANDAG 6 AUGUSTI FAAR NI EN FULLSTAENDIG UPP-
TECKNING AV SAMTALET. HAER DE VIKTIGASTE PUNKTERNA:

1. JAG TROR KNAPPAST ATT KALINSKI AER FRAMSKICKAD AV
NAAGON UNDERRAETTELSETJAENST. HANS HISTORIA AER DOCK
DENNA GAANG MINDRE OEVERTYGANDE AEN 1978. JAG VILL
INTE UTESLUTA ATT HAN KAN HA FABRICERAT BREVVAXLINGEN
MED BUTOVA I SYFTE ATT AANYO DRA TILL SIG UPPMAERKSAM-
HET OCH KOMMA AAT SINA VEDERSAKARE SAASOM WIESENTHAL
OCH ANDRA INOM RAOUL WALLENBERG-KAMPANJEN. KALINSKI
LEVER AV OCH PAA JOURNALISTER.
2. HAN VISADE MIG BREVET FRAAN BUTOVA MEN VAEGRADE LAATA
MIG BEHAALLA DET ELLER TA EN KOPIA. DET VAR DATERAT
8 JUNI 1983, HADE SKICKATS MED PRIVATKURIR FRAAN

FORTS.

LIC D-2042 15.000x6 1982.12

VLADIMIR VIA TALLINN TILL HELSINGFORS, DAER DET HAEM-
TATS AV KALINSKI I SEPTEMBER 1983. ANLEDNINGEN TILL ATT
HAN INTE TIDIGARE VISAT DET FOER OSS VAR ATT HAN AV-
AATTS AV DEN SVENSKA RW-KOMMITTEN.

3. KALINSKIS BREVVAEXLINGME BUTOVA HAR PAAGAATT SEDÅ
1981. I DET AKTUELLA BREVET MTALAS RW SM SILVIA OCH
UPPGES SITTA I CELL 17 PÅA BOTTENVAANINGEN I VLADIMIR-
FAENGELSET TILLSAMMANS MED KATYN-VITTNET LAJIKOV.
RW:S HAELSA SKULLE ENLIGT BUTOVA VARA RAETT BRA. FOER-
UTOM RW SKULLE BL A TVÅA BELGISKA OCH EN TYSK KRIGS-
FAANGE FORTFARANDE SITTA I VLADIMIR.
4. KALINSKI HAR BERAETTAT OM BUTOVAS BREVUPPGIFTER FOER
HANOS WEBER PÅA SR:S UTLANDSRADIO HOESTEN 1983, FOER
SVENSK-AMERIKANSKA RABBINEN WERBELL I NEW YORK SAMT I
VAGARE FORM FOER FRU SONNENFELT I SVENSKA RW-KOMMITTEN.
5. KALINSKI TROR SIG INTE KUNNA SKAFFA FRAM NAAGON MER
INFORMATION OM RW VIA BUTOVA. HANS IDE AER ATT VI PÅA
BASIS AV HANS UPPGIFTER SKULLE GOERA EN NY FRAM-
STAELLNING TILL RYSSARNA, DAER VI SKULLE SAEGA ATT DET
KOMMIT TILL VAAR KAENNEDOM ATT RW I BOERJAN AV 1983
SATT I CELL 17 PÅA NEDRE BOTTEN I VLADIMIR-FAENGELSET
TILLSAMMANS MED DEN NU 52-AARIGE LAJLIKOV, VILKEN SOM
BARN BEVITTNAT KATYN-MASSAKERN.

HIRDMAN

1984-08-03

Wallenberg-vittnet Kalinski

Den 31 juli intervjuade jag på ambassaden Abraham Kalinski med anledning av hans senaste uppgifter lämnade till generalkonsul Faxén i New York och till ambassadör Malm i Wien.

Kalinskis berättelse

Kalinski satt i Vladimir-fängelset 1955-59. Efter sin frigivning bodde han kvar i Vladimir till 1967. Under åren i Vladimir lärde han nära känna fängelseläkaren Butova, som var god mot fångarna. (Jf Kalinskis tidigare berättelser 1978-79).

Fru Butova är född 1921 och således 63 år. Hon pensionerades i slutet av 1982 och bor nu i byn Jurije Polskije utanför Vladimir. På samma plats ligger det s k Jasjtjenije Institutet, som officiellt uppgavs vara ett veterinärinstitut men i verkligheten var ett centrum för tillverkning av BC-stridsmedel. Butovas man, en brutal typ, hade arbetat där.

Kalinski ville inte uppge fru Butovas exakta adress för mig. Han underströk flera gånger att hennes person måste skyddas.

1981 hade Kalinski lyckats få fram ett brev till Butova. Han hade fått tre brev från henne sedan dess. Korrespondensen hade gått från Butova med privatkurir till Tallinn och färja till Helsingfors, där breven hämtats respektive lämnats hos en kontaktperson av Kalinski.

Det för oss intressanta brevet från Butova är daterat den 8 juni 1983. Det hämtades av Kalinski i september i Helsingfors 1983. Kalinski visade mig brevet, läste det högt för mig och lät mig också läsa det själv. Däremot ville han inte låta mig ta en kopia av hänsyn till Butova.

Brevet var skrivet med blått bläck på ett urrivet blad ur en anteckningsbok, ungefär 15 x 20 cm. Det verkade inte gammalt. Det förvarades i ett ofrankerat och oadresserat ryskt kuvert.

Brevet var skrivet med överenskomna kodord, förklarade Kalinski. Fru Butova talade om sig själv i mansform, Raoul Wallenberg omtalas som "Silvia" o s v. På ett ställe i brevet står det att "Silvia" för några dagar skall resa till Moskva för att handla i varuhuset för barn (Detskij Dvorets). Kalinski frågade om jag visste vad det betydde och när jag svarade, att eftersom Detskij Dvorets låg vid Dzersjinskij Plosjtjad där också KGB låg, detta måste betyda att Wallenberg skulle förhöras på KGB, smålog han för-
tjust.

Brevet inleds med att brevskrivaren säger sig ha följt alla mottagarens, d v s Kalinskis, instruktioner. Beträffande Silvia sägs att hon/han nu sitter i cell 17 på första våningen, d v s bottenvåningen, i Vladimirfängelset tillsammans med Kolja. Kolja = Ljalikov, som är omtalad i Kalinskis vittnesmål den 20 december 1978. Ljalikov hade som tio-åring bevittnat Katynmassakern 1940, dömts som 14-åring och inspärrats för resten av livet.

Kalinski förklarade att det var särskilt olycksbådande att RW nu satt med Ljalikov. Eftersom ryssarna aldrig erkänt Katynmassakern, skulle de aldrig någonsin släppa honom fri. Han påpekade vidare att RW flyttats ned från den förhållandevis komfortabla andra våningen (cell 23 enligt tidigare vittnesmål) till den kalla bottenvåningen, mittemot cellerna för dödsfångarna.

Butova skriver dock i brevet att Silvias hälsa är ganska god (neplochiye zdorovije) och vidare att hon/han som nämnts ovan skall resa till Moskva för ett par tre dagar.

Kalinski säger sig vara helt säker på att brevet verkligen är från Butova. Han känner igen hennes handstil, säger han.

Ehuru det inte står i brevet, uppger Kalinski att ytterligare bl a följande personer sitter kvar i Vladimir förutom RW och Ljalikov:

- Förre borgmästaren i Smolensk Mensjagin, som samarbetat med tyskarna.
- Den tyske generalen Paumvitz, som arbetat för under rättelsechefen Schnellenberg i det tyska utrikesministeriet.
- Två belgier, som samarbetat med tyskarna under kriget.

Den för oss kände georgiern Gogoberidze, som frigavs 1967, vore nu död.

Enligt Kalinski hade Butova inte längre tillträde till fängelseområdet. Det var omöjligt att kontakta Butova personligen, eftersom Vladimirområdet var stängt för utläningar. Brevet den 8 juni 1983 var det senaste han mottagit från Butova.

Kalinskis åtgärder

Efter det att Kalinski hämtat brevet i Helsingfors i mitten av september 1983 hade han besökt Stockholm. Han hade där visat det för Hanos Weber på utlandsradion (som var den som först tipsade oss om Kalinski 1978). Han hade vidare berättat en del av fru Butovas historia för fru Sonnenfelt i den svenska RW-kommittén. Hon hade avrått honom från att kontakta UD. Kalinski var överhuvud mycket besviken på RW-kommitténs agerande och på den roll som Simon Wiesenthal kommit att spela i hela RW-kampanjen. Wiesenthal och ett antal andra personer, bl a en Hein Lichtenstein som skri-

vit en bok om RW-ärendet 1981, hade ifrågasatt Kalinskis uppgifter och antytt att han vore sovjetisk agent.

I juni 1984 hade Kalinski varit i New York och där träffat den svensk-amerikanske rabbinen Werbell, som också skrivit en bok om Raoul Wallenberg. Kalinski hade visat brevet för Werbell, som uppmanat honom att kontakta svenska UD. Det var orsaken till att Kalinski ringt Faxén. Kalinskis uppfattning var att Werbell var "ein anständiger Mann".

Den 11 juli i år hade Kalinski åter varit i Helsingfors. Han sade inte klart om det hade att göra med korrespondensen med Butova.

Om Jan Kaplan

Jan Kaplan (se PM 1978-12-22) vore nu fri och bodde i Moskva. Han hade varnats av KGB för sin befattning med RW-ärendet och var mycket rädd. Detta berättade Kalinski i största förtroende.

Kaplans dotter Anna Bilder bor kvar i Herzliya i Israel och kan förmodligen kontaktas.

Kalinskis förhållanden

Kalinski hade enligt egen utsago gott om pengar. Den amerikanske diplomaten Walter Stoessel - tidigare ambassadör i Moskva och biträdande utriksminister - hade hjälpt Kalinski att få ett pensionskapital från amerikanska staten, eftersom amerikanerna varit medskyldiga till att Kalinski arresterats av ryssarna. Detta bör lätt kunna verifieras genom ett samtal med Stoessel, förutsatt att han inte dött nyligen.

Av ett brev från amerikanska generalkonsulatet i München, som Kalinski visade mig, daterat 1979-80 framgår däremot, att enligt vederbörande Kalinski inte kunde göra några ekonomiska anspråk gällande mot amerikanska staten.

Kalinski visade mig även ett brev från en diplomat på västtyska ambassaden i Moskva 1976, Manfred Boeckel. Brevet var ställt till Kalinskis syster fru Tepmann och innehöll diverse personliga dokument som Kalinski skulle ha lyckats lämna på ambassaden, medan han bodde i Moskva, för vidarebefordran till systemen.

Under det senaste året hade Kalinski bl a haft nära kontakt med journalisten Jürgen Widsell i Aftonbladet, vilket resulterat i en stor artikelserie om Andropov i oktober 1983.

Eftersom Kalinski 1979 berättat för mig att han detta år varnats av den sovjetiska säkerhetstjänsten genom en polsk agent, frågade jag om han mottagit några nya varningar sedan dess. Det var inte fallet.

Kalinski berättade vidare att han varit i kontakt med specialister på sovjetiska frågor i israeliska utrikesministeriet.

Kalinski, som är 67 år, bor i ett eget hus i Nahariya och inbjöd mig att besöka honom där. I slutet av september åker han utomlands igen.

Kalinskis förslag

Kalinski föreslog att svenska regeringen skulle göra en ny framställning till Sovjetunionen på basis av hans senaste uppgifter. Butovas namn fick under inga förhållanden nämnas men man skulle kunna säga att det kommit till svenska regeringens kännedom att Raoul Wallenberg i början av 1983 satt i cell 17 i Vladimirfängelset tillsammans med den 54-årige Ljalikov, som bevittnat Katynmassakern.

Kalinski hävdade som sin personliga uppfattning att RW mycket väl fortfarande kunde vara i livet. Man lever länge i sovjetiska fängelser, sade han, och hänvisade till prästen Slepov från Lvov. som efter att suttit i decennier i ryska fängelser nu arbetade i Vatikanen. Han visade mig även en

tidningsartikel om en tysk, som uppgavs ha suttit 36 år i ett ryskt fängelse.

Kalinski erbjöd sig inte att skaffa fram några ytterligare uppgifter om RW från Butova. Det var enligt honom omöjligt.

Sven Hiramén

Inl 27/8

SVERIGES AMBASSAD

TEL AVIV

1984-08-24

Brev t. Nina
Lagergren 84-08-29/
Julin/ee

Brev t. Rikspolisstyrelsen
84-08-30/55.ald/ee

Kanslirådet Sven Julin

Pol I

UTRIKESDEPARTEMENTET

V77

INKOM UD		
1984-08-27		
AVD.	GR.	MAL.
P	2	Eu

Wallenberg-vittnet Kalinski

(\$ bil.)

Broder,

I anslutning till mitt meddelande i särskild ordning den 21 augusti vill jag rapportera följande:

"Butovas brev"

./..

Jag bifogar Butovas brev och en råöversättning jag gjort. Det var något ord jag inte kunde, så Ni kan ju ev. låta Göran Lundström kontrollera den.

Brevet väcker flera frågetecken.

1. "Silvia" sägs vara lika gammal som Kolja=Ljalikov, d v s omkring 52 år. Raoul Wallenberg är dock född 1912. Eller innebär det bara att Ljalikov suttit inne ett år längre än Wallenberg? Vem är Koljas "farfar" som uppges vara 80 år och inte säger något? Skall det i stället föreställa Wallenberg?

2. Kalinski har sagt att Butova skriver om sig själv i manlig person. Det stämmer för brevets första hälft men inte för den andra, där han/hon plötsligt börjar tala om sin "man".

...2

Jag tror det är rätt sannolikt att Kalinski har fantiserat ihop brevet. Om Ni vill att vi skall gå vidare, bör jag korsförhöra honom om alla underligheter i brevet.

De röda markeringarna i brevet är Kalinskis.

Ytterligare uppgifter av Kalinski.

Vid samtalet den 20 augusti uppgav Kalinski utöver vad som redovisats i det telegrafiska referatet:

1. De två Röda Kors-kort som han skickat till system och vari en svensk nämns är daterade 27 mars respektive 30 augusti 1959, enligt vad han visade mig.
2. Mamulov, som skall ha varit Berijas assistent och sekreterare i den georgiska centralkommittén, skall ha haft något att göra med Raoul Wallenberg, Eventuellt satt han också i Vladimir.
3. Anna Bilders telefonnummer i Herzliya är 052/55 16 52.
4. Kalinskis kontaktman i Leningrad skickar vykort under-tecknade "Perlo".
5. Ett andra namn som Kalinski använder för postförsändelser i Nahariya är Zaikovat.
6. Under sin Moskvatid efter frigivningen från Vladimir lyckades Kalinski i slutet av 1960-talet/första hälften av 1970-talet smuggla ut 10.000-tals dollar från sitt välavlönade arbete som översättare av ryska bilkataloger. Det skedde bl a med hjälp av ett ambassadråd Dimčevski,* som Kalinski nu uppger vara viceminister i Belgrad. Även den tidigare nämnde västtyske diplomaten Manfred Boeckel skall ha hjälpt till med valutatransaktionerna. Boeckel var jude och släkt med Martin Buber. Dimčevskis och Boeckels samröre med Kalinski bör kunna kontrolleras.

* från Jugoslavien

7. Före sin arrestering 1944 hade Kalinski aktivt medverkat till uppsättande av den polska exilarmén Armija Berlinger (?) i Sovjetunionen. Kalinski var ju en av general Anders' officerare. I den egenskapen hade han varit i Tasjkent och där träffat Schönfeldt, som Wiesenthal åberopat sig på.

8. Fängelseläkaren Butovas förnamn var Elena men hon kallades "Greta" av fångarna. En person som enligt Kalinski torde kunna vitsorda hennes existens är den ryske rabbi som nu tjänstgör i Radio Israels ryskspråkiga sändningar och tidigare var en av dem som dömdes för flygkapningen i Leningrad 1970.

Övrig dokumentation från Kalinski

- ./. 1. Ett brev på ryska, daterat Moskva den 2 januari 1984, från en "anonym sovjetisk regeringstjänsteman" till NSC-chefen McFarlane i Washington.
- ./. 2. En polemisk inlägg på ryska av Kalinski om Wallenbergärendet med kritik av Wiesenthal.
- ./. 3. Ett polemiskt brev i samma ärende på ryska av Kalinski ställt till en Heiner Lichtenstein i Köln.
- ./. 4. Utdrag ur en bok på tyska som kritiserar Kalinski.
- ./. 5. Utdrag ur en bok på engelska om Wallenberg.
- ./. 6. En uppsats på ryska av Naum Lillienthal om de tyska krigsförbrytarna.
- ./. 7. Utdrag ur en korrespondens med Szejnfeldt respektive Wiesenthal.

Jag har inte hunnit läsa alla bilagorna.

Sven Hirdman

Original sent m.
bud t. ~~RP~~
R: kspolistyrelse.
84-08-30.
Jab. Osvobod/a

ЮП 8 июня 1983

Дорогой Аркадий Михайлович!

Это письмо лежит на столе уже не-
сколько месяцев и только теперь я
получил возможность его отправить,
без уверенности, что оно дойдет к тебе.
Ваши "инструкции" я соблюдаю... Особых
новостей у меня нет, и хорошо что их
нет, ибо у меня, если новости то
только плохие, хороших не бывает.
Моя "жена" такая же как была, вы-
шли ее редко, как и раньше, когда ра-
ботала и, слава Богу.

Живу в машинном доме, старенький, но
уютный, подключили газ и в
нем тепло. Сразу как ушел на
пенсии живу здесь спокойно и
хороший воздух, вот все его преиму-
щества, но за каждой стрункой надо ежесу-
дно в дождь или сыро.

(Сильвия переехала в 17 квартиру на пер-
вом этаже, живет и гуляет с кошкой, они
оба одного почти возраста, кошке не
год сырое. квартира плохая, сырой.

У Сильви здоровас неплохое, а Коля
и пенки - попки и все остальное
поменьше. Вряд ли он достигнет
возраст его дедушки М. Тот здоров
и бодр, только не разговаривает
уже 30 лет, а Коле 52. Все это
для меня непонятно, хотя все никак
там не ушла. Сильви ездила как-то
недавно перед уходом Лени на
2-3 дня в Москву, но не по поводу
лечения, а думая что-то новое
купить в "Детском-мире". Мои письма
имел на почте в конце 1982 и
и дальше не общался с Сильви,
но имел письма через Лялю, что
никаких изменений. Вам пишу
много фактически, красивый но не
реальный. Мне сказал человек знающий
... и не подавай, сейчас будут... Мне
стало мама и с ней 3 на пароходе.
К путешествию возвращу... На это -
записывать себе письмо. Желаю
Вам здоровья и счастья, во всем. Твой Федор

H E M L I G

Jup
 Lop (?) 8 juni 1983

Käre Arkadij Michajlovitj!

Det är flera månader sedan jag skrev detta brev men det är först nu jag har fått möjlighet att skicka det, dock utan att veta om det kommer att nå Dig. Era "instruktioner" har jag iakttagit... Jag har inga särskilda nyheter och det är bra att det inte finns några, ty om jag har några är de bara dåliga - några ~~goda~~ ^{kan} brukar inte finnas. Min "hustru" är som förut. Liksom tidigare, när hon arbetade, ser jag henne gudskelov sällan.

Jag bor i ~~ett litet, gammalt~~ ^{mammans} hus, ~~men~~ ^{det är gammalt} det är trevligt. Vi har fått gas och det är varmt. Jag bor här ända sedan jag fick pension. Det är lugnt och fin luft, ja det är det som är fördelarna, men för varje struntsak måste man resa ^{om} ~~antingen~~ i regn eller slask.

Silvia har flyttat in i 17. lägenheten på första våningen. Hon bor där och umgås med Kolja. De är nästan lika gamla; Kolja är ~~bara~~ ett år äldre. Lägenheten är dålig och fuktig. Silvias hälsa är rätt bra. Men Kolja har kroniskt njurlidande ^{men} och även i övrigt ~~är det rätt dåligt till med honom~~. Han kommer knappast att bli lika gammal som sin "farfar" M. Denne är frisk och kry ^(?) fast han inte säger något. Han är 80 och Kolja 52. Allt det där är obegripligt för mig, ehuru hela mitt liv förflöt där. Silvia reste rätt så nyligen före ^{Lenjas? bursdag} ~~Lenins dödsdag~~ till Moskva för några dagar, inte för att få läkarvård utan jag tror för att köpa något nytt i varhuset "Barnens värld". Min man pensionerades i slutet av 1982 och han ^{har sedan inte längre} ~~umgås inte längre~~ med Silvia men jag ~~eller han~~ fick en hälsning genom Galja att det inte har skett några förändringar. Er optimism är fantastisk, ^{vacker} ~~min käre~~, men inte realistisk. Det sade mig en kunnig person.... Och ^{ansök(?)} ~~insistera~~ inte, man kommer att skratta åt Er ... "Mamma och jag har tagit ett ^{jag diönde om mamma} ~~foto av oss~~ på en båtutflykt. Till ^{Det betyder resa, säger det} ~~rekan~~ skall jag återkomma... Härmad har jag skrivit färdigt detta brev. Jag önskar Er hälsa och lycka, ^{slutar jag} ~~min ärade vän.~~ ^{ro, det är ni, fruktansvärt}

VGV

ЮП 8 июня 1983

Дорогой Аркадий Михайлович!

Это письмо лежит на письменном уже не-
сколько месяцев и только теперь я
получил возможность его отправить,
без уверенности, что оно дойдет к тебе.
Ваши "инструкции" я соблюдаю... особых
новостей у меня нет, и хорошо что их
нет, ибо у меня, если новости то
только плохие, хороших не бывает.
Моя "жена" такая же как была, ве-
сти ее редко, как и раньше, когда ра-
ботала и, слава Богу.

Живу в мамин дом, старенький, но
уютный, подключили газ и в
нем тепло. Сразу как ушел са-
натор живу здесь. Спокойно и
хороший воздух, вот все его преиму-
щества, но за каждой ерундой надо ехать
уже в дождь или сыро.

Сильвия переехала в 17 квартиру на пер-
вом этаже, Жакет и Жакет с Колей, они
оба одного почти возраста, Коля не
год старше. квартира плохая, сырость.

И Сильви здравое неплохое, а Крис
Хроник - попки и все остальное
попешилось. Вряд ли он достигнет
возраст он, деушки М. Тат здоров
и добр, только не разговаривает.
Ему 31 80, а Крис 52. Все это
для меня непонятно, хотя все никак
там ушла. Сильви ездила как-то
недавно перед уходом Лени на
2-3 дня в Москву, но не по поводу
лечения, а думая что-то новое
Курсы в "Детском-мире". Мой муж
ушел на пенсию в конце 1987 и
он больше не общается с Сильви,
но все равно, через Тату, то
нет никаких изменений. Вам оту-
мили фактически, красивый но не
реальный. Мне сказал человек знающий
... и не подавай, сейчас будут... "Мне
снилась мама и с ней я на пароходе.
и чудесно было... На это -
замечательное событие. Как то
Вас здоровы и счастливы, без забот. Т. и К.

H E M L I G

Jup
Lop (?) 8 juni 1983

Käre Arkadij Michajlovitj!

Det är flera månader sedan jag skrev detta brev men det är först nu jag har fått möjlighet att skicka det, dock utan att veta om det kommer att nå Dig. Era "instruktioner" har jag iakttagit... Jag har inga särskilda nyheter och det är bra att det inte finns några, ty om jag har några är de bara dåliga - några ~~goda~~ ^{kan} brukar inte finnas. Min "hustru" är som förut. Liksom tidigare, när hon arbetade, ser jag henne gudskelov sällan.

Jag bor i ~~ett litet, gammalt~~ ^{mammans} hus, ~~men~~ ^{det är gammalt} det är trevligt. Vi har fått gas och det är varmt. Jag bor här ända sedan jag fick pension. Det är lugnt och fin luft, ja det är det som är fördelarna, men för varje struntsak måste man resa ^{om en} antingen i regn eller slask.

Silvia har flyttat in i 17. lägenheten på första våningen. Hon bor där och umgås med Kolja. De är nästan lika gamla; Kolja är ~~bara~~ ett år äldre. Lägenheten är dålig och fuktig. Silvias hälsa är rätt bra. Men Kolja har kroniskt njurlidande ^{men} och även i övrigt ~~står det rätt dåligt till med honom~~ ^{är det något som}. Han kommer knappast att bli lika gammal som sin "farfar" M. Denne är frisk och kry ^(?) fast han inte säger något. Han är 80 och Kolja 52. Allt det där är obegripligt för mig, ehuru hela mitt liv förflöt där. Silvia reste rätt så nyligen före ^{Lenins} ~~Lenins~~ ^{butcamp} ~~dödsdag~~ till Moskva för några dagar, inte för att få läkarvård utan jag tror för att köpa något nytt i varhuset "Barnens värld". Min man pensionerades i slutet av 1982 och han ~~umgås inte längre~~ ^{har sedan inte umgått} med Silvia men jag ~~eller han~~ fick en hälsning genom Galja att det inte har skett några förändringar. Er optimism är fantastisk, ^{och} ~~min~~ ^{och} ~~här~~, men inte realistisk. Det sade mig en kunnig person.... Och ~~insistera~~ ^{insistera} inte, man kommer att skratta åt Er ... "Mamma och jag har tagit ett ^{Jag drömde om mamma} och att vi var ^{Det betyder resa, säger det} på en båtutflykt. ~~Till redan skall jag återkomma...~~ ^{och att vi var} Härmed har jag skrivit ~~här~~ ^{slutar jag} detta brev. Jag önskar Er hälsa och lycka, min ärade vän. ^{och det} ^{ni förtjänar}

VGV

Din Fjodor

...2

Avis au lecteur

1. Butova uppges skriva om sig själv i manlig person, ehuru det inte är fullt genomfört.
2. Silvia skall vara Raoul Wallenberg.
3. Kolja skall vara Katyn-vittnet Ljalikov.
4. Varuhuset "Barnens Värld" ligger vid Dzjerzjinskij Plosjtjad, där KGB har sitt högkvarter.

1984-08-29

*Bilaga t. brev Julin-
N. Lagergren, R. Wallen-
berg. 84-08-28
Ex. at m. bud 84-09-10/se*

Utgivna böcker om Raoul Wallenberg samt av Wallenbergkommit-
téerna i Stockholm och USA publicerade officiella material
under 1981-1982 visar, trots era påståenden om att "experten"
Wiesental icke anser mina vittnesmål "seriösa", att mina vit-
tnesmål och endast mina av alla befunnits högst tillförlitli-
ga och sammanfallande med de vittnesmål som givits 1955 av de
fångarna i Vladimirfängelset schweizaren Bruger och tys-
ken Mülle (som för ö också räddade mitt liv).

1. Det är rena fantasier, som bara självutnämnda "experter"
på sovjetiska fängelser kan tro på... Det har aldrig varit
så och kommer aldrig att bli så, så länge sovjetsystemet exis-
terar. "Särskilt farliga statsförbrytare", såsom man i Sovjet-
unionen officiellt benämner hemliga fångar, överförs inte
utom i ytterlighetsfall från ett fängelse till ett annat. De
sitter i årtal på samma ställe, om det inte är något extraor-
dinärt,

2. som fallet var 1953 i Verchne-Uralsk, då detta fängelse
måste utrymmas för att ge plats åt Berias folk eller med Ale-
xandrovskij Tsentral, som måste rivas i samband med byggandet
av Bratska kraftverket. Bevis på mitt påstående är det faktum
att vittnet till Katynförbrytelseerna Nikolaj Ljalikov och för-
re borgmästaren i Smolensk Mensjagin från 1945 till ännu idag
hålls kvar.

3. Fullständigt absurt. Wallenberg kan inte (lika litet som
jag på sin tid) ha förvarats i en cell tillsammans med ut-
länningar, och inte heller tillsammans med polacker, av vilka
det sedan länge inte funnits några där. Endast en i denna frå-
ga djupt okunnig kan tala om några slags "förbindelser" med
personalen i sovjetiska politiska fängelser. Fråga om detta
vad Kronid Ljubarskij anser, vilken jag personligen inte kän-
ner och aldrig har träffat.

4. Jag har aldrig deltagit i "den polska motståndsrörelsen", eftersom jag aldrig tillbringat en enda dag på av tyskarna ockuperat område. Vore intressant att veta varifrån ni fått detta.

Den 12 maj 1944 blev jag arresterad av NKGB-organen i Moskva i samband med att NKGB kommit över det brev jag försökt sända genom USA:s ambassadör i Moskva Harriman till president Roosevelt. Min granne på hotell Metropol i Moskva, förste sekreteraren vid USA:s ambassad i Moskva Mr P-M Dudko, genom vilken jag vidarebefordrat brevet, visade sig vara agent hos NKGB (numera KGB). För detta brev, i vilket jag utförligt beskrev massakern på de polska officerarna i Katynskogen och andra stalinska förbrytelser har jag utan dom och vederbörlig rannsaking fått sitta av 15 år, 5 månader och 15 dagar - till den 29 oktober 1959.

Jag bor inte mellan Tel-Aviv och Hajfa, utan mellan Hajfa ... och Beirut - Nagaria.

5. Det förvånar er att mina vittnesmål anföras och citeras när Wallenberg-ärendet behandlas. Men det är naturligt. Därför att mina vittnesmål är sannfärdiga och exakta och fullständigt sammanfaller med de vittnesmål som avlagts av frisläppta tyskar och andra 1955, oberoende av mig, såsom blev mig bekant i december 1978 vid mitt sammanträffande med svenska UD:s representanter herrarna Leifland och Hirdman, med vilka jag på deras begäran - och inte som ni skriver - (sammanträffade) i New York. Och det som ni skriver "Jag tvivlar på att ...", är ingenting värt, eftersom, som nu står klart, ni inte ens är bekant med mina vittnesmål (och detsamma gäller också "experten på sovjetiska fångelser herr dr ing Wiesental, vilken själv erkänt att han varken läst er bok - som han skrivit företalet till - eller mina vittnesmål.

6. Det misshagar er att Jaques Derog y misst Kalinski grosse Bedeutung bei... Jag känner personligen inte denne auktor, men om han, liksom många andra tillmäter mina vittnesmål stor betydelse, så visar detta att han, till skillnad mot er, grundligt och samvetsgrant bekantat sig med mina vittnesmål om Raoul Wallenberg, liksom andra auktorer, vilkas böcker jag erhållit.

6. Om hur jag fick kännedom om att Wallenberg inte återvänt hem

finns hos mig två auktoritativa vittnen: departementsdirektören vid Israels utrikesministerium herr Lebanon och direktören i avdelningen Sochnut herr Domnitz. I deras närvaro läste jag i en israelisk tidning om Wiesenthals hänvändelse till svenska regeringen. Men i er bok är detta bara "nästan sant". Och allt det andra: lögn och påfund. Jag vände mig inte till svenska UD, som ni skriver, utan svenska ambassaden (rådet Wilkens) som av ovannämnda medarbetare i Israels utrikesministerium fått veta om vårt samtal i flygplanet på väg till Wien, efter det att jag återvänt till Israel i november 1978, föreslog mig att resa till Sverige. Men eftersom jag var tvungen att brådska flyga till USA, föreslog mig svenska UD ett sammanträffande i New York. Den 20 december 1978 sammanträffade jag med Sveriges vice utrikesminister herr Leifland samt herr Hirdman på svenska generalkonsulatet i New York. Vid detta sammanträffande lämnade jag utförligt vittnesmål om allt som var mig bekant om Wallenberg, tillsammans med vilken jag befunnit mig i tre sovjetiska fängelser från 1951 till 1959. En månad senare i januari 1979 publicerade jag i amerikanska och svenska tidningar artikeln "Hemligheten med Raoul Wallenberg", i vilken jag i huvuddrag redogjorde för allt jag delgivit herr Leifland.

7. Här och i fortsättningen har ni slagit alla rekord vad gäller att förvränga mina utsagor. Om ni hade läst dem skulle ni ha vetat att hösten 1951 (ett och ett halvt år före Stalins död) placerades i min cell den judiske författaren David Vendrovskij, som kom direkt från en cell där han suttit tillsammans med förre utrikesministern i det fria Lettland Vilhelm Munters och R Wallenberg. Det var då jag första gången hörde namnet Wallenberg och av David Vendrovskij fick veta hans (Wallenbergs) tragiska historia. Dagen därpå visade mig Vendrovskij genom fönsterluckan på V Munters och R Wallenberg som motionerades på en av rastgårdarna. Det var då, hösten 1951, som jag första gången såg Wallenberg! Därefter såg jag dem nästan varje dag (därest vi, förstås, inte rastades på samma gång, på olika rastgårdar) fram till sommaren 1953, då vi alla överfördes till ett annat fängelse, Alexandrovskij Tsentral. Såsom jag uppgav för Leifland och Hirdman från svenska UD, och senare skrev i min artikel "Hemligheten om Raoul Wallenberg", så gick (passerade) alla fångarna under transporten till Alexandrovskij Tsentral genom min "ensamkupé", däribland också

Wallenberg och Munters och Kuprijanov och många andra, som jag nämnt i mina vittnesmål, i tidningar och tidskrifter.

7. Era skriverier om den "bruna kappan" är strunt. Alla bar samma slags kappor och någon färg fanns sedan länge inte kvar på dem, utom jag och Kuprijanov som bar "resterna" av militärkappor.

I Alexandrovskij Tsentral såg jag inte någon gång Wallenberg, eftersom fönstret i min ensamcell vätte mot en stum mur och jag inte hade utsikt över rastgården.

Ännu ett bevis på er fullständiga okunnighet om det ämne ni tagit er för att skriva om; I Alexandrovskij Tsentral hölls jag i 64:e cellen i "dekabristbyggnaden". Detta var en byggnad med ensamceller med ugnsuppvärmning. Men Wallenberg förvarades i den allmänna byggnaden tillsammans med sovjetiska medborgare. Såsom senare visade sig (och om detta har jag skrivit och påvisat 1978, förvarades tillsammans med honom i cellen två lettiska pastorer, prof Freis och dr Lunnis samt två litauiska präster Mikelkiavičius och Gudmonas. Gogoberidze har aldrig hållits i Alexandrovskij Tsentral: han avtjänade alla sina 25 år i Vladimirfängelset... Slarvigheten i era skriverier framgår också av att ni förväxlar 21:a cellen, korpus 2, där jag satt i Vladimirfängelset, och inte, som ni skriver i Alexandrovskij Tsentral.

7. "Einmal, und zwar am 29/10.59 habe er Wallenberg sogar mit eigenen Augen gesehen". Warum "einmal"?

7. Jag såg honom, som jag redan ovan sagt, i Verchne-Uralskfängelset från 1951 till 1953 nästan varje dag. Och i Vladimirfängelset under mer än 4 år 3-4 gånger i veckan.

8. "Im Jahre 1979 reiste Kalinski nach New York. Während einen Zwischenlandung in Stockholm wandte er sich an das schwedische Auswärtige Amt, um seine Aussage zu machen". Und weiter alles falsch und frech!!! (AK). För det första var detta i december 1978 och inte i något Stockholm, utan, som jag ovan sagt, sammanträffandet med de svenska UD-representanterna ägde rum i New York.

Vad gäller postkortet som jag skrev till min syster från Vladimir till Israel, så var det 123 stycken, och om Wallenberg nämnde jag i två av dem: ett på polska och ett på jiddisch. Dessa post-

kort hittade jag i slutet av 1979. Så snart jag hittat dem och läst dem skickade jag dem genom svenska ambassaden i Tel Aviv till svenska UD, där expertis fastställde deras "ålder" och autenticitet. Jag behövde inte bevis på att jag talade sanning. Man trodde och tror mig! Om jag hade sagt att det var jag som "tög fast Eichmann", och inte den israeliska säkerhetstjänsten, då hade jag behövt bevis... Men då, liksom nu tror man bara mina vittnesmål!

Min syster är sedan 1934 bosatt i Israel.

9. Till er kännedom: Fångar minns data utmärkt även utan almanacka, till och med bättre än de som är i frihet...

För det första har jag aldrig någonstans sagt att jag såg honom den dag jag släpptes, den 29 oktober 1959, utan jag har klart och tydligt sagt och skrivit, att jag såg honom några dagar innan jag släpptes, "antagligen den 27.10.59". För det andra visste varken jag eller ens fängelseledningen intill sista timmen att jag skulle släppas. För det var ju ingen avslutad bestämd tidsfrist utan 15 år, 5 månader och 17 dagar efter min arrestering. För det tredje, vad menas med "Zweifel sind bei mir deshalb aufgekommen, weil ich es für höchst unwarscheinlich, dass ein Gefangener am Tage seiner Entlassung ein sowjetisches Staatsgeheimnis zu sehen bekommt...". Det var ju inte så att (10.) man under 1 1/2 år i Verchneural-sk-fängelset och under mer än 4 år i Vladimirfängelset visade mig på Wallenberg. Vi klev upp på kojen som stod vid fönstret och såg genom fönsterluckan dem som promenerades och inte bara Wallenberg. I fängelset var Wallenberg inte på något sätt särskilt märkbar. Människor som kidnappats i Väst fanns det, utom Wallenberg, ganska många. Han skilde sig inte särskilt från andra. Ingen visste då, att Wallenberg fortfarande efter 35 år inte skulle ha återvänt hem.

Ert upprepade påstående om "brun kappa" visar att ni inte vet vad ni skall skriva om. Ingen har framhävt något om "brun kappa", och vi visste alla, och det har jag sagt, att han var klädd om alla andra (utom jag och Kuprijanov).

Ytterligare förvillar er den omständigheten att det är er obekant för vad jag blev arresterad. Ni vet alltså inte vad alla vet. Behövs det ~~nu~~^{mer} bevis på hur okunnig ni är? Om orsakerna till min arrestering har, utan samband med Wallenbergärendet och före det att

det blev mig bekant, att Wallenberg inte återvänt, redan 1977 blev det i amerikansk och israelisk press om omständigheterna kring min arrestering. Och för amerikanska och israeliska myndigheter blev detta känt redan 1955 genom förutvarande fången, den tyske kaptenen Muller, som vidarebefordrade mitt brev om allt detta till min syster.

Än en gång upprepar jag, att jag 1979 inte lämnade något vittnesmål i Stockholm, utan som jag redan sagt, den 20/12.78 i New York. Till Stockholm inbjöds jag i februari 1980 till svenska UD av

andr -
(Ett avsnitt saknas här - övers anm)

... Lichtenstein...

Dr Anna Bilder (inte Bilger, som ni skriver) och framför allt hennes far fann jag genom min kusin i USA, och det dokument, om vilket ni skriver "...die aber ein Dokument verfügt, das von erheblicher Beweiskraft ist... Så vet her "FORSKARE", att detta dokument kom Anna Bilder tillhanda från hennes neveu med min hjälp och genom mig.

Varför? Jo därför att jag ansåg det viktigt för Wallenbergs sak att inte begrava mina vittnesmål i svenska UD:s arkiv utan publicera dem så att alla får se förbrytarna från Ljubjanka avslöjade som gangsters och kidnappare. Jag publicerade min artikel "Hemligheten om Raoul Wallenberg" en månad efter sammanträffandet med svenska UD:s representanter herrarna Leifland och Hirdman men "glömde" bara att samordna min handlingar med författaren till förordet i er bok... Och detta kan herr Wiesental inte förlåta mig, liksom att jag och inte den israeliska säkerhetstjänsten skulle ha fångat in Eichmann utan "herr Wiesentals tillstånd"...

10. Och varför först i januari 1981? Det fanns möjlighet att ta del av detta dokument (dvs mina utsagor, från januari 1979 i många tidningar i USA, Israel och Sverige.

Ni, herr författare, påminner mig om historien om den sovjetiske advokaten som "å tjänstens vägnar" lär känna sin "klient" 3 minuter före domens avkunnande.

PS. För det osannolika fall att ni blivit vilseledd eller skrivit

alla dessa fantasier under inflytande av självutnämnda "experter", bifogar jag 5 kopior av postkort (bland över 100), 2 kopior ur svenska tidningar och kopia av den i New York utkommande ryska tidningen "Novoje Russkoje Slovo" (jag ber er efter att ni tagit del därav - återsända mig under på kuvertet angiven adress. "

Jag hoppas att ni förstår min indignation över era skrivelser om mig, där allt avsiktligt, som det synes mig, förvrängts och framställt "i vrånspegel".

A Kalinskij

ВН 97 2

Изданные книги о Рауле Валленберге и опубликованные официальные материалы Комитетами Валленберга в Стокгольме и США в 1981-1982 г.г. доказывают, что вопреки Вашим утверждениям о том, что "эксперт" Винзенталь не считает мои показания "серьезными", мои показания и толь^{ко} мои признанные всеми самыми достоверными и совпадающие с показаниями данными в 1955 году бывшими заключенными Владимирской тюрьмы швейцарцем Брюгером и немцем Мулле /который кстати сказать, спас и меня/.

1
2
Это бред, в который мог поверить только самозванные "эксперты" по советским тюрьмам ... Так никогда не было и не будет пока будет существовать советская система. "Особо-опасные государственные преступники", как официально называют в СССР секретных заключенных, не перевозят без самой крайней необходимости с одной тюрьмы в другую. Они сидят годами в одном месте, если нет необходимости, как это было в 1933 году в Верхне-Уральске, когда надо было освободить эту тюрьму для людей Берил или в Александровский Централ, которого надо было разрушить в связи со строительством Братской ГЭС. Доказательством моего утверждения является тот факт, что с 1945 года до сих пор содержится свидетель Катинского преступления Николай Ляликов и бывший бургомистр Смоленска Меньшагин.

3
Полнейший абсурд. Валленберг /как и я в свое время/ никогда не был и не мог быть вместе с иностранцами в одной камере, в том числе и с поляками, которых там уже давно нет.

Только полный невежда в этом вопросе может говорить о каких-то "связях" с персоналом советских политических тюрем. Спросите об этом мнение Кронца Любарского, которого я лично не знаю и никогда не видел.

4
Я никогда не участвовал в "польском сопротивлении", т.к. не был ни одного дня на оккупированной немцами территории. Интересно откуда вы это взяли?

12 мая 1944 г. я был арестован органами НКВД СССР в Москве в связи с перехваченным НКВД моего письма, которое я пытался послать через посла США в Москве Гарримана президенту США Ф.Рузвельту. Мой сосед по гостинице "Метрополь" в Москве 1 секретарь посольства США в Москве мистер Н.М. Дудко, через которого я передал это письмо оказался агентом НКВД /ныне КГБ/. За это письмо, в котором я подробно описал убийство польских офицеров в Катинском лесу и другие зверские преступления я без суда и нормального следствия отсидел 15 лет 5 месяцев и 15 дней - до 29 октября 1959 года.

Я живу не между Тель-Авивом и Хайфой, а между Хайфой и ... Бейрутом:
в Нагарии.

Вас удивляет, что мои показания приводят и цитируют, когда дело идет о рассмотрение дело Валленберга. Это естественно. Потому, что мои показания правдивые и точные и полностью совпадают с показаниями освобожденных немцев и др. в 1955 году независимо от меня, как мне об этом стало известно в декабре 1978 г. при встрече с представителями министерства иностранных дел Швеции господами Лейфландом и Хирдманом, с которыми по их просьбе - а не как вы пишете - в Нью Йорке. А то, что вы пишете "Я сомневаюсь в том..." ничего не стоит, ибо, как теперь ясно, вы даже не знакомы с моими показаниями /как впрочем и "эксперт" по советским тюрьмам" господин доктор.инженер Визенталь, который сам признался, что ни вашу книгу /к которой он писал предисловие, ни мои показания не читал/

Вам не нравится, что *Jaques Derogy misst Kalinski grosse Bedeutung bei...* Я лично не знаю этого автора, но если он, как и многие другие, придает большое значение моим показаниям, то это доказывает, что в отличие от вас, он основательно и добросовестно ознакомился с моими показаниями о Рауле Валленберге, как и другие авторы, книги которых я получил.

О том, как я узнал, что Валленберг не вернулся домой, у меня есть 2 авторитетных свидетеля: директор департамента МИД Израиля г-н Лебанон и директор отдела Сохнута г-н Домнитц. При них я и прочитал в израильской газете об обращении Визенталья к шведскому правительству. Только это у вас в книге "почти правда". А все остальное: вранье и вымысел. Не я явился в МИД Швеции, как вы пишете, а шведское посольство /советник Вилкенс/, узнав от упомянутого работника МИД Израиля о нашей беседе в самолете по дороге в Вену, после моего возвращения в Израиль в ноябре 1978 года предложило мне выехать в Швецию. Но в связи с тем, что я должен был срочно лететь в США, шведское МИД предложило мне встретиться в Нью Йорке. 20 декабря 1978 г. я встретился с вице министром иностр. дел Швеции г-ном Лейфландом и г-ном Хирдманом в резиденции ген.консула Швеции в Нью Йорке. На этой встрече я дал подробные показания обо всем что мне известно о Валленберге, с которым я содержался с 1951 по 1959 в трех советских тюрьмах. Через месяц в январе 1979 года я опубликовал в американских и шведских газетах статью "Тайна Рауля Валленберга", в которой я изложил в основном все то, что я передал г-ну Лейфланду.

Тут и далее вы побили все рекорды извращения моих показаний. Если бы вы почитали мои показания вы бы знали, что осенью 1951 года, /за полтора года до смерти Сталина/ в мою камеру привели еврейского писателя Давида Вендровского, прямо из камеры, где он сидел с бывшим

6 Вам не нравится, что Jaques Derogy misst Kalinski grosse Bedeutung bei.... Я лично не знаю этого автора, но если он, как и многие другие, придает большое значение моим показаниям, то это доказывает, что в отличие от вас, он основательно и добросовестно ознакомился с моими показаниями о Рауле Валленберге, как и другие авторы, книги которых я получил.

6 О том, как я узнал, что Валленберг не вернулся домой, у меня есть 2 авторитетных свидетеля: директор департамента МИД Израиля г-н Лебанон и директор отдела Сохнута г-н Домнитц. При них я и прочитал в израильской газете об обращении Визенталя к шведскому правительству. Только это у вас в книге "почти правда". А все остальное: врание и вымысел. Не я явился в МИД Швеции, как вы пишете, а шведское посольство /советник Вилкенс/, узнав от упомянутого работника МИД Израиля о нашей беседе в самолете по дороге в Вену, после моего возвращения в Израиль в ноябре 1978 года предложило мне выехать в Швецию. Но в связи с тем, что я должен был срочно лететь в США, шведское МИД предложило мне встретиться в Нью Йорке. 20 декабря 1978 г. я встретился с вице министром иностр. дел Швеции г-ном Лейфландом и г-ном Хирдманом в резиденции ген.консула Швеции в Нью Йорке. На этой встрече я дал подробные показания обо всем что мне известно о Валленберге, с которым я содержался с 1951 по 1959 в трех советских тюрьмах. Через месяц в январе 1979 года я опубликовал в американских и шведских газетах статью "Тайна Рауля Валленберга", в которой я изложил в основном все то, что я передал г-ну Лейфланду.

7 Тут и далее вы побили все рекорды извращения моих показаний. Если бы вы почитали мои показания вы бы знали, что осенью 1951 года, /за полтора года до смерти Сталина/ в мою камеру привели еврейского писателя Давида Вендровского, прямо из камеры, где он сидел с бывшим министром иностранных дел свободной Латвии Вильгельмом Мунтерсом и Р. Валленбергом. Тогда-то я впервые услышал фамилию Валленберга и уз-

нал от Давида Вендровского его /Валленберга/ трагическую историю. На второй же день Вендровский мне показал из форточки нашего окна гуляющих в одном из прогулочных дворики В. Мунтерса и Р. Валленберга. Тогда, осенью 1951 года я впервые увидел Валленберга. После этого я их видел почти каждый день /если только мы не гуляли в одно и то же время, разумеется, в разных прогулочных двориках/ до лета 1953 года, когда нас всех перевезли в другую тюрьму, в Александровский Централ.

Как я показывал Лейфланду и Хирдману из МИД Швеции и писал в своей статье 4 Тайна Рауля Валленберга, при этапе в Александровский Централ все заключенные прошли через мою одиночную "купе", в том числе и Валленберг и Мунтерс и Куприянов и многие другие, которые я упоминал в своих показаниях, газетах и журналах.

Ваш писанина с "коричневым бушлатом" это ерунда. Все носили одинаковые бушлаты и цвета на них уже давно не было, кроме я и Куприянов, которые носили "остатки" военной шинели.

В Александровском Централ/1953-1955/ я Валленберга ни разу не видел, т.к. мое окно из моей одиночной камеры выходило к глухой стене и прогулочного дворика я не видел.

Еще одно доказательство вашей полной неосведомленности и незнание предмета, о котором вы взялись писать: В Александровском Централ я содержался в 64 камере "декабристского корпуса". Это был корпус одиночных камер с печным отоплением. А Валленберг содержался в общем корпусе вместе с советскими гражданами. Как потом оказалось /и об этом я писал и показывал в 1978 году, с ним в камере содержались 2 латышских пастора проф. Фрейс и д-р Дунинс и 2 литовских священника Микелькявичюс и Гудмонас. Гогоберидзе никогда не содержался в Александровском Централ: он все свои 25 лет отбыл во Владимирской тюрьме,... Небрежность вашей писанины доказывает также, что вы путаете 21 камеру, 2-го корпуса, где я сидел во Владимирской тюрьме, а не, как вы пишете в Александровском Централ.

"Einmal, und zwar am 29/10.59 habe er Wallenberg sogar mit eigenen Augen gesehen." Warum "einmal"?

Я его видел, как уже сказал выше, в Верхне-Уральской тюрьме с 1951 по 1953 почти каждый день. А во Владимирской тюрьме в течение более 4-х лет по 3-4 раза в неделю.

"Im Jahre 1979 reiste Kalinski nach New York. Während einer Zwischenlandung in Stockholm wandte er sich an das schwedische Auswärtige Amt um seine Aussage zu machen". Und weiter alles falsch und frech!!! (AK

Во-первых это было в декабре 1978 года и никакой Стокгольм, а, как я уже сказал выше, встреча с представителями МИД Швеции состоялась по просьбе шведов в... Нью Йорке.

Что касается почтовых открытки, которые я писал своей сестре из Владимира в Израиль, то их было 123 и о ВАЛЛЕНБЕРГЕ я упомянул в двух из них: одна на польско и одна на идиш. Эти открытки я обнаружил, прочитывая их в конце 1979 года. Как только я их обнаружил я их пере

7 Ваш писанина с "коричневым бушлатом" это ерунда. Все носили одинаковые бушлаты и цвета на них уже давно не было, кроме я и Куприянов, которые носили "остатки" военной шинели.

В Александровском Центральном/1953-1955/ я Валленберга ни разу не видел, т.к. мое окно из моей одиночной камеры выходило к глухой стене и прогулочного дворика я не видел.

7 Еще одно доказательство вашей полной неосведомленности и незнание предмета, о котором вы взялись писать: В Александровском Центральном я содержался в 64 камере "декабристского корпуса". Это был корпус одиночных камер с печным отоплением. А Валленберг содержался в общем корпусе вместе с советскими гражданами. Как потом оказалось /и об этом я писал и показывал в 1978 году, с ним в камере содержались 2 латышских пастора: проф. Фрейс и д-р Дунинс и 2 литовских священника Микелькявичюс и Гудмонас. Гогоберидзе никогда не содержался в Александровском Центральном: он все свои 25 лет отбыл во Владимирской тюрьме,... Небрежность вашей писанины доказывает также, что вы путаете 21 камеру, 2-го корпуса, где я сидел во Владимирской тюрьме, а не, как вы пишете в Александровском Центральном.

7 "Einmal, und zwar am 29/10.59 habe er Wallenberg sogar mit eigenen Augen gesehen." Warum "einmal"?

7 Я его видел, как уже сказал выше, в Верхне-Уральской тюрьме с 1951 по 1953 почти каждый день. А во Владимирской тюрьме в течение более 4-х лет по 3-4 раза в неделю.

8 "Im Jahre 1979 reiste Kalinski nach New York. Während einer Zwischenlandung in Stockholm wandte er sich an das schwedische Auswärtige Amt um seine Aussage zu machen". Und weiter alles falsch und frech!!! (AK

Во-первых это было в декабре 1978 года и никакой Стокгольм, а, как я уже сказал выше, встреча с представителями МИД Швеции состоялась по просьбе шведов в... Нью Йорке.

Что касается почтовые открытки, которые я писал своей сестре из Владимира в Израиль, то их было 123 и о ВАЛЛЕНБЕРГЕ я упомянул в двух из них: одна на польско и одна на идиш. Эти открытки я обнаружил, прочитывая их в конце 1979 года. Как только я их обнаружил я их через шведское посольство в Тель Авиве отправил в МИД Швеции, где экспертиза:

установила их "возраст" и подлинность. Мне не нужно было доказательств что я говорю правду. Мне верили и верят! Если бы я сказал, что я "по-мал Эйхманана", а не израильская разведка, то мне нужны были доказательства... / Но тогда, как и сейчас верят только мои показания!

Моя сестра с 1934 года проживает в Израиле.

К вашему сведению: заключенные и без календарей прекрасно, даже лучше, чем на свободе запоминают даты.

Вас еще удивляет, как же "мне показали" Валленберга в день моего освобождения...

Во-первых, я нигде, ~~никогда~~ не говорил, что я его видел в день своего освобождения 29 октября 1959 г., а ясно говорил и писал, что видел его за несколько дней до своего освобождения, "кажется 27.10.59г". Во-вторых, ни я, ни даже тюремное начальство не знали, ~~и~~ до последнего часа, что я должен освободиться. Ведь это не был какой-то конец срока, а 15 лет, 5 месяцев и 17 дней после моего ареста. в-третьих, что значит:

~~XXXX~~ "Zweifel sind bei mir deshalb aufgetreten, weil ich es für höchst unwahrscheinlich, daß ein Gefangener am Tage seiner Entlassung ein sowjetisches Staatsgeheimnis zu sehen bekommt..." А разве в течение 1.1/2

года в Верхнеуральской тюрьме и более 4-х лет во Владимирской тюрьме мне Валленберга показывали? Мы залезали на стоящую у окна койку и через форточку сами смотрели на гуляющих и не только на Валленберга. Валленберг не был в тюрьме чем либо примечательным. Украденных на Западе людей было немало, кроме Валленберга. Он ничем особенным не выделялся. Никто тогда не знал, что Валленберг и после 35 лет не вернется домой.

Ваше повторение о "коричневом бушлате" доказывает, что вам писать не о чем. Никто о "коричневом бушлате" не подчеркивал и все мы знали, и я это говорил, что он был одет, как и все /кроме меня и Куприянова.

Еще вас смущает то обстоятельство, что вамне известно за что я был арестован. Только вы не знаете, всем это хорошо известно. Разве еще нужны доказательства вашей неосведомленности? О причинах моего ареста было вне зависимости от дела Валленберга и до того, как мне стало известно, что Валленберг не вернулся, еще в 1977 г. было в печати США и Израиля об обстоятельствах моего ареста. А органам США и Израиля это было известно еще в 1955 г. от бывшего заключенного, немецкого капитана Мулле, который передал мое письмо моей сестре обо всем.

Еще раз повторяю, что я в Стокгольме никаких показаний не давал в 1979 г., а как я уже сказал выше, 20/12.78 г. в Нью Йорке.

В Стокгольме я был приглашен в феврале 1980 г. в МИД Швеции по дрв-

сец" Лихтенштейн...

Д-р Анна Бильдер /е Бильгер, как вы знаете/ и главное ее отец был найден мною через ее двоюродного брата в США и документ, о котором вы пишете: "...die aber ein Dokument verfügt, das von erheblicher Beweiskraft ist.... Так знаете господин "ИССЛЕДОВАТЕЛЬ", что этот документ попал к Анне Бильдер от ее племянника с моей помощью и через меня.

Почему? А потому, что я считал полезным для дела Валленберга не хоронить в архивах МИД Швеции свои показания, а публиковать, чтобы все знали, что преступники из Лубянки разоблачены, как гангстеры и киднаперы. Я публиковал свою статью "Тайна Рауля Валленберга" через месяц после встречи с представителями МИД Швеции г-дами Лейфландом и Хирдманом, "забыв" только согласовать свои действия с автором предисловия к вашей книжке... И это г-н Визенталь не может мне простить, будто я, а не израильская секретная служба поймала Эйхмана без "разрешения г-на Визенталья...

А почему только в январе 1981 г. ? Была возможность изучать этот документ /т.е. мои показания, с января 1979 г. во многих газетах США, Израиля и Швеции.

Вы, г-н писатель напоминаете мне анекдот о советском адвокате "по должности", который знакомится со своим "подзащитным" за 3 минуты до суда над ним.

P.S.

На маловероятный случай, если вы действительно были введены в заблуждении или написали весь этот бред под влиянием самозванных "экспертов", прилагаю 5 копий открыток /изболее 100/, 2 копий из шведских газет и 1 копия из русской газеты "Новое Русское Слово", выходящей в Нью Йорке /прошу вас, после полного ознакомления с ней - вернуть мне по почте по указанному на конверте адресу./
Я надеюсь, что вы поймете мое возмущение вашей писаниной обо мне, в которой все преднамеренно, как мне кажется, извращено и рассказано "в кривом зеркале".

А. Калинин

INKOM UD 1985-06-24

AMBASSADEN TEL AVIV 1985-06-24

UD STOCKHOLM

FOER POL I

B R A A D S K A N D E

RE RAOUL WALLENBERG

VAAR VAEN KALINSKI HAR I ETT TELEFONSAMTAL PAA POLSKA MED MIN
SEKRETERARE IDAG UPPGIVIT, ATT RAOUL WALLENBERG SKULLE HA DOETT
I FEBRUARI I AAR. ENLIGT VAD KALINSKI NYLIGEN ERFARIT I SAMBAND
MED EN UTLANDSRESA SKULLE WALLENBERG DEN 6 FEBRUARI 1985 FAATT
LUNGINFLAMMATION I VLADIMIRFAENGELSET, TAGITS TILL ETT SJUKHUS
SAMT DOETT DAER MELLAN 13-15 FEBRUARI. INGEN UTMOMSTAAENDE KAENDE
AENNU TILL DETTA. KALINSKI SADE SIG SJAEV VARA SJUK OCH TROETT.
HAN VILLE JAG SKULLE AATERKOMMA.

TYCKER NI DET AER LOENT ATT JAG TALAR MED HONOM? DET TYDER PAA
EN FORTSAETTING AV HANS HISTORIA OM FAENGELSELAEKAREN BUTOVA.
DEN HAER GAANGEN NAEMNDE HAN DEN FOER OSS KAENDE NIKOLAJ LALIKOV.

HIRDMAN

AMBASSADEN TEL AVIV 1535

+++++/BIW

INKOM UD 1985-07-19 KL 10:24

AMBASSADEN TEL AVIV

1985-07-19

UD STOCKHOLM

FOER JULIN, POLAVD

RE RAOUL WALLENBERG

JAG HADE IGAAR 18 JULI ETT SAMTAL (PAA RYSKA) MED KALINSKI I NAHARIYA I NORRA ISRAEL OM HANS UPPGIFTER AT WALLENBERG SKULLE HA DOETT I FEBRUARI AAR.

P R I M O. KALINSKI UPPGAV FOELJANDE I SAKFRAAGAN:

1. DEN 6 FEBRUARI 1985 INSKJUKNADE WALLENBERG I LUNGINFLAMMATION I SIN CELL NR 17 I BOTTENVAANINGEN I KORPUS 2 I VLADIMIR-FAENGELSET. KORPUS 2 AER DEN BYGGNAD DAER WALLENBERG SUTTIT SEDAN 1960-TALET. DEN ANVAENDS SOM FAENGELSESJUKHUS. I BOTTENVAANINGEN SITTE DE DOEDSDOEMDA. I CELL 17 SATT WALLENBERG VID INSKJUKNANDET TILLSAMMANS MED DEN TIDIGARE AV KALINSKI OMNAEMNDE LALIKOV.
2. WALLENBERG LAAG I TRE DAGAR I SIN CELL MED HOEG FEBER UTAN LAEKARVAARD. MOT SLUTET BLEV HAN MEDVETSLOES.
3. DEN 9 FEBRUARI FOERDES HAN MEDVETSLOES TILL SJUKVAARDSAVDELNINGEN PAA 2 ELLER 3 VAANINGEN.
4. MELLAN 13 - 15 FEBRUARI AVLED HAN PAA FAENGELSESJUKHUSET.
5. KROPPEN BEGRAVDES PAA KYRKOGAARDEN INOM VLADIMIRFAENGELSET.

S E C U N D O. KALINSKI VILLE INTE NAERMARE UPPGE VARIFRAAN HAN FAATT DESSA UPPGIFTER. HAN LAESTE UPP DEM FRAAN EN LAPP SOM VERKADE VARA SKRIVEN MED HANS HANDSTIL. HAN SADE SIG VARA HELT OEVERTYGAD OM UPPGIFTERNAS RIKTIGHET. HAN HADE FAATT DEM UNDER ETT BESOEK I FINLAND I APRIL I AAR. DAERIFRAAN SKOETER HAN SIN HEMLIGA KORRESPONDENS I SOVJETUNIONEN. HAN ATERKOM FRAAN SIN SENASTE

FORTS

EUROPARESA DEN 27 MAJ.

2

T E R T I O. KALINSKI BERAETTADE ATT FAENGELSELAEKAREN BUTOVA, SOM EFTER SIN PENSIONERING TJAENSTGJORT SOM KONSULTATIONSLAEKARE PAA FAENGELSESJUKHUSET, FOERRA AARET UTSATTS FOER EN HUSUNDERSOEKNING AV KGB, MEDAN HON SJAELV VAR PAA BESOEK I LENINGRAD. DAEREFTER HADE HON FRAANTAGITS SIN PASSERSEDEL TILL FAENGELSET. I OEVRIKT HADE HON TYDLIGEN LAEMNATS I FRED. INGET GRAVERANDE HADE FUNNITS HOS BUTOVA UNDER HUSUNDERSOEKNINGEN.

KALINSKI FRAAGADE MISSTAENKSAMT OM BUTOVAS NAMN TROTS HANS TILLSAEGELSER KUNDE HA LAECKT FRAAN SVENSKA UD. JAG FOERSAEKRADE ATT SAA INTE KUNDE VARA FALLET.

EHURU KALINSKI INTE VILLE SAEGA DET, LAAG DET I LUFTEN ATT UPPGIFTEN OM WALLENBERGS DOED KOMMIT FRAAN BUTOVA.

Q U A R T O. ENLIGT KALINSKI KAENDE I VAESTVAERLDEN INGEN UTOM HAN OCH JAG OCH MIN POLSKTALANDE SEKRETERARE PAA AMBASSADEN TILL ATT WALLENBERG DOETT. HAN SADE SIG UTGAA FRAAN ATT MAN PAA SVENSK SIDA MED LEDNING AV DESSA PRECISA UPPGIFTER NU BEGAERDE ATT FAA TILLBAKA WALLENBERGS KROPP. JAG SADE ATT JAG SKULLE RAPPORTERA TILL UD, OCH ATT VI NOGA SKULLE OEVERVAEGA VAART FORTSATTA AGERANDE.

Q U I N T O. KALINSKIS HUVUDINTRESSE VID SAMTALET VAR INTE WALLENBERGS DOED UTAN ATT FOERTALA SIN DOEDSFIENDE WIESENTHAL. HAN KRITISERADE AEVEN SKARPT PROFESSOR VON DARDEL OCH ANDRA PERSONER I WALLENBERGKAMPANJEN. HAN BESKYLLDE DEM FOER PROFIT- OCH PUBLICITETSHUNGER. SOM ANSVARIG FOER ATT WALLENBERG FAATT OMKOMMA I SOVJETUNIONEN ANGAV KALINSKI I TUR OCH ORDNING SVENSKA REGERINGEN, SLAEKTINGARNA OCH WIESENTHAL.

KALINSKI SADE SIG ARBETA PAA EN BOK SOM SKULLE AVSLOEJA DET MESTA. HAN VISADE MIG FLERA AV SINA GAMLA DOKUMENT OCH BREV.

S E X T O. MITT INTRYCK AER ATT KALINSKI LEVER I EN VAERLD, DAER HAN BLANDAR FANTASI OCH VERKLIGHET. DET AER KANSKE INTE SAA UNDERLIGT OM HAN SUTTIT SAA LAENGE I SOVJETISKT ISOLERINGS-FAENGELSE. HAN AER MYCKET PAAVERKAD AV SIN EMOTIONELLA INSTAELLNING TILL WIESENTHAL OCH WALLENBERGKOMMITTEN.

EFTER DET ATT VI FOERRA GAANGEN UPPTAECKTE ATT HAN FOERFALSKADE "BUTOVAS BREV" HAR JAG PERSONLIGEN PAA HANS UPPGIFTER OM WALLENBERGS DOED I FEBRUARI. OMSTAENDIGHETERNA AER I OCH FOER SIG KONSISTENTA MED KALINSKIS BERAETTELSE SEDAN 1978, MEN HUR SKALL VI KUNNA TRO HONOM ENBART PAA HANS ORD?

MOEJLIGEN HAR KALINSKI HITTAT PAA DOEDSFALLET FOER ATT FAA SLUT PAA WALLENBERGKOMMITTENS KAMPANJ.

HIRDMAN

AMBASSADEN TEL AVIV KL 10.00

1985-09-25

P 2 Eu I

Ex till:

Kabs. ✓
Polch. ✓
Ch. Pol IV
Julin ✓
S Carlsson, Pol IV

EXP. AT 85-09-27/ce

Besök av Abraham Kalinski
(2 bil.)

Jag besöktes den 19 september av Wallenbergvittnet Abraham Kalinski på genomresa från Finland till Väst-tyskland. Kalinski, som tog kontakt med mig i Sven Julins frånvaro, ville överlämna bifogade papper om Raoul Wallenbergs död m.m.

En jämförelse mellan dess innehåll och det vittnes-mål Kalinski för en tid sedan avgav till ambassadör Hirdman om Wallenbergs påstådda död, visar, att de båda utsagorna i stort sett överensstämmer. Några på-ståenden har tillkommit i papperet:

- Wallenberg fördes den 9 februari 1985 efter tre dagars sjukdom till cell 24 på andra våningen i korpus 2.

- Att Kalinski ej kan ange ett exakt dödsdatum för-klarar han med att vad han vet är, att Wallenberg fördes till bårhuset den 15 februari. Kanske hade han då emellertid redan varit död i en eller två dagar.

- Fram till december 1982 satt Wallenberg i cell 23 på andra våningen i korpus 2.

EXPEDIERAD	
med	kon
sv. kurt	[Signature] Siga
utl. kurt	
luftpost	
vanl. post	

- Från december 1982 och fram till den 9 februari i år satt Wallenberg i cell 17 på bottenvåningen i korpus 2, en våning som regelmässigt används för fångar som dömts till döden.

Ett undantag från den senare regeln sägs vara, att där suttit dels en f.d. borgmästare i Smolensk, dels den i Hirdmans redogörelse för Kalinskis vittnesmål nämnde Nikolaj Ljalikov, som 10 år gammal sägs ha bevittnat massakern i Katyn och därefter vid 14 års ålder 1944 ha arresterats av de sovjetiska myndigheterna.

I sitt papper hänvisar Kalinski till kontakter mellan Wallenbergs tolk i Budapest, den tyske medborgaren Krisko, och svenska myndigheter i mitten av 50-talet. Krisko skulle ha sluppit ut ur Sovjetunionen i samband med frigivningen av tyska krigsfångar 1955. Från svensk sida skulle man inte ha visat något intresse för Kriskos uppgifter om Wallenberg, vilka emellertid verkar ha rört bortrövandet 1945 och inte tiden i sovjetisk fångenskap. Grunden för detta avsnitt i Kalinskis papper synes vara en artikel av honom själv publicerad 1979 i Novoje russkoje slovo och en replik på denna artikel av en vän till Krisko, Nikolaj Nefedov.

På flera ställen i papperet talar Kalinski om den bok han ämnar skriva om fallet Wallenberg. Han upprepar också sina angrepp på svenska regeringen, Olof Palme, Simon Wiesenthal och Wallenbergs släktingar. Dessa angrepp utgör i själva verket papperets huvudsakliga innehåll (sid 2-5).

I samtalet med mig lämnade Kalinski ett par uppgifter som inte återfinns i papperet. Wallenberg skulle så-

lunda ha begravts den 16 eller 17 februari på en särskild del (spetsutjastok) av en kyrkogård i Vladimir.

Staffan Carlsson

1985-09-26

Översättning från ryska:
Göran Lundström

Om Raoul Wallenbergs död
Hjältemartyrens slut.

Den 18 juli 1985 meddelade jag Sveriges ambassadör i Israel herr Hirdman, då denne besökte mig i Naharia, att enligt tillförlitliga uppgifter som jag förfogade över Raoul Wallenberg, förvarad i cell 17 av byggnadsblock 2 i Vladimirfängelset, den 6 februari 1985 insjuknat i lunginflammation och sedan först efter 3 dagar, den 9 februari i medvetslöst tillstånd och hög feber överförts från den kalla imfrostbeklädda cellen i nedre våningen till cell 24 i samma 2:a, s.k. sjukhusblock. Efter några dagar, den 13 (eller 15) februari 1985 avled Raoul Wallenberg.

Hjälten och martyren Raoul Wallenberg är död. Nej, inte i juli 1947, såsom dåvarande sovjetiske utrikesministern A. Gromyko officiellt meddelat, utan mellan den 13 och 15 februari 1985.

I december 1982 blev Raoul Wallenberg överförd från cell 23 på andra våningen, vilken är någorlunda uppvärmd, till cell 17 i samma byggnad men på nedre våningen. Väggarna i dessa celler är täckta med rimfrost och temperaturen går under vintermånaderna ner till 8-10 grader. På denna våning förvaras vanligen dödsdömda förbrytare som förts dit från Vladimirfängelset No 1 (för kriminella) i väntan på antingen benådning och transport till urangruvor eller till

dödsdomens verkställande. Som regel förvaras här icke "statsförbrytare" (så benämns politiska fångar av sovjetmyndigheterna). Undantag har endast varit förre borgmästaren i Smolensk samt Kolja (Nikolaj) Ljalikov, arresterad 1944 vid 14 års ålder. Denne yngling (nu redan 55 år gammal) har hållits 41 år i Vladimurfängelset. Han hade oturen att i april 1940 som 10-åring från ett gömställe se hur NKVD-trupper i Katynskogen arkebuserade polska officerare som transporterats dit på lastbilar. Efter tyskarnas ankomst visade Ljalikov och en viss Lesnik dem på gravarna i Katynskogen. Efter det att Smolensk Oblast befriats från den tyska ockupationen fann en sovjetisk "undersökningskommission" Ljalikov och trots att Ljalikov på kommissionens "diktamen" tog tillbaka sitt vittnesmål till tyskarna, blev den 14-årige Kolja Ljalikov sänd till fängelset, där han alltså förvaras. Till hans cell 17 förde man och placerade Wallenberg ungefär i slutet av 1982 (I min "Svarta Bok" om R. Wallenberg kommer jag att utlägga mina antaganden om orsaken till den hastigt påkomna förändringen till det sämre av fången Wallenbergs "priviligierade" status, vilken f.ö. jag själv åtnjöt under min fängelsetid).

Men låt oss återvända till Wallenberg. Såsom jag sagt ovan, insjuknade Wallenberg den 6 februari 1985 i lunginflammation. I hela tre dagar begärde hans medfånge att Wallenberg skulle föras till sjukcell. Slutligen, den 9 februari överfördes Wallenberg i medvetslöst tillstånd till cell 24 i samma byggnadsblock 2, där Wallenberg några dagar senare (13-15 februari) avled. Exakt datum för hans död är icke känt, men då han bars ut från cellen den 15, är det icke uteslutet att döden inträtt 1-2 dagar innan kroppen bars ut till den s.k. "transformatorsta-

tionen" (likrummets utseende skiljer sig inte från en transformatorstation).

Vem är skyldig till Raoul Wallenbergs tragiska martyrskap, som varat i 40 år och slutat med hjältemartyrens död i en sovjetisk fängelsecell? Naturligtvis är de huvudskyldiga till detta meningslösa illdåd de sovjetiska tjekistgangsterna (och likaså Kremlmaffian), som den 17 februari 1945 i Budapest rövade bort den 33-årige svenske diplomaten Raoul Wallenberg. Men är det någon mening i att anklaga denna världsmaffia, som förintat tiotals miljoner oskyldiga människor för en enda människas undergång? Emellertid, för de "progressiva liberaler" som ännu inte insett vad detta gangsterimperium föreställer, skall jag i min "Svarta Bok" om Raoul Wallenbergs tragedi, som jag ämnar skriva, utförligt beskriva alla de lögnaktiga, motstridiga versioner som vid olika tidpunkter framförts av representanter för de sovjetiska myndigheterna, med början från den sovjetiske ambassadören i Sverige (1945) Alexandra Kolontaj och den sorgligt beryktade "regissören" av Moskvaprocesserna på 30-talet, dåvarande sovjetiske vice utrikesministern, och till slut utrikesminister A. Gromykos lögnaktiga förklaring, grundad på ett förfalskat papper - en rapport från chefen för Lubjankafängelsets sjukavdelning A. Smoltsov till statssäkerhetsministern Abakumov (bägge "i rätt tid" arkebuserade) om att Wallenberg skulle ha avlidit i en hjärtattack i juni 1947. Dock fritar de sovjetiska myndigheternas förbrytelser mot Wallenberg icke de dåvarande och nuvarande ledarna för Sverige, Erlander - Palme och andra, från ansvaret för deras landsmans och diplomats tragiska öde. Inte heller

Raoul Wallenbergs närmaste släktingar Nina Lagergren och professor G. Dardel har motsvarat högsta krav, om vilket jag skall säga mera nedan och mera utförligt i "Svarta Boken".

Herr Nikolaj Nefedov skriver i en kommentar till min artikel i "Novoje Ruskoje Slovo" i januari 1979 om de svenska myndigheternas upprörande inställning till den frisläppte tyske medborgaren Krysko, som i Budapest arbetade som rysk tolk åt Wallenberg och som arresterades tillsammans med Wallenberg. Krysko frigavs från sovjetiskt fängelse 1955 under en amnesti för västtyska medborgare. I Frankfurt uppsökte Krysko det amerikanska CIA:s avdelningskontor och meddelade allt han visste om de sovjetiska tjekisternas bortrövande av Wallenberg i Budapest. Amerikanarna skrev ner hans vittnesmål men rekommenderade honom att meddela dem till de svenska myndigheterna, vilka enligt deras mening var mycket intresserade av denna fråga... Sedermera reste Krysko till Stockholm. Nikolaj Nefedov, Kryskos vän, skriver: "Jag minns inte med vem Krysko talade i Stockholm, men i Sverige visade man då, dvs i mitten av 50-talet, inte något större intresse för Kryskos uppgifter". Och vidare citerar Nefedov ur min artikel: "Där, i Sverige höll man fast vid principen att "inte reta Kreml". I stället för att utnyttja ett sådant värdefullt vittne som Krysko skyndade sig de svenska byråkraterna att göra sig kvitt honom genom att förklara att i ärendet Wallenberg skulle de sända en särskild undersökningskommission till Krysko i Hamburg". Såsom kunde förväntas kom det aldrig någon kommission till honom. 1974 avled Krysko. Hans hustru Jelena Osipova och dottern Kristabella-Alexandra bor alltjämt i Hamburg. Vid tiden för Wallenbergs och Kryskos bortrövande befann sig också den senares hustru i Budapest.

För övrigt, skriver vidare i sin artikel Nikolaj Nefedov, vad annat handlande kunde man vänta sig från en regering, i spetsen för vilken står sådana personer som den ökände socialisten Palme? Då i september 1975 en spansk domstol dömde fem terrorister, däribland 3 kommunister, till döden för mord på fem polismän, kastade sig Palme över den spanska regeringen och krävde mördarnas omedelbara frigivande. Han kallade hem sin ambassadör från Madrid och ville t.o.m. avbryta de diplomatiska förbindelserna med Spanien. Men när sovjetiska gangsters rövar bort och i årtionden håller en oskyldig svensk diplomat i sina fängelser, då anser Sveriges statsminister att man inte får reta Kreml och störa avspänningen. Naturligtvis inte. Då skulle ju inte svenska turister släppas in för att bese Leningrad och Moskva och berövas möjligheten att spendera sina kronor på sovjetiska hotell, restauranger och valutabutiker. Än mer, kan jag tillägga, inte bara det att svenska regeringen inte kallar hem sin ambassadör från Moskva, men den sänder också fridsamt tillbaka en av de ubåtar, som sedan några år spelat på den svenska marinens nerver...

Som jag redan sagt bär också Raoul Wallenbergs närmaste släktingar skuld till hans tragiska öde och till att den i slutet av 1978 på grundval av oförnekliga fakta inledda aktionen för Wallenbergs räddning misslyckats. Deras skuld består däri att de, i stället för att driva denna aktion på ett sakligt sätt och endast på grundval av inkomna ovedersägliga uppgifter lät sig dras med av driftiga affärsmän i Los Angeles och deras "legendariske jägare" i Wien, för vilka Wallenbergärendet var en lämplig tragedi för att dra nytta av i merkantila syften. För detta behövde de kommittéer, kongresser och andra rent

spektakulära och bullrande arrangemang. I stället för att operera med av många förstahandskällor bestyrkta faktiska uppgifter tuggade dessa kommittéer klumpiga Münchhausenfalsifikat (i stil med det falska brev-kortet från Leningrad till svenska kungen...) och "fakta" som spekulanterna i Los Angeles och "den legendariske jägaren" i Wien stack till dem. För att inte detta skall vara tomma ord kommer jag i min "Svarta Bok" att om Raoul Wallenberg att presentera dokumentära bevis för ovan sagda. För att ingen och intet skulle kunna hindra deras "monopolistiska" ledarskap i aktionen till Raoul Wallenbergs försvar drog sig spekulanterna i Los Angeles och deras "medium" i Wien inte för att med alla medel svärta ner sina "konkurrenter" ända till att anklaga dem för att vara agenter för ... KGB. Så t.ex. meddelade mig "den legendariske jägaren" i Wien vintern 1979 "förtroligt" att han hade "tillförlitliga uppgifter" om att Abraam Sjifrin (direktören för centralen för studium av lägren i Sovjetunionen) "varit och möjligen fortfarande är en storagent för KGB". På min fråga varifrån han hade sådana "tillförlitliga uppgifter", som inte ens den inte så dåliga israeliska säkerhetstjänsten hade tillgång till, svarade han mig ordagrant: Er säkerhetstjänst vet ingenting. Den visste inte ens att araberna förberedde krig mot Israel 1973... Med alldeles samma anklagelse beslöt hans bossar i Los Angeles att göra sig kvitt den för dem obekväme föreläsaren rabbi Verbel från Stockholm som kommit till Los Angeles för att hålla några föreläsningar. Och litet senare erfor jag att "den legendariske jägaren" i Wien hade likadana "tillförlitliga uppgifter" också om mig, vilka härstammade från en verkligen tidigare agent vid polisen i Tasjkent. Men ställd mot väggen av mig var "den legendariske jägaren" tvungen att skriftligen (i

brev till Gerhard Löwenthal vid tyska televisionen) medge att han ingenting visste om mig och att alla "tillförlitliga uppgifter" om mig, som han försett Wallenbergs godtrogna släktingar med, hade han fått från ovannämnde polisagent från Tasjkent, en viss Itsyk-Igor-Ignat Ignatiev-Scheinfeld, vilken tidigare förebrått Gerhard Löwenthal att han inte förhört sig hos "den legendariske jägaren" i Wien, som kände till allt om mig...

Med dylika metoder är det som spekulanterna i Los Angeles med hjälp av sin "legendariske jägare" i Wien försöker knuffa undan de obekyäma "konkurrenterna" för att i sina händer samla aktionen för Raoul Wallenbergs räddning så att den uteslutande tjänar deras merkantila intressen. På dessa osnygga vägar vill spekulanterna i Los Angeles för sin business dra nytta av Wallenberg-tragedin. I stället för att låta bli att hindra andra från att driva denna aktion för Raoul Wallenbergs räddning på grundval av ovedersägliga faktiska uppgifter och kunskap om sovjetiska och tjeckistiska seder har dessa personer, som är kunniga i att dra ut dollar ur godtrogna amerikanska millionärers fickor men som är fullständigt okunniga i sovjetiska angelägenheter, föredragit att förvandla denna aktion till spektakulära upptåg, till bullrande och förvrängd propaganda, med tillhjälp av vilken de vunnit full framgång hos sina rika amerikanska klienter. Däri har de, det måste erkännas, alltid varit skickliga och sitt mål har de nått... Och Raoul Wallenbergs öde? Det har de i Los Angeles och i Wien inte brytt sig om. Och intet att förundra sig över, då ju också Wallenbergs närmaste släktingar i detta ytliga jäkt också glömt det vikti-

gäste: den store martyren och hjälten Raoul Wallen-
bergs öde!

Abraham Kalinski

Naharia - Los Angeles, september 1985.

H Magnusson/rk

1991-10-16

Frågor med anledning av genomgång v MID:s arkiv

1. Det vore värdefullt om ansträngningar kunde vidtas för att få fram Abakumovs brev till Molotov den 17 juli 1947. Kopia finns kanske i KGB?
2. Gromyko bad den 13 oktober 1954 i ett brev till KGB-chefen Serov denne att informera honom när och under vilka omständigheter RW avlidit. Detta är första gången det sägs rent ut i dokument som har påträffats i MID:s arkiv att RW skulle ha avlidit. Vilka uppgifter kan då Gromyko haft till sitt förfogande?
3. I KGB måste det 1956 ha funnits arkivmaterial rörande RW, material som legat till grund för de förslag till svar till svenskarna som underställdes centralkommittén. Molotov och Serov skriver ju att de tyska krigsfångarnas uppgifter i mycket sammanfaller med de faktiska omständigheterna kring RW:s arrestering och vistelse i fängelse. I ett utkast till bilaga som ej godkändes av centralkommittén ges en något annorlunda version rörande Abakumov, RW:s fängelsevistelse och död än den som framgår av Smoltsov-rapporten och Gromykos memorandum. Bl a sägs att Abakumov anklagade RW för spioneri. På vad grundades detta utkast?
4. Fanns någon medarbetare med vid det möte Serov och Molotov hade några dagar efter den 16 april 1956? Det vore av värde få träffa de tjänstemän som deltog i handläggningen av RW-ärendet i MID och KGB 1947-57.

5. Vilka arkiv har hittills genomsökts? Kan det tänkas finnas ytterligare arkiv där material av intresse kan återfinnas (förutom op 451)?

6. Akter om Roedel, saknas de fullständigt? Akter från det läger där han senare satt?

7. I Vladimirfängelset befann sig på 50-talet fångarna Brugger, Mülle, Rehekampf, Goaze, Makinen, Kuprijanov, Schoggle, Krumins och Lalikov. Dessutom fanns där den sovjetiske fången Gogoberidze som till Mülle och Rehekampf skall ha sagt att RW fanns i corpus II i början av 50-talet. Mera osäkra uppgifter talar om cell 23, korpus II, sjukhusblocket. Brugger uppger att RW tidigare varit i Verchne Uralsk och kom till Vladimir först 1955. Det skulle vara intressant att studera olika akter för ovannämnda fångar.

8. Ambassaden har redan frågat om man undersökt Stalins arkiv. Denna fråga blir än mer intressant mot bakgrund av de äldre MGB-medarbetarnas uppgifter att ärenden som kom till Stalin (dvs. akter?) så att säga "försvann".

9. I försvarsministeriets arkiv saknas underrättelse-rapporter från 30:e skyttekåren i Budapest från tiden 14-27 januari 1945 (enligt journalisten Kartsev). Var kan de finnas?

H Magnusson/rk

1991-10-16

Frågor med anledning av genomgång v MID:s arkiv

1. Det vore värdefullt om ansträngningar kunde vidtas för att få fram Abakumovs ✓ brev till Molotov ✓ den 17 juli 1947. Kopia finns kanske i KGB?
2. Gromyko bad den 13 oktober 1954 i ett brev till KGB-chefen Serov ✓ denne att informera honom när och under vilka omständigheter RW avlidit. Detta är första gången det sägs rent ut i dokument som har påträffats i MID:s arkiv att RW skulle ha avlidit. Vilka uppgifter kan då Gromyko ✓ haft till sitt förfogande?
3. I KGB måste det 1956 ha funnits arkivmaterial rörande RW, material som legat till grund för de förslag till svar till svenskarna som underställdes centralkommittén. Molotov och Serov skriver ju att de tyska krigsfångarnas uppgifter i mycket sammanfaller med de faktiska omständigheterna kring RW:s arrestering och vistelse i fängelse. I ett utkast till bilaga som ej godkändes av centralkommittén ges en något annorlunda version rörande Abakumov, RW:s fängelsevistelse och död än den som framgår av Smoltsov-rapporten ✓ och Gromykos memorandum. Bl a sägs att Abakumov anklagade RW för spioneri. På vad grundades detta utkast?
4. Fanns någon medarbetare med vid det möte Serov och Molotov hade några dagar efter den 16 april 1956? Det vore av värde få träffa de tjänstemän som deltog i handläggningen av RW-ärendet i MID och KGB 1947-57.

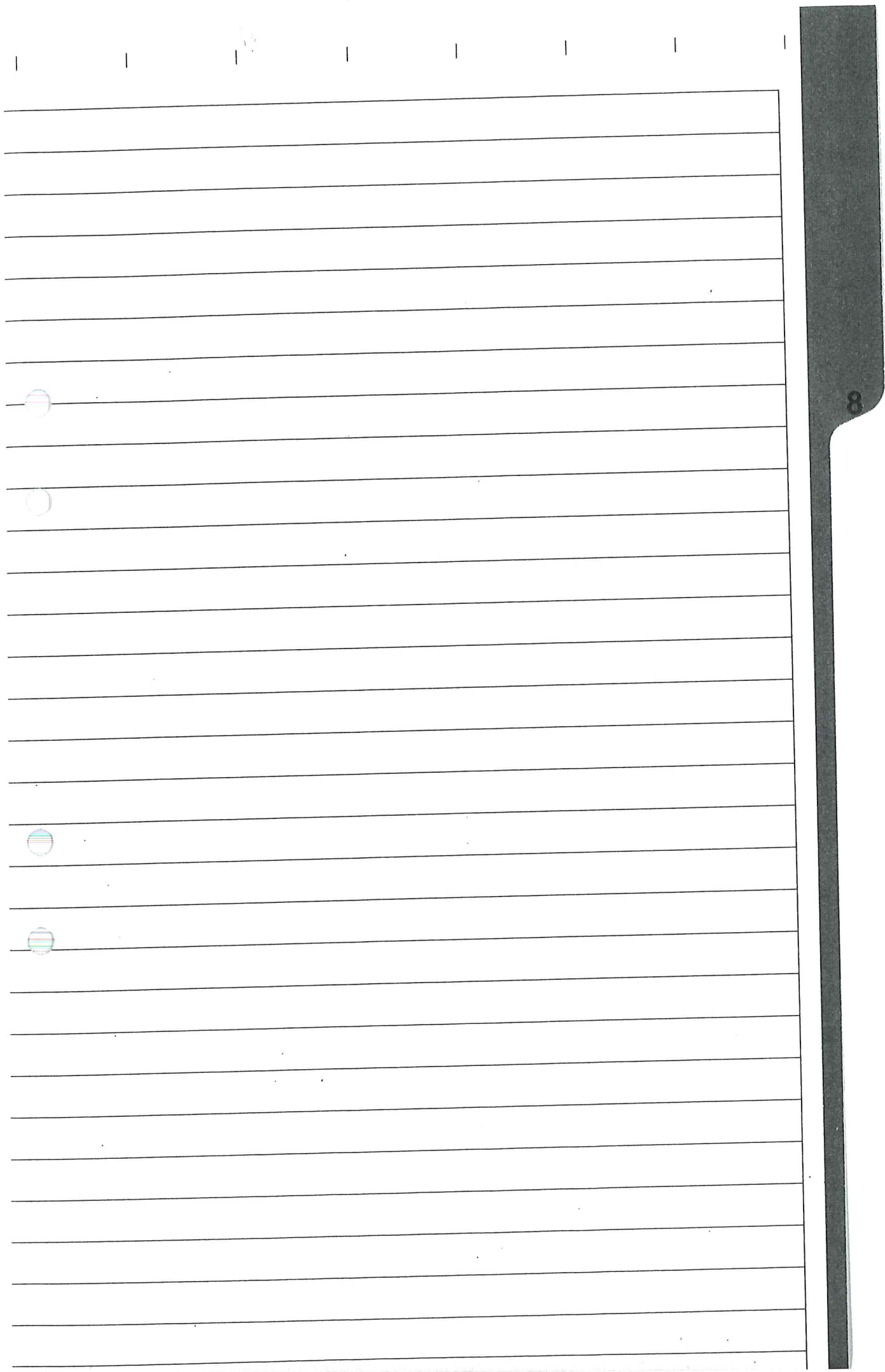
5. Vilka arkiv har hittills genomsökts? Kan det tänkas finnas ytterligare arkiv där material av intresse kan återfinnas (förutom op 451)?

6. Akter om Roedel, saknas de fullständigt? Akter från det läger där han senare satt?

7. I Vladimirfängelset befann sig på 50-talet fångarna Brugger, Mülle, Rehekampf, Goaze, Makinen, Kuprijanov, Schoggle, Krumins och Lalikov. Dessutom fanns där den sovjetiske fången Gogoberidze som till Mülle och Rehekampf skall ha sagt att RW fanns i corpus II i början av 50-talet. Mera osäkra uppgifter talar om cell 23, korpus II, sjukhusblocket. Brugger uppger att RW tidigare varit i Verchne Uralsk och kom till Vladimir först 1955. Det skulle vara intressant att studera olika akter för ovannämnda fångar.

8. Ambassaden har redan frågat om man undersökt Stalins arkiv. Denna fråga blir än mer intressant mot bakgrund av de äldre MGB-medarbetarnas uppgifter att ärenden som kom till Stalin (dvs. akter?) så att säga "försvann".

9. I försvarsministeriets arkiv saknas underrättelse-rapporter från 30:e skyttekåren i Budapest från tiden 14-27 januari 1945 (enligt journalisten Kartsev). Var kan de finnas?

2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
0	
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
0	
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
0	
1	

Das Gefängnis Wladimir.

g. R. Zellen: Es gibt Einser-, Zweier-, Fünfer-, Siebener- und Sechzehnerzellen, die Sechzehnerzellen sind meist von 8 bis 12 Mann belegt. Die Luftverhältnisse sind schlecht, da die zwei Klappfenster, die vorhanden sind, nur einen schmalen Spalt zu öffnen gehen. Dies macht sich besonders im Sommer bemerkbar, und es kam verschiedentlich schon zu Chnachtsfällen und Herzbeschwerden wegen Sauerstoffmangel. Zementboden, 2 grosse Fenster mit mattem Glas.

Zelleneinrichtung: Eisorne Betten ohne Sprunfedern, die im Boden festgemauert sind, im allgemeinen einstückig in den Sechzehnerzellen jedoch sind vier Betten zweistückig. Ein Tisch für 12 Mann, ein Schrank, in ^{den} jeder Gefangene ein Fach hat, ein Kleiderrechen, ein Kibel, um die Notdurft zu verrichten.

Das Bett: Ein Matraze, mit Baumwollabfällen gestopft, eine Decke, zwei Betttücher, ein kleines Kopfkissen.

Bekleidung: In der warmen Jahreszeit Trikotwäsche, bestehend aus kurzer Unterhose und Unterhemd ohne Ärmel, ein gestreifter Tuchanzug, Mütze aus gleichem Stoff ohne Schild, Lederschuhe, Fussclappen. In der kalten Jahreszeit einfache Tuchhose, dazu gibt es einen halblangen wattierten Mantel, den man gleichzeitig zum Zudecken verwenden kann, eine Russenmütze, ausserdem gibt es besonders für Ältere und kranke Leute wattierte Hosen und Filzstiefel und soweit noch vorhanden ist, eigene warme Oberkleidung und Unterwäsche aus dem Lager.

Heizung: Warmwasserheizung, seit dem Winter 51/52 wird einigermassen ausreichend geheizt.

Hygiene: Raschzeug, ein Handtuch, schlechte Waschseife, Zahnbürste, und Zahnpulver. Alle 10 Tage Bad, wobei zu bemerken ist, dass das Bad für russische

Verhältnisse gut ist, dabei wird Leib- und Bettwäsche gewechselt. Der Kopf wird durchschnittlich alle 6 Wochen kahlgeschoren, rasiert wird nicht, sondern alle 10 Tage wird mit der Haarschneidmaschine der Bart geschritten. Morgens und abends wird man in den Waschraum (lediglich mit kaltem Wasser) und auf die Toilette geführt.

Sanitäre Betreuung: Die sanitäre Betreuung wird von Ärztinnen und Schwestern durchgeführt. Die Schwester geht jeden zweiten Tag die Zellen ab, dabei werden die von Arzt verschriebenen Medikamente verabreicht und der Gefangene kann ausserdem einfache Mittel ohne ärztliche Verordnung bekommen, sich gleichzeitig zum Arzt und Zahnarzt aufschreiben lassen. Zur ersten Hilfe ist Tag und Nacht eine diensthabende Schwester da, die jederzeit durch den Aufseher angefordert werden kann. Ausserdem ist ein Krankenhaus vorhanden, in das die Gefangenen bei schwereren Erkrankungen gebracht werden. Ausserdem sind dort Leute untergebracht, die an Krankheiten leiden, welche einen Aufenthalt in der Gemeinschaftszelle unmöglich machen. Dort werden auch Operationen durchgeführt. Notwendigerweise werden auch Spezialärzte herangezogen, die nichts mit dem Personal des Gefängnisses zu tun haben. Zahnstation: In der Zahnstation werden Zähne plombiert und wenn die Kaufläche zu 50 % fehlt, wird sogar Zahnersatz geliefert.

Verpflegung: Seit Februar 53 gibt es pro Tag 700 gr. Brot, 400 gr. Kartoffel, 200 gr. Gemüse, 120 gr. Grütze, (Gerste, Haie, Hirse, Buchweizen, Hafer), ca. 40 gr. Fleisch, ca. 80 gr. Salzfisch, ca. 12 gr. Pflanzenöl, 15 gr. Zucker, 10 gr. Machorka. Dabei ist zu bemerken, dass Fleisch und Fett kaum zu merken ist, der Salzfisch manchmal ungeniessbar sein kann, sonst geht die Zubereitung für russische Verhältnisse, ausserdem kann es vorkommen, dass es 9

9 Monate im Jahr Sauerkohl gibt. Das Brot ist aus 97½-igem Roggenmehl, häufig mit Beimischung von Gerste, Hafer und Reis. Dazu noch mit 50½-igem Subbot.

Ein Tagesmenü kann folgendermassen aussehen: Frühstück: Brot, Kartoffelbrei. Mittagessen: Sauerkohlsuppe, Gerstenbrei, Abendessen: Gemüsesalat, Salsisch.

Während meiner 8 1/2 jährigen Haft in Russland habe ich bei der allgemeinen Verpflegung niemals ein Stückchen Fleisch, Nurst, Butter, Margarine, Käse, Obst, Milch, Weissbrot oder irgend eine besondere Aufzierung zu einem Feiertage bekommen.

Neben dieser Verpflegung gibt es die sogenannte Krankenkost. Die unterscheidet sich dadurch, dass es bessere Produkte, erhöhte Fett- und Fleischanteile, dazu ca. 300 gr. Milch, ab und zu ein Ei, etwas Korymb und Weizenbrot (250 gr. und 350 gr. Roggenbrot), etwas mehr Zucker gibt. Diese Verpflegung wird aber nur dann gewährt, wenn der Betroffene tatsächlich ernstlich krank ist, wird aber sehr häufig, wie z.B. bei Magenkranken viel zu früh wieder entzogen. Trinken: Zum Trinken gibt es unbedeutende Mengen abgekochtes heisses Wasser, dazu pro Tag ca. 1 gr. Gerstenkaffeehehl.

Geschirr: Jeder Gefangene hat zur dauernden Benutzung eine Aluminiumschüssel, einen Aluminiumlöffel und einen Aluminiumbecher.

Bücherei: Zeitungen und Spiele: Den Gefangenen steht eine Bücherei zur Verfügung. Die Mehrzahl der Bücher ist in russischer Sprache. Es sind darin die Klassiker der ganzen Welt vorhanden und ausserdem noch viele Übersetzungen aus fremden Sprachen. Eine beschränkte Anzahl von Büchern ist in Geschichte, politischen Wissenschaften, Naturkunde, Medizin, Technik und Kunst vorhanden. Daneben gibt es Lehrbücher für französisch, englisch, und deutsch, ausserdem einige Bücher in diesen Sprachen. Neuere Bücher sind auch Bücher in den Sprachen der Sowjetvölker angeschafft worden.

Zeitungen kann nur der beziehen, der Geld besitzt. Ebenso Zeitschriften. Sie können auch von Angehörigen zugeschickt werden. Für Zeitschriften gilt dasselbe. Im Krankenhaus wird die Zeitung von der Verwaltung geliefert.

An Spielen steht für jede Zelle ein Schach-, Domino- und Damespiel zur Verfügung.

Regime: Schlafenszeit ist von abends 10 Uhr bis morgens 6. Dabei brennt die ganze Nacht das Licht, tagsüber kann man sich ebenfalls hinlegen und schlafen. Der Gefangene hat die Pflicht, ausserhalb der Zelle die Hände auf den Rücken zu nehmen, darf sich nicht umschauen und darf ausserhalb der Zelle nicht sprechen. Im Jahre 1949 wurden die Langfristigen von den Kurzfristigen (unter 12 1/2 Jahren Strafe)

getrennt. Diese Trennung unterscheidet sich dadurch, dass ausser dem gewöhnlichen Türschloss, dessen Schlüssel der Aufseher auf den Korridor hat, noch ein Riegel mit einem Vorhängeschloss, dessen Schlüssel der Aufseher für den ganzen Block hat, angebracht worden ist. Ausserdem sind für 11 Zellen zwei Aufseher da, während bei den Kurzfristigen nur ein Aufseher da ist.

Durchsuchungen mit Leibbesichtigung fanden bis Mai vor. Jahres zweimal monatlich statt. Danach nur noch einmal monatlich.

Zählungen finden zweimal am Tage statt und zwar jedesmal bei der Übernahme durch eine neue Wache. Dabei kommt der Aufseher kurz in die Zelle, die Gefangenen stehen dabei am Tisch und zählt durch.

Spaziergang: Der Spaziergang wird auf dem Gefängnishof in eigens dazu gemauerten Hühchen, die nicht grösser sind als eine Zelle für 16 Mann- (7 auf 7 m), eingenommen. Die Dauer beträgt eine Stunde. Teilnahme ist freiwillig, es soll aber nach Möglichkeit alles teilnehmen, da meistens während der Abwesenheit der Zelleinsassen die Zelle kontrolliert wird. Am 1. Mai und 7. November fällt der Spaziergang aus und die Aufsicht wird verstärkt.

Karzer: Der Karzer ist 1,50 m. lang und ca. 90 cm breit, wird nie gereinigt. Schlafenszeit von 12 Uhr nachts bis 6 Uhr früh. Dazu bekommt man eine ca. 50 cm. breite Holzbritsche. Fenster ist zwar vorhanden, lässt aber kaum Licht durch, geht auch nicht zu öffnen und ist so hoch angebracht, dass der Gefangene es nicht erreichen kann. Luftverhältnisse ausserordentlich schlecht. Ein Kübel, um die Notdurft zu verrichten, ist nicht vorhanden, sondern es muss jedesmal geklopft werden. Die Verpflegung besteht aus 400 gr. Brot, das je nur zur Mitte morgens und abends gereicht wird, dazu gibt es je einen Becher Wasser. Heizung ist praktisch keine vorhanden, da der vorhandene Heizkörper mit einer Blechhülle umgeben ist, die eine Zirkulation beinahe verhindert.

Von der Verwaltung können Karzerstrafen von 3 bis 20 Tagen verhängt werden. Grund dazu kann sein; unwillige Beschäftigung von Staats Eigentum, nichtausführung eines Befehls, Streitigkeiten mit den Aufsehern, zu lautes Sprechen oder gar Singen in der Zelle, Streitigkeiten innerhalb der Zelle, Missbrauch von Büchern ausw. Dabei ist noch zu bemerken, dass diese Dinge während der letzten Zeit meines Aufenthalts in Gladimir nicht allzu streng gehandhabt worden sind.

Während des Aufenthalts im Karzer ist der Bestrafte nur in Gefängnisbekleidung. Im Winter kann er unter Umständen den wattierten Mantel und die Russenmütze dazu bekommen. Schnürsenkel, Taschentücher und Rauchwaren werden abgenommen, Klosettpapier gibt es keines, waschen darf er sich nicht und die Verhältnisse sind so, dass der Bestrafte sogar im Sommer unter der Kälte leidet.

Bewachung: Die Innenbewachung sind Angestellte des Innenministeriums (IMD), aber keine Milizsoldaten. Alle 2 bis 3 Minuten wird durch das Tackloch in der Tür die Zelle überprüft. Wird man einzeln oder in Gruppen aus der Zelle geführt, so sind

immer 2 Mann Wachpersonal dabei. Irgend welche Verbindung mit dem Aufsichtspersonal aufzunehmen, da diese sich gegenseitig überwachen, ist unmöglich.

Behandlung: Die Behandlung ist streng aber korrekt. Schikanen kommen im allgemeinen nicht vor, die Gefangenen dürfen z.B. nicht geschimpft werden, und ist das einmal der Fall, so ist das meistens nur vom unteren Aufsichtspersonal, wogegen der Gefangene bei der Gefängnisdirektion Schutz findet.

Spitzel:

In jeder Zelle befindet sich ein Mann, der das Vertrauen der Verwaltung genießt und gegebenenfalls vom politischen Offizier herangezogen wird, um ihn über die Stimmung, Gesinnung und Ansichten der Gefangenen zu unterrichten. Diese Leute sind im allgemeinen ungefährlich, es sind meistens Russen, die sich dadurch irgendwelche Aussichten für die Zukunft nicht ^{ver}bauen wollen oder es aus Angst, die Schreiberlaubnis zu verlieren, tun. Daneben gibt es noch eine Kategorie von Spitzeln, die regelrecht auf einzelne Leute angesetzt werden, um aus ihnen Dinge herauszubekommen, die sich auf ihr Verfahren beziehen. Größtenteils sind diese Spitzel schon längst bekannt, ~~so dass~~ es ihnen bisher nur in einigen wenigen Fällen gelungen ist, tatsächlich etwas herauszubekommen. Das ganze Spitzelsystem wird hauptsächlich dazu verwendet, um irgendwelche Gruppenbildungen, die der Verwaltung gefährlich werden könnten, frühzeitig aufzudecken und, um gleichzeitig das Aufsichtspersonal zu überwachen.

Der politische Offizier: Er ist dazu da, um das gesamte Leben im Gefängnis zu überwachen. Für ihn arbeiten die Spitzel. Er hat jede Eingabe, gleich wohin sie gerichtet ist, zu befürworten. Ebenso wie jede Vergünstigung wie z.B. Krankenkost, Filzstiefel, wattierte Hosen für den Winter. Daneben führt er genau Buch über die Haltung und Führung eines jeden einzelnen Gefangenen. Er ist der gefürchtete Mann im Gefängnis.

Zustand der Gefangenen:

a) Körperlich: Infolge der schlechten Ernährung, der schlechten Luftverhältnisse in der Zelle und überhaupt der unnormalen Lebensweise, hat sich der körperliche Zustand bei der Mehrzahl der Gefangenen wesentlich verschlechtert. Die erschreckende Abmagerung und die Unterernährung bei vielen, ist seit der letzten Verpflegungsaufbesserung abgefangen worden, trotzdem ist die Lage der Ausländer noch sehr schlecht, da die Verpflegung zwar quantitativ ausreichend, dafür aber qualitativ keineswegs zulänglich ist.

Bei mir ist es z.B. so, dass meine Angehörigen erstaunt sind, wie wenig ich mich in den 8 1/2 Jahren verändert habe. Gewachsen bin ich nicht mehr (war bei meiner Gefangennahme 19 1/2 Jahre alt). Ein Wintermantel der mir vor 11 Jahren gemacht wurde, ist jetzt sogar etwas zu weit.

Bei älteren Leuten ruft das ein vorzeitiges Altern hervor, bei jungen Leuten eine Unterbrechung der Entwicklung. Dann ist die Gehirntätigkeit, wie das Gedächtnis, ausserordentlich schwach geworden. Eine Konzentration ist kaum mehr möglich und wenn, dann nur für kurze Zeit. Die Sehkraft hat nachgelassen, bei manchen traten Hautausschläge wegen Vitaminmangel auf. Ich schlage mich noch heute mit Folgen eines solchen Hautausschlages herum, der vor ungefähr 1 1/2 Jahren begonnen hat, im Gefängnis zwar behandelt wurde, aber erfolglos.

Die Empfindlichkeit gegen Krankheiten hat sich ausserordentlich gesteigert. Es ist so, dass das ganze Jahr durch, besonders aber im Frühjahr und Herbst direkte Grippeepidemien an der Reihe sind.

Erkrankungen der Verdauungsorgane sind, hauptsächlich infolge des schlechten Brotes,

keine Seltenheit. Dies ist umso schlimmer, da selbst bei diesen Erkrankungen nicht dauernd Diät geführt wird. Die Ärzte haben ja auch nicht die Aufgabe, eine Krankheit auszuküsten, sondern, nach den Worten einer russischen Ärztin, lediglich die Aufgabe, die Gefangenen in einem Zustand zu erhalten, das sie die Strafe abbüssen können. Allerdings ist es dann wieder so, dass bei tatsächlich ernsthaften Erkrankungen alle Mittel in Bewegung gesetzt werden, um den Gefangenen wieder hochzubekommen. Man lässt einen also nicht einfach sterben.

Als Beispiel möchte ich hier den Fall von Oberst Dietl anführen: Als er im Herbst 1941 von Moskau nach Vladimir transportiert worden ist, hat er seine Insulinappritzen, er ist suckerkrank, nicht bekommen. In Vladimir brachte man ihn in eine Aufnahmezelle, liess ihn dort liegen, bis er schliesslich nach 2 oder 3 Tagen vollkommen herunter gekommen ins Gefängniskrankenhaus geschickt werden musste.

Als zweites Beispiel den Fall Suppran: Er leidet seit Moskau an dauernden Verdauungsstörungen, die sich in Magen- und Unterleibsschmerzen, beschleunigten Stuhlgang, Brechen, Äussern. Dazu hat er noch oft Migräne, wahrscheinlich auf Grund von Nervenserrüttung. Mit einer vernünftigen Diät wäre ihm schon viel geholfen. Diese wird ihm aber nur dann gegeben, wenn er wieder so stark herunter gekommen ist, da es einfach nicht mehr anders geht.

b) Seelisch: Mit dem Fortschreiten der Haftdauer macht sich bei jedem Einzelnen eine immer stärker zunehmende Nervenserrüttung bemerkbar. Dies wird hervorgerufen, durch die strange Isolation von der Aussenwelt, die Ungewissheit über das Schicksal der Angehörigen, den Druck

der durch die dauernde Beobachtung ausgeübt wird, die Enge in den Zellen, etwaige Krankheiten und die Reibereien, die ganz natürlich durch das dauernde Zusammensein oder die persönliche Abneigung, entstehen.

Ein wesentlicher Faktor dabei ist, wie der Gefangene den Hunger, denn nachdem das Essen zwar mengenmässig reicht, ist - wie ich aus eigener Erfahrung weiss - ein Heissunger nach Fleisch und überhaupt besseren Dingen eingetreten, Schikanen seitens der Aufseher. das dauernde Herummäkeln, wenn man mal in der Ecke steht, laut spricht oder gar leise singt das Geschirr mal nicht blank genug geputzt ist, wie überhaupt wegen Kleinigkeiten, die man erwachsenen Menschen keineswegs zu sagen braucht -, die Benachteiligung gegenüber den sowjetischen Staatsbürgern in Bezug auf Schreiben, Geldempfang, bevorzugte Behandlung durch die Ärzte und überhaupt durch das Personal usw., die Belastung, die durch das Lesen der russischen Zeitungen - Jubelberichte aus den Staaten des Sowjetblocks, überste Hotze und Klondsberichte aus der westlichen Welt, vor allem aber aus Westdeutschland - entsteht, hümische Bemerkungen der Offiziere, wie z.B. "im Gefängnis zu viel essen ist schädlich", er selbst aber vor Körperfülle sich beinahe nicht mehr bewegen kann, "wir wissen, dass sie hungrig sind", "kaufen sie sich das doch im Laden", selbst hat man aber keinen Pfennig Geld usw., überwindet.

Ausserdem spielt noch eine wesentliche Rolle, ob der Einzelne sich mit Büchern oder anderweitig beschäftigen kann, mit seinem Schicksal als zu unrecht bestraft, fertig wird und die kleinen Dinge des Lebens nicht ernst nimmt, sondern sich dazu erheben in der Lage ist, seine Angelegenheit von einer höheren Warte aus zu betrachten.

Dazu kommt noch, dass verschiedene Leute wie

hören in ihrer Angelegenheit herangezogen werden.

Besonders nervenzermürbend ist die Einzelzelle. Ich selbst habe es erlebt, wie ein Mann nach nur 8 Monate Einzelhaft völlig zerstört, in die Gemeinschaftszelle kam. Er brachte anfangs keinen Satz mehr heraus, sondern stammelte nur unzusammenhängende Worte, aus denen wir mit Mühe und Not zu entnehmen vermochten, dass er fragte, wo er sei, was hier los wäre. Erschwerend ist die Einzelhaft noch dadurch, dass selbst Russen, die an und für sich schreiben dürfen, auch aus der Einzelhaft keine Erlaubnis dazu bekommen und damit von ihren Angehörigen auch nicht unterstützt werden können.

Die Mehrzahl der Gefangenen betrachtet ihr Dasein nicht einmal als binn- oder hoffnungslos, sondern baut auf die Hoffnung, dass infolge der politischen Lage auch einmal für sie etwas herausspringen könnte. Nur einige wenige, und von allen ältere Leute, sind, ich möchte sagen, in der glücklichen Lage, dass sie sich in ihr Schicksal, ihren Lebensabend in Gefängnis verbringen zu müssen, schicken können, ohne sich deshalb seelisch aufzureiben.

Zum Teil quält die Gefangenen noch die Gewissheit ihrer Unschuld und der Willkür, mit der mit ihnen verfahren worden ist. Im allgemeinen ist es jedoch so, dass die Urteile nicht ernst genommen werden und die ganze Sache als ein schlechter Spass betrachtet wird.

Die verschiedenen politischen Ansichten unter den Gefangenen spielen auch keine geringe Rolle, denn sie geben Anlass zu Debatten, die sogar in Streitigkeiten und

Schlägereien ausarten können, gibt es doch sogar im Gefängnis noch eingefleischte Kommunisten.

Infolge aller dieser oben erwähnten Dinge kommt es bei jedem der Gefangenen trotz aller Standhaftigkeit von Zeit zu Zeit zu Depressionszuständen, die in Einzelfällen sogar zu Selbstmordversuchen geführt haben. (Namen möchte ich hier keine nennen). Soviel mir aber bekannt ist, ist keiner der Versuche gelungen.

Leichtere geistige Störungen sind auch nicht so selten. Diese äussern sich vor allem darin, dass der Betroffene sich von den andern vollkommen absondert, sich meistens nur noch mit dem Thema "Essen" abgibt, oder sich nur noch auf allerlei eingebildete Krankheiten spezialisiert. Schwere Fälle habe ich nicht kennengelernt, sind aber auch vorgekommen. Diese werden ins Gefängniskrankenhaus oder in ein eigens dazu bestimmtes Gefängnis gebracht.

Nähere Einzelheiten über Gesandtschaftsrat Stelzer und seine Frau:

Im Herbst 1948 erfuhr Stelzer von Kameraden, die mit seiner Frau von Moskau nach Wladimir gebracht worden waren, dass seine Frau in Wladimir sei. Kurz darauf hatte er bei einem Arztbesuch die Gelegenheit, seine Frau ganz kurz auf dem Korridor zu sehen, ohne sie natürlich zu sprechen. Seine Frau hat das wahrscheinlich gar nicht bemerkt. Auf Grund dieser Tatsache versuchte nun Stelzer, sich beim Gefängnisdirektor die Genehmigung zu erlangen, seiner Frau Geld zu überweisen - er hatte noch etwas davon gerettet - und mit ihr in Briefverkehr treten zu dürfen. Ein einmaliger Briefwechsel und eine einmalige Geldüberweisung wurde ihm gestattet. Ausserdem wurde auf Grund der Tatsache, dass er seine Frau gesehen haben wollte, eine umfangreiche Untersuchung eingeleitet, um genau festzustellen, unter welchen Umständen das geschehen sei. Dabei legte die

Gefängnisverwaltung (politischer Offizier) einen besonderen Wert auf das Aussehen der Aufseher, die ihn und seine Frau begleitet hatten.

Einen weiteren Briefwechsel gestattete ihm der Gefängnisdirektor nicht und der politische Offizier hielt ihn damit hin, sich nach Moskau an das Ministerium zu wenden, was auch Stelzer jeder halbe Jahr einmal tat, ohne jemals die Genehmigung, sich mit seiner Frau schreiben zu dürfen, zu bekommen.

Einiges über die Methoden im Entlassungslager in Tapiau:

Gleich nach unserer Ankunft im Sammellager in Tapiau wurden Justizoffiziere eingesetzt, um von vielen noch Einzelheiten über ihren Lebenslauf herauszubekommen. Dabei wurde auch noch ein besonderer Wert auf die politische Anschauung des Befragten gelegt. Diese Verhöre wurden völlig systemlos durchgeführt und schienen auch völlig harmlos zu sein, bis sich dann schliesslich am 25. Oktober vor. Jahres herausstellte, dass ca. 125 Mann, darunter ca. 17 Frauen in das Untersuchungsgefängnis nach Königsberg weggebracht wurden. Der politische Offizier des Lagers erklärte ^{uns} damals, dass gegen diese Leute ein Verfahren von den Ostzonenbehörden vorliege, und dass sie gesondert nach Deutschland kämen. Das wurde aber von 4 Mann widerrufen, die aus dem Gefängnis in Königsberg am 23. Dezember doch noch unserem Transport angeschlossen wurden. (Am 22. Dezember wurden abends 4 Mann noch aus dem Lager weggebracht, von denen allgemein angenommen wurde, dass sie im Untersuchungsgefängnis in Königsberg gelandet sind). Diese 4 Mann erzählten uns, dass diese ca. 125 Mann in die Straflager und Gefängnisse in die Sowjetunion zurückgeschafft wurden.

Einige Tage vor unserem Abtransport traf eine Sonder-Kommission aus Moskau ein, die sich wiederum mit Verhören und dem Erpressen für die Sowjets günstiger Erklärungen beschäftigte. Im Lager hatte sich natürlich sofort wieder ein Spitzelsystem gebildet, das dem politischen Offizier allerlei sowjetfeindliche Äusserungen zutrug.

So wurden z.B. 3 Mann über Starke Gotthold ausgefragt, er selbst aber nicht geholt, sondern am 22. Dezember abends aus dem Lager weggeschafft.

Viele von uns hatten bei ihrer Gefangennahme Familienbilder im Besitz. Diese wurden während der Untersuchungszeit zum Teil noch gelassen, beim Abschluss der Untersuchung jedoch von den meisten durch den Untersuchungsrichter vernichtet. Hatte sie einer noch bis Wladimir gerettet, so wurden sie ihm in der Zelle nicht gelassen, sondern zu seinen Aktionen gelegt (so wurde es auch mit denen gemacht, die sowjetische Staatsbürger in Briefen bekamen). Allerdings konnte der Gefangene zum Geburtstag seiner Frau oder seiner Kinder diese Bilder für 3 Tage anfordern, was aber in den meisten Fällen abgelehnt worden ist.

Betreffs Schreiben, Pakete empfangen und Geld empfangen der Sowjetstaatsbürger:

Der sowjetische Staatsbürger hat die Möglichkeit, zweimal im Jahr seinen nächsten Angehörigen zu schreiben, und von diesen zwei Briefe zu bekommen. Dabei ist das keine grundsätzliche Erlaubnis, sondern sie muss jeweils neu eingeholt werden. Die Briefe dürfen nur persönliches enthalten und werden streng zensuriert. Auch dürfen sie nicht zu lang sein. Pakete dürfen nicht geschickt werden, dafür aber Geld in unbegrenzten Summen. Dazu hat der Gefangene die Möglichkeit, alle 10 Tage im Gefängnisladen hauptsächlich Nahrungsmittel, Rauchwaren, Schreibpapier und Seife zu kaufen. Seine Angehörigen können für ihn Zeitungen und Zeitschriften abonnieren.

Betreffs Schreiberlaubnis für Ausländer:

Seit September 1952 haben die Japaner Schreiberlaubnis. Dabei ist jedoch zu bemerken, dass diese Erlaubnis keine generelle ist. Ich war bis 17. Juni vor. Jahres mit einem Japaner zusammen, der davon ausgeschlossen war. Januar 1953 trafen die ersten Antworten und Pakete aus Japan ein. Ich persönlich bin der Meinung, dass für die in Wladimir zurückgebliebenen Deutschen, dasselbe zutrifft.

Zu Zelleeinrichtung (s. Seite 1)

Zu Zelleeinrichtung gehört noch für 12 Mann 1 Tintenfass und 3 Federhalter. Bleistifte sind nicht erlaubt. Das Schreiben wird während der Schlafenszeit aus der Zelle heraus genommen.

Zu Hygiene (s. Seite 1)

Vor jedem Bad muss die Zelle von den Gefangenen mit einem Eimer Wasser ausgewaschen werden. Klosett-papier gibt es zwar häufig ist es der Fall, dass das Papier selbst für diesen Zweck unbrauchbar oder viel zu wenig ist. Dann passiert es noch häufig, besonders im Sommer, dass es in Waschräumen kein Wasser gibt. Zwar wird in diesen Püllen manchmal in einer Kanne Wasser gereicht, aber dann auf den Mann nur vielleicht 1/4 Ltr. Waschwasser kommt, was natürlich im Sommer beim dauernden Schwitzen keineswegs ausreicht.

Betreffs Zeitungen und Zeitschriften: (s. Seite 2)

Am 1. April 1952 wurden überraschender Weise sämtliche Zeitungen und Zeitschriften einbehalten. Auf unsere wiederholten Anfragen, warum wir keine Zeitungen mehr bekommen, bekamen wir die lakonische Antwort: "Sie bekommen ihre Zeitung" und siehe da, am 1. Juni bekamen wir sie wieder, allerdings mit zweimonatiger Verspätung. Dieses System wurde bis zuletzt beibehalten. Dazu wurden Zeitungen mit besonders aktuellen Nachrichten z. B. wichtige Reden ausländischer Staatsmänner, der Regierungserlass über die Amnestie usw. einfach unterschlagen, sodass auch diese kümmerliche Verbindung mit der Aussenwelt nicht mehr vollständig ist.

Betreffs der Kategorien der Gefangenen:

Das Gefängnis Wladimir ist ein sogenannter strenger, politischer Isolator. Direkt kriminelle Elemente befinden sich dort nicht. Es kann zwar vorkommen, dass auch ein politischer Gefangener kriminelle Anwandlung bekommt. In diesen Falle wird aber von der Verwaltung sehr energisch dagegen eingeschritten. Nach welchen Gesichtspunkten die Gefangenen dort eingewiesen werden, war nicht festzustellen.

Betreffs Entlassung:

Von höheren sowjetischen Offizieren wurde uns im Sammlager in Tapiau erklärt, dass 3 Kategorien von Gefangenen zur Entlassung kämen und zwar:

- a) Leute, die ihre Strafe bereits abgebusst und sich in der Sowjetunion schon in der Freiheit befunden hätten. Das waren die wenigsten.
- b) Leute, die unter die Amnestie vom 28. März vor. Jahres gefallen wären. Das war eine etwas größere Gruppe, aber auch nicht viele, da diese Amnestie ja nicht für politische Gefangene war.
- c) Leute, die auf Grund des Regierungserlasses vom 10. Juni vor. Jahres, mit den Ausführungsbestimmungen von 13. Juni zur Entlassung kämen. Das war die Mehrzahl.

Ich konnte wieder den Erlass über die Amnestie - diese Zeitung wurde uns unterschlagen - , noch den Regierungserlass von 10. Juni. Dieser ist, wie mir bekannt ist, in der Sowjetpresse niemals veröffentlicht worden.

Nach welchen Gesichtspunkten die Zahl getroffen worden ist, war nicht festzustellen, da wir bei unseren Überlegungen immer wieder auf Kameraden gestossen sind, die wegen viel leichterem Vergehen als mancher von uns, die wir entlassen wurden, bestraft worden waren. Andererseits war es wieder so, dass Leute entlassen worden sind, bei denen wir uns sagen mussten, wie kommt der Russe dazu, so einen für die Entlassung zu bestimmen.

Wäre das anders gewesen, so wären wahrscheinlich sehr erstaunt gewesen, denn bei all unseren langjährigen Versuchen irgendwo und irgendwie ein System herauszufinden, konnten wir immer nur zu dem Schluss kommen, dass bei den Russen die "Gehirnwindungen" anders herumgingen, als bei uns. Das wurde schliesslich auch sprichwörtlich.

11.5.54.

Letreffs Begriff "Fernurteil"

Die deutsche Übersetzung "Fernurteil" für den russischen Ausdruck "osoboje soweschtschanije", ist nicht richtig. Wörtlich heisst das "Sonderberatung" oder besser "Sondergericht".

Entstanden ist die deutsche Übersetzung Fernurteil dadurch, dass dieses Urteil immer in Moskau ausgesprochen wird und zwar in Abwesenheit des Angeklagten. Die Untersuchungsakten werden dabei nach Moskau geschickt, dort diesem Sondergericht, das aus je einem Vertreter der Partei, des Innenministeriums, respektive Sicherheitsministeriums und der Justiz besteht, vorgelegt. Dabei ist besonders darauf hinzuweisen, dass dieses Urteil keineswegs endgültig ist, sondern wie mir Russen erzählten, jedes Jahr neu bestätigt werden muss.

Bei diesem Verfahren hat der Angeklagte keinerlei Möglichkeit sich zu verteidigen, ebenso nicht die Gewissheit, dass er nach Abbüßung seiner sog. Strafe freigelassen wird, da es ja praktisch jedes Jahr verlängert werden kann. Häufig wird dieses Verfahren dann angewandt, wenn kein ordentliches Gericht etwas gegen den Angeklagten ausrichten könnte. So wurde z.B. Haertel von seinem Untersuchungsrichter erklärt, das Gericht habe seine Akten zurückgeschickt, da es nichts gegen ihn finden könne. Kurze Zeit später wurde er aber von diesem Sondergericht zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Ähnliche Erklärungen bekamen auch andere. Dieses Verfahren hat sehr viel Ähnlichkeit mit dem der Gestapo und dient hauptsächlich dazu, sich unbequemer Leute zu entledigen.

Von all den Gefangenen, die sich in Wladimir befinden, ist die überaus grösste Mehrzahl von diesem Sondergericht abgeurteilt worden.

10.5.54.

4
 Namensliste der ehemaligen Gesandtschaftler aus
 Bukarest, die sich in Leningrad befinden:

✓ Stelzer, Gesellschaftsrat 1. Klasse, geboren in Deutsch-
 Krone, Jartheim. 1947 in Moskau durch Fernurteil
 zu 15 Jahren Gefängnis wegen seiner Tätigkeit an
 der Deutschen Botschaft in Moskau Ende der 20-iger,
 Anfang der 30-iger Jahre verurteilt. § 58-6.
 Seit Herbst 1947 in Leningrad. Seine Tätigkeit
 in Moskau wurde ihm hoch angerechnet, da er damals
 versucht hat, die Beziehungen zu den Sowjets er-
 träglich zu gestalten. Deshalb auch keine Bestrafung
 wegen Bukarest. Seine Untergebenen aber wurden bis
 auf wenige Ausnahmen zu 25 Jahren Gefängnis ver-
 urteilt. Ist bis in die letzte Zeit hinein Bukarest
 zu Verhören herangezogen worden, die sich haupt-
 sächlich auf sowjetische Staatsbürger bezogen, die
 während seiner Amtszeit an der Deutschen Bot-
 schaft Moskau als Dienstpersonal beschäftigt waren.
 Zuletzt von mir im Januar 51 gesehen, verstorben im
 Sommer 53.

✓ Stelzer, Renate, Ehefrau des Gesandtschaftsrats 1. Klasse.
 Stelzer, wurde zusammen mit ihrem Mann von den Rus-
 sen gefangen genommen, bestaunt darauf, als ihr Mann
 von den Russen weggebracht wurde, dass ihr Platz
 an der Seite ihres Mannes sei; kam deshalb nach
 Moskau ins Untersuchungsgefängnis, durch Fernurteil
 im Herbst 1948 zu 10 Jahren Gefängnis verurteilt.
 Soviel ihr Mann erfahren hat, war der Grund zu ih-
 rer Verurteilung die Betr. deutscher Verwundeter.
 Habe von ihr lediglich durch ihren Mann erfahren,
 (dass sie 1948 zufällig auf einem Korridor des Ge-
 fängnisses in Leningrad gesehen hat. Hat sich
 mindestens Anfang 51 noch dort befunden.

✓ Supprian, Karl, 1902, geboren, Generalsekretär am Wissen-
 schaftlichen Institut in Bukarest, aus Harburg-Gros
 Flottbeck, Schwindstrasse 13. Im 1948 Herbst

wegen seiner Tätigkeit im Ausland (war in Barcelona von 1928 bis 1936) und da er aktiver HJ-Führer gewesen ist, zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Ausserdem wurde ihm zur Schuld geschoben, die Volksdeutsche Jugend in Rumänien für einen Agressivkrieg gegen die Sowjetunion geworden zu haben und überhaupt an der Vorbereitung und Durchführung des 2. Weltkrieges aktiv beteiligt gewesen zu sein, § 58-6, nach dem Gesetz, das von Kontrollrat 1945 für Kriegsverbrecher erlassen worden ist. Seit Herbst 1948 in Wladimir. War mit ihm von März 1949 bis 17. Juni 1953 in der gleichen Zelle.

✓ von Gregory, Karl, ca. 1900 geboren, seine Frau lebt jetzt in Füssen/Allgäu, Klosterstr.10, im Zivilberuf Pressemann, war auch in der Gesandtschaft in der Presseabteilung tätig. Im Herbst 1948 durch Fernurteil nach dem Kontrollratsgesetz von 1945 für Kriegsverbrecher zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, seitdem in Wladimir. Führ mit mir am 19. Juni vorigen Jahres in das Sammellager nach Tapiau in Ostpreussen, wo er sich bis zum 25. Oktober v. Jahres befunden hat; wurde an diesem Tage mit ca. 125 Mann, darunter ca. 17 Frauen, ohne ersichtlichen Grund nach Königsberg ins Untersuchungsgefängnis gebracht. (Diese Nachricht stammt von Leuten, die aus diesem Gefängnis zurückgekommen sind und mit mir in die Heimat zurückgekehrt). Nach Aussagen dieser Leute sollen diese ca. 125 Mann, entgegen der Behauptung des politischen Offiziers im Sammellager Tapiau, sie würden der DDR ausgeliefert, da von dieser Seite gegen sie ein Verfahren eingeleitet sei, wieder in Straflager in die Sowjetunion zurückgebracht werden.

✓ von Certzen, ca. 1896 geboren, im Herbst 1948 in Moskau zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, § unbekannt; wie er mir mitteilte, ist er lediglich auf Grund seiner Standeszugehörigkeit verurteilt worden, war mit mir von Januar 51 bis Anfang August 52 zusammen. Im Sommer 53 zum letzten

Mal von ihm gehört. War Oberstleutnant, Zivil-
beruf Rechtsanwalt.

- ✓ Vorwerk, ca. 1903, geboren, aus Görlitz, Verwaltungsbeamter, war als solcher auch an der Gesandtschaft, Herbst 1948 durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, § 58-6. Ihm wurde ausserdem noch Mithilfe der Vorbereitung des 2. Weltkrieges vorgeworfen. War mit ihm von März 1949 bis November 49 zusammen. Zum letzten Mal im Sommer 53 von ihm gehört.
- ✓ Hansen, General, Leiter der deutschen Heeresmission in Bukares. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, von ihm lediglich im Sommer 1953 gehört.
- ✓ Dietl, die Angaben die sich auf ihn beziehen habe ich Ihnen bereits in Friedland gemacht.
- ✓ v. Adelmannsfelden, (General)-Konsul in Kronstadt. Nach dem § 58-6 zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Von ihm lediglich im Sommer 1953 gehört.
- ✓ Schellhorn, Konsul in Tschernowitz, nach dem § 58-6 zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit Herbst 1948 in Wladimir. Zum letzten Mal von ihm 1952 gehört.
- ✓ Rensinghoff, Gesandtschaftsrat? zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, seit Ende 1948 in Wladimir. Zum letzten mal im Herbst 1952 von ihm gehört.
- ✓ Hinkeldey, Major im Generalstab, zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, seit Ende 48 in Wladimir. Zum letzten mal von ihm Anfang 53 gehört.
- ✓ Rüttgen, Angehöriger des Sicherheitsdienstes. 1944 von der Gestapo in Rumänien verhaftet, war bis zum Kriegsende im KZ. in Oranienburg, nach Kriegsende von den Russen verhaftet. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit 1948 in Wladimir, 1953 zum letzten mal von ihm gehört.

- ✓ Richter, ^WPolizeiattaché an der Gesandtschaft in Bukarest, 1948 noch im Untersuchungsgefängnis in Moskau gewesen, seitdem fehlt jede Spur.
- ✓ v. Österreich, FrL., Tochter des Generals v. Österreich (s.unten) Sekretärin am Wissenschaftlichen Institut in Bukarest, war in Moskau im Untersuchungsgefängnis. Von verschiedenen Seiten wurde behauptet, dass auch sie durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt worden sei und sich in Wladimir befinde.
- ✓ Ranzau, Mitglied der Gesandtschaft, in Wladimir verschiedene Mal von ihm gehört. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt.

Namensliste der ehemaligen Gesandtschaftsmitglieder aus Sofia, die sich im Gefängnis in Wladimir und in Lagern befinden:

- ✓ Beckerle, ^WGesandter in Sofia, durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Erst im Frühjahr 1952 in Wladimir aufgetaucht. War kurze Zeit zuvor im Gefängnis in Werchnje-Uralsk; Habe lediglich von ihm gehört, zum letzten Mal im Sommer 1953.
- ✓ Birmann, Heinz, geboren ca. 1908, Adjutant des deutschen Gesandten in Sofia, SA-Standartenführer. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis wegen Spionage und seiner aktiven Tätigkeit in der SA verurteilt. Seit Oktober 48 in Wladimir; war von März 1943 bis Januar 1951 mit ihm zusammen; im Sommer 53 zum letzten Mal von ihm gehört.
- ✓ Divisch, ca. 1906 geboren, im Zivilberuf Bankbeamter aus Berlin. War als Dolmetscher-Sonderführer beim deutschen Militärattaché. Durch Fernurteil zu 15 Jahren Gefängnis verurteilt, da er zwei Berichte über die bulgarischen Partisanen ins Deutsche

übersetzt hat. Seit Herbst 48 in Wladimir; war von April 50 bis Januar 51 mit ihm zusammen. Zum letzten Mal von ihm im Sommer 52 gehört.

- ✓ Möder, Funker an der Gesandtschaft in Sofia, aus Konstanz, im Zivilberuf Postbeamter. Durch Fernurteil wegen Spionage nach § 58-6 zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit Herbst 48 in Wladimir; von ihm lediglich gehört; das letzte Mal 1952.
- ✓ Muschko, Gesandtschaftsrat an der deutschen Gesandtschaft in Sofia. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit Herbst 48 in Wladimir; von ihm lediglich gehört; das letzte Mal 1952.
- ✓ Gottlieb, Angestellter der Deutschen Gesandtschaft in Sofia, durch Fernurteil zu 25 Jahren Straflager verurteilt. Befand sich nach Aussagen des Österreicher, Josef Haier, (o. ungenannt) noch im Sommer 1952 in Warkuta im 40-ten Schacht.
- ✓ v. Hülson, Militärattaché in Sofia, durch Fernurteil zu 25 Jahren Straflager verurteilt. Nach Aussagen von Kameraden, die mit ihm bis Juni 53 zusammen gewesen sind, befand er sich noch zu dieser Zeit im Straflager in Spassk.

Namenliste der Offiziere mit denen ich in Wladimir zusammen gewesen bin, und von denen ich gehört habe:

- ✓ Gührn, Kurt, 1901 geboren, SS-Gruppenführer und General der Polizei. Letzter Polizeipräsident in Berlin. Aus Stuttgart, seine Frau wohnt jetzt in Fell-
stetten Krs. Münsingen. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt, da er u.a. eine Löschkompanie befehligte, die aus **Ukreinern** bestand. Nach dem Kontrollratsgesetz von 1945 verurteilt. Seit Oktober 48 in Wladimir. War mit ihm von Januar 1951 bis August 52 zusammen. Im Sommer 53 das letztmal von ihm gehört.

✓ Hirtel, Hermann, ca. 1893 geboren, Oberleutnant
des SS-Fürstengraves aus Berlin in Preußen.
Seine Frau wohnt jetzt in Berlin. Nach §
5. Durch Fernurteil am 1. Juni 47 zu
Gefängnis verurteilt. Seit Herbst 46
war von Januar 47 bis Ende März 47
frei.

✓ v. Rehekampff, Günther, ca. 1890 geboren, Oberleutnant
Reisender der Firma... in...
seiner Sonderführer... (Kurland). Durch Fernurteil am 1. Juni 47
§ 58-6 zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit
Sommer 1947 in Wladimir war mit ihm von Sommer
51 bis Anfang Juni 53 gefangen.

✓ Hammerschmidt, ca. 1890 geboren, Oberleutnant in der
Polizei, aus Berlin. Durch Fernurteil am 1. Juni 47
Gefängnis verurteilt. Seit Herbst 46 in Wladimir
war mit ihm in März 1947 gekommen. Von letztem
Mal von ihm in Sommer 53 geführt.

✓ v. Falow, Oberstleutnant in, im Stab von... Durch
Fernurteil am 1. Juni 47 zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt.
Seit 1943 in Gefängnis...
ferte. Von ihm...
Mal.

✓ Schräger, Generalfeldwebel...
1943 in Wladimir...
Jahren Gefängnis...
geführt, in Sommer 53...

✓ Kettel, Sohn des General...
Fernurteil am 1. Juni 47 zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt.
Seit Herbst 46...
geführt, am 1. Juni 47...

✓ Weidling, Helmut, General der Artillerie, in...
die Kapitulation von Berlin. Durch Fernurteil...

25 Jahren Gefängnis verurteilt. Von ihm lediglich gehört, zum letzten Mal im Sommer 53.

✓ v. Strachwitz, Oberst, bekannter Panzermann, von dem Österreicher Josef Majer (s. unten) hörte ich, dass er sich 1951/52 in einem Invalidenlager im Südrussland befunden hat. Sein Zustand ist wegen schweren Kriegsverletzungen schlecht.

Namensliste von Deutschen, mit denen ich zusammen gewesen bin oder von denen ich gehört habe:

✓ Bertsch, Wirtschaftsminister der Protektoratsregierung, aus Ludwigsburg (Württ.), von Härtel (s. Seite 4) gehört, dass er sich 1948 noch in Moskau in einem Untersuchungsgefängnis befunden hat. Seitdem fehlt jede Spur.

✓ Klauberg, Prof., bekannter deutscher Genetiker, nach Kriegsende von den Russen aus dem englischen Besatzungsgebiet, trotz ablehnender Haltung der Engländer, verschleppt. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis nach dem Kontrollratsgesetz von 1945 wegen Verbrechen gegen die Menschlichkeit verurteilt. Hat Versuche an ukrainischen und russischen Frauen durchgeführt, die dadurch, nach seinen eigenen Worten, vor dem Tode in der Gaskammer gerettet worden sind. Seit Herbst 1948 in Wladimir; 1951 zum letzten Mal von ihm gehört. War mit ihm nie persönlich zusammen.

✓ Zeiss, Professor, 1948 in Wladimir aufgetaucht. Infolge vollkommener Nervenzerrüttung war er stets im Gefängnisniskrankenhaus, soll dort gestorben sein. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Anfang 1950 zum letzten Mal von ihm gehört. War nie mit ihm zusammen.

✓ Streckor, Deutscher Konsul in Leningrad oder Kiew. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt; seit Anfang 1952 in Wladimir. Lediglich von ihm gehört, zum letzten Mal im Sommer 53.

✓ Starke, Gotthold, Gesandtschaftsrat. War bis zum Kriegsausbruch an der deutschen Botschaft in Moskau. Nachher in der Auslandspropaganda-Abteilung im Amt Ribbentrop. Nach Kriegsende von den Russen in der Ostzone verhaftet. Zu 25 Jahren Gefängnis durch Fernurteil nach den §§ 58-6 wegen Spionage verurteilt. Führ mit mir aus dem Gefängnis Wladimir am 19. Juni vor. Jahres in das Sammellager nach Tapjau in Ostpreussen um ebenfalls entlassen zu werden. Wurde jedoch am 22. Dezember 53, einen Tage vor unserem endgültigen Abtransport nach Deutschland, aus dem mit noch 3 Mann herausgerufen und weggebracht. Es wird allgemein angenommen, dass er ins Untersuchungsgefängnis nach Königsberg eingeliefert worden ist. (s. Seite 1 unter v. Gregory), zusammen 4 Mann von dort zurückgekommen sind um mit uns nach Deutschland gefahren sind.

✓ Jordan, Ehemaliger Gauleiter; durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Von ihm lediglich gehört, 1952 zum ersten Mal.

✓ Schnidt, Generaloberst. 1947 oder 48 von den Russen beim Zonenübertritt verhaftet. Seit 1950 in Wladimir. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Von ihm lediglich gehört, das letzte Mal Sommer 53.

Zu Sofia:

✓ Presseattaché an der deutschen Gesandtschaft in Sofia, Name Pörzgen entfallen, vor dem Kriege Vertreter der Allgemeinen Frankfurter Zeitung in Moskau. Später im Auslandspressedienst im Amt Ribbentrop. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt; seit 48 in Wladimir; von ihm lediglich gehört, zum letzten Mal 52.

✓
Wittern, Handelsattaché an der deutschen Gesandtschaft in Sofia, Name entfallen. Vor dem Kriege Auslandsvertreter in Afrika. Bei Kriegsausbruch von den Engländern interniert, nach Kanada gebracht und von dort ausgetauscht worden. Kam erst Anfang 1944 nach Sofia. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis wegen Spionage nach dem § 58-6 verurteilt. Zum letzten Mal von ihm 1952 gehört.

- - - - -

✓
v. Österreich, General, letzter Stadtkommandant von Danzig; befand sich im Untersuchungsgefängnis in Moskau (1948). Wurde dort geisteskrank und soll auch dort gestorben sein. Seitdem fehlt jedenfalls jegliche Spur. Von ihm lediglich gehört.

Österreichischen Staatsangehörige mit denen ich zusammen gewesen bin, oder von denen ich gehört habe:

✓
Dr. Krenner, ca. 1898 geboren, aus Wien, Direktor beim Benzolverband. Zuletzt beim deutschen Transportbüro in Rumänien. Wurde im August 1944 zusammen mit der dortigen deutschen Gesandtschaft interniert, 1945 nach Russland verschleppt, durch Fernurteil nach dem § 58-6 wegen Spionage zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit Herbst 1948 in Wladimir; von Januar 1951 bis August 52 war ich mit ihm zusammen. Später noch von ihm gehört.

✓
Maier, Josef, geboren, ca 1920, aus Salzburg oder Umgebung. Im Februar 1949 von den Russen in Österreich verhaftet. Angehöriger der Österreichischen Kriminalpolizei. Durch Fernurteil wegen Spionage nach dem § 58-6 zu 25 Jahren Straflager verurteilt. War bis Ende August 1952 in Workuta. Damals wurde seine Lagerstrafe in eine Gefängnisstrafe umgewandelt und er in das Gefängnis nach Wladimir eingeliefert. War von August bis November 52 mit ihm zusammen. Später noch von ihm gehört.

- ✓ Hösch, 1889 geboren, höherer Justizbeamter, aus Wien, nach Kriegsende von den Russen verhaftet; durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt und zwar nach dem Kontrollratsgesetz von 1945, da er an der Vorbereitung der Massenvernichtung von Menschen in den von uns besetzten Gebieten mitgeholfen habe; war aber nie ausserhalb Österreichs. Seit Ende 1948 in Wladimir; war mit ihm von März bis November 49 zusammen. Im Sommer 52 zum letzten Mal von ihm gehört.
- ✓ Sanitzer, Johannes, ca. 1906 geboren, SS-Sturmabführer, Angehöriger der Gestapo; Ende Januar 1949 von einem österreichischen Gericht zu lebenslänglicher Gefängnisstrafe verurteilt. Anfang Februar 1949 von den Russen aus der Strafanstalt in Stein a.d. Donau verschleppt. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt; seit Ende 1949 in Wladimir; war mit ihm von September 50 bis Januar 51 zusammen. Zum letzten Mal von ihm im Sommer 53 gehört.
- ✓ Hauner, Walter, geboren 1919, Planungsingenieur, aus Wien, November 52 in Wien von den Russen verhaftet; vom russischen Kriegsgericht in Baden bei Wien wegen Spionage nach § 58-6 zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit Anfang März in Wladimir 53; war mit ihm von März bis Juni 53 zusammen.
- ✓ Dr. Jekelius, bekannter Wiener Nervenarzt. War mit einer Schwester Hitlers verlobt. Nach Kriegsende von den Russen verhaftet. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit Ende 48 in Wladimir soll dort gestorben sein. Seit 1949 nichts mehr von ihm gehört.

Sonstige Nationalitäten:

Chefredakteur der polnischen sozialdemokratischen Zeitung "Rabotnik" (vor dem Kriege). Mitglied der polnischen Exilregierung in London. Kam zu Verhandlungen in die Sowjetunion; blieb dort als polnischer Konsul zur Flüchtlingsbetreuung in Krasno-

jarsk. Nach dem Scheitern der Verhandlungen wurde er verhaftet und ihm die Vorbereitung eines Aufstandes vorgeworfen. Zu 10 Jahren Gefängnis verurteilt; seit Ende 1944 in Wladimir. War mit ihm von Januar bis März 49 zusammen. Seitdem nichts mehr von ihm gehört.

✓
Anphyros, Georgij, Grieche, ca. 1931 geboren. Schloß sich den griechischen Partisanen an, die 1949 auf albanisches Gebiet übertraten, wurde von dort aus in die Sowjetunion nach Taschkent geschafft. Nachdem sie aus Griechenland erfahren hatten, dass dort Amnestie gewesen sei, wollten sie in die Heimat zurück. Da aber zuvor 10 Kameraden mit einer Lebensstrafe von je 10 Jahren bestraft worden waren, weil sie um Ausreisegenehmigung eingekommen waren, versuchte er es mit noch einigen Kameraden illegal über die Grenze zu kommen. Wurde vorher verhaftet und zu 5 Jahren Gefängnis verurteilt. In der Umgebung von Saloniki zu Hause. Dort lebt seine Mutter.

✓
Goisó, Major, Franzose, Angehöriger der französischen Militärmission in Ungarn, wurde dort 1946 oder 47 verhaftet, nach Ausland gebracht und zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. War nie mit ihm zusammen, habe lediglich von ihm gehört.

Ein amerikanischer Sergeant, der von den Russen 47 oder 48 in der Sowjetzone in Österreich verhaftet worden ist. Durch Fehlurteil zu 25 Jahren Gefängnis wegen Spionage verurteilt. Seit 49 in Wladimir. Habe lediglich von ihm gehört.

Außerdem sind japanische Diplomaten, Offiziere u.a. dort. Bei den Diplomaten handelt es sich hauptsächlich um Mitglieder der japanischen Botschaft in Moskau, dann des diplomatischen Dienstes in der Mandchurei und Leuten, die in Korea den Russen in die Hände gefallen sind. Bei den Offizieren gilt dasselbe. Dann sind noch einige Zivilisten dort, die auch in der Mandchurei und in Korea verhaftet worden sind. Die Namen dieser Leute kenne ich alle nicht. Zwar war ich

mit ihnen in Berührung gekommen. In der Regel sind auch sie alle zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt.

Bei den Chinesen, die dort sind, handelt es sich hauptsächlich um Offiziere (bis zum General), die der Armee von Tschiang-kaischek angehörten. Zum Teil wurden sie von den Rotchinesen den Russen ausgeliefert. Namen sind mir keine bekannt.

Daneben befinden sich dort einige Koreaner, die in der japanischen Armee gedient hatten, in russische Kriegsgefangenschaft geraten waren, und schliesslich genau so wie deutsche Kriegsgefangene abgeurteilt worden sind. Namen von ihnen sind mir ebenfalls nicht bekannt; ich war aber mit zwei von ihnen zusammen.

Dann ist noch eine Gruppe von Finnen dort, die Ende 1944 an die Russen ausgeliefert worden ist. Es mögen 5 bis 6 Mann sein.

✓
Puschkarjow, ca. 50 Jahre alt. Durch Fernurteil zu 15 Jahren Gefängnis verurteilt. War mit ihm 49 kurze Zeit zusammen.

✓
Polkonen, Alter unbekannt. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt. Seit 1950 in Wladimir. Habe lediglich von ihm gehört.

Die Namen der andern Finnen sind mir entfallen, da ich die wenigsten von ihnen getroffen habe und wenn, dann liegt es schon einige Jahre zurück.

✓
Hofstetter, Schweizer, 1924 geboren, war als Agent des Secret Service in die Waffen-SS eingetreten, blieb 1944 bei der Besetzung Rumäniens zurück, hielt sich eine Zeit lang in Bukarest bei der dortigen schweizer Gesandtschaft auf, wurde von den Russen verhaftet; durch Fernurteil wegen Spionage zu 25 Jahren Gefängnis verurteilt; seit 1950 in Wladimir. Sein Vater, Josef Hofstetter, arbeitet am Hauptpostamt in Luzern.

Neben den obengenannten Nationalitäten sind in Wladimir noch
Ungarn.

Fischer, aus Bukarest. Angeblich Sekretär des Kardinals
Mindescu. Durch Fernurteil zu 25 Jahren Gefängnis
verurteilt. Von ihm lediglich gehört.

Schänder, ungarischer Fliegerleutnant, nach dem Kriege über
der Karpathoukraine im dortigen Partisanengebiet
von einem Flugzeug abge^{ge}setzt worden, fiel dann den
Russen in die Hände; zu 25 Jahren Gefängnis ver-
urteilt; seit 48 in Wladimir. War mit ihm 48 zu-
sammen. Zum letzten Mal von ihm 1952 gehört.

Rukmin, ein rumänischer Journalist aus Bukarest, dessen
Namen mir entfallen ist.

Kroner, Ernst geboren ca. 1900, Volkdeutscher; aus Buka-
rest. Sein Bruder Dr. F. A. Kroner lebt in Erlangen
Hauptstrasse 23 I/2. Nach Kriegsende von den
Russen in Bukarest verhaftet wegen Spionage durch
Fernurteil nach den § 58-6 zu 25 Jahren Gefängnis
verurteilt. Seit Ende 48 in Wladimir. War mit ihm
von März bis November 49 zusammen. Zum letzten Mal
im Sommer 53 von ihm gehört.

Verhältnismäßig viele russische Emigranten, die auf dem
Balkan in der Tschechoslowakei und in der Mandchurei lebten
befinden sich ebenfalls in Wladimir.

19.5.54.

Dr. F. A. Kroner

Liste der im Gefängnis Wladimir
(180 km östw. Moskau) inhaftierten Deutschen:

✓ Graf A d e l m a n n , Rüdiger, geb. 10.8.1893

(Reg.Nr. 3 179 362)

Heimatanschrift: (Schwester): Frau Irmgard Bennhold,
Tübingen, Ob dem Viehweidle 26

Dienststelle: Konsul in Floesti

Strafmass: 25 Jahr Gefängnis; verurteilt gem. § 58/6

Nachweis: Gehört 1952/53 (Dr. Mohrmann); gehört
Sommer 1953 (Schmid); gehört 1952 (Herzog
zu Mecklenburg)

✓ B e c k e r l e , Adolf-Heinz, (Reg.Nr. 3 179 365)

Heimatanschrift:

Dienststelle: Deutscher Gesandter in Sofia

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis; seit 1951 in Wladimir

Nachweis: Gehört (Koch); gehört (Dr. Mohrmann); gehört
(Hunold); gehört (Schmid), letztmalig
Sommer 1953; gehört Sommer 1953, dass B. noch
gesundheitlich in Ordnung (Bund)

✓ V. B e n t i v e g n i , Franz-Eccard, geb. 18.7.1896

(Reg.Nr. 3 001 025)

Heimatanschrift: Frau Hella v. Bentivegni, Trier, Zurmaien-
str. 8

Dienststelle: Generallt.,; Abwehr Chef III

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: Gehört (Koch); gehört (Wauer); Anfang
Febr. 54 geschrieben unter 5 110/49
(Dr. Mohrmann)

✓
B i e r m a n n , Heinrich, geb. ca. 1916 (Reg.Nr. 3 179 372)

Heimatanschrift: Frau Mimi Biermann, Barnstorf (Bez. Bremen)

Dienststelle: Deutsche Gesandtschaft Sofia. Wissenschaftlicher Hilfsarbeiter; Stellung eines Adjutanten des Dt. Gesandten in Sofia.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Spionage und aktiver Tätigkeit in der SA.

Wladimir seit: Oktober 1948

Nachweis: Persönlich 1952/53 (Dr. Mohrmann); persönlich 1951 und gehört letztmalig 1953 (Schmid); gehört (Koch); geschrieben unter 5110/49

✓
B r a u n , Maximilian, geb. 15.8.1893 (Reg.Nr. 3 179 086)

Heimatanschrift: Frau E. Braun, München/Pasing, Mühlenweg 7

Dienststelle: Gehilf beim Dt.Mil.Attaché Bukarest, Oberstlt.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis w/Spionage

Wladimir seit:

Nachweis: Gehört 1952/53 Dr. Mohrmann, persönlich letztmalig Juni 1953 (v. Bredow)

✓
B r e t t h a u e r , Eduard, geb. 24.6.1890

(Reg.Nr. 3 068 020)

Heimatanschrift: Frau Gretl. Bretthauer, Essen-Stadtwald, Sundernholz 120

Dienststelle: Korv.Kapitän d.R., gefangengenommen in Bukarest

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Persönlich 1949 Koch; persönlich Frühjahr 1952 (Christian Ludwig Herzog zu Mecklenburg); persönlich 1953 (Wauer); gehört 1951 (Schmid) persönlich 1950 (v. Bredow); persönlich 1950 Gesundheitszustand nicht sehr gut, gehört 1952, dass Gesundheit wieder besser (Bunc

✓
D i e t l , Albert, geb. 30.5.1902

Heimatanschrift: Frau Dr. Clara Erika Lietl, Göttingen,
Untere Marspüle 13

Dienststelle: Chef des Gen.St. der deutschen Heeres-
mission in Bukarest, Oberst i.G.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Ende 1948 oder Anfang 1949

Nachweis: Gehört Koch; gehört Meyer; gehört von Brett-
hauer, dieser war Anfang 1951 mit D. zusam-
men (Wauer); gehört über v. Gregory und
Schellhorn, diese waren mit D. zusammen
(Herzog zu Mecklenburg); gehört Hunold;
gehört über Biermann, dieser hat Anfang 1949
oder Ende 1948 gesehen, wie D. in das Ge-
fängnis transportiert wurde (Schmid).

✓
D o r n h e i m ,

Heimatanschrift: Kellner aus Leipzig

Dienststelle:

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: persönlich 1950, seitdem nicht mehr gehört
(Beyer)

✓
D i v i s c h , Hanns, geb. 17.2.07 in Leipzig

Heimatanschrift: Frau Anni Divisch, Berlin-Wilmersdorf,
Mansfelder Str. 28, Bankbeamter aus Berlin
Dienststelle: Sonderführer, Dolmetscher beim deutschen
Militärattaché in Sofia

Strafmass: 15 Jahre Gefängnis wegen Uebersetzung von
2 Berichten über bulgarische Partisanen
in das Deutsche; Begnadigungsgesuch Sept. 52
abgelehnt

Wladimir seit: Herbst 1948

D i v i s c h (Fortsetzg.)

Nachweis: Persönlich letztmalig Januar 1951, gehört
letztmalig Sommer 1952 (Schmid); persönlich
letztmalig Juni 1952 (v. Eredow)

✓
G e r s t e n b e r g , Alfred, geb. 6.4.1893

(Reg.Nr. 316 2816)

Heimatanschrift: Schwester: Frau Margarethe Sorge, (20a) Bük-
keburg, Bahnhofstr. 32

Dienststelle: Befehlshaber der Luftstreitkräfte Rumänien,
General der Flieger

Strafmass: verurteilt Febr. 1952 zu 25 Jahren

Wladimir seit: Juli 1952

Nachweis: Persönlich Juni 1953 (Koch), gehört (Wauer);
gehört (Hunold); geschrieben 5110/49
(DRK Hamburg), gehört (Dr. Mohrmann);
persönlich Juni 1953 (4Std.) (Bund)

✓
G ö h r u m , Kurt, geb. 27.3.1891 (Reg.Nr. 304 9673)

Heimatanschrift:

Sohn: Hans Henning Göhrum,
Stuttgart-Ost, Metzstr. 53; Ehefrau: Hilde-
gard Göhrum, Ellwangen/Jagst, Amtsgasse 9
Dienststelle: SS-Gruppenführer und Generalleutnant der
Ordnungspolizei, letzter Polizeipräsident
von Berlin

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Quälens russ.
Kriegsgef. u.a. da er eine Löschkompanie
befehligte, die aus Ukrainern bestand.

Wladimir seit: Oktober 1948

Nachweis: 1950 persönlich, seitdem nur gehört (Wauer);
gehört (Koch); gehört (Herzog zu Mecklenburg);
persönlich letztmalig August 1952, gehört
letztmalig Sommer 1953 (Schmid); April 1953
wegen Herzfehlers ins Gefängnis Krankenhaus
eingeliefert, persönlich (Mayer); gehört
letztmalig 1953 (Bund)

Frhr. von G r e g o r y , Karl, geb. ca. 1900,

Zivilberuf: Schriftleiter

Schwägerin: Hildegard v.G. (13b) Gräfelfing über Mü.Reginperstr.2

Heimatanschrift: Füssen/Allgäu, Klosterstr. 10 (Frau)

Dienststelle: Presseabteilung bei der Gesandtschaft in
Bukarest

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Herbst 1948

Fuhr im Sommer 1953 mit den Heimkehrern zusammen nach Tapiau/Ostpr., wurde am 25.10.

1953 aus Tapiau mit ca. 125 Mann, darunter 17 Frauen, ohne ersichtlichen Grund nach Königsberg in das Untersuchungsgefängnis gebracht (Nachricht stammt von 4 Leuten, die aus dem Gefängnis zurückgekommen sind und mit Schmid in die Heimat zurückkehrten).

Sollen wieder in Straflager in SU abtransportiert worden sein.

Nachweis: Persönlich bis Herbst 1953 Wauer, Grosheim-Krisko, Herzog zu Mecklenburg, Hunold, Schmid, Dr. Mohrmann, Sextro, v. Eredow; Lange Zeit mit v.G. zusammen, sehr herzkrank (Bund). Gemeldet in Königsberg Gefängnis Krugstr. (DRK Hamburg)

✓ G u s e , Günter Albert, geb. 30.8.1886 (Reg.Nr. 318 7136)

Heimatanschrift: Frau Guse, Kiel-Kitzeberg, Schönkamp 17,
Tel. 3 13 35

Dienststelle: Admiral

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis, weil er in höherer Führerstelle den Krieg gegen die SU vorbereitet hat.

Wladimir seit: ca. August 1948

Nachweis: Persönlich letztmalig 26.9.1952 v. Bredow; gehört (Wauer); gehört (Koch); gehört (Herzog zu Mecklenburg); gehört (Hunold); gehört (Schmid); gehört (Sextro, Koch); gehört 1952 (Bund)

✓ Dr. H a e r t e l, Hermann, geb. 22.5.1893

(Reg.Nr. 3010888)

Heimatanschrift: Frau Martha Haertel, (21a) Bad Pyrmont,
Erdfällerstr. 6

Dienststelle: SS-Brigadeführer, Leiter des SS-Fürsorge-
wesens

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis gem. § 58/6

Wladimir seit: Herbst 1948

Nachweis: Persönlich letztmalig Anfang Juni 1953
(Schmid); unter Nr. 5110/49 geschrie-
ben (DRK Hamburg); gehört (Herzog zu Meck-
lenburg)

✓ H a m m e r s c h m i d t, Fritz ca 1890 geb.

Heimatanschrift: aus Berlin?

Dienststelle: Oberstleutnant der Polizei, in Berlin tätig
gewesen, vorher Köln

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Herbst 1948

Nachweis: Persönlich März 1949 und gehört letztmalig
Sommer 1953 (Schmid); gehört (Wauer), per-
sönlich Sommer 1953, kam wegen Kehlkopflei-
den ins Lazarett (Meyer); persönlich 1949
Hunold); Persönlich Sommer 1951 (Bund)

✓ H a n s e n, Erik, geb. 27.3.1889 (Reg.Nr. 309.7600)

Heimatanschrift: Frau Julie Nicolassen, Hamburg 39, Sierich-
str. 164; Pflegebr.: Heinz Sauer, Schwarzen-
bek, Schefestr. 8

Dienststelle: Leiter der deutschen Heeresmission Bukarest,
General d.Kav.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Sommer 1952

Nachweis: November 1953 persönlich (Meyer); gehört
(Koch, Wauer, Herzog zu Mecklenburg, Dr.
Hunold); gehört 1953 (Bund)

H a n s e n , (Fortsetzg.)

Sonstiges: Sommer 1953 Schlaganfall, keine nachteiligen Folgen, gesundheitlich nicht der Stärkste
Nov. 1953 Eröffnung durch Kommissar, dass er nach Hause schreiben dürfe.

✓ v. H i n c k e l d e y , Heinz-Helmut, geb. 25.1.1914

(Reg.Nr. 304 0233)

Heimatanschrift: Mutter: Frau v. Hinckeldey, Wiesbaden, Biebricherallee 31, Bruder: Joachim-Hans v. Hinckeldey, Solingen, Am Birkenweiher 77

Dienststelle: Begleitoffizier des rumänischen Generals Garbea, Major i.G., gefangengenommen Bukarest 1944

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis; Anklagepunkte: 1) Einrichtung von Kommandanturen im besetzten russ. Gebiet; 2) Einflussnahme auf den rumänischen General Garbea zur Versögerung des Anschlusses Rumäniens an die Alliierten.

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Persönlich März 1951 und gehört letztmalig 1953 (Wauer); persönlich Sept. 1951 und gehört letztmalig 1953 (Bund); gehört Anfang 1953 (v. Bredow); gehört Anfang 1953 (Schmid); gehört über Oberstlt. Keitel Sommer 1949 (Koch); gehört (Meyer); persönlich 1949 (Hunold); gehört Sommer 1952 (Schmidt); geschrieben 1.4.1954 unter 5110/49; 1949/50 am Blinddarm operiert, ab und zu leichte Schmerzen (Bund)

✓ J o r d a n (?)

Heimatanschrift:

Dienststelle: ehemaligen Gauleiter von Anhalt

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: ist in Wladimir ??? wahrscheinlich Anfang 52

Nachweis: lediglich gehört 1952 zum erstenmal (Schmid)

✓ J ü r g e n s , Wilhelm

Heimatanschrift: Ehefrau Genthin/Mecklenburg
Dienststelle: Leiter einer H.O. Gaststätte in Genthin
Strafmass: 15 Jahre Gefängnis (?)
Wladimir: 1952/53
Nachweis: (Koch)

✓ K e i t e l , Ernst Wilhelm, geb. 4.3.1915 Wolfenbüttel
(Reg.Nr. 319 2095)

Heimatanschrift: (Bruder): Karl-Heinz Keitel, (24a) Hamburg
39, Sierichstr. 69; Mutter: Frau Lisa Kei-
tel, Hannover, Ifflandstr. 6a
Dienststelle: Ia 563. Volksgren.Div., gefangengenommen in
Kurland 1945, Major i.G.
Strafmass: 25 Jahre Gefängnis, wegen Tätigkeit als
Gen.St.Offz.
Wladimir seit: Herbst 1949
Nachweis: Herbst 1949 persönlich (Koch); Anfang 1952
persönlich (Wauer); gehört (Herzog zu Meck-
lenburg; Dr. Mohrmann), persönlich 1950
(Meyer); geschrieben Anfang 1954 an seinen
Bruder unter Postfach Nr. 5110/49 (DRK Ham-
burg)

✓ v. H ü l z e n

Heimatanschrift:
Dienststelle: Oberst, Gehilf des Dt.Militärattachés Sofia
Strafmass:
Wladimir seit: 1948
Nachweis: Gehört 1952 (Meyer). Sein verwundetes Bein
ist erheblich gebessert.

✓ C l a u b e r g , Carl, Dr.med., a.o. Professor, geb. 1898
(Vater war Kaufmann in Kiel)

Heimatanschrift: Frau Friedel Clauberg, Friedberg/Hessen, Friedr.
Ebertstr. 2

Dienststelle: Bekannter deutscher Frauenarzt, nach Kriegs-
ende von den Russen aus dem engl. Besatzungs-
gebiet, trotz ablehnender Haltung der Engländer,
verschleppt.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Verbrechens gegen
die Menschlichkeit. Hat Versuche an hollän-
dischen und belgischen Jüdinnen durchgeführt,
die dadurch, nach seinen eigenen Worten, vor
dem Tod in der Gaskammer gerettet wurden.
(Schmid)

Wladimir seit: 1948

Nachweis: Gehört letztmalig 1951 (Schmid); gehört
1951-53 (Herzog zu Mecklenburg); gehört
(Wauer); gehört 1952 (Sextro);
persönlich Febr./März 1949 (Hain); persön-
lich 1948 (v. Bredow) persönlich 1952
(Meyer); gehört Koch; persönlich März 1949
(Hunold); persönlich 1951 - 22.5.53 (Bund)

✓ v. K l e i s t , Ewald-Hugo, geb. 8.8.1881
(Reg.Nr. 318 9054)

Heimatanschrift: Gross-Sterneberg Nr. 1, Krs. Stade (DRK)
Ehefrau: Hofgut Westert über Montabaur

Dienststelle: Generalfeldmarschall, von Tito an die Russen
ausgeliefert

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 1952

Nachweis: Gehört (Koch); persönlich Anfang 1953
(v. Bredow) lt.Jap.Botschaft 2/54 in
5110/49; gehört (Herzog zu Mecklenburg)

✓
K r o n e r , Ernst, Peter, geb. ca 1896 (?) (Reg.Nr. 319 4443)

Heimatanschrift: Tochter: Frau Renate Giuroiu, Stockholm,
Birger Jarlsgt. 36; Dt. Paketabsendeanschrift
Eitel Barth, Ludwigsburg/Wttbg. Oststr. 90
Dienststelle: Volksdeutscher aus Bukarest 1946 verhaftet
Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Spionage gem.
§ 58/6

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Persönlich Nov. 1949 und gehört letztmalig
Sommer 1953 (Schmid); persönlich Mai 1953
(Koch); gehört 1949 (v.Bredow); persönlich
März 1949 (Hunold); persönlich Juni 1953
(4 Std.) (Bund)

✓
L a n g e r , Franz, geb. 9.5.08; wurde in Deutschland tot
erklärt

Heimatanschrift: Ehefrau (wiederverheiratet): Frau Hildegard
Kirchmeyer, Oberhausen, Goethestr. 6

Dienststelle: Gesandtschaft Bukarest, früher Adjutant
Dr. Ley

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: etwa 1949

Nachweis: Persönlich 18.5.1953 letztmalig (Herzog
zu Mecklenburg); persönlich Nov/Dez 1951
(Hain); gehört (Koch); persönlich Früh-
jahr 1949 (Bund)

✓
L a n d w e h r v o n P r a n g e n a u , Kurt, ledig,
geb. Czernowitz/Bukowina

Heimatanschrift: Vater in Wien

Dienststelle: Dolmetscher bei der Dt. Heeresmission
Bukarest

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Nachweis: gehört Zeit? (Koch), gehört letztmalig 1952
(Schmid) persönlich Febr. 1949 (Hain); per-
sönlich 1950 (v. Bredow) persönlich 1952
(Meyer); gehört (Herzog zu Mecklenburg)
persönlich 1951 - 29.5.53 Zelle 66, Gesund-
heitszustand in der letzten Zeit besser (Bund)

✓ L o e r n e r , Dr. Alfred geb. 28.7.1899

Heimatanschrift: Henrike Loerner, Bremen, Georg Gröningstr. 203

Dienststelle: Dt. Konsul in Galata/Rumänien

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: Gehört (?) (Grosheim-Krisko); geschrieben unter 5110/49

✓ L o r e n z u c h , Anton Friedrich, geb. 1920

Heimatanschrift: Onkel: Vinzenz Portisch, (13b) Freising, An der Pfalzstr. 2

Dienststelle: Lt. im Lehrregiment der Div. Brandenburg

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: Geschrieben unter 5110/49 (DRK Hamburg)

✓ M a r t i n s , Günther Friedrich, geb. 23.7.1917 in Danzig (Reg.Nr. 318 2440)

Heimatanschrift: Ehefrau: Anneliese Martins, (22a) Opladen, Gartenstr. 47

Dienststelle: Hauptmann und Adjutant der lett. SS-Div. (General der Waffen SS Streckenbach)

Strafmass: 25 Jahre

Wladimir seit: 1949/50

Nachweis: Persönlich letztmalig Mai 1953 (Koch); geschrieben unter 5110/49 (DRK Hamburg); gehört 1952 (Schmid) persönlich 1950 (Meyer); gehört (Herzog zu Mecklenburg); persönlich 1953 (4 Std.) (Bund)

✓ M ö d e r , Ernst

Heimatanschrift: Nichte: Frau Knaus, Meersburg/Bodensee, Café Knaus; Frau L. Möder, Mondsee/Ob.Öst., Postfach 27, Österreich

Dienststelle: Obertelegrafeninspektor, Funker an der Deutschen Gesandtschaft in Sofia

M ö d e r (Fortsetzg.)

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Spionage gem.
§ 58/6
Wladimir seit: Dez. 1948
Nachweis: Persönlich Frühjahr 1949 (Koch); gehört
(Mauer); gehört (Dr. Mohrmann); gehört letzt-
malig 1952 (Schmid); persönlich letztmalig
18.5.1953 (Herzog zu Mecklenburg); persön-
lich Frühjahr 1949 (Sextro); gehört 1953
(Meyer)

✓
M o h n k e , Wilhelm, geb. 15.3.1911 (Reg.Nr. 319 4254)

✓
Heimatanschrift: Margarete Mohnke, Ehefrau, (24a) Hamburg 27,
Mühlenhagen 81

Dienststelle: Generalmajor der Leibstandarte A.H. (letzter
Kommandeur)

Strafmass: 25 Jahre

Wladimir seit: wahrscheinlich 1952

Nachweis: gehört (Koch); geschrieben unter 5110/49
(DNK Hamburg) gehört (v. Bredow) 1945-48
in Moskau zusammen im Gefängnis (v. Bredow)

✓
M u s c h k e , Kurt (Reg.Nr. 319 4441)

Heimatanschrift: Frau Lili Muschke, München 15, Bavaria-
ring 15/2

Dienststelle: Kanzler der Dt. Gesandtschaft in Sofia

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Dezember 1948

Nachweis: Persönlich Sommer 1949 (Koch); persönlich
1952/53 (Dr. Mohrmann); persönlich 1949
(Hunold); gehört letztmalig 1952 (Schmid)
persönlich 1951, gehört 1952 (Meyer)

✓ Müller, Siegfried

Heimatanschrift: Vater: Fürstl. Oberförster Michael Müller,
Regensburg, Konradsiedlung, Komarer Str. 2

Dienststelle: russ. Dolmetscher (tätig in der Abwehr),
gefangengenommen mit seiner Frau Mai 1945
in Prag

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 1951

Nachweis: Persönlich Juni 1952 (Herzog zu Mecklenburg)
geschrieben 25.3.1954 unter 5110/49

✓ von Oertzen, Dr. Dietrich, geb. 20.9.1887
(Reg.Nr. 319 6238)

Heimatanschrift: Frau Ruth v. Oertzen bei
Frau Heygster, Elm-Halensee, Paulstörner
Str. 37

Dienststelle: Adjutant der Deutschen Heeresmission, Buka-
rest, Oberstlt. d.R.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis; verurteilt in Moskva
Herbst 1948

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Persönlich letztmalig 1949 (Koch); persön-
lich 1949 (Hunold); persönlich letztmalig
August 1952 und gehört letztmalig Sommer
1953 (Schmid); gehört Dez. 52 (Herzog zu
Mecklenburg); persönlich 1952 (v. Bredow)
persönlich Nov. 1953 (Meyer); persönlich
1949-50 Zelle 62 (Bund)

✓ von Palzow

Heimatanschrift: Gegend von Weimar

Dienststelle: In der 6. Armee (Stalingrad)

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Spionage

Wladimir seit: 1947 (Schmid); 1948 (Lauer); seit 1945 im
Gefängnis

Nachweis: Persönlich letztmalig 4.9.1950 (Bund); per-
sönlich 1949 und gehört 1952 (Lauer); gehört
letztmalig 1952 (Schmid)

✓ P i e k e n b r o c k , Hans, geb. 3.10.1893

(Reg.Nr. 319 3586)

Heimatanschrift: (Ehefrau) Renate Piekenbrock, (22a) Essen/
Ruhr, Ruhrallee 301a

Dienststelle: Generallt.

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: Gehört (Koch); geschrieben unter Nr. 5110/49
(DnK Hamburg); persönlich 1/2 Jahr bis 29.5.
1953 in Zelle 66 (Bund)

✓ P ö r z g e n , Dr. phil. Hermann (Reg.Nr. 317 9451)
geb. ca. 1901

Heimatanschrift: Frau Dr. Gisela Pörzgen, über (Bruder)
W. Pörzgen, Wiesbaden, Hotel Römerbad

Dienststelle: Presseattaché an der Dt. Gesandtschaft in
Sofia, vor dem Krieg Korrespondent der Frank-
furter Allgemeinen Zeitung in Moskau, später
Auslandspressedienst im Auswärtigen Amt

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 1948

Nachweis: Gehört (Koch, Wauer, Dr. Mohrmann); gehört
letztmalig 1952 (Schmid); persönlich 1949
(v. Bredow); persönlich 1952 (Meyer); per-
sönlich 1951 - 29.5.53 in Zelle 66 sein Ge-
sundheitszustand war manchmal nicht allzu
gut (Bund)

✓ v o n K a n t z a u , Josias

Heimatanschrift: Bruder: Cuno v. Kantzau i.Fa. John T.F.Berger,
Hamburg-Altona, Palmaille 49

Dienststelle: Deutsche Gesandtschaft Bukarest, Gesandt-
schaftsrat

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit:

Nachweis: verschiedene mal gehört (Schmid); gestor-
ben nach Mitteilung von 2 Kameraden 1950
in Karaganda (?) (Dr. Mohrmann); gerücht-
weise sehr krank und gestorben (v.Bredow).

✓ R a t t e n h u b e r , Johann, geb. 30.4.1897 in Unterhaching

Heimatanschrift: Ehefrau: Paula Rattenhuber, (13b) Schaftlach Nr.110

Dienststelle: Gen.lt.

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: Gehört (Koch); gehört (Wauer) 2.3.54
unter 5110/49 geschrieben; gehört (Bund)

✓ v. R e h e k a m p f f , Günther, geb. 19.6.1903 in Arensburg/Ösel Reg.Nr. 313 8401

Heimatanschrift: Marga v. Rehekampff, (16) Darmstadt, Mauerstr. 12; Renate v. Rehekampff, Fischerlinde, Bez.Bremen (Ehefrau)

Zivilberuf: Reisender der Fa.Merck, Darmstadt

Dienststelle: Sonderführer (Dolmetscher) beim Stab der Heeresgruppe Kurland

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Spionage gem. § 58/6

Wladimir seit: Sommer 1947

Nachweis: Persönlich 1951 - Anfang Juni 1953 (Schmid)
Geschrieben 5119/49 (DRK Hamburg); persönlich 25.4. - 9.5.49 (Bund)

✓ R e n s i n g h o f f , Bernhard

Heimatanschrift: Frau Ines Rensinghoff, Gescher/Westf., Fabrikstr. 45

Dienststelle: Deutsche Gesandtschaft in Bukarest, Wirtschaftsberater

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Gehört letztmalig Herbst 1952 (Schmid);
persönlich 1949 oder 50 (v. Bredow), persönlich 1951 (Meyer); leidet oft an Verdauungsstörungen (Meyer); gehört (Bund)

✓
V R i e k s t e - Langer, war 1953 zur Entlassung im Lager
Tapiau, blieb freiwillig in Russland zurück,
da seine Frau angeblich in Riga

Nachweis: (Grosheim-Krisko; Schmid; Sextro; Hain;)
Erhielt eine grössere Geldsumme von MWD für
besondere Verdienste (Hunold)

✓
V R i c h t e r

Heimatanschrift: Aus Württemberg

Strafmass:

Dienststelle: Polizeiattaché an der Dt. Gesandtschaft in
Bukarest

Nachweis: 1948 im Untersuchungsgefängnis in Moskau,
seitdem fehlt jede Spur (Schmid)

✓
V v. R ü t g e n , Hermann

Heimatanschrift: Nach eigenen Angaben: Frau wiederverheiratet
mit dänischen Gesandtschaftsangestellten (Hunold)

Dienststelle: Angehöriger des SD in Rumänien 1944 von
der Gestapo verhaftet, bis Kriegsende im
KZ Oranienburg, Verhaftet Jan. 47 in Berlin
wurde am Potsdamer Platz niedergeschlagen.

Strafmass: 12 Jahre Gefängnis gem. § 58/6

Wladimir seit: 1948

Nachweis: Gehört (Hunold); gehört letztmalig 1953
(Schmid); persönlich Sept/Okt 1950 (Hain)

Angaben Hunold bestätigt Frau Giuroiu - Tochter Kroner -)
gehört (Bund)

✓
V S c h e l l h o r n , Fritz

(Reg.Nr. 317 9464)

Heimatanschrift: Otta Schellhorn, Tübingen, Am Martel 9

Dienststelle: Generalkonsul in Tschernowitz

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis gem. § 58/6

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Persönlich letztmalig 18.5.1953 (Herzog
von Mecklenburg); gehört (Dr. Mohrmann);
gehört letztmalig 1952 (schmid); gehört (Bund)

✓ S c h i l d k n e c t , Friedrich Axel, geb. 15.4.1906
in Nürnberg (Reg.Nr. 301 7430)

Heimatanschrift: Frau Lotte Schildknecht, (21a) Halle/Westf.,
Ravensberger Str. 13

Dienststelle: Oberst i.G., Stalingrad, Chef d.Gen.St.
eines Armeekorps

Strafmass:

Wladimir seit: April 1952 - vorher Lager im Norden Russlands

Nachweis: geschrieben vor Weihachten 1953 unter
5110/49 (DRK Hamburg) (Angehörige); persönlich
1952, leidet an Mastdarmvorfall (Meyer); per-
sönlich 1952-29.5.53 musste operiert werden
(Bund)

W
✓ S c h m i d t , Rudolf

Heimatanschrift: Frau Friedel Schmidt, Krefeld, Friedrich-
Ebert-Str. 73

Dienststelle: Generaloberst, 1947 oder 1948 in Ostberlin
von den Russen bei der Gepäckkontrolle ver-
haftet

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 1950

Nachweis: Persönlich bis 17.6.1953 (v.Bredow); gehört
letztmalig Sommer 1953 (Schmid); gehört
(Herzog zu Mecklenburg, Wauer, Koch)

✓ S c h ö r n e r , Ferdinand, geb. 12.6.1892
(Reg.Nr. 312 1383)

Heimatanschrift: Mittenwald, Viererspitalstrasse

Dienststelle: Generalfeldmarschall, zuletzt Oberbefehls-
haber der Heeresgruppe in der Tschechoslo-
wakei

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis, im Gnadenweg auf 12 1/2
Jahre ermässigt.

Wladimir seit: Frühjahr 1952

Nachweis: Gehört letztmalig Sommer 1953 (Schmid); ge-
hört 1952 (Wauer); gehört (Hunold); gehört
(Koch), gehört (Dr. Mohrmann), gehört 1953
(Meyer) gehört 1952 von einem Kameraden, der aus
seiner Zelle kam (Bund)

✓
S i e g e l ,

?

Heimatanschrift:

Sachsen?

Dienststelle:

SA-Brigade- oder Gruppenführer, zuletzt
Führer einer Volkssturmeinheit an der Ost-
front

Strafmass:

25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit:

1949

Nachweis:

verschiedentlich gehört letztmalig 1952
(Schmid)

✓
S p a l c k e ,

(Reg.Nr. 319 4586)

Heimatanschrift:

Frau Spalcke, Bethel bei Bielefeld

Dienststelle:

Militärattaché an der Dt. Gesandtschaft
in Bukarest, Generalmajor

Strafmass:

25 Jahre Gefängnis wegen Spionage

Wladimir seit:

1951

Nachweis:

Persönlich 1952/53 (Dr. Mohrmann); persön-
lich 1952 (Wauer); gehört (Hunold, Herzog
zu Mecklenburg, Koch, v. Bredow), persönlich
Nov. 1953 (Meyer)

✓
S t a r k e , Gotthold

Heimatanschrift: Frau Renate Starke, (23) Brockzetel b. Aurich
Ostfriesland

Dienststelle:

bis Kriegsausbruch Gesandtschaftsrat an der
Dt. Botschaft in Moskau, nach Kriegsende von
den Russen in der Ostzone verhaftet

Strafmass:

10 Jahre Gefängnis wegen Spionage gem.
§ 58/6.

Wladimir seit:

1949/50

Nachweis:

Fuhr mit den Heimkehrern Sommer 1953 nach
Tapiau, um ebenfalls entlassen zu werden.
Wurde am 22. Dez. dort kurz vor dem Heimat-
transport herausgerufen und mit noch 3 wei-
teren Mann weggebracht. Richtung unbekannt.
Annahme: Gefängnis Königsberg oder an Polen
ausgeliefert.

Dr. S t e l z e r , Gerhard, geb. in Deutsch-Krone
(Reg.Nr. 317 9482)

Heimatanschrift: Schwester: Frau Inge Mann, Hanau/Main, Hochstädter-
landstr. 18

Dienststelle: Gesandtschaftsrat an der Dt. Gesandtschaft
in Bukarest, früher (Ende der 20-iger, An-
fang der 30-iger Jahre an der Deutschen
Botschaft in Moskau, früher Abt.Chef im AA.

Strafmass: 15 Jahre Gefängnis wegen Spionage gem.
§ 58/6 aufgrund seiner früheren Tätigkeit
an der Dt. Botschaft in Moskau. Diese Tä-
tigkeit wurde ihm von den Russen hoch ange-
rechnet, da er s.Zt. versucht hatte, die
Beziehungen zu den Sowjets erträglich zu ge-
stalten. Deshalb auch keine Bestrafung we-
gen Bukarest. Ist bis in die letzte Zeit
hinein dauernd zu Verhören herangezogen wor-
den, die sich hauptsächlich auf sowjetische
Staatsbürger bezogen, die während seiner
Amtstätigkeit in Moskau an der Dt. Botschaft
als Dienstpersonal beschäftigt waren.
(Schmid)

Wladimir seit: Herbst 1947

Nachweis: Persönlich zuletzt Mai 1953 (Koch); persön-
lich zuletzt Jan. 1951 und gehört letztmalig
Sommer 1953 (Schmid); gehört (Hunold,
Dr. Mohrmann, Wauer), persönlich 1952
(Meyer) gehört 1952/53 (Herzog zu Mecklen-
burg); persönlich 2 Jahre bis 29.5.53 in Zelle
66 danach bis 17.6.53 auf Flur 1 zusammen (Bund)

S t e l z e r , Renate, Gattin des Gesandtschaftsrates
(Reg.Nr. 317 9483)

Heimatanschrift: Bruder: ORR Dr. Eberhard Harnoncourt, Graz, Goethestr 47

Dienststelle: Von den Russen mit ihrem Mann zusammen ge-
fangengenommen in Bukarest, bestand darauf,
als ihr Mann weggebracht wurde, dass ihr Platz
an der Seite ihres Mannes sei, kam deshalb
in das Untersuchungsgefängnis in Moskau

✓
S t e l z e r , (Forsetzg.)

Strafmass: 10 Jahre Gefängnis, wegen Mithilfe bei der Spionage ihres Gatten.

die

Nachweis: Durch Herrn Stelzer gehört, der seine Frau 1948 zufällig auf dem Gefängniskorridor in Wladimir gesehen hat, soll sich mind. Anfang 1951 noch dort befunden haben (Schmid); gehört (Wauer, Hunold, Dr. Mohrmann) Frau letztthin unauffindbar, auch sie war in Wladimir (Meyer) gehört (Herzog zu Mecklenburg) nach Angaben ihres Bruders durch eine Heimkehrerin bestätigt in Wladimir, soll ^{Herbst 53} viel- leicht nicht mehr dort sein.

↓
S t r e c k e n b a c h , Bruno, geb. 7. 2. 1902
(Reg.Nr. 306 5362)

Heimatanschrift: Frau Streckenbach (Ehefrau) (24a) Hamburg, Willistr. 20

Dienststelle: SS-Obergruppenführer und General der Waffen-SS, Kommandeur der lett. SS-Div. in Kurland

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Sommer 1952

Nachweis: Persönlich letztmalig 18.5.53 (Herzog zu Mecklenburg; gehört (Koch; v. Bredow); 1945-47 im Moskauer Gefängnis zusammen (v. Bredow); bis Mai 54 3 Karten unter 5110/49 geschrieben.

✓ S t r e c k e r , Hermann

(Reg.Nr. 317 9484)

Heimatanschrift:

Ausw.Amt

Dienststelle: Deutscher Konsul in Leningrad oder Kiew

Strafmass: 25 Jahre

Wladimir seit: Anfang 1952

Nachweis: Gehört zuletzt Sommer 1953 (Schmid)

✓
v. S t r i t z k y , Arnold, geb. 6. 4. 1904

Heimatanschrift: Bruder: Christian v. Stritzky, Hamburg-Bramfeld, Hederichweg 19

Dienststelle: Sonderführer (Z) Stalingrad, Dolmetscher im Stabe Sixt v. Arnim

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis (?)

Wladimir seit: seit 1943 in Gefangenschaft

Nachweis: persönlich 1948 (Koch) März 1952 persönlich (v. Bredow)

✓ S u p p r i a n , Karl, geb. 1902

Heimatanschrift: Frau Susanne Supprian (Mutter), Hamburg Gross-Flottbeck, Schwindstr. 8

Dienststelle: Generalsekretär am wissenschaftlichen Institut in Bukarest, aktiver HJ-Führer; früher in Barcelona 1928-36

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen seiner Tätigkeit im Ausland und wegen aktiver Teilnahme an der Vorbereitung und Durchführung des 2. Weltkrieges. Ausserdem wurde ihm zur Last gelegt, die volksdeutsche Jugend in Rumänien für den Agressivkrieg gegen die SU geworben zu haben.

Verurteilt gem. § 58/6 u. dem Kontrollratsgesetz v. 1945.

Nachweis: Persönlich von 1949 bis 17.6.1953 (Schmid), gehört (Dr. Mohrmann)

Wladimir seit: Herbst 1948

✓
ten H o m p e l , Rolf, geb. 28. 3. 1909 (Reg.Nr. 313 0896)

Heimatanschrift: Duisburg-Meiderich, Bln Pankow, Florastr. 5
Mutter: Luzie ten Hompel, Wuppertal-Elberf., Düppekerstr. 1

Dienststelle: Sonderführer (K) bei Transportkommandantur Bukarest-Nikoljewsk

ten H o m p e l , (Fortsetzg.)

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis, weil durch seine Mitarbeit bei Getreidevers Schiffungen tausende von Rassen verhungert.

Wladimir seit: 1948

Nachweis: Persönlich 1952/53 (Dr. Mohrmann); gehört (Koch), gehört (Schmid); lt. jap. Botschaft in 5110/49; persönlich 1948 (v. Bredow); persönlich 1952 (kränklich) (Meyer); persönlich 1951 - 29.5.53 in Zelle 66 (Bund) gehört (Hunold)

✓ Dr. V o r w e r k, Joachim, 1903 geboren (Reg.Nr. 319 4226)

Heimatanschrift: Frau Wilma Vorwerk, Hamburg 20, Loogestieg 17

Dienststelle: Gesandtschaftsrat an der deutschen Gesandtschaft in Bukarest (Wirtschaftssachbearbeiter)

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis gem. § 58/6, ausserdem wegen Mithilfe an der Vorbereitung des 2. Weltkrieges

Wladimir seit: Herbst 1948

Nachweis: Persönlich letztmalig Nov. 1949 und gehört zuletzt Sommer 1953 (Schmid); persönlich 1951 (Koch); pers.März 49 (Hunold); gehört (Herzog zu Mecklenburg)

✓ V o s s , Hans Wilhelm, geb. 30.10. 1897

Heimatanschrift: Ehefrau Lore Voss, Hintersee b/ Berchtesgaden, Forsthaus

Dienststelle: Konteradmiral

Strafmass: 25 Jahre

Wladimir seit: Sommer 1952

Nachweis: Gehört (Herzog zu Mecklenburg, Wauer, Koch) geschrieben unter 5110(49 April 1954

✓
W e i d l i n g , Helmut, geb. 2.10.1891 in Halberstadt

Heimatanschrift: Margrit Weidling (Ehefrau), (1) Berlin-W 15,
Fasanenstr. 44 (Gths.)

Dienststelle: Gen.d.Art. und Verteidiger von Berlin

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 27.11.48

Nachweis: Gehört letztmalig Sommer 1953 (Schmid);
persönlich 1953 (v. Bredow); gehört (Koch);
geschrieben Dez. 1953 unter Postfach
Nr. 5110/49

✓
W i t t e r n , Paul (Reg.Nr. 317 9495)

Heimatanschrift: Frau Maria Wittern, Hamburg 39, Agnesstr. 35 (Ehefrau)
W. Wittern, Hamburg 20, Haynstr. 18/III (Bruder)

Dienststelle: 5 Wochen Deutsche Gesandtschaft in Sofia,
Wirtschaftsattaché. Vor dem Krieg Handels-
vertreter einer pharm. Fabrik an der Gold-
küste, von den Engländern verhaftet, dann
ausgetauscht, erst seit 1944 in Sofia

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis gem. § 58/6 wegen Spionage

Wladimir seit:

Nachweis: Persönlich 1949 (Hunold); persönlich
letztmalig Mai 1953 (Koch); gehört 1952
letztmalig (Schmid), gehört (Dr. Mohrmann),
persönlich 1949 gehört 1952 (Meyer)

✓
Z e i t z (oder Zeiss) Professor, Generalarzt

Heimatanschrift: Z. soll vor dem Krieg in der S.U. wissen-
schaftlich gearbeitet haben (v. Bredow)

Dienststelle: Leiter des DRK Berlin

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 1948

Nachweis: Gehört (Hunold); gehört letztmalig 1950
(Schmid); gehört letztmalig 1951 (Sextro);
persönlich 1948 (v. Bredow)

Z e i t z (Fortsetzg.)

Nachweis: Nach Angaben von Herrn Schmid war Z. wegen völliger Nervenzerrüttung stets im Gefängniskrankenhaus, soll angeblich dort 1949 gestorben sein (???); Trotz grosser Schwäche 1948 von Moskau nach Wladimir transportiert (konnte kaum gehen und stehen). Kam in W. sofort in Gefängniskrankenhaus, russische Ärzte gaben sich zwar viel Mühe, doch dürfte Z. ziemlich sicher dort gestorben sein. (v. Bredow)

Österreichische Staatsangehörige

de A n g e l i s , Maximilian, geb. 2.10.1889
(Reg.Nr. 315 3561)

Heimatanschrift: Bruder: bei den Steyrwerken;
Deutscheistritz b.Peggem/Steiermark Nr. 82

Dienststelle: General der Art. und Oberbefehlshaber der
2. Pz.Armee, von Tito an die Russen ausgeliefert

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Sommer 1952

Nachweis: Persönlich letztmalig 18.5.53 (Herzog zu
Mecklenburg), gehört 1952/53 (Dr. Mohrmann)
gehört 1952/53 (v.Bredow)

B o g e n r e i t e r , Friedrich, geb. 1924 (Reg.Nr. 3194655)

Heimatanschrift: Oesterreich in der Nähe von Linz.

Dienststelle: SS-Unterscharführer in der SS-Div.Hohenstaufen

Strafmass: 15 Jahre v.Kriegsgericht verurteilt am
20.7.1946 nach § 19-58/8-9,58-11

Wladimir seit: 14.1.1947

✓
B o g e n r e i t e r (Fortsetzg)

Nachweis: Litt an schwere Schwindsucht. Vielleicht gestorben??? lt. (Hain) Zusammen mit B. verurteilt (Schmid) persönlich letztmalig 5.7.51 in Krankenzelle (Sextro) Frühjahr 1952 durch das bekannte Husten von Bogenreiter diesen wiedererkannt. Zustand bedenklich (Sextro); über Langer, der 1949 mit B. zusammen war, gehört, dass B. keine Hoffnung hatte noch lange zu leben; jedoch nicht gehört dass B. gestorben ist (Bund)

✓
F u t s c h e k

Heimatanschrift: Wien
Dienststelle: Dipl.Ing. (Flugzeugkonstrukteur) bei Junkerswerken in Österreich
Strafmass: 25 Jahre Gefängnis
Wladimir seit:
Nachweis: Persönlich 1952/53 (Dr. Mohrmann)

✓
H a u n e r , Walter, geb. 1919

Heimatanschrift: Wien
Dienststelle: Zivilist, Planungsingenieur in Wien, 1952 von den Russen in Wien verhaftet
Strafmass: Vom russischen Kriegsgericht in Baden bei Wien zu 25 Jahren Gefängnis wegen Spionage gem. § 58/6 verurteilt.
Wladimir seit: Anfang März 1953
Nachweis: Persönlich März bis Juni 1953 (Schmid)

✓
H ö s c h

Heimatanschrift: 1889 geboren (Reg.Nr. 319 4657) Wien
Dienststelle: Landgerichtsdirektor in Wien, nach Kriegsende von den Russen verhaftet
Strafmass: 25 Jahre Gefängnis gem. Kontrollratsgesetz von 1945 wegen Mithilfe an der Vorbereitung der Massenvernichtung von Menschen in den besetzten Gehieten; war aber nie ausserhalb Österreichs

H ö s c h (Fortsetzg.)

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Persönlich März bis Nov. 1949 und gehört
letztmalig Sommer 1952 (Schmid); gehört
(Dr.Mohrmann) persönlich 1949 (Koch)

✓
✓ Dr. E k e l i u s , Erwin, geb. 5.6.1905 in Hermannstadt/
Siebenbürgen

Heimatanschrift: Wien, mit Schwester Hitlers verlobt (muss
im Westen sein)

Dienststelle: Neurologischer Facharzt in Wien, nach Kriegs-
ende von den Russen verhaftet.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Ende 1948

Nachweis: Gehört, dass an Blasenkrebs gestorben (Hu-
nold); gehört dass E. in Wladimir gestorben
(Schmid); gehört (Sextro); persönlich
Sept. - Nov. 1948 und Jan./Febr. 1949
(Hain); persönlich bis Jan. 1952 war sehr
krank, Nachricht von seinem Tod dürfte wohl
richtig sein (v. Bredow). Mit Ableben infol-
ge Blasenkrebs muss lt.Dr. Stelzer gerechnet
werden, persönlich 1949, gehört 1952 (Meyer)
Das gleiche von St. gehört, der mit E. 14 Tage
zusammen im Krankenhaus (Bund)

✓
✓ Dr. K r e n n e r , Ernst ca. 1898 geboren

Heimatanschrift: Frau Käte Krenner, Salzburg-Aigen/Österr.
Waldburgergasse 44

Dienststelle: Transportkommandantur Bukarest oder bei der
Dt. Gesandtschaft (Verteilung des Erdöls)

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis wegen Spionage gem.§ 58/6

Wladimir seit: Herbst 1948

Nachweis: Persönlich letztmalig August 1952 und danach
noch gehört (Schmid); persönlich 1949 (Hunold,
Koch); gehört (Wauer); persönlich Nov.53 (Meyer)

✓
L a n g e d e r

Heimatanschrift: Wien

Dienststelle: 1945 verhaftet, 3 Jahre Zwangsarbeit in einem Lager an der österreichischen Grenze, von dort nach Wladimir

Strafmass: 10 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Ende 50 Anfang 51

Nachweis:A persönlich 31.7.1952 (Sextro). Näheres Fritz Sperrlich, der lt. Zeitung in schwäb.Alb

✓
M a c h o w

Heimatanschrift: Baden bei Wien

Dienststelle:

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 1952

Nachweis: persönlich 1952. (Koch)

✓
M a i e r , Josef, geb. ca. 1920

Heimatanschrift: Salzburg oder Umgebung

Dienststelle: Angehöriger der österreichischen Kriminalpolizei; im Februar 1949 von den Russen verhaftet,

Strafmass: 25 Jahre Arbeitslager wegen Spionage gem. § 58/6; war zunächst in Workuta; Ende August 52 wurde dort seine Lagerstrafe in eine Gefängnisstrafe umgewandelt, danach Einlieferung nach Wladimir

Wladimir seit: Ende August 1952

Nachweis: Persönlich Aug.-Nov. 1952, danach noch gehört (Schmid)

✓
P o e l ,

Heimatanschrift: Stammte aus Tirol

Dienststelle: Polizeiwachtmeister

Strafmass:

Wladimir seit: 1951

Nachweis: persönlich letztmalig Juni 53 (v.Bredow)

✓
S a n i t z e r , Johannes, ca. 1906 geboren

Heimatanschrift: Tochter z.Zt. seiner Verschleppung in einem
Lehrerseminar in Salzburg

Dienststelle: SS-Sturmabführer, Angehöriger der Gestapo;
Ende Jan. 1949 von einem österreichischen
Gericht zu lebenslänglicher Gefängnisstrafe
verurteilt. Anfang Febr. 1949 von den Rus-
sen aus der Strafanstalt Stein a.d.Donau
verschleppt.

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: Ende 1949

Nachweis: Persönlich Sept. 1950 bis Jan. 1951 und ge-
hört letztmalig Sommer 1953 (Schmid); per-
sönlich bis März 52 (v.Bredow); persönlich
1949/50 (Koch); persönlich 1951 (3 Monate)
(Bund)

✓
S c h u s t e r

Heimatanschrift: Wien?

Dienststelle: Gärtner

Strafmass: 25 Jahre Arbeitslager, seit 1952 Gefängnis

Wladimir seit: 1952

Nachweis: Persönlich Dr. Mohrmann 1952/53

✓
Ritter v. S t r a n s k y , Österreicher

Dienststelle: Oberstlt. Dt. Abwehr in Bukarest

Strafmass: 25 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: ?

✓ Ritter v. S t r a n s k y (Fortsetzg.)

Nachweis: 1946 persönlich im Lefort Gefängnis Moskau
(Grosheim-Krisko) Gehört von mehreren Kame-
raden, dass St. sich in Wladimir befinden
soll (Grosheim-Krisko)

✓
✓ S z ö g e l (?)

Heimatanschrift: Wien

Dienststelle: Berufsboxer, Mitglied der SS

Strafmass: 25 Jahre Arbeitslager, seit 1952 oder 53
Gefängnis

Wladimir seit: 1952 oder 1953

Nachweis: Persönlich 1952/53 Dr. Mohrmann

J V o g t ^U, Gustav Anton, geb. 28.5.1914 in Wien

Heimatanschrift: Technischer Beamter, tätig in einer Wiener
Tabakfabrik

Dienststelle: 22.4.1945 in Wien verhaftet

Strafmass: 10 Jahre Gefängnis

Wladimir seit: 1946

Nachweis: persönlich 1949, letztmalig gehört 1952
(Sextro) persönlich 1950 (Hain)

✓
B e r m , Josef

Heimatanschrift: Frau Grete Gebell, (lt) Pfungstadt W/Darm-
stadt, Tannenstr. 9

Dienststelle:

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: Geschrieben unter 5113/49

✓
L o y d l , Elisabeth, 1914

Heimatanschrift: (ohne Angehörige) Verbindung mit Heimkehrern:
Kiegler, Bad Leichenhall, Nieselstr. 2

Dienststelle:

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: DRK Hamburg

✓
N i e t z , Harald, geb. 1926

Heimatanschrift: Barbara Nietz, Bückeberg, Freundschaftsheim,
Postfach

Dienststelle:

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: DRK Hamburg

W
S t a h e l , Rainer Heinrich, geb. 1892

Heimatanschrift: Frau Else Stahel, Bielefeld, Dornbergstr. 21

Dienststelle: Generallt.

Strafmass:

Wladimir seit:

Nachweis: DRK Hamburg

A n s c h r i f t e n l i s t e Wladimir

- ✓ 1) Herrn Hans Bund, Heppenheim a.d.B., Bachemark 6
- ✓ 2) Herrn Adalbert Wauer, Nordstrand-Langendeich/Krs. Husum (24b)
- ✓ 3) Herrn Admiral a.D. v. Eredow, Köln-Lindenthal, Klarenbachstr. 202^I
- ✓ 4) Herrn H. Grosheim-Krisko, Hagen/Westf., Böhmerstr. 19
- ✓ 5) Herrn Alfred Hain, (13a) Kleinwallstadt/Main, Wallstr. 1
- ✓ 6) Herrn Paul Koch, Husum, Markt 22
- ✓ 7) Herrn Gesandtschaftsrat Dr. Kohrmann, Ibbenbüren (21).
- ✓ 8) Herrn Hans-Joachim Sextro, Gelnhausen/Hessen, Hauptstr. 51
- ✓ 9) Herrn Walter Schmid, Urspring/Krs. Ulm, Kirchstr. 49
- ✓ 10) Herrn Hans Schmidt, Nürnberg, Freystr. 11^I
- ✓ 11) Herrn Ernst Beyer, Berlin-Charlottenburg, Oldenburgallee 49
- ✓ 12) Herzog Christian Ludwig zu Mecklenburg, Glücksburg/Ostsee, Schloss
- ✓ 13) Herrn Hermann Meyer, Bad Harzburg, Hamburgerstr. 21

Informationsbericht: Gefängnis W l a d i m i r

- Allgemeines** Man unterscheidet in der Sowjetunion 3 Arten von Gefängnissen: 1) Durchgangsgefängnisse, 2) Vernehmungsfängnisse und 3) Gefängnisse, in denen Verurteilte ihre Strafe verbüssen. Zu den Gefängnissen letzter Art gehört das Gefängnis in Wladimir, einer mittelgrossen Stadt, ca. 180 km NO Moskau. Es besteht aus 3 - 4 Gebäuden mit einem Krankenhaus.
- Unterbringung** Die Gefangenen sind in Einzel- und Gemeinschaftszellen für 2 bis 12 Personen untergebracht. Die meisten sind mit 5 - 7 Mann belegt. Die Lüftung ist schlecht, da nur ein kleiner Spalt der Fenster zu öffnen geht. Die Heizung im Winter ist ausreichend. Jeder Gefangene hat ein eisernes Bett ohne Sprungfedern mit Matratze, die mit Baumwollabfällen gefüllt ist, dazu eine Decke, zwei Bettücher, ein kleines Kopfkissen. Die Betten sind im allgemeinen einstöckig, in den grossen Zellen zum Teil zweistöckig. In jeder Zelle befindet sich ein Tisch, ein Schrank, in dem jeder Gefangene ein Fach hat, ein Kleiderrechen und ein Abortkübel. Zur Zimmereinrichtung gehören noch für je 12 Mann 1 Tintenfass und 3 Federhalter.
- Regime** In Wladimir sollen sich nur politische Verurteilte mit einem Strafmass von 10 bis 25 Jahren befinden. Nur wenige haben eine Strafe unter 10 Jahren. Die Innenbewachung erfolgt durch Angestellte des Innenministeriums, die aber keine Milizsoldaten sind. Nach dem Tode Stalins ist eine spürbare Lockerung des Regimes eingetreten. Die Behandlung ist zwar streng, aber korrekt. Schikanen kommen im allgemeinen nicht mehr vor. Bei Ausschreitungen durch das untere Aufsichtspersonal findet der Gefangene jederzeit Schutz bei der Gefängnisdirektion. Die Zellen sind auch

nachts erleuchtet. Sie werden alle 2 - 3 Minuten durch ein Guckloch in der Tür überprüft. Zählungen finden zweimal am Tage beim Wechsel der Wache statt. Durchsuchungen mit Leibesvisitation werden einmal im Monat vorgenommen.

Polit-Offizier Die Gefangenen, das Bewachungspersonal und das gesamte Geschehen im Gefängnis wird von dem politischen Offizier überwacht. Er führt genau Buch über jeden einzelnen Gefangenen. Ueber dessen Gesinnung und Führung unterrichtet ihn sein Spitzel, den er in jeder Zelle hat. Meist wird dieser von seinen Zellengenossen als solcher rechtzeitig erkannt, sodass aus dem Spitzelsystem keine allzu grosse Gefahr für den Einzelnen entstehen kann. Jede Eingabe, gleich wohin sie gerichtet ist, muss beim Polit-Offizier abgegeben werden. Sie wird von ihm befürwortet oder abgelehnt. Desgleiche jeder Antrag auf Vergünstigung für den Gefangenen, z.B. Krankenkost, Filzstiefel, wattierte Hosen u. dergl.

Bestrafungen Von der Verwaltung können Karzerstrafen von 5-20 Tagen verhängt werden. Grund dazu kann sein die Nichtbefolgung von Befehlen, mutwillige Beschädigung von Staatseigentum, Streitigkeiten mit Zelleninsassen, ungehörliches Verhalten usw. Im Karzer erhält der Gefangene an Verpflegung nur 400 gr Brot, dazu morgens und abends einen Becher Wasser. Er darf nur 6 Stunden schlafen. Sein Lager ist eine Holzpritsche.

Belegung Ueber die Belegung liegen noch keine zuverlässigen Angaben vor. Die Aussagen der Heimkehrer schwanken zwischen 300 und 2000 Personen. Diese Divergenz der Angaben ist darauf zurückzuführen, dass die Insassen wegen der strengen Isolierung der einzelnen Gebäudeteile und Zellen nur schwer einen Ueberblick über den Gesamtkomplex gewinnen können. Ausser Russen, die die Mehrzahl der Insassen bilden, befinden sich in Wladimir Angehörige verschiedener Nationen, u.a. Polen, Ungarn, Finnen, Esten, Letten, Litauer, Japaner.

Anteil der Deutschen

Ueber den Anteil der Deutschen und ihre Zusammensetzung nach Zivil- und Kriegsgefangenen konnten noch keine genauen Zahlenangaben gewonnen werden. Die niedrigst genannte Zahl ist 75, die höchste 280. Nach einem Heimkehrer soll über die Hälfte, nach einem anderen ein Drittel der Deutschen aus Kriegsgefangenen bestehen. Es ist zu vermuten, dass es sich bei ihnen um besondere Fälle handelt, bei den Kriegsgefangenen zumeist um hohe Militärs, bei den Zivilgefangenen um Angehörige des diplomatischen Dienstes.

Im Juni vorigen Jahres sind 22 Deutsche, davon 9-10 Zivilgefangene, im November v. Js. 2 Zivilgefangene und 3 Kriegsgefangene und am 17.12. v. Js. 1 Deutsche entlassen worden.

Tagesablauf

Um 6 Uhr morgens ist Wecken, Schlafenszeit ab 10 Uhr abends, doch kann man sich auch tagsüber hinlegen. Der tägliche Spaziergang, der zellenweise erfolgt, dauert 40 - 60 Minuten. Ausserhalb der Zelle hat der Gefangene die Hände auf dem Rücken zu nehmen, er darf sich nicht umschauen und auch nicht sprechen.

Verpflegung

Die Verpflegung ist quantitativ ausreichend, qualitativ aber keinesfalls zulänglich. Seit Februar 1953 stehen dem Gefangenen lt. Norm täglich zu: 700 gr Brot, 400 gr Kartoffeln, 200 gr Gemüse, 120 gr Grütze ca. 40 gr Fleisch, ca. 80 gr Salzfisch, ca. 12 gr Pflanzenöl, 15 gr Zucker sowie pro Dekade ein Löffel gebrannte Gerste als Kaffeersatz. Das warme Essen besteht in der Hauptsache aus Sauerkohl- oder Kartoffelsuppen, Salzfisch und Brei aus Gerste, - Hafer, - Mais, - Hirse, - Buchweizengrütze, seltener Griess und ganz selten Reis oder Nudeln. Milch und Obst gibt es überhaupt nicht, Frischgemüse wenig. Fleisch und Fett sind im Essen kaum zu merken. Das Brot ist aus (97 %igem) Roggelmehl, häufig mit Beimischung von Gerste, Hafer, Mais hergestellt. Krankenkost, die aber nur ernstlich Kranken gewährt wird, ist besser: 350 gr Roggen- und 250 gr Weizenbrot, erhöhte Fleisch-

und Fettzuteilung, 200 gr Milch, ab und zu ein Ei, etwas Kompott.

Bekleidung

Die Kleidung besteht aus einfacher Tuchwäsche und dünnen, gestreiften Tuchanzügen, Lederschuh und Fusslappen, dazu gibt es im Winter einen haltlangen wattierten Mantel mit einer Kussenmütze. Ältere und kranke Leute bekommen auf Antrag oder ärztliche Verordnung wattierte Hosen oder Filzstiefel. Soweit eigene Sachen vorhanden sind, werden sie den Eigentümern für den Winter ausgehändigt.

Hygiene

Jeder Gefangene hat ein Handtuch, Waschseife, die jedoch minderwertig ist, Zahnbürste und Zahnpulver. Alle 10 Tage wird gebadet, dabei Leib- und Fettwäsche gewechselt. Der Kopf wird alle 6 Wochen geschoren und der Bart alle 10 Tage mit der Haarschneidemaschine geschnitten. Morgens und abends werden die Gefangenen zellenweise in den Waschraum und zur Toilette geführt.

Sanitäre Betreuung

Infolge der vitaminarmen Verpflegung, der schlechten Luftverhältnisse in den Zellen und überhaupt der anormalen nervenzermürbenden Lebensverhältnisse haben sich bei der Mehrzahl der Gefangenen körperliche Schäden, bei vielen auch seelische Depressionen eingestellt. Die Gefängnisverwaltung ist jedoch darauf bedacht, die Gefangenen zumindest in einem Zustand zu erhalten, dass sie die Strafe abbüssen können. Bei ernsthaften Erkrankungen wird daher alles getan, um den Gefangenen wieder hochzubekommen.

Die sanitäre Betreuung erfolgt durch Ärztinnen und Krankenschwestern. Eine Schwester geht jeden zweiten Tag die Zellen ab, schreibt die Gefangenen auf, die sich zum Arzt oder Zahnarzt melden und verabreicht die verordneten Medikamente. Einfache Mittel kann man auch ohne ärztliche Verordnung bekommen. Zur ersten Hilfe ist Tag und Nacht eine diensthabende Schwester da, die jederzeit durch den Aufseher angefordert werden kann. Schwerere Krankheitsfälle werden im Gefäng-

niskrankenhaus behandelt. In besonderen Fällen werden sogar freie Spezialärzte herangezogen. Zahnärztliche Behandlung wird auf der Zahnstation durchgeführt. Wenn die Kaufläche zu 50 % fehlt, wird Zahnersatz geliefert.

Kulturelle
Betreuung

Den Gefangenen steht eine reichhaltige Bücherei zur Verfügung. Sie enthält Klassiker der ganzen Welt, daneben eine beschränkte Anzahl wissenschaftlicher Werke, zum Teil in fremden Sprachen, darunter auch Deutsch. Zeitungen und Zeitschriften werden von der Verwaltung nur an das Krankenhaus geliefert. Es kann aber jeder, wenn er Geld hat, Zeitungen und Zeitschriften beziehen. Sowjetische Staatsbürger können sich diese auch von ihren Angehörigen schicken lassen. Zum Zeitvertreib hat jede Zelle ein Schach-, Domino- und Damespiel.

Postverbindung

Der sowjetische Staatsbürger hat die Möglichkeit, zweimal im Jahr zu schreiben und von seinen Angehörigen 2 Briefe zu empfangen. Von Ausländern hatten nur die Japaner seit September 1952 Schreiberlaubnis. Deutsche, vermutlich aber nur bestimmte Gruppen, dürfen seit Anfang Dezember vorigen Jahres schreiben. Sofern Postverbindung mit den Angehörigen in Deutschland zugelassen ist, können an die Gefangenen auch Pakete geschickt werden. Die neue Postfachnummer lautet: UdSSR - Moskau 5110/49 (russisch: СССР - Москва n/с 5110/49).

Die Darstellung der Verhältnisse und Lebensbedingungen der Gefangenen, die in dieser Ausführlichkeit auf Grund besonders guter HK-Berichte bisher nur für das Gefängnis Wladimir gegeben werden konnte, dürfte im grossen und ganzen auch für die anderen Gefängnisse zutreffen, in denen sich heute noch Deutsche befinden.

Stand: 26.3.1954

Samaritansk utredning om Wallenberg och hans eventuella isolering i Vladimír.
(inlämnat i Västtyskland i april och maj 1957)

Nr	Uppgiftslämnarens namn och yrke	Tidpunkt och plats för iakttagelse	Utsaga	Anmärkning
1	Kertel, Ernst-Wilhelm f.d. major	Vladimír sommaren 1948- hösten 1955 Corpus II aug.-sept. 50; mars 1955; juni-sept. 55.	Har ej hört tala om någon svensk fånge. Läst om Wallenberg i pressen efter frigivningen men har inget minne av att Wallenbergs namn nämnts i Vladimír. Anser Schöggel vara tvivelaktig.	Tidigare hörd 14.1.56.
2	Supprian, Carl Dr.	Vladimír 14.10.48- 10.10.55 Corpus II: aldrig	I Vladimír talades då och då om Wallenberg, men Supprian vet inte som tyder på att o. varit fånge där. O. satt 1951-1953 i samma cell som Gogiberidse, som han betecknade som en "seriös" människa. O. hörde aldrig G. tala om att han suttit tillsammans med Wallenberg. O. uttalat sig om att fångar hölls strängt isolerade i corpus II. Nämnde följande fångar som hållits isolerade där: Först Dolgorukov Alexi Petrowitsch Klementschag Gogiberidse. Isoleringen "kolossal" - man kunde tala om politisk isolator.	Utsaga 2 i vitboken Tidigare hörd 13.10.55 o. 12.57
3	de Angelis, Maximilian f.d. general	Vladimír 1952 - 1955 Corpus II: aldrig	Kände ej till någon svensk fånge. Har efter frigivningen läst om en svensk (Wallenberg), som råkat i rysk fångenskap. Bevakningen i Vladimír mycket sträng; de olika cellerna hårt övervakade från varandra. En fånge, som var nära att avlida, lämnades alltid ensam i en cell. A. har aldrig hört tala om att någon varit vitne till en medfånges död.	

602

4	Biermann, Heinrich köpsman	Vladimir hösten 1948 Corpus II: aldrig	Ej hört talas om svensk fånge. Starke lär ha talat om en skandinav, men denne troligen norrmann (dock utrustad med svenskt pass), som tidigare varit fånge i Lefortovskaja-fängelset. Tysken Reuschle och österrikaren Janca, satt flera år i corpus II i bottenvåningen i ensmåceller. Anser att det i corpus II gick att isolera fångar i årtal, utan att någon uppehåll härn behövde komma ut. Schöggel betraktades som en tvivelaktig person och cellspion.	Troligen avses broskier-arisko (Thomson)
5	Bretthauer, Edward Dipl.Ing.	Vladimir sept. 48 - hösten 1950 Corpus II: cell 24 mars 1949 cell 26 mars-apr. 1949 cell 51 (därefter) cell 15 januari 1950 cell 30 maj 1950	Stutt i Lefortovskaja-fängelset sept. 1944-sept. 48. Därunder hört talas om att en svensk medborgare hölls fången där. Hört talas om Wallenberg hösten 1955 i Vladimir kort före sin frigivning. Kunde ej erinra sig vem som talat om s. eller vad som i årtalj sagts om honom. Troligen har någon medfång sagt, att någon tysk träffat eller haft förbindelse med n. tidigare i Lubjanskaja- eller Lefortovskaja-fängelserna. I Vladimir fanns "mystiska" celler i corpus II på ena långsidan i bottenvåningen, där fångar hölls utomordentligt strängt isolerade. Exempel på sådana fångar: Richter och Jancay.	
6	Geissler, Curt i.d. överstelöjtnant	Vladimir: juni-aug. 52 nov. 52-aug. 54 aug.-10.10.55 Corpus II: aldrig	Möjligen 1953 hörde G., som satt i cell 42 eller 44 i corpus II, talas om att en svensk journalst och ytterligare en svensk skulle sitta fängslade i Vladimir. Cellnumret nämndes måhända, men detta har G. glömt. Även svenskaras namn har G. glömt. Möjligen fick G. meddelandet av intilliggande cell, där bl.a. amiral Voss och ambassadrätt Starke satt. G. även hört talas om Wallenberg 1953. Någon av G:s medfångar hade troligen tidigare haft kontakt med d.	

7 von Oertzen, Dietrich Dr.	Vladimir: nov. 46 - okt. 55 Corpus II: 1949 1950	i Lofortovskaja-fängelset någon gång under åren 1945-1948 hörde v.o. talas om att Kallenberg skulle hållas fången där. ej hört talas om någon svensk fånge i Vladimir. Hört talas om Schöggel, som en människa man ej all- tid får tro på. Varit cellkamrat med Gogiberidse, som ansågs vara en vederhäftig man.	Utsaga i i vittboken Tidigare hörd: 14.10.55 31.10.55 26.1.56 x) Bannolikt förväxling med Grosheine-Krisko (Thomsen) xx) Troligen feltolk- ning av vittboken.
8 Richter, Gustav tjänsteman	Vladimir: 17.3.52 - okt. 1955 Corpus II: 17.3.52 - sommaren 52; sommaren 52 - sept. 55.	Läst i pressen att den italienske journalisten Trandafilo i april 1950 skulle ha träffat Kallen- berg i Lubljenskaja-fängelset, cell 1723. Dessutom läst uppgift i pressen om att Jupprian och de Mohr skulle haft kranckningsförbindelse med d. efter 1947. ^{xx)} i Vladimir hölls Richter och Kitzemann strängt isolerade i corpus II och kunde endast i liten utsträckning erhålla upplysningar om medfångar. Hörde aldrig talas om att Kallenberg eller någo. annen svensk skulle vara fången i Vladimir. I corpus II var isoleringen så skärpt, att det mycket väl vere tänkbart, att under en följd av år hålla en fånge insatt utan risk för att den- nas existens blev känd.	
9 Beckerle, Adolf- Heinz f.d. minister	Vladimir: april 52 - okt. 55 Corpus II: 1955	Hört talas om att Richter tidigare suttit i samma cell som Kallenberg. Upplysningen erhöll B. kort före sin frigivning från Vladimir. För övrigt ej hört något om svenskar i ryss- fängenskap. Schöggel var en obehaglig person, som gått ryssar- nas ärenden. B. delat cell med S.	

20	Döring, Arnold	Vladimir: 1952-okt. 1955 Corpus II: cell 3 1952-apr. 1954	ror sig minnas att Zechlin (avliden) lämnat ett knäckningsmeddelande i Lefortovskaja-fängelset 1946, att två eller tre svenska diplomater förts till fängelset. Aldrig hört något ytterligare om svenska fångar. Vladimir närmat en politisk isolator. Kriminella ryssar i cell 2 och cell 4 i corpus II, varför D. ej kunnat hålla knäckningsförbindelser från sin egen cell. I corpus II fanns fångar, som var så sjuka, att de ej kunde gå ut. Där fanns fångar, som ej nämndes vid namn utan endast med nummer. Lorenschuk hölls isolerad i corpus II. Han satt i ensamcell i 6 år. Schöggel mycket tvivelaktig.	Stuga 15 i vitboken. Tillägare hörd 3.12.55
11	ten Hospel, Rudolf Köpen	Vladimir: aug. 45-okt. 55 Corpus II: aldrig	I Vladimir talades ofta om Wallenberg, när det sågs sensationellt och upprörande, att han, som varit knuten till en svensk beskickning, råkat i rysk fångenskap. De som talat om D. var närmat Rensinghoff, Marbut och Puschkarjov. Den H. kan numera ej bestämt säga, att han hört talas om att D. skulle ha befunnit sig i Vladimir. En del fångar hölls isolerade i corpus II. Schöggel en synnerligen otillförlitlig person, som gjort sig känd som cellspion, vilken kunde göra allt för att tillstanna sig förmåner.	

12 och 13	Filets, Karl-Edvard studierande	Vladimir: 26.7.52-okt.55 Corpus II: aldrig	exilov har berättat för h. att han under sin första tid i rysk fångenskap i ett fångläger i Leningrad träffat eller suttit vägg i vägg med en svensk, som bott i Hævel, där han varit representant för en svensk bilfirma. H. hörde aldrig talas om att någon svensk skulle hållas fången i Vladimir. Isoleringsceller fanns i corpus II. Som strängt isolerade fångar kände H. Jöring, Arumey och Schandl.
14	Strecker, Hermann tjänsteman	Vladimir: 1949-okt.55 Corpus II: under några kortare, ej närmare preciserade perioder.	Trolligen Richter har i Lubjanskaja-fängelset någon gång under åren 1946-1949 talat om att han suttit tillsammans med Wallenberg. H. ej hört talas om Wallenberg senare. I Vladimir hölls många diplomater fångna, varför det ur denna synpunkt icke vore oöjligt, att en man som A. skulle ha kunnat bli förlagd dit. Fångar insatta i corpus II: Sperlich och Bessonoff.
15	Saltz, Rudolf f.d. överste	Vladimir: 21.10.47- hösten 1955 Corpus II: aldrig	I Vladimir av sin cellkamrat von Hinckeldey fått höra, att Wallenberg skulle ha hållits fången i Moskva. P. har ej hört något ytterligare om A. Det fanns goda möjligheter att isolera fångar i sjukhuset i Vladimir. Namn på strängt isolerade fångar: Jancey, Kneft och Stabel. P. har hört talas om Golberidsen som en förträfflig person. Om Schöggel har P. hört, att han hade dåligt rykte och betecknades som "bandit".

16	Beyer, Ernst arkitekt	Vladimir: 1950-13.6.53 Corpus II: 6 eller 7 gånger vid ej närmare preciserade tillfällen.	ej hört talas om någon svensk fånge. Strängt isolerade fångar i Vladimir var i allmänhet insatta i corpus II. B. visste, att en ryss vid namn Cherdaka suttit isolerad där.	
17	Arumre, Theodor f.d. regeringsöverinspektör	Vladimir: 2.5.52-6.10.55 Corpus II: 2.5.52-apr.54 i cellerna 13 och 27	ej hört talas om någon svensk fånge. Hölls strängt isolerad i corpus II, så gott som utan förbindelser med granncellerna. Visste ej förrän efter förflyttningen från corpus II, att också ett sjukhus var förlagt dit. Andra isolerade fångar i corpus II: Schandl, Hansinger och Lorenczuk.	
18	Divisch, Hanns banktjänsteman	Vladimir: hösten 1948-okt. 1955 Corpus II: 1949 under 4 veckor i cell 35.	Under vistelsen i Vladimir hört talas om att Wallenberg skulle ha varit fånge i ett koskvä-fängelset. Visste ej mer om honom. Kände till att s.k. karantänsceller fanns i corpus II i bottenvåningen, där fångar under längre tid kunde hållas strängt isolerade. Strängt isolerad fånge: Stabel. P. delat cell med Schöggel i 9-10 månader under 1952-53. Betecknar honom som förbrytare, vars stiga: man måste ta med yttersta försiktighet.	
19	Steinborn, Willy f.d. löjtnant	Vladimir: aldrig Suchanovko: 22.7.45-febr. 1946	Aldrig hört talas om någon svensk fånge. Freddes sig eventuellt ha hört talas om langfelder i Potma någon gång under tiden febr.-sept. 1955. Per långt kan möjligen lämna ytterligare upplysningar.	

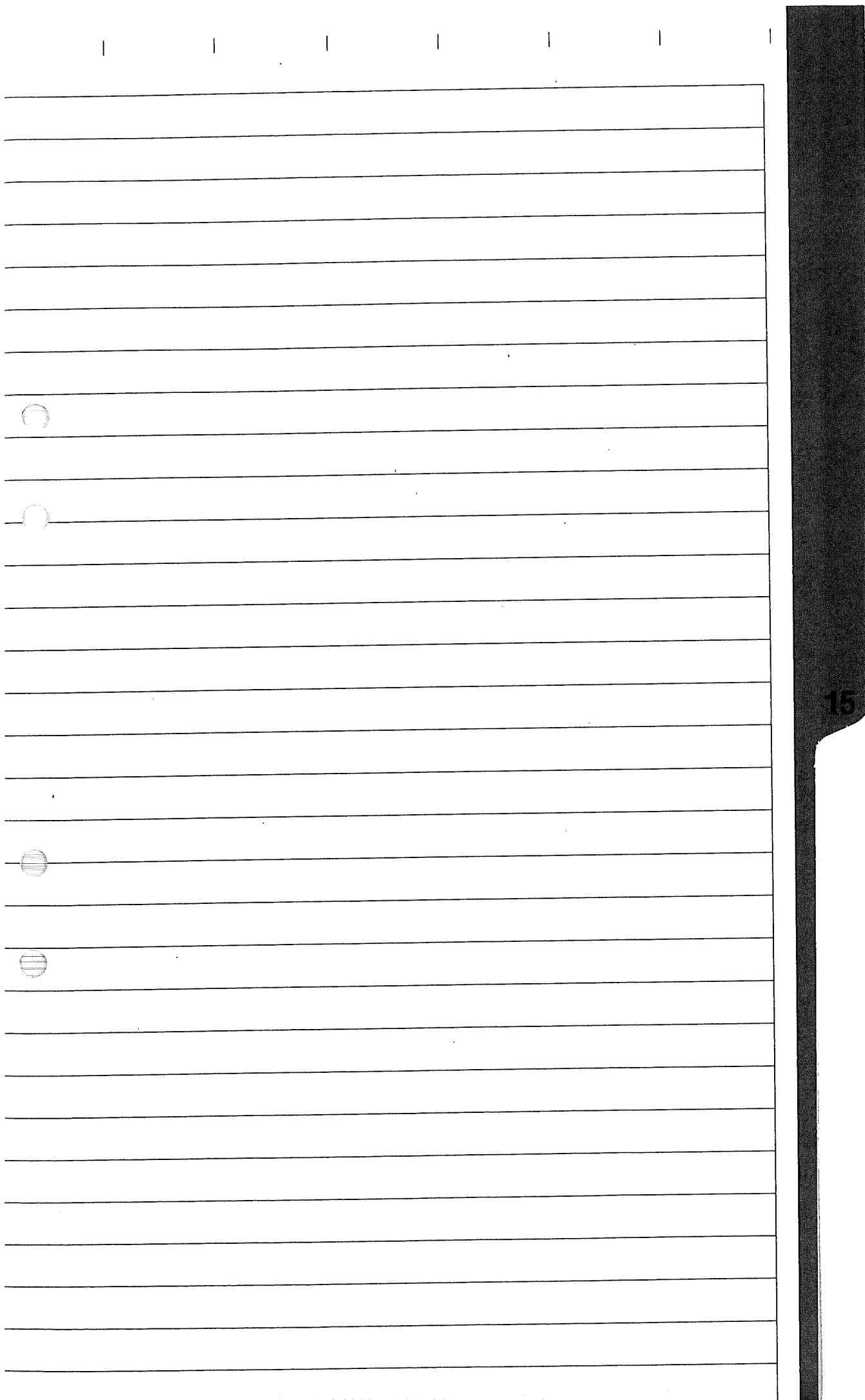
20	Schildknecht, Friedrich (f.d.överste) föreskränkstjänsteman	Vladimir: sommaren 1952- okt.1955 Corpus II: sommaren 1952 8 veckor ensam i cell 5(?) aug.-sept.1955 4 veckor i sjukcell 36	ej bestämt känt till att Wallenberg varit rysk fånge, förrän han efter frilämnningen läst därom i tyska tidningar. Lubljanskaja-fängelset hörde S.någon gång 1950-52 talas om att en svensk skulle ha hållits fångelad där. Sagesmannen kan möjligen ha varit någon av förtägen, Landwehr von Kragena, ten Kampell, Kleist, Sigfried Müller eller Geissler. Uppgiften synnerligen diffus. S. som var fullt frisk hölls strängt isolerad i Corpus II. Endast ryssar i granncellerna. Strängt isolerade fångar i corpus II: Radillo, Piekenbrok och Tomaszewski. Radillo lär ha varit isolerad där sedan 1943 och nämndes endast med nummer.	utsees 17 i vitboken. Hörd:
21	Stärke, Gotthold legationeråd i.k.l.	Vladimir: 5.11.47 - 19.6.53 och 16.2.54 - 22.7.55 Corpus II: troligen åtta gångar vid ej närmare preciserade tillfällen.	Av Grossheim-Krisko (Hansen) i Japan (1953) hört talas om att denne delat cell med Wallenbergs chaufför troligen i ett Moskva-fängelse, vilket S. senare omtalat bl.a. för Voss. Strängt isolerade fångar fanns i corpus II (där även sjukhuset var beläget). Mann på sådana fångar: Grossheim-Krisko och Reuschle. S. ansåg det vara litet sannolikt att någon svensk varit insatt i Vladimir utan att han fått veta något därom. Trots detta ansåg han det ej omöjligt att en fånge under lång tid kunde hållas strängt isolerad i corpus II utan att detta blev känt.	
22	Sperlich, Frits bilreparatör	Vladimir: dec.46-maj 53. Corpus II: en månad i början av 1949 och ca 14 dagar sommaren 1950.	S. hörde vid ett tillfälle 1951 - troligen av en ryss - talas om att en svensk då skulle finnas i Vladimir. Japanese Tomura och Osten Sorgus, som då fanns i samma cell som Sperlich, torde även ha fått reda på upplysningen.	

23	de Latry, Victor journalist	Vladimir: jan. 1950 - 26.9.51 och 6.11.52-sept.55 Corpus II: cell 45, jan.-mars/apr.53 och okänt cellnr.apr.- aug.1955	Uppger att han från den 20 sept.51 i Lubljanskaja-fängelset varit tillsammans med en man vid namn Leuvenhaupt, som uppgjivit sig vara svensk. Även Dr. Stelzer skulle ha träffat Leuvenhaupt. Sedan de Latry i febr.52 överförts till Butyrskaja-fängelset protesterade han vid ett tillfälle mot att ha blivit misshandlad vid förhör. Till svar hade han då fått: "Det är ej så farligt. Ved säger ni då i stället om att vi har ett svenskt sändebud som fånge?" Först i Vladimir fick de Latry reda på att Wallenberg hållits fången i Lefortovskaja-fängelset, vilket någon tysk diplomat uttalat. Därvid hade även Langfelder nämnts. Jancsy och Döring hade under längre tid hållits isolerade i corpus II. Jancsy skulle åren 1945-1951 suttit i Lefortovskaja-fängelset som "Nacht-und Nebelgefängene (NN)" och därvid alltid tilltalats med enbart nummer. Jancsy skulle 1954, då han kom till cell 76 i corpus III i Vladimir ha berättat bl.a. för de Latry, att han haft knäkningsförbindelse med Wallenberg till 1951. Schöggel usel medfånge, som de Latry betecknade som otillräcklig psykopat.	Tidigare hörd: 14.12.55 x) Någon svensk med detta namn saknas ej såvitt undersökning visat.
24	von Hülse, Wolf f.d. överste	Vladimir: aldrig	De flesta tillfångatagna diplomaterna blev dömda för spioneri till fängelse, och kom då för det mesta till Vladimir, medan ett mindre antal insattes i Alexandrovsk.	
25	Kauschle, Walter	Vladimir Corpus II: först 2 mån. ensam, sedan tillsammans med Lorenczuk fram till 1.55.	Aldrig hört talas om någon svensk fånge. Ständigt i ensamceller sedan andra världskrigets slut. Först i Vladimir fick han träffa andra fångar. Ej intresserat sig så mycket för fångar i granncellerna. En bidragande orsak härtil är att R:s hörsel är något nedslätt.	

26	Jordan, Rudolf chaufför	Vladimir: febr.52-okt.55 Corpus II: några vecker i ensamcell i samband med sjukdom.	Aldrig hört talas om någon skandinavisk fånge. Minns numera ej detaljer från fångenskapen.	
27	Kosch, Karl arkitekt	Vladimir: maj 52-okt.55 Corpus II: maj 52 - slutet av 53.	"Svensk besökspersonal" skulle 1945 - 1946 ha vistats i en karantän i Krasnogorsk. Meiners, Jancay och makarna Clodius skulle ha vistats i Krasnogorsk samtidigt. K. fick sitta i ensamcell i bottenvåningen i corpus II maj 1952 - slutet av 1953 utan förbindelse med granncellerna. Möjligen har Rensingheff kort före frigiv- ningen berättat om Wallenberg för K.	
28	Lange, Peer fil.stud.	Vladimir: aldrig	Träffat Felix Italiener i Vorkuta, schakt 9-10 hösten 1954, vilken senare var insatt i Sucho- bevedneje. Aldrig hört talas om Langfelder eller Wallen- berg. Kunde ej bekräfta Steinberas (19) uppgifter.	
29	Voss, Hans Erich, f.d.vicemiral	Vladimir: senaren 52- 23.12.54	Hört talas om Langfelder av Kitschmann efter frigivningen. Delat cell med Cumish men bestrider att även Langfelder fanns i cellen. Cumish gjorde ett oangenämt intryck. C.visste dock mycket om sina medfångar.	Uppteckning 18 i vit- boken. (ch.fr.Köln 16.3.55).
30	Lerenczuk, Anten ekon.stud.	Vladimir: 1952-11.10.55 Corpus II: 1952-apr.54	Hörde aldrig talas om någon svensk fånge i rysk fångenskap. Framhöll dock att han visste ytterst litet om medfångar p.g.a. att han själv hållits strängt isolerad. Satt i ensamceller i Meskva och i Vladimir 1944-52. I allmänhet satt ryssar i granncellerna.	

31	Schmidt, Hans	Vladimir: febr. 51-juni 53 Corpus II: aldrig	Under vistelsen i Vladimir hörde S. talas om att två svenskar skulle hållas fångna där. Sagesman- nen möjligen en ryss eller en japan. Vet intet mer konkret om "svenskarerna". Trodde att Ludvig Hundelt, Walter Schmidt och Alfred Haan skulle kunna lämna ytterligare upplysningar.	
32	Müller, Siegfried Dr.	Vladimir: 1951-okt. 55	Har helt allmänt hört talas om att Wallenberg skulle ha varit fången i Moskva. I Vladimir kunde fångar hållas strängt isolerade i corpus II. Exempel på sådana fångar: Bastamov och Lorenczuk.	
32	Müller, Walburg fru	Vladimir: aldrig	I läger Brazk invid Irkutsk hörde hon någon gång under åren 1951-53 talas om att tre svenskar - två män och en kvinna - skulle finnas där i sjukberack 49. Den ene av männen skulle vara i 60-årsåldern, medan den andre var yngre. Uppgiften hade troligen lämnats av en ryss. Fru Zinser kan möjligen lämna ytterligare upplysningar. Då fru M. 1954 överförts till Talschet, hörde hon någon gång under månaderna juni - juli 1954 talas om att dit anlänt en transport med ester, litauer, normän och svenskar. Uppgiften skulle ha lämnats av en östtysk kvinna, som var fånge där.	
33	Landwehr von Pragenau, kurt	Vladimir: 4.11.48-okt. 55 Corpus II: 24.12.48- 15.2.49 och apr.-mitten av maj 54.	Åren 1944-48 insatt i Lefortovskaja-fängelset. Er- for därvid genom knäckningsförbindelse med Thiede, att denne kände till att Wallenberg och Langfelder hölls fångna. Såvitt L.v.P. kunde erinra sig, skulle T. och W. vid en relativt tidig tidpunkt ha delat cell. Från samtal med Huber tror sig L.v.P. komma ihåg, att även denne delat cell med Wallenberg. L.v.P. anser Gurniah vara en "terrible boy" - närmast analfabet, vars uttalanden borde tagas med reser- vation.	Tidigare hörd: 14.10.55 Jfr Thiedes utsa- gor. Han har aldrig delat cell med Wallenberg. Jfr Hubers utsa- gan. Han delade aldrig cell med Wallen- berg, däremot med Langfelder.

34	Schmid, Walter	Vladimir Corpus II: aldrig	Har aldrig hört talas om att någon svensk hållits fången i Vladimír. Kan ej bekräfta Hans Schmidts uppgift om svenskar i detta fångelse.	Tidigare hörd? 12.5.55
35	Hain, Alfred tillskärare	Vladimír: 26.5.47- juni 1953 Corpus II: aldrig	Har aldrig hört talas om att någon svensk skulle finnas bland fångarna i Vladimír. Har ett svagt minne av att ha hört talas om namnen Hallenberg och Langfelder men kan ej klargöra, om han hört talas därom under fångenskapen eller efter frigivningen. Träffade ungerske medborgaren Filler i corpus III i Vladimír. Kunde ej bekräfta Hans Schmidts uppgift om svenskar i detta fångelse.	

SUCHDIENST HAMBURG

Abteilung II (Zivilvermißte)

Föreläsningsfrån jord.-skolan 5/8 - 1971 / J. L.

② HAMBURG-OSDORF, DEN 7. April 1959
BLOMKAMP 51
FERNRUF: 82 79 53 - 56
DRAHTANSCHRIFT: SUCHDIENST HAMBURG

An das

Schwedische Außenministerium
z.Hd. Herrn Sekretär L e i f l a n d

S t o c k h o l m
(Schweden)

Az.: A II - Dr.N./Jo.
Bei Beantwortung bitte angeben!

Betr.: Nachforschungen nach dem in der UdSSR verschollenen schwedischen Staatsangehörigen Raoul WALLENBERG, geb. 4.8.1912 in Stockholm.

Bezug: Besprechung in Hamburg am 3.4.1959.

Sehr geehrter Herr Leifland!

Hiermit erlaube ich mir, die von Ihnen übergebenen Fragen zu beantworten.

W l a d i m i r war ein "Gefängnis zur besonderen Verwendung" (tjurma ossobowo nasnatschenija). Uns sind noch drei weitere Gefängnisse dieser Art bekannt: Aleksandrowskij, Werchne-Uralsk und Nowotscherkassk (das Gefängnis Werchne-Uralsk ist im März 1954, das Gefängnis Aleksandrowskij vermutlich bald darauf aufgelöst worden). Diese Anstalten des sowjetischen Strafvollzuges wurden auch als "politische Gefängnisse" oder "politische Isolatoren" bezeichnet. Schon aus dieser Bezeichnung geht hervor, daß sie für die Verwahrung politischer Gefangener bestimmt waren. Da für diese ein Arbeitsverbot bestand, waren in ihnen für die Verrichtung notwendiger Arbeiten Kommandos von kriminellen Häftlingen untergebracht, die von den politischen streng isoliert gehalten wurden.

Das Gefängnis Wladimir bestand aus drei massiven Gebäuden (Korpusse genannt) mit Einzel- und Gemeinschaftszellen und einem Lazarett. Werkstätten in einem der drei Korpusse werden von den Heimkehrern nicht erwähnt.

Über die Belegung liegen keine zuverlässigen Angaben vor. Die Aussagen der Heimkehrer schwanken zwischen 300 und 2.000 Personen. Diese Divergenz ist darauf zurückzuführen, daß die In-

sassen wegen der strengen Isolierung der einzelnen Gebäudeteile und Zellen nur schwer einen Überblick über den Gesamtkomplex gewinnen konnten. Außer Russen und Ukrainern, die die Mehrzahl der Insassen bildeten, befanden sich in Wladimir Angehörige verschiedener Nationen, u.a. Polen, Ungarn, Finnen, Esten, Letten, Litauer, Japaner. Unter den Ausländern standen Deutsche weitaus an erster Stelle (zusammen mit Österreichern ca. 50% aller Ausländer). Bei ihnen handelt es sich ausschließlich um politische Gefangene, vorzugsweise höhere Offiziere mit gewissem politischen Einschlag, Angehörige von Abwehrstellen, höhere Parteifunktionäre und Diplomaten.

Den Charakter eines politischen Isolators hatte Wladimir zumindest noch August/September 1956. Zu diesem Zeitpunkt sollen dort größere Kontingente krimineller Gefangener eingetroffen sein. Diese Meldung stammt von einem Heimkehrer, der sich bis zum 22. September 1956 in Wladimir befand, und ist die letzte Bekundung über dieses Gefängnis überhaupt. Sie läßt immerhin die Annahme zu, daß eine Umstellung im Gange war, die evtl. mit der im Zuge befindlichen Reformierung des sowjetischen Rechtswesens, insbesondere des Strafvollzuges im Zusammenhang stehen könnte.

Die politischen Gefängnisse unterstanden ebenso wie die Zwangsarbeitslager dem MWD, zumindest war dies bis 1956 der Fall. Allerdings war ein Teil der Zwangsarbeitslager, und zwar nur ihre mildeste Form (für kriminelle Gefangene mit Strafen bis zu 3 Jahren) im Sommer 1953 dem MWD entzogen und dem Justizministerium unterstellt worden. Wenn Wladimir tatsächlich seinen Charakter verändert hat und heute nur noch eine Anstalt des sowjetischen Strafvollzuges für leichtere kriminelle Fälle ist, wäre es durchaus denkbar, daß für Wladimir jetzt die Zuständigkeit des Justizministeriums gegeben ist. Wenn dies zutreffen sollte, kann mit Sicherheit angenommen werden, daß die politischen Gefangenen, russische wie ausländische, in andere Gewahrsame überführt wurden. Über Veränderungen dieser Art liegen jedoch keine absolut zuverlässigen Bekundungen vor. Uns sind daher auch keine Gefängnisse bekannt, in denen sich Gefangene befinden könnten, die vor der vermutlichen Umstellung in Wladimir waren. Die in die Bundesrepublik entlassenen ehemaligen Insassen von Wladimir sind in solchen Gefängnissen nicht gewesen.

Verlegungen von Gefängnis zu Gefängnis fanden nur selten statt. Wer einmal in einen politischen Isolator eingewiesen wurde, blieb dort

bis zu seiner Entlassung oder bis zu seinem Tode. Innerhalb eines Gefängnisses waren dagegen Verlegungen häufig. Eine Tendenz, gewisse Gruppen von Gefangenen fortlaufend durch mehrere Gewahrsame zusammenzuhalten, bestand nach unseren Erkenntnissen nicht.

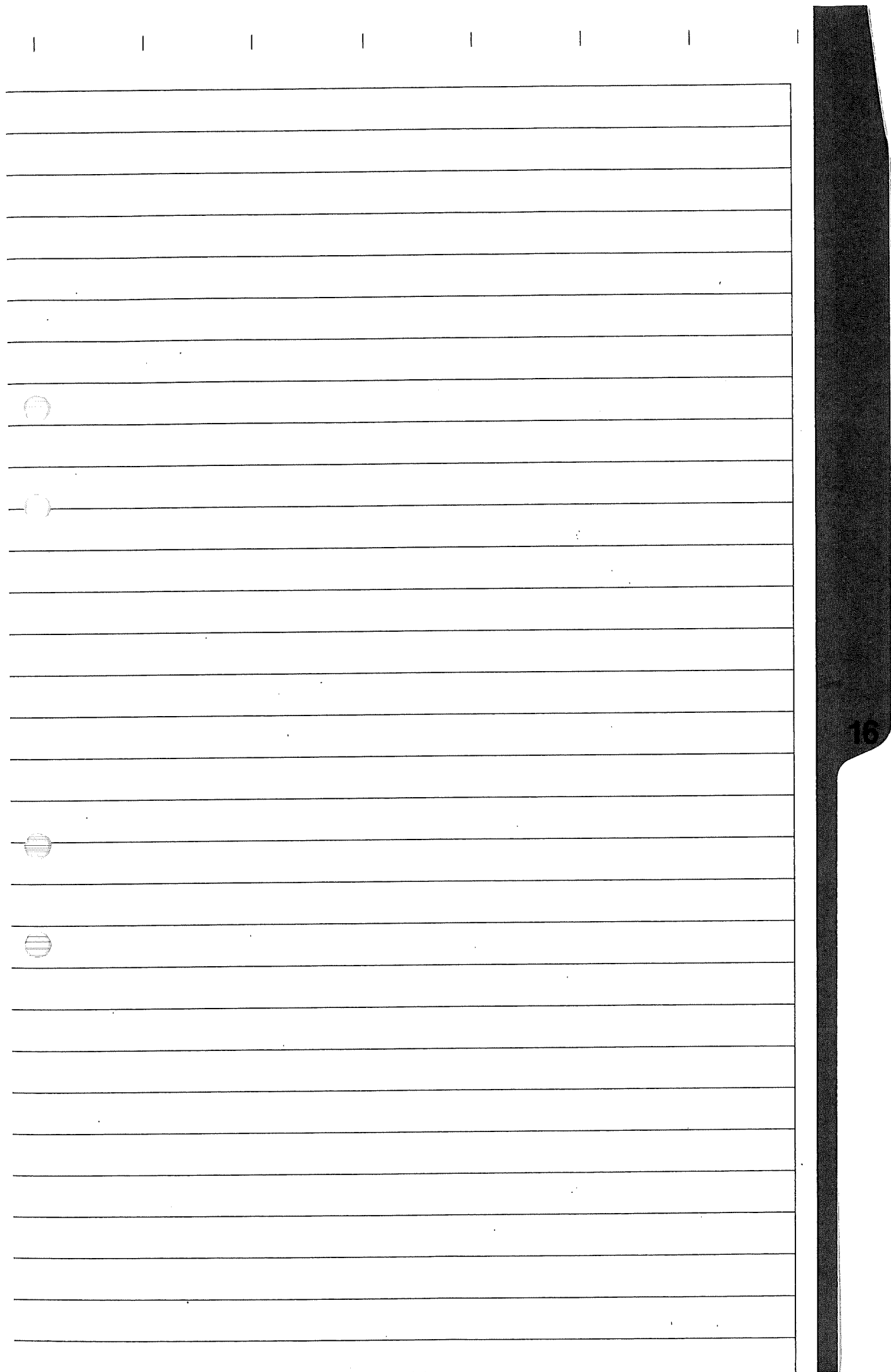
Ein Gefängnis für politische Gefangene in Tobolsk ist nicht bekannt. Generalfeldmarschall Ewald von Kleist ist am 15.10.54 im Gefängnislazarett Wladimir an Sklerose verstorben. Darüber liegen mehrfache Bekundungen vor, unter anderem durch das Sowjetische Rote Kreuz. Wie weit uns bekannte Heimkehrer Zellen-nachbarn des Verstorbenen waren, könnten wir nur durch eine besondere Befragung klären.

Ich füge Ihnen ferner den Durchschlag eines an Herrn Rudolph P h i l i p p , Stockholm gerichteten Briefes bei.

Mit verbindlichen Empfehlungen
Ihr

(Dr. B. Nether)

Anlage

16

Sammanfattning efter genomläsning av akterna över
Schöggls, Mullers och Bruggers vittnesmål.

1/4 id
Om man betraktar Schöggls utsaga som en fristående sådan blir det första intrycket, att man icke kan fästa någon större tilltro till vad denne man sagt. Men även som fristående vittnesmål betraktat bör vissa synpunkter kommenteras. Sålunda säger Schöggel, att han erfarit, att Wallenberg suttit 11 månader i Lemberg. Det är då intressant att jämföra Adolf Coens till svenska beskickningen i Paris lämnade uppgift, att Coen i Bryzitzki-fängelset i Lwow 1947 fått en papperslapp från Raoul Wallenberg med systemens namn angivet och med en uppmaning från Wallenberg att underätta svensk beskickning eller svenskt konsulat. Man frågar sig kanske, om det är troligt, att Wallenberg verkligen förts till Lwow (al. Lemberg). Jag håller det icke alltför otroligt att så skett. Wallenberg var säkerligen misstänkt för spioneri, och då är det helt naturligt, att utredningsmännen föra omkring Wallenberg till de platser, där vittnen skulle höras, så att vittnena i hemlighet kunde få se Wallenberg för att bestyrka att misstag på person ej förelåg. Jämför Alexander Ujvarys uppgift om att han i Budapest hörts om Raoul Wallenberg och att förhørsledaren visat på en tjock dossier, som enligt utsaga skulle innehålla bevis mot Wallenberg.

Av icke ringa intresse är Schöggls uppgifter om sin vistelse i corpus II - sjukavdelningen i Vladimir. Har Wallenberg verkligen vistats i Vladimir, så torde man med allra största säkerhet kunna utgå ifrån, att Wallenberg förvarats i denna avdelning, som ju av flera vittnen betecknats inte bara som sjukavdelning utan även som isoleringsavdelning. Att Schöggel vistats i corpus II är ju bestyrkt av olika omständigheter - hans operationsärr på benet och utsagor av medfångar.

Vissa omständigheter peka på att det var cellerna 1 - 10 som betraktades såsom förvaringsrum för särskilt hemlighetsfulla fångar och man skulle gärna tro, att det var i någon

av dessa celler som Wallenberg förvarats. Dock säger Schögggl, att det var i en cell i våningen en trappa upp, som han träffat Wallenberg först. Denna uppgift styrkes av Bruggers utsaga, där han säger att han under sjukhusavdelningsvistelsen en trappa upp fick höra knackningssignaler från granncellen. Mot denna Bruggers uppgift kan dock den invändningen göras, att man endast under gynnsamma omständigheter kan fastställa om svaga knackningar komma från granncell eller cell ovan eller under ens egen.

För tilltron till Schöggls uppgift om att han fått vetenskap om Wallenbergs vistelse i corpus II i Vladimir talar det till synes oomstridda förhållandet, att han vid upprepade tillfällen vistats på sjukavdelningen. Det är att märka, att såväl Goguberidse som Brugger vistats tämligen ofta på denna avdelning, och då bevakningen var sträng torde det endast ha varit sjukavdelningspatienter som kunnat snappa upp en sådan uppgift.

Vad talar mot Schögggl?

- a. Först och främst hans allmänna opålitlighet.
- b. Varför anmälde han först i Schweiz vad han kände till?

Här kan man endast röra sig med teorier. Jag anser det helt klart, att Schögggl varit cellspion för sovjet tjänstemän. Lika klart är att han vid frigivningen måste skriva under en förbindelse att efter frigivningen arbeta för Sovjets under rättelsetjänst. I samband härmed har sovjet tjänstemännen säkerligen avkrävt honom ett tysthetslöfte om allt vad han kan ha erfarit under sin fängelsetid. Är det då sant, att värvningsofficeren förbjudit honom att tala om "svensken", som han en natt fick dela cell med? Ja, omöjligt är det icke. Om inte förr så genom Goguberidses ordväxling med fångvaktaren i april 1956 fick ju fängelsemyndigheten och genom den säkerhetstjänsten reda på att det var känt bland fångarna, att Wallenberg befann sig i Vladimir. Säkerhetstjänsten måste hitta på ett motdrag. Såväl Schögggl som Höchli ha ju gjort sitt bästa för att åtminstone sprida den uppfattningen, att Wallenberg var mycket sjuk och att han enligt Höchli säkerligen dött senare. Min teori är, att Schögggl i första hand tillhållits att förneka all kännedom om Wallenberg och om

detta icke vore möjligt hänga på ett uttalande att han var mycket sjuk, så att det icke fanns något hopp om hans tillfrisknande. Detta skulle möjligen kunna vara förklaringen till att Schöggel först i Schweiz, som icke står i samma beroendeställning som Österrike och där Sovjet icke har samma möjligheter, tillkännagav sin kunskap om Wallenberg. Kanske tänkte han att han skulle få köpstarka schweizerfrancs som belöning i stället för svaga österrikiska schilling.

Beträffande de olika uppgifter Schöggel lämnat om varaktigheten av hans eventuella samvaro med Wallenberg, håller jag den sista uppgiften om en natt för mest sannolik. Det kan ha berott på ett direkt misstag, att Schöggel i egenskap av cellspion slussats in till fel person. Måhända har Wallenberg just bytt cell och Schöggel var avsedd som cellspion mot den förre innehavaren av cellen. Den politiske officerens utrop: "Vad är det där för en typ?" tyder ju på att ett misstag begåtts. Jag ställer mig tvivlande till Schöggels uppgift om talsvårigheterna och självmordsförsöket. Ingen av de hörda medfångarna har ju yttrat något om detta sår på halsen men väl om såret på benet. Var inte detta manne ett trick av den tränade cellspionen? Ge synbart uttryck åt sin egen olyckliga belägenhet för att vinna förtroende och få den misstänksamme medfångaren att försäga sig utan att själv behöva ge sig in i svaromål på grund av halsskada? Jag har svårt för att tro att Wallenberg, som säkerligen under åren samlat djup erfarenhet om cellspioneriets djävulstyg, skulle ha varit så oförsiktig, att han utan vidare anförtror sig till en okänd person redan första natten. Mulle.

Sedan Rehekampff erinrat sig Goguberidses uttalande om Wallenberg anser jag, att man bör kunna sätta hundra procentig tilltro till Mulles utsaga. Att andra medfångare som tillfrågats säga sig icke ha hört Goguberidses uttalande, anser jag sakna betydelse. Det var i en stor gemensamhetscell för 17 personer, där uttalandet skedde. Det torde väl vara ett faktum, att det alltid uppstår kotterier, som hålla ihop, och att dessa kotterier bildas av folk, som sympatiserar med varandra. Det är väl då helt naturligt, att Goguberidse fällt sitt yttrande till de personer, som han brukar umgås med. Beträffande Goguberidses möjlighet att få direktupp-

gifter om Wallenbergs vistelse i sjukavdelningen i Vladimir har det omvittnats, att han upprepade gånger varit intagen på sjukavdelningen - interneringsavdelningen. Det är därför ganska naturligt, att han kunnat snappa upp uppgifter om olika fångars vistelse där.

Att Mulle fick kännedom om Wallenbergs vistelse i Vladimir just i samband med Pravdas publicerande av kommunikén ger enligt min uppfattning större tilltro till utsagan. Det rör sig följaktligen ej om löst tillfälligt prat, som eventuellt kunde hänföras till Wallenbergs omvittnade fängelsevistelse i Moskva flera år tillbaka.

Huvudvittnet Brugger.

Helhetsbilden anser jag tämligen homogen. Att det här icke rör sig om fantasier från Bruggers sida anser jag bevisat av Gouazés och Töröks berättelser. Håller Töröks uttalande om tiden för Bruggers meddelande - november 1955/februari 1956 - så måste Bruggers vittnesmål tillerkännas hundraprocentigt bevisvärde. Samma kan sägas om Gouazés uttalande. Vid sista förhöret nämner Gouazé visserligen 1955 eller 1957, men vid närmare eftertanke återgår han till 1955, d.v.s. samma tidsuppgift som han lämnat i Moskva.

Bruggers vittnesmål jämfört med Mulles.

Brugger synes ha reagerat starkt mot Mulles uttalande att han, Mulle, hört Goguberidse tala om Wallenberg, och Brugger vill göra troligt, att Goguberidse genom honom fått förstahandsuppgiften. Rör det sig icke männe här om en falsk ärelystnad? Inte kan Brugger tåla, att den icke alltför väl sedde tysken Mulle skall få bli delaktig av äran att ha fört fram den nya uppgiften om Wallenberg. Brugger kan mycket väl leva i den föreställningen, att om Goguberidse sagt något om Wallenberg, så grundar sig denna Goguberidses vetskap på vad Brugger erfarit och berättat. Såsom jag tidigare framhållit hade ju Goguberidse vid flera tillfällen vistats i sjukavdelningen, och följaktligen kan han ha haft lika stora möjligheter som Brugger att snappa upp uppgifter om Wallenberg. Säkerligen hade Goguberidse på grund av sina kunskaper i ryska språket lättare att få interna uppgifter. Att Brugger är litet "uppblåst" anser jag styrkt av den uppgiften, att han

vill göra troligt, att det var han som grälade med fångvaktaren och sade till denne att han, Brugger, 1954 "varit tillsammans" med Wallenberg. Denna händelse passar bra mycket bättre in på Goguberidse - jämför Mulles uttalande att Goguberidse haft en ordväxling med fångvaktaren. Det är, som det framhålles i utredningen, ägnat att förvåna, att Brugger i april 1956 skulle ha varit så oförsiktig, att han öppet prisger sin vetskap inför fångvaktare, att han "varit tillsammans" med Wallenberg.

Bruggers dröjsmål att bringa sin kännedom om Wallenberg till myndigheternas kännedom.

Någon anledning till misstro mot Brugger på grund av detta dröjsmål anser jag icke föreligga. För Brugger kunde det knappast vara en sak av sådan betydelse, att han satte den i första rummet. Jag betvivlar, att Brugger såsom han velat göra gällande, under sina år i Wien hörde talas särskilt mycket om Wallenberg. Det var väl snarare efter 1948 som världspressen och vissa författare började slå på stortrumman om Wallenbergs försvinnande. Det torde snarare ha varit Pravdas artikel, som kommit Brugger att inse, att Wallenbergsaken hade stora proportioner. I sitt lyckorus över att vara fri måste tanken på Wallenberg ha kommit i bakgrunden och om förhørsledaren nu jämt och ständigt kommit med frågeställningar under förhörstiden 9-17 oktober, så fick Brugger aldrig något tillfälle att tänka på Wallenberg, förrän Höchlis artikel lades fram för honom.

Schöggels, Mulles och Bruggers vittnesmål.

Jämför man dessa tre vittnesmål och försöker få fram en syntes, måste man komma till det resultatet, att Wallenberg med mycket stor sannolikhet befunnit sig en längre tid i Vladimir. Jag fäster stor vikt vid Rehekampffs utsaga, att han av Goguberidse redan på ett mycket tidigt stadium fått uppgiften om att Wallenberg befann sig i Vladimir. Mulles utsaga om Goguberidses uppträdande gentemot fångvaktaren i samband med Pravda-artikeln publicering anser jag också som ett starkt indicium.

Kan en förväxling med Tomsen/Grosheim-Krisko ha ägt rum?

Ja, Turyns och Uibels berättelser skulle kunna vara ägnade att utså tvivel. Men jag håller före, att det icke finnes någon anledning undervärdera vittnena Schögggl, Mulle, Brugger, Gouazé, Török och Rehekampff, då de hålla fast vid uppfattningen, att det rör sig om Wallenberg. Att vi veta, att Tomsen befann sig i Vladimir och att Turyn och Uibel tala om honom, kullkastar ju icke antagandet, att Wallenberg också befunnit sig där. Om man nu anser, att Brugger varit "zermürbt" - se Mulles utsaga - och möjligen kan ha influerats av Pravda-artikeln till att tro, att den, som han varit i knackningsförbindelse med 1954, var Wallenberg, så finns det ju ingen anledning att misstro den med ryska språket förtrogne och på "hemmaplan" varande Goguberidse samt den väl hemmastadde cellspionen Schögggl för en sammanblandning av namn. Jag har icke i materialet funnit något, som tyder på att Goguberidse har någon kännedom om Tomsen/Grosheim-Krisko. Turyns och Uibels uppgifter om Tomsen kan följaktligen icke enligt min uppfattning rubba tilltron till de personer, som lämnat uppgifter om Wallenberg. Bruggers av Török och Gouazé bestyrkta vittnesmål att han under 1954 fått kännedom om Wallenbergs vistelse i Vladimir, d.v.s. efter det att Tomsen alias Grosheim-Krisko blev frigiven från Vladimir och återvänt till Tyskland, måste tillmätas stor betydelse. Om Brugger verkligen först i maj 1954 kom till Vladimir - hans egen utsaga synes ej bestyrkt av någon av de hörda medfångarna (jämför Töröks berättelse, att han trodde att Bruggers förbindelse med Wallenberg hänförde sig till åren 1950-51) - så föreligger ingen möjlighet för att det kan vara Tomsen/Grosheim-Krisko, som avses. Sådan möjlighet existerar endast om Brugger tagit fel på ett år och att det var 1953, som han anlände till Vladimir.

Intressant är att notera, att Jancsy i Lefortovskaja hörde talas om "norrmannen" Tomsen. Om Tomsen i Moskva gällt för att vara norrman, så har nog den uppfattningen gällt även i Vladimir bland de tyska fångarna, och om så varit

fallet, så har nog de talrika tyska diplomatfångarna i Vladimir icke gjort sig skyldiga till misstaget att tala om en norrman som svensk.

Kan något mer göras för att bringa ytterligare klarhet?

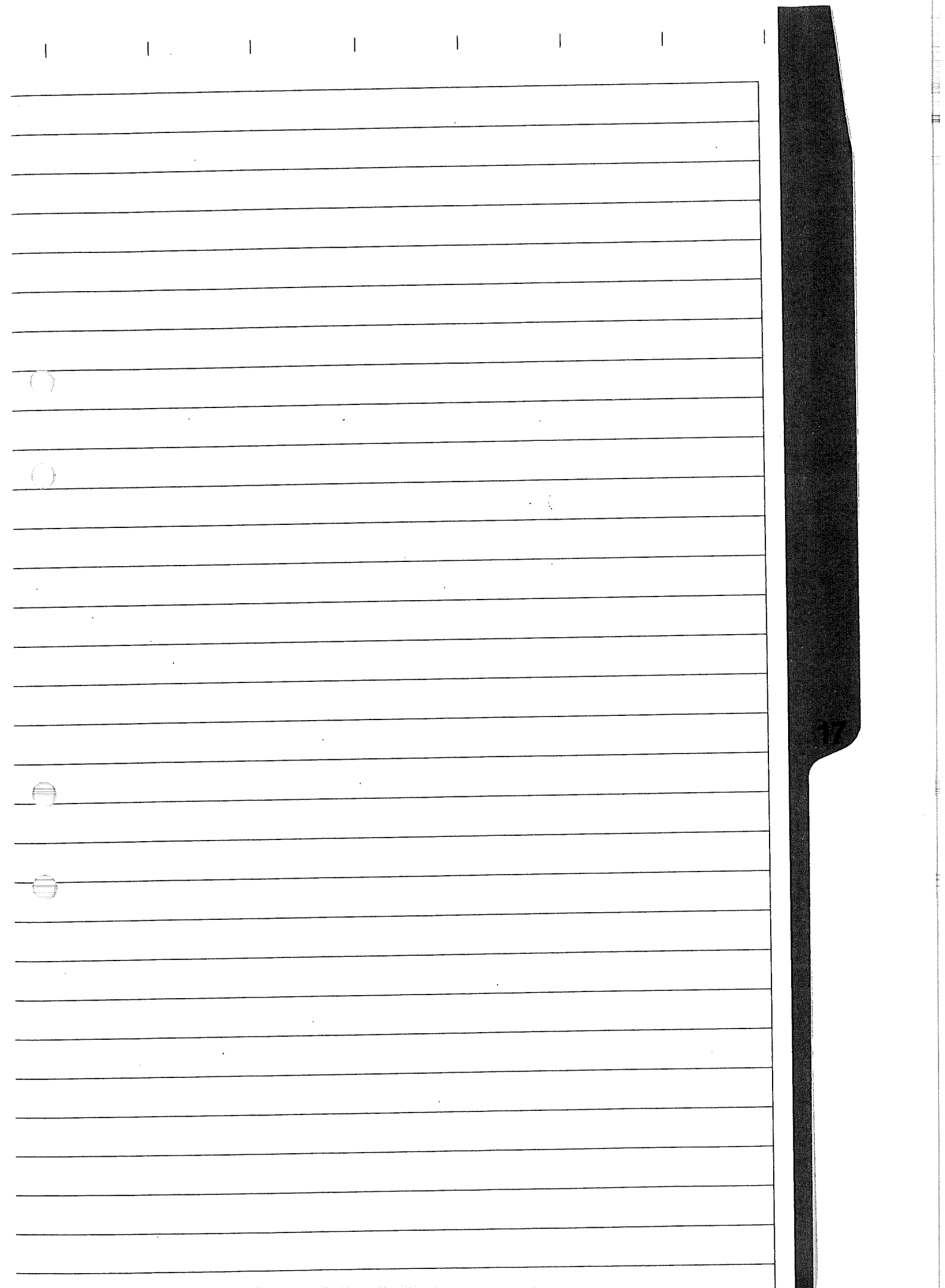
Jag vill först framhålla, att utredningen är synnerligen noggrann och utförlig. Endast i ett hänseende skulle måhända ytterligare förhör kunna pakallas. Ett vittne - G. Richter - som satt i cell nr 10, säger att det i cell nr 9 sutto två kvinnliga fångar under tiden april-maj 1955. De ha identifierats som Ilo Winkler och Margarethe Herrmann, båda från Österrike. Vid denna tidpunkt hade Pravda-artikeln ännu ej ställt till rabalder, och det är därför troligt, att Wallenberg alltjämt befann sig i Vladimir. Det torde vara nära nog ett axiom, att kvinnliga fångar, som vistas i samma fängelse som män, tilldraga sig ett enormt intresse, och det är också nära nog ett axiom, att kvinnor ha en enastående förmåga att "plocka ut" nyheter, ja även från en trumpen och försiktig rysk fångvaktare. Ett förhör med dessa båda unga kvinnor kan ge ett resultat, och det är närmast den gamla oskrivna lagen: "försumma icke något spår, hur obetydligt det än ser ut", som påverkar den gamle kriminalmannen, och därför uttrycker jag en önskan om förhör med de båda damerna.

Slutomdöme.

Som slutomdöme ber jag få anföra, att jag icke hyser något som helst tvivel om att Wallenberg befunnit sig i Vladimir-fängelset under en lång följd av år, och att intet motsäger antagandet att han varit där så sent som 1954, ja kanske ända intill den tidpunkt då Pravda-artikeln publicerades.

Stockholm den 9 juni 1959.

Otto von Guericke

...i...

Redan för omkring fem år sedan uppkom hypotesen att Wallenberg från Lefortovskaja-fängelset - eventuellt med mellanlandningsstationer - förts till Vladimir. Anledningarna hertill var två: dels att de flesta fångar, som vi kände till från Wallenbergs omgivning i Lefortovskaja-fängelset hade förts till Vladimir, dels att Vladimir innehöll en isolator. Det var synnerligen sannolikt, att Wallenberg från Lefortovskaja-fängelset hade förts just till en isolator.

Det bevismaterial som föreligger beträffande Wallenbergs vistelse i Vladimir ger intryck av stor trovärdighet och skulle utan tvekan kunna betraktas som bindande om icke två omständigheter inger en viss osäkerhet och motiverar en särskild noggrann prövning av materialet. Det ena förhållandet som försvärar bevisningen är att Tomsen vistats i Vladimir och därvid torde ha uppträtt på sådant sätt, att medfångar kunnat få uppfattningen, att han var en svensk beskickningstjänsteman tillfångatagen i Budapest (se nedan under A.). Den andra omständigheten, som skulle kunna utgöra ett osäkerhetsmoment, är att Wallenberg var väl känd bland många fångar i Vladimir från deras vistelse i Lefortovskaja-fängelset eller genom uppgifter, som lämnats av f.d. Lefortovskaja-fångar. Detta förhållande förorsakade, att vi när de första uppgifterna om Wallenbergs vistelse i Vladimir ingick frågade oss, huruvida uppgifterna verkligen hade sin grund i kontakter med honom i Vladimir eller om uppgifterna kunde vara återklanger från hans vistelse i Lefortovskaja-fängelset (se nedan under B.).

För att göra bevisningen bindande är det sålunda nödvändigt att granska materialet speciellt med hänsyn till dessa två omständigheter.

A. Mot hypotesen att en förväxling av Wallenberg och Tomser skulle föreligga talar följande fakta.

Förbindelserna mellan fångarna i Vladimir var, i all synnerhet i corpus II, betydligt svårare att upprätthålla än i Lefortovskaja-fängelset. Tomsen vistades i corpus II

och satt i samlingscell endast omedelbart före frigivandet och då tillsammans med andra repatriander. Följaktligen kan Tomsens vistelse i Vladimir icke ha varit allmänt känd bland fångarna. De återvända fångar, som omnämnt Tomsen i Vladimir, är Turyn och Uibel, vilka Tomsen å sin sida icke erinrar sig. Tomsen har aldrig uppgivit sig vara svensk utan norrman fram till år 1951, då han avslöjade sin verkliga identitet för åtminstone de ryska förhørsledarna. Starke, som träffat honom i Tapiau, trodde att han var norrman. Härav kan slutsatsen dragas, att det är ytterst osannolikt att Tomsens medfångar, som i allmänhet noga höll reda på internernas nationalitet, skulle ha uppfattat honom som svensk. I varje fall bör detta gälla fångar som träffat Tomsen personligen. Däremot kan han i sina knackningsförbindelser ha uppgivit sig vara "Tomsen från svenska beskickningen i Budapest" utan angivande av nationalitet.

Tomsen vistades i Vladimir under tiden mars 1952-19 juni 1953. Nulle daterar Goguberidses kännedom om Wallenberg till "förmodligen 1951-52". Rehekampff säger, att Goguberidse berättade om Wallenbergs vistelse i corpus II någon gång 1950-1953, troligen dock 1950-51. Schögg anger tidpunkten för sitt sammanträffande med Wallenberg till slutet av 1954 eller början av 1955. Schöggls tidsangivelse får med hänsyn till hans orediga tillstånd betecknas som tämligen osäker; dock stöder han sitt minne på att han efter sin ankomst till Vladimir 1952 eller 1953 hade vistats en gång tidigare i sjukhuset för operation, nämligen under 1953. Vid det första förhöret uppgav Schögg att sammanträffandet med Wallenberg ägt rum våren 1955. Mellan de två förhören hade drygt två år gått, och det får betecknas som osannolikt, att Schögg från det ena till det andra förhöret skulle komma ihåg exakt vad han yttrat. Det är sannolikare, att samstämmigheten i tidsuppgifterna vid de olika förhören beror på att hans minne går tillbaka till en faktisk händelse.

Brugger hade anlänt till Vladimir 1954. Om Bruggers påstående om sin knackningsförbindelse med Wallenberg är riktig, är sålunda i detta fall förväxling med Tomsen helt utesluten. Gouazé uppgav spontant att Brugger väl kände till Wallenberg, vilket i hög grad bekräftar trovärdigheten av Bruggers uppgifter. Török vitsordar, att Brugger talade om Wallenberg i Vladimir. Bastamov vitsordar likaså, att Brugger talat om Wallenberg. Siegel uppger att han av de Latry hört, att Brugger talat om en svensk. Fyra av varandra oberoende vittnen styrker sålunda, att Brugger redan under vistel-

sen i Vladimir talat om Wallenberg.

De fyra vittnena Mülle, Rehekampff, Brugger och Schöggel har oberoende av varandra haft uppfattningen, att Wallenberg vistats i Vladimir. Övriga vittnen styrker att Brugger hade denna uppfattning redan under sin vistelse i Vladimir. Att Brugger med flera medfångar diskuterat Wallenberg visar, att han haft rätt stort intresse för fallet, vilket minskar sannolikheten för ett misstag från hans sida.

B. Det förefaller mycket osannolikt att endast berättelser om Wallenberg i Lefortovskaja-fängelset skulle ha föranlett ett flertal fångar att uppge att svensken vistats i Vladimir. Detta desto mer som Brugger, Schöggel, Mülle och Rehekampff uppger, att Wallenberg vistats i sjukhuset. Samstämmigheten på denna punkt tyder på att uppgifterna hänför sig till en person, som befann sig i Vladimir. Om grunden för vittnesmålen vore endast Wallenbergs vistelse i Lefortovskaja-fängelset, är det osannolikt, att han skulle entydigt ha lokaliserats till viss del av Vladimir-fängelset.

Slutsats.

Det förefaller klart, att de olika uppgifterna från Vladimir hänför sig till en person, som vistats i Vladimir, och icke bygger på uppgifter härrörande från Wallenbergs vistelse i Lefortovskaja-fängelset. Det återstår frågan, huruvida förväxling med Tomsen är utesluten. Beträffande Goguberidse kan sägas, att han såsom långvarig Vladimir-intern, intelligent och av medfångar beskriven som mycket vederhäftig, borde ha haft alla förutsättningar att undgå en dylik förväxling. Hur Goguberidse kontakt med Wallenberg varit beskaffad vet man icke, men Goguberidse upprepade samtal om Wallenberg och hans ordväxling med fångvaktaren, då Wallenberg-ärendet publicerades år 1956, ger intryck av att Goguberidse haft livligt intresse för fallet och varit mycket säker på sin sak. De två sagesmän, som återgivit Goguberidse vittnesmål är båda mycket trovärdiga. Det får anses som mindre sannolikt att Goguberidse gjort sig skyldig till en personförväxling.

Beträffande Brugger beror allt av frågan huruvida Brugger

verkligen haft sin uppgivna kontakt med Wallenberg, eller huruvida han uppdiiktat denna kontakt på basis av berättelser om Wallenberg, som han hört i Vladimir. Enligt den schweiziska polisen finns ingen anledning betvivla Bruggers trovärdighet. Vidare uppger Gouazé, att Brugger redan i Vladimir sagt sig ha haft kontakt med Wallenberg i sjukhuset. Bruggers vittnesmål måste därför betraktas som i hög grad trovärdigt. Man kan dock icke helt bortse ifrån att Brugger från hösten 1955 en tid vistats i samma cell som Goguberidse, Mulle, Török och Gouazé.

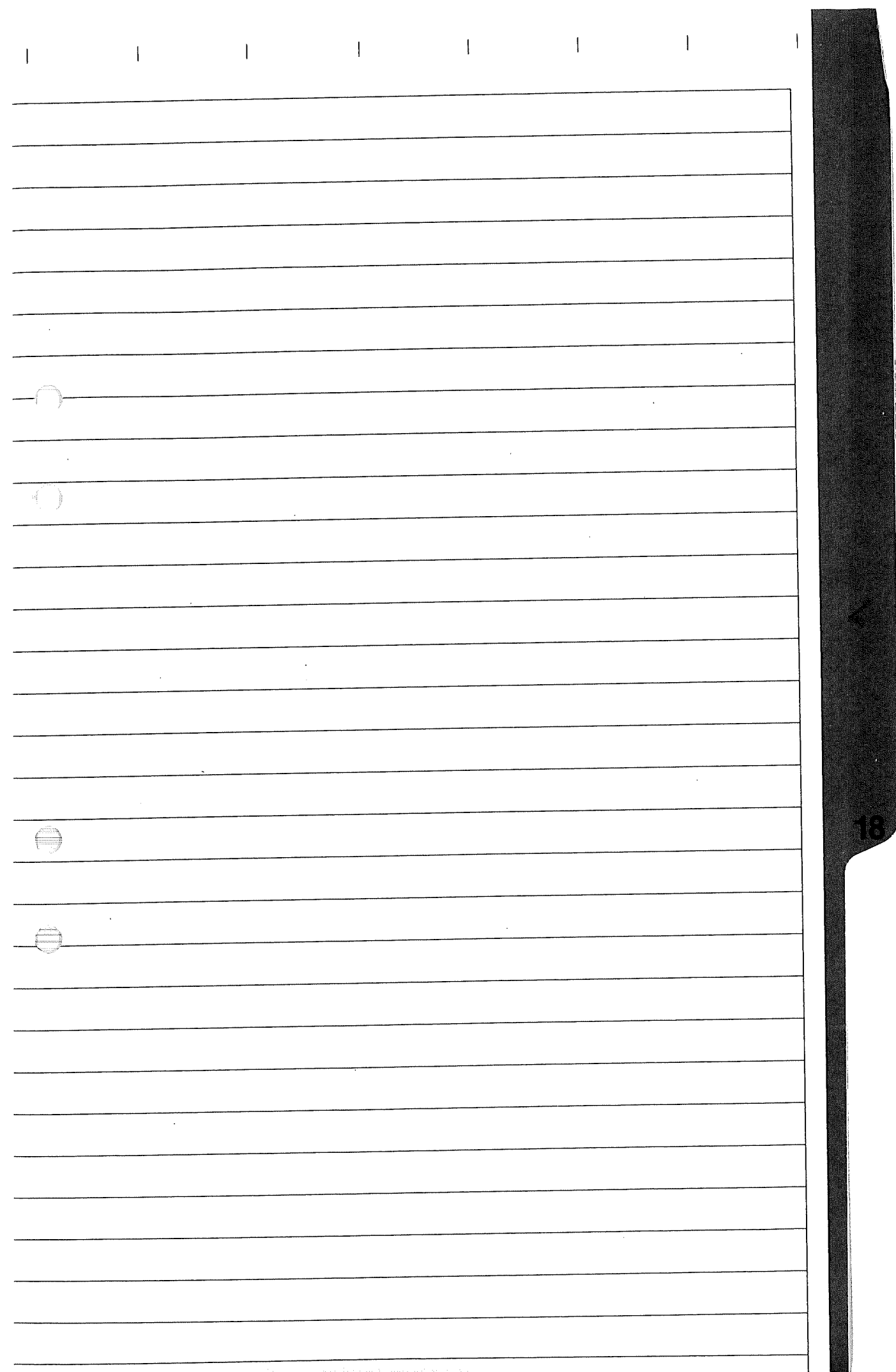
Detta kan ge anledning till misstanken att Bruggers berättelse i själva verket härstammar från Goguberidse. Emellertid verkar det osannolikt, att Brugger skulle ha tillskrivit sig själv en upplevelse, som gjorts av en cellkamrat. Om han gjort så, riskerade han ju att av övriga cellkamrater bli avslöjad som lögnare. Brugger förefaller för intelligent för att riskera något dylikt.

Schöggls vittnesmål ger just genom sin utpräglade brist på sammanhang intryck av trovärdighet. Det förefaller uteslutet att den mycket virrige Schöggel under olika förhör med årslånga mellanrum skulle ha kunnat lämna ett antal uppgifter om Wallenberg, som kan sammanställas till en i alla detaljer plausibel berättelse. Alla de detaljer Schöggel berättat överensstämmer helt med den bild av Wallenbergs behandling och behandlingen av Wallenberg-vittnen, som man i UD fått under flera års sysslande med ärendet.

För att förklara vittnesutsagorna beträffande Vladimir såsom icke bindande bevisning tvingas man tillgripa åtskilliga föga sannolika konstruktioner. Dessa skulle innebära för det första att Goguberidse, som av flera medfångar beskrives som synnerligen rättfärdig och mycket väl informerad beträffande prominenta fångar, skulle ha misstagit sig; för det andra att Brugger ljugit inte bara efter hemkomsten utan också för sin medfånge Gouazé; för det tredje att den mycket virrige Schöggel varit i stånd att vid olika förhör lämna ett antal uppgifter av helt sammanhängande och trovärdig karaktär i för oss obekant syfte. Bevisningen får därför betraktas som synnerligen stark.

Stockholm den 1 juli 1959.

Peter S. Lundberg
(A. Lundberg)

5-
Sovjet 1977:

VLADIMIR-

FÄNGELSET

amnesty international
svenska sektionen

1: INLEDNING

De flesta kända politiska fångarna i Sovjetunionen avtjänar straff, som utdömts av domstolar i landets rehabiliteringsarbetssystem, som straffsystemet kallas. Undantag är de som avtjänar förvisningsstraff (d v s de får bara röra sig inom ett litet distrikt, nästan undantagslöst i någon avlägsen del av landet), de som hålls i undersökningsfängelser i väntan på rättegång och de som har stängts in på psykiatriska sjukhus av politiska snarare än medicinska skäl.

De flesta politiska fångar döms, precis som icke-politiska förbrytare, att avtjäna sina straff i rehabiliteringsarbetskolonier (vanligtvis kallas dessa av fångarna för läger eller arbetsläger). Fastän dessa kolonier karaktäriseras av sträng behandling av fångar (se Amnestyrapport om politiska fångar i Sovjet), beskrivs de officiellt vara planerade och skötta så att fångarnas "omskolning" underlättas.

En liten minoritet av de politiska fångarna döms till att avtjäna hela eller en del av strafftiden i fängelse. Fängelser, liksom läger, beskrivs officiellt som institutioner för rehabiliteringsarbete och förvaltas av inrikesministeriet.

I den sovjetiska teorin om rehabiliteringsarbete är fängelser mindre lämpade att rehabilitera och omskola fångar än läger och de avses ha en större bestraffande och avskräckande effekt på internerna. Fängelser betecknas officiellt som den strängaste formen av rehabiliteringsarbetsinstitutioner. Jämfört med internerna i läger får fängelseinternerna mindre matransoner, de har sämre rättigheter när det gäller besök, korrespondens och inköp, de är instängda i celler och de står under strängare bevakning.

Domstolar kan utdöma fängelsestraff till "personer som har begått allvarliga brott ... och också till speciellt farliga återfallsförbrytare". Bland "allvarliga brott" inräknar lagen "antisovjetisk agitation och propagandä" och "flykt utomlands eller vägran att återvända hem från utlandet", två förbrytelser för vilka många politiska fångar har fällts. Enligt Amnestys erfarenhet är det sällsynt att en politisk fånge får internering i fängelse som en del av sin första dom; de flesta döms till internering i arbetsläger. Två anmärkningsvärda undantag har förekommit: Vladimir Bukovsky (som 1972 dömdes till 2 års fängelse, 5 års sträng regim i arbetsläger och 5 års förvisning) och Valentyn Moroz (som 1970 dömdes till 6 års fängelse, 3 års läger med särskild regim och 5 års förvisning).

Det allra vanligaste skälet till att samvetsfångar sänds till Vladimirfängelset är bestraffning för påstådd "illvillig kränkning av disciplinkraven" (artikel 53 i den sovjetiska lagen om rehabiliteringsarbete). Många politiska fångar som avtjänar straff i arbetsläger protesterar ihärdigt mot förhållanden i deras läger och mot godtyckliga handlingar från myndigheternas sida gentemot de politiska fångarna. De genomför regelbundet hungerstrejker och arbetsstrejker och försöker skicka uppgifter om sina förhållanden ut till omvärlden. (Dessa uppgifter når faktiskt omvärlden i många fall och de utgör den viktigaste informationskällan om interneringsförhållanden i Sovjet). För ett sådant uppförande bestraffas fångarna på många olika sätt, inklusive internering i straffceller med minskad matranson. Det strängaste straffet är förflyttning till ett fängelse. Detta straff innebär en förändring av fångens dom och kan sålunda bara åläggas honom av en domstol. Fången provas inför rätta för de olika disciplinbrott som lägerledningen anklagar honom för och döms till att avtjäna en del av sin tidigare utdömda strafftid i fängelse. Maximalstraffet i ett sådant fall är att fången avtjänar de följande 3 åren av sin strafftid i fängelse.

I nummer 32 - 42 av samizdat-tidningen för mänskliga rättigheter A Chronicle of Current Events (utgiven i Moskva) rapporterades det att ungefär 45 politiska fångar under perioden 17 maj 1975 - 8 oktober 1976 som en disciplinåtgärd överfördes från arbetsläger till fängelse. Samtliga dessa fångar sändes till Vladimirfängelset.

Vladimirfängelset är det som är mest känt utanför Sovjet och det enda fängelse i vilket politiska fångar som Amnesty känner till avtjänar straff.

Amnesty International uppskattade i sin rapport om politiska fångar i Sovjetunionen att det vid den tiden fanns "omkring 50" politiska fångar i Vladimirfängelset. Sedan dess har två nyligen frisläppta interner från Vladimirfängelset uppskattat att där finns mellan 70 och 80 politiska fångar. Dessa högre siffror baseras emellertid på rykten om fångar vars fall är okända även för de andra fångarna; denna högre siffra tycks också omfatta personer som fällts för icke-politiska förbrytelser och som har förenat sig med politiska fångar för att kräva att politiska fångar erkänns som en särskild grupp.

Politiska fångar i Vladimirfängelset är nästan alltid personer som har fällts för "antisovjetisk agitation och propaganda" eller "flykt utomlands eller vägran att återvända till Sovjet från utlandet".

Det följande är kortaanteckningar om några av de politiska fångar i Vladimirfängelset som fällts för "antisovjetisk agitation och propaganda".

Zinoviy Antonyuk (född 1933) är från Ukraina och arbetade före sin arrestering som kemist i Kiev. Han var en av ett stort antal ukrainska intellektuella som arresterades 1972 under en officiell kampanj mot ökningen av samizdatlitteratur och öppet framförda åsikter om Ukrainas självständighet. Han anklagades för antisovjetisk agitation och propaganda och ställdes inför rätta i augusti 1972. Han anklagades speciellt för att han innehaft och förmedlat till andra personer ett nummer av den ukrainska samizdattidningen Ukrainian Herald och andra dokument. Antonyuk hävdade att denna litteratur inte var "antisovjetisk". Han befanns skyldig och dömdes till 7 års internering med sträng regim i ett arbetsläger och 3 års förvisning. Han avtjänade en del av sin tid i en arbetskoloni i Permregionen och deltog där i hungerstrejker och andra protester från de politiska fångarnas sida mot förhållanden i lägret. På hösten 1975 överfördes han som en bestraffning till Vladimirfängelset. Antonyuk lider av dåligt hjärta och av en leveråkomma som vid ett tillfälle orsakade honom medvetslöshet i lägret i Perm. Andra interner i Vladimirfängelset har rapporterat att Antonyuk är en av de sjukaste fångarna där. Han är inte befriad från tvångsarbete på grund av sin dåliga hälsa, inte heller är han befriad från bestraffningar (inklusive minskade matransoner) för disciplinbrott eller för vägran att fullgöra tvångsarbete.

Georgiy Davydov (född 1941) var geologiingenjör i Leningrad. Han arresterades på Moskvas flygplats i september 1972 när man fann att han innehade samizdatdokument. Han åtalades för antisovjetisk agitation och propaganda och anklagades särskilt för att arbeta på att framställa och distribuera samizdatlitteratur, däribland A Chronicle of Current Events, två kapitel ur boken Den stora skräcken av den engelske författaren Robert Conquest och en essä av Alexander Bolonkin (som numera också är politisk fånge) med titeln En jämförelse av levnadsstandard hos arbetare i Tsarryssland, Sovjetunionen och avancerade kapitalistländer. Davydov dömdes i juli 1973 till 5 års sträng regim i arbetsläger och 2 års förvisning. Han sändes till Permregionen för att avtjäna sin dom, men överfördes av disciplin-skal till Vladimirfängelset i november 1974. Han är en av de politiska fångar i Vladimirfängelset som har protesterat mot tvångsarbetsförhållandena genom att vägra att arbeta. För detta bestraffades han 1975 med 4 månaders sträng regim och när han efter denna period åter vägrade att arbeta fick han omedelbart ytterligare 6 månaders sträng regim. I april och maj 1976 sattes Davydov i straffcell i 30 dagar för påstått försök att sända information ut ur fängelset.

Zoryan Popadyuk (född 1953) är från Ukraina och var språkstuderande innan han arresterades. Han var en av de 11 studenter från universitetet i Lvov som arresterades i slutet av 1972 i samband med deras inblandning i en inofficiell ungdomsgrupp. De flesta studenter släpptes senare och avstängdes från universitetet, men Popadyuk åtalades för antisovjetisk agitation och propaganda, speciellt i samband med hans roll vid publiceringen av samizdattidningen Progress. Han ställdes inför rätta på hösten 1973 och dömdes till 7 års internering följt av en tids förvisning. Han sändes till ett lägerområde i Mordovia (flera hundra kilometer sydost om Moskva). Där var han inblandad i ett antal protester från de politiska fångarnas sida, däribland hungerstrejker och vädjanden för kvinnliga ukrainska politiska fångar. Han överfördes till Vladimir-fängelset i slutet av 1975 eller i början av 1976.

Bagrat Shakverdyan (född 1940 eller 1944) är armenier och arbetade innan han arresterades i Yerevan som cybernetikingenjör. Han var en av ett antal armenier som arresterades 1973 anklagade för nationalistiska aktiviteter. Shakverdyan ställdes inför rätta i november 1973 åtalad för antisovjetisk agitation och propaganda och "medlemskap i en antisovjetisk organisation". Hans rättegång gällde officiellt för att vara öppen, men några av hans vänner som försökte närvara vid den hindrades och hölls häktade i 3 dagar av polisen. Shakverdyan dömdes till 5 års internering sträng regim i arbetsläger och 2 års förvisning. Han sändes till Perm för att avtjäna straffet. Där deltog han i åtskilliga protester, vädjanden och hungerstrejker tillsammans med andra politiska fångar. Han överfördes till Vladimirfängelset på hösten 1976.

Gabriel Superfin (född 1943) var litteraturforskare och arkivarie i Moskva. Han arresterades där i juli 1973 och åtalades för antisovjetisk agitation och propaganda. Rättegången mot honom ägde rum i maj 1974, inte i Moskva utan i Oryol, 380 kilometer sydväst om Moskva. Den enda rimliga förklaringen till denna ändring av jurisdiktionsort var myndigheternas önskan att begränsa utländska journalisters och Superfins vänner's möjligheter att närvara vid rättegången. Superfin åtalades för: att 1968 ha skrivit under ett brev till försvar för flera författare som då satt i fängelse för samizdataktiviteter; att ha hjälpt till att sända ut ur Sovjet fången Edward Kuznetsovs dagböcker (vilka senare publicerades i London och New York under titeln Fångelsedagböcker); att ha deltagit i publiceringen av A Chronicle of Current Events och andra förbrytelser i samband med samizdatlitteratur. Han dömdes till 5 års internering sträng regim i ett arbetsläger och 2 års förvisning. Han skickades till ett läger i Perm och deltog där i de politiska fångarnas protester för att förbättra förhållandena. Han straffades för det ett flertal gånger och överfördes till Vladimirfängelset på sommaren 1975. I januari 1976 konfiskerade fängelsetjänstemän han bibel, hans bönbok och 3 nummer av en religiös tidning och Superfin påbörjade då en hungerstrejk. Han tillbringade de 6 första dagarna av sin hungerstrejk i en straffcell. Hans hungerstrejk varade i 33 dagar. I juni 1976 blev Superfin satt på sträng regim i 3 månader och hans vänner i Moskva uttryckte förhågor för hans hälsa.

"Flykt utomlands eller vägran att återvända till Sovjet från utlandet" betecknas i sovjetisk brottsmålslag som "förräderi" och personer som fälls för det döms ofta till 10 eller 12 års internering. Brottet består helt enkelt i att man försöker lämna Sovjet utan officiellt tillstånd, eller i att man vägrar att återvända när man blir beordrad att göra det. Det är ytterst svårt för sovjetmedborgare att få officiellt tillstånd att lämna landet för att bosätta sig utomlands, trots att Förenta Nationernas förklaring om de mänskliga rättigheterna säger att "Envar har rätt att lämna vilket land som helst, inklusive sitt eget, och att återvända till sitt hemland". (Denna rätt tillkännages också i "Internationella fördraget för avskaffande av alla former av rasdiskriminering", 1966).

Ett antal av de som fängslats för detta brott är värnpliktiga i de väpnade styrkorna som försökt fly utomlands. De fall ur denna grupp som Amnesty känner till har dömts för "förräderi" (flykt utomlands), vilket innebär straff på mellan 10 och 15 års internering, oftare än rätt och slätt desertering, vilket innebär en kortare strafftid på mellan 3 och 7 års internering.

Ett exempel på personer som fällts för "flykt utomlands eller vägran att återvända till Sovjet från utlandet" och som internerats i Vladimirfängelset är Vladimir Balakhonov.

Vladimir Balakhonov (född 1935) arbetade som översättare på Världsmeteorologiorganisationen (WMO) i Genève från maj 1969 till september 1972. Den schweiziska regeringen beviljade hans anhållan om politisk asyl för honom själv och hans familj, men Balakhonovs fru beslöt att återvända till Sovjet med deras lilla dotter. Några veckor efter hennes avresa beslöt också han att återvända sedan han av tjänstemän på den sovjetiska ambassaden försäkrats om att han inte på något vis skulle bli åtalad. Balakhonov arresterades i Moskva i januari 1973 och åtalades för förräderi enligt artikel 64 i den sovjetiska brottslagen. Denna definierar "flykt utomlands eller vägran att återvända till Sovjet från utlandet" som ett förräderibrott. Han genomgick en psykiatrisk undersökning på Serbskyinstitutet för rättspsykiatri, förklarades fullt normal och sändes till rättegång. Han dömdes till 12 års sträng regim i arbetsläger.

Balakhonov har deltagit i ett antal aktioner som organiserats av fångarna för att protestera mot dåliga fängelseförhållanden och för att stärka deras krav att bli erkända som politiska fångar. 1975 tillbringade han en tid på den psykiatriska avdelningen i ett lägersjukhus och i juli 1975 överfördes han för en tid av 3 år till Vladimirfängelset. Där har Balakhonov flera gånger placerats i straffcell (ensam, utan något att läsa, utan värme eller varma kläder och med minskade matransoner) därför att han deltagit i protester och hungerstrejker och vägrat att göra tvångsarbete.

Vladimirfängelset är beläget i den gamla ryska staden Vladimir, ungefär 175 kilometer öster om Moskva. Fängelset består av sex byggnader, av vilka en daterar sig till Katarina den storas regeringstid på 1700-talet.

Fångar i Vladimirfängelset interneras i celler (i motsats till lägren, där fångarna för det mesta interneras i baracker). I varje cell finns mellan 2 och 6 fångar. Enligt sovjetisk lag om rehabiliteringsarbetsinstitutioner måste det finnas 2,5 kvadratmeters yta per person i cellerna, men fångar hävdar att man ofta bryter mot denna norm och att många celler är överfulla. Varje celldörr har ett hål genom vilket vakterna kan iakttä internerna. Varje cellfönster täcks av persienner av järn så att fångarna inte kan se ut. En del celler har en tvättho med rinnande vatten och en toalett. Andra celler har ingetdera, och fångarna måste använda sig av en toalettink. Fångarna får sin mat genom en matränna i celldörren. Cellgolven är av cement och fångar har fruktlöst begärt att de skall täckas med någon slags kakelplatta för att göra dem mindre obehagliga.

Fångar har klagat över att ett antal celler i Vladimirfängelset saknar lämplig ventilation, eller ventilation överhuvud taget, och att de i samband med dålig eller obefintlig avloppsanläggning är kvava och luktar mycket illa. Det har också förekommit klagomål från fångar om uppvärmningen av cellerna; denna är ofta ineffektiv och gör cellerna antingen obehagligt varma eller alltför kalla beroende på årstiden. Fångar klagar över att cellerna är upplysta av glödlampor på mellan 60 och 100 watt, vilket är otillräckligt för att man skall kunna läsa, speciellt som inget dagsljus kommer in i cellerna på grund av järnluckorna framför fönstren.

Fångar i Vladimirfängelset har tillstånd att motionera i 60 eller 30 minuter varje dag beroende på vilken regim de har. Följande beskrivning av motionsområdet (ur en rapport publicerad 1976 av Gruppen för hjälp att genomföra Helsingforsavtalet i Sovjetunionen) sammanfattar beskrivningar som fångar själva gett av motionsmöjligheterna:

"Motionsgårdarna är små stenschakt. Varje motionsgård mäter 5 eller 6 gånger 3 eller 4 meter, lite större än cellerna, och omges av höga tegelväggar. Upp- till finns ett järngaller. (När fången är i sin cell ser han aldrig himlen, och när han motionerar ser han himlen som ur en bur. Gräs och andra växter ser han aldrig.) Solljus faller normalt inte in på motionsgårdsområdet."

Den här dossiern kommer att koncentrera sig på det som framför allt varit föremål för klagomål från fångarnas sida: otillräcklig mat av dålig kvalitet, torftig medicinsk vård, tvångsarbete under otillfredsställande förhållanden och godtyckliga stränga bestraffningar åt politiska fångar när de yttrat en avvikande mening eller när de gjort försök att förbättra sina villkor.

Många av fångarnas klagomål omfattar påståenden om olagliga handlingar från myndigheternas sida, och fångarna påstår ofta att deras behandling står i strid med Sovjets rehabiliteringsarbetslag, som föreskriver:

"Bestraffningens genomförande har inte som mål att åsamka psykiskt lidande eller att förnedra en persons värdighet".

Enligt sovjetisk lag garanteras fångarna rätten att klaga hos officiella och offentliga organ över sina villkor, och juridiska ombud och de offentliga övervakningskommittéerna (som är knutna till lokala regeringsråd) är bemyndigade att vidta åtgärder för att få bort missbruk.

Politiska fångar i Vladimirfängelset framför regelbundet formella klagomål till officiella och offentliga organ om förhållanden i fängelset och om handlingar som fängelseledningen genomför. Endast i sällsynta fall har tjänstemän fattat beslut till förmån för fångarnas klagomål och åtagit sig att stävja missbruk.

Rapporter från interner i Vladimirfängelset år 1975 och 1976 har anfört några fall i vilka prokuratorsämbetet i vissa begränsade frågor har fattat beslut till förmån för fångarnas klagomål. I vissa individuella fall har prokuratorsämbetet ogillat ett beslut av fängelseledning att inställa en fänghustrus besök, fastställt som oberättigat att en fånge placerats i straffcell, och avlägsnat några av de mera överdrivna och godtyckliga inskränkningarna i fångarnas rätt att inneha böcker och annat läsbart.

Dessa ingripanden från prokuratorsämbetets sida är ett välkommet tecken på att det finns åtminstone någon vilja och förmåga hos myndigheterna utanför fängelset att kontrollera fängelseledningens handlingar.

Emellertid är det så att de allra flesta klagomål från fångar avvisas såväl av prokuratorsämbetet som av den lokala övervakningskommittén. Det vanliga svaret från dessa institutioner är att den speciella behandling som fången klagat över "är inte mot lagen" eller att klagomålet är "utan grund". Prokuratorsämbetet och övervakningskommittén tycks vara maktlösa när det gäller att avhjälpa många former av elementär och ständig dålig behandling av fångar: avsiktlig vägrän att ge lämplig mat, godtycklig och ofta farlig bestraffning av fångar, olämplig och ofta slarvig omsorg om fångarnas medicinska behov och ständiga provokationer från fängelseledningens sida i fråga om fångarnas korrespondens, lektyr, religiösa behov, etc.

I ett antal fall har fångar ålagts bestraffningar på den skenbara grunden att deras formella klagomål innehöll "förtal" mot fängelseledningen eller "otillåtet språk". Till exempel, i januari och februari 1975 sattes samvetsfången Yakov Suslensky två gånger i straffcell (i totalt 27 dagar) på grund av innehållet i klagobrev som skrivits av honom. En annan politisk fånge, Bobur Shakirov, framförde ett formellt klagomål över dessa bestraffningar av Suslensky och blev därför själv satt i straffcell i mars 1975. (Bobur Shakirov informerades officiellt om att ett annat skäl för att han blev straffad på detta sätt var att han i ett klagomål hade beskrivit interner i Vladimirfängelset som "politiska fångar", vilket var fastställt som "otillåtet språk".) I maj 1975 sattes Yakov Suslensky åter i straffcell, denna gång i 15 dagar, därför att han i ett klagobrev gjorde en ogynnsam jämförelse mellan förhållanden i Vladimirfängelset och V. I. Lenins förhållanden under sin exil i början av seklet. I augusti 1975 sattes fångarna Yury Vudka, Alexander Chekalin och Gunnar Rode i straffcell på grund av att de framfört ett "illvilligt" klagomål att fångarna gavs oätlig föda.

Andra exempel på att fångar blivit bestraffade på grund av formella klagomål skulle kunna anföras, och också exempel på fångar som bestraffats därför att de protesterat mot orättvisa bestraffningar av deras fängelsekamrater. 1976 rapporterades en tjänsteman ha sagt till fången Georgy Gladko: "Sluta upp med att skriva klagomål eller också kommer en psykiater att ta hand om Dig!" Andra fall har rapporterats där samma hotelse har framförts.

Under dessa förhållanden tillgriper de politiska fångarna i Vladimirfängelset regelbundet sätt att protestera som inte finns föreskrivna i lagen: hungerstrejker och arbetsvägran är vanliga företeelser. Dessa får ofta tjäna som grund för nya bestraffningar och en ond cirkel av protester och bestraffningar har sålunda blivit ett ständigt inslag i fångarnas liv i Vladimirfängelset. Internerna i Vladimirfängelset fortsätter också att försöka sända ut information ur fängelset om förhållandena där. Det är på sådan information som den föreliggande dossieren baseras.

2: MAT

I sovjetisk straffpraxis varierar den mängd föda som ges till fångarna beroende på den typ av institution i vilken fångarna avtjänar sin dom.

Interner i fängelser har de lägsta matnormerna. Mängden föda som ges till interner i fängelser varierar beroende på om de har normal regim, sträng regim (som bestraffning), minskad regim (reducering av matransonen som inte förutses i lagen och som används den första månaden av sträng regim) eller om de är i straffcell.

Sovjetisk strafflagstiftning beskriver bara i allmänna ordalag normerna för föda åt fångarna och säger att Sovjetunionens ministerråd fastställer de exakta normerna. Normerna offentliggörs i själva verket aldrig av någon sovjetmyndighet och antecknas i interna instruktioner från inrikesministeriet (MVD). Amnesty International har aldrig hört att Sovjets hälsoministerium eller Sovjets allmänna prokuratorsämbete har spelat någon roll vid fastställandet av matransoner: man tycker att båda dessa institutioner borde ha en skyldighet att ge råd om vilka normer som är eller inte är acceptabla.

1) Den "normala" underhållsstandarden för fängelseinterner är normal fängelseregim.

Ett anonymt dokument skrivet år 1973 av en intern eller f d intern i Vladimir-fängelset anger, såsom följer, hur mycket föda fångarna får vid normal regim (alla kvantiteter i gram):

Bröd - 450	Potatis - 550	Makaroner - 10	Fett - 5
Kött - 40	Grönsaker - 250	Mjöl - 10	Socker - 20
Fisk - 70	Gryn - 90	Vegetabilisk olja - 15	Salt - 10

I sin rapport om politiska fångar i Sovjet beräknade Amnesty International att denna diet innehöll omkring 2200 kalorier. Amnesty-rapporten bedömde att "detta kaloriintag är lämpligt bara om fången sover åtta timmar, utför lätt arbete under fyra timmar och förblir sittande resten av tiden".

En nyligen publicerad (juli 1976) detaljerad rapport från Gruppen för hjälp att genomföra Helsingforsavtalet i Sovjet var mera pessimistisk. Den beräknade att dieten vid normal regim innehåller omkring 2000 kalorier och omkring 51 gram protein. Rapporten beräknade till 2200 den kalorimängd som behövs "för en man i vila, under normala förhållanden", och bedömde att dieten vid normal regim låg 10% under denna minimumstandard.

I praktiken ligger ransonen vid normal regim ännu mera under fångarnas födobebehov än vad de rena siffrorna visar. För det första är det så att de flesta fångar i Vladimirfängelset som Amnesty känner till kommer dit efter att ha tillbringat månader, vanligtvis år, i arbetskolonier med förhållanden som "medicinsk vård ... ständig hunger och ... överarbete", och de befinner sig i ett fysiskt tillstånd som är lägre än det som behövs för att kunna uthärda normal regimdiet utan att få sämre hälsa eller att deras medicinska åkommor förvärras.

För det andra är maten som man får i fängelset, oavsett regim och enligt många rapporter under ett antal år från fångar, av låg kvalitet. Atskilliga sådana rapporter skulle kunna citeras här, men följande uttalande ur Helsingforsgruppens rapport från juli 1976 kan räcka:

"Sålunda är det svarta (råg-) brödet vanligtvis inte genomgräddat, fuktigt och tungt; det är helt annorlunda än det bröd som säljs utanför fängelset. Fisken (i fängelset: skarpsill, sardell, mycket salt; i lägren: saltad torsk eller någon annan saltad fisk) är inte sällan helt skämd och rutten. Köttet är av lägsta kvalitet, rester. Surkålen, som används för att göra kålsoppa eller borsch som man ger fångarna flera gånger i veckan, luktar mycket illa eller är helt rutten. Potatisen man får under en stor del av året är förtorkad och borde för länge sedan ha kasserats. Och så vidare."

Vidare är det så att fängelseransonerna, vid normal regim såväl som annan, inte innehåller färsk frukt eller grönsaker och därför inte ger tillräckligt med vitaminer.

Normal regimdiet i fängelset är särskilt otillräcklig när fångarna som får dessa rationer förväntas utföra arbete. Sedan i slutet av 1974 eller i början av 1975 (se nedan avdelningen om arbete) har man av fångarna i Vladimirfängelset krävt att de skall utföra tvångsarbete. (Tidigare politiska fångar har inte blivit beordrade att arbeta, uppenbarligen därför att deras arbete enligt den officiella uppfattningen inte kunde användas ekonomiskt).

Fastän det arbete som fångarna fick sig tilldelat var ansträngande både i fråga om arbetsförhållanden och de produktionsnormer man ställt upp för dem, ökades deras matranson endast med 100 gram bröd per dag.

Fångar med normal regim i Vladimirfängelset har viss möjlighet att utöka sin diet genom att de tillåts köpa för 3 rubler i månaden i fängelseaffären. (Interner på sträng regim får köpa för 2 rubler, se nedan.) Denna summa måste täcka inte bara matinköp som fången vill göra utan också alla hans andra behov: tobak, pennor, kuvert, papper och frimärken, tandkräm och tandborste, tvål, rakblad, etc. En fånges rätt att handla i affären kan upphävas i en månad som en disciplinåtgärd. Han får i affären bara köpa för pengar som han tjänat genom arbete i rehabiliteringsarbetsinrättningen.

Omedelbart efter det att Vladimir Bukovsky frisläppts från Vladimirfängelset och lämnat Sovjet gjorde han en dokumentation om Vladimirfängelset. I denna dokumentation gjorde Bukovsky upp en lista över 36 artiklar som finns att köpa i fängelseaffären. Priserna på varorna på listan omfattade:

Äppelsylt	- 0.6 eller 0.64 rubel för en halvkiloskruka
Margarin	- 0.36 rubel för 200 gram
Svamp-solyanka (en soppa)	- 0.34 rubel för en halvkilosburk
Grönsaks-solyanka	- 0.32 rubel för ett halvt kilo
Ost (beroende på sort)	- från 1.6 till 3.6 rubler per kilo.

Sålunda skulle en fånge med normal regim kunna utöka sin diet varje månad med högst 2.5 kilo äppelsylt eller knappt 2 kilo av den billigaste osten även om han förbrukade sina 3 rubler enbart på mat.

Bukovsky tillade att artiklarna på hans lista inte alltid finns tillgängliga i fängelseaffären, och Helsingforsgruppens rapport anger från andra källor att artiklarna i affären "vanligtvis är av mycket låg kvalitet, ofta gamla och på väg att bli skämda".

De olika produkter som får finnas tillgängliga i fängelseaffären finns antecknade i de opublicerade Regler för inre ordning (som utgivits av MVD). Helsingforsgruppens rapport anger att följande artiklar bland andra inte finns på listan över artiklar som får säljas till fångar: socker, honung, olika köttprodukter, mjölk, torrmjök och choklad. Vladimir Bukovsky har sagt till Amnesty att lök "ibland" finns att köpa i affären.

Fångar kan också köpa bröd i affären, till följande priser enligt Vladimir Bukosvks "Dokumentation".

Rågbröd	- 0.15 rubel per kilo
Vitt bröd	- 0.15 rubel för ett halvt kilo
Vitt bröd	- 0.22 rubel för 800 gram.

Emellertid tillåts fångarna köpa bröd bara två gånger i månaden, och då högst två kilo varje gång.

Normal regim förser internerna i Vladimirfängelset med de högsta tillgängliga ransonerna och även dessa är helt otillräckliga. Av disciplinskäl är emellertid många fångar under vissa perioder på annan regim, och de får då ännu lägre rationer.

2) Sovjetisk strafflag föreskriver att interner kan sättas på sträng regim i mellan 2 och 6 månader som bestraffning för disciplinbrott (se nedan "Bestraffningar"). Alla fångar som av disciplinskäl överförs från arbetskoloni till Vladimirfängelset sätts också automatiskt på sträng regim. Enligt en appel som 1975 utgavs av Gruppen för försvar av mänskliga rättigheter i Sovjet: "De som flyttas första gången får två månaders sträng regim, de som flyttas andra eller tredje gången får sex månader".

Sträng regim innebär en diet som liknar den man får vid normal regim förutom att kvantiteterna är mindre. Enligt Helsingforsgruppens rapport ger sträng regimdiet i fängelse omkring 1750 kalorier och 49 gram protein per dag. Bristerna i kvalitet är desamma som vid normal regimdiet. Fångens möjlighet att utöka sin diet från fängelseaffären är mindre, genom att han får göra av med bara 2 rubler per månad i affären (medan fångar på normal regim får köpa för 3 rubler).

I nuvarande praxis underkastas varje fånge som är satt på sträng regim i Vladimir fängelset ytterligare minskning av maten under den första månaden av hans tid i sträng regim. Denna restriktion finns föreskriven inte i sovjetisk lag utan i interna, opublicerade föreskrifter från MVD, och politiska fångar i Vladimirfängelset betraktar dem som illegala. Denna "minskad ranson"-diet är känd som norm 9b.

Helsingforsgruppen anger såsom följer den mat som ges till fångar som får "minskad ranson" (mängd i gram):

Norm 9b

Rågbröd	- 450
Vetemjöl	- 10
Gryn	- 50
Fisk	- 60
Fett (eller vegetabilisk olja)	- 6
Kött	- 00
Potatis	- 250
Kål	- 200
Tomatmassa	- 5

Helsingforsgruppens rapport beräknar att denna diet ger omkring 1400 kalorier och 38 gram protein per dag.

Vladimir Bukovsky ger i sin "Dokumentation" samma siffror för minskad ranson, förutom att han tillade att fången också får 20 gram salt varje dag. Bukovsky angav den dagliga kostnaden för denna diet till "21.3 kopek".

Helsingforsgruppens rapport specificerar innehållet i en dags föda för de som har minskad ranson i Vladimirfängelset:

" 450 gram inte tillräckligt gräddat, fuktigt, surt och tungt bröd, och dessutom detta:

Frukost - 60 gram skarpsill eller sardell, inte sällan helt skämd och oätlig;

Lunch - omkring en halv liter vattnig kålsoppa utan kött eller vattnig buljong utan kött (i soppan simmar, förutom skämd, illaluktande kål, några få bitar potatis, ofta svart; i buljongen finns det likaså några få bitar potatis och några få gryn, antingen korngryn eller havre);

Middag - ungefär ett fullt glas kokta gryn (havre, korngryn eller vete, kokt i vatten).

Siffror på mängden fett (eller vegetabilisk olja) varierar: enligt vissa siffror är det 3-4 gram per dag, enligt andra 5-6 per dag. (Fettet läggs till maten.)"

I ett öppet appellbrev skrev Vladimir Bukovskys mamma 1975:

"Trots hans dåliga hälsa och utmattning har han beordrats arbeta i fängelset, och när han vägrade att lyda, började myndigheterna än en gång tortera honom med hunger. Den 29 juli beordrade Vladimirfängelsets ledning att han skulle sättas

på sträng regim med minskade ransoner i sex månader som bestraffning. Den första månaden kommer han att få s k minimumdiet och den fruktansvärda hungern under den första månaden med en daglig norm av tre gram fett har beskrivits. Och min son kan inte äta de där resterna av salt fisk, den ruttna surkål och det sura bröd som man ger honom - de gör att han får skarpa magsmärtor." (Liksom många andra interner i sovjetiska rehabiliteringsarbetsinstitutioner hade Bukovsky så småningom fått magsår.)

Enligt vissa rapporter från Sovjet orsakade minskad ranson minst lika mycket lidande för fångarna som den ännu mindre dieten som de som sitter i straffcell får, därför att minskad ranson varar längre: en månad medan däremot den ännu mindre dieten i straffcell enligt lagen får ges i maximalt 15 dagar.

Nummer 42 (8 oktober 1976) av A Chronicle of Current Events rapporterade:

"På grund av för lite mat lider fångar på sträng regim av svullnader i fingerlederna och svullnader och röda fläckar visar sig på deras kroppar."

Samma nummer av Chronicle rapporterade såsom följer om Gabriel Superfins tillstånd i slutet av en period av sträng regim:

"Den 26 augusti avslutade Superfin 3 månaders sträng regim. På kvällarna svullnar hans ben upp och han har svårigheter med sin mage och sin lever, han har ihållande smärtor."

3) Enligt sovjetisk lag kan fängelseinterner också bestraffas med upp till 15 dagar i straffcell. (Se också nedan "Bestraffningar"). I talrika fall har fångar hållits i straffcell under längre perioder än de 15 dagar som lagen anger som maximum.

Den mat en fånge får i straffcell är såsom följer:

En dag får han mat enligt norm 9b (minskade ransoner - se ovan), och följande dag får han bara 450 gram av det vanliga brödet, salt och kokande vatten. Sålunda får fången varm mat endast en dag av två, och bröd och vatten en dag av två. Enligt en rapport får fången på "mellandagarna" (ibland kallade "hungriga dagar") tre kannor kokande vatten.

När denna dossier höll på att skrivas anlände från Sovjet nummer 42 av A Chronicle of Current Events, daterad den 8 oktober 1976. Detta det senaste numret av Chronicle rapporterar:

"Sedan i april har man till dem som sitter i straffcell börjat ge en skål soppa på "hungriga dagens" morgon."

3: MEDICINSKA FÖRHÅLLANDEN

Ett annat område där de politiska fångarna i Vladimirfängelset framför ständiga och starka klagomål är otillräckligheten i den medicinska behandlingen av fångar.

Fångarnas klagomål över medicinsk behandling måste ses i samband med otillräckliga matnormer för fångarna, särskilt som dessa ofta underkastas bestraffningar som medför ytterligare drastiska inskränkningar i matransonerna. Särskilt för fångar som innan de kom till Vladimirfängelset har tillbringat en lång period i andra rehabiliteringsarbetsinstitutioner gör den kvantitativt och

kvalitativt undermåliga födan i Vladimirfängelset att uppkomsten av nya medicinska åkommor underlättas och gamla förvärras.

Ett uttalande från 1975 av fångarna i Vladimirfängelset sade:

"Allas hälsa blir svårt försvagad. Nästan alla lider av kroniska magsjukdomar, ofta samtidigt med leversjukdom; de har ofta dåliga hjärtan; Sergiyenko lider av tuberkulos som har blivit svårt förvärrad; många upplever en katastrofal försämring av synen ..."

Vladimir Bukovsky har beräknat sedan han lämnade Sovjet att så många som "en fjärdedel" av internerna i Vladimirfängelset lider av tuberkulos, en siffra som han delvis tillskriver bristen på isolering av de fångar som lider av tuberkulos. A Chronicle of Current Events (30 september 1975) rapporterade:

"I ett och ett halvt år har Mikhail Makarenko bott i samma cell som en man som lider av tuberkulos. Nu har han själv en aktiv form av tuberkulos."

Ett yttrande från 1976 av Malva Landa och Tatyana Khodorovich, aktivister för de mänskliga rättigheterna i Moskva, sade att några politiska fångar fick bo i den del av block 2 där man höll fångar som hade smittosamma sjukdomar (inklusive tuberkulos och veneriska sjukdomar) och att alla dessa gånger delade samma toalett. Fången Alexei Safronov hungerstrejkade från den 26 december 1975 till den 15 januari 1976 för att få bli flyttad från denna del av fängelset.

Andra fall av politiska fångar som får bo i samma cell som fångar med tuberkulos har rapporterats. (Under en följd av år har det också förekommit många klagomål från politiska fångar att de har varit tvungna att dela cell med fångar som var klart mentalsjuka.)

Bukovsky har också sagt att omkring "25%" av internerna lider av magsår (som Bukovsky själv gjorde), en uppskattning som bekräftas av tidigare rapporter. Tydligt är såråkommor en vanlig följd av den illa tillagade maten av dålig kvalitet som fångarna får under en följd av år.

Ändå är det ovanligt att interner i Vladimirfängelset ges speciellt lämplig diet ens för allvarliga åkommor. Som bäst kan en fänge räkna med flera veckors förbättrad sjukhusdiet om hans tillstånd blir särskilt allvarligt, till exempel efter en hungerstrejk av avsevärd längd.

När Georgy Gladko blev frisläppt från Vladimirfängelset 1975 efter 13 års internering (den mesta tiden i arbetsläger) vände han sig för att få hjälp till Malva Landa, en aktivist för de mänskliga rättigheterna i Moskva. Hon publicerade senare en artikel som innehöll följande detaljer ur den medicinska behandlingen av Gladko när han kom till Vladimirfängelset i slutet av 1974:

" Gladko har redan i många år lidit av hungermagsår Trots detta sår blev han satt på sträng regim med minskad ranson under den första månaden när han överfördes till Vladimirfängelset. I kommittén som föreskrev denna regim deltog en läkare. G. Gladko talade om för läkaren att han hade ett mycket smärtsamt magsår och hungersmärtor och att detta fanns antecknat i hans journal. Han bad att han av det skälet inte skulle sättas på "minskad ranson"-regim. Läkaren svarade att hon inte brukade lägga sig i sådana saker som regim. (Och ändå fanns hennes underskrift på tillstånd att sätta fänge på den eller den regimen!) En hel månad gick - släpade sig fram - när man gjorde analyser för att fastställa att Gladko led av magsår (fängelset trodde inte på den diagnos man ställt i lägret). Efter en månad med minskade ransoner lades Gladko in på sjukhus i tre veckor."

I sin "Dokumentation" säger Bukovsky:

"Under de förhållanden som gäller för medicinsk praxis i fängelset Fängelseläkarna kan inte åta sig att bota patienter. Fängelsemedicinens roll går bara ut på att lindra en sjukdoms akuta stadium och att förhindra en otillåten dödlig utgång. Följdaktligen antar sjukdomar en kronisk form, svåra att behandla och ledande till invaliditet.

Zamovskaya, läkaren i lägerblock 4, sade rent ut: "Det är ett fängelse ni är i, jag har inte för avsikt att ge er ordentlig behandling, och hur som helst så är ni våra fiender. Jag tänker inte ägna min tid åt kappvändare och förrädare". Hon sade till mig personligen (när jag bad om behandling för en leveråkomma): "Jag satte dig inte i fängelset, du är underkastad en bestraffning: du hade väl inte behövt göra så att du hamnade i fängelse!"

Bukovsky beskriver vidare den formella proceduren och den aktuella praxisen när det gäller medicinsk vård till fångarna i deras celler:

"Om man börjar på morgonen (bara om man börjar på morgonen) är det möjligt att registrera sig för att få träffa läkaren. Men detta betyder inte att de kommer att kalla på dig samma dag; de kan kalla på dig efter en avsevärd tid, ibland en vecka eller två senare. Ifall det är fråga om brådskande behov av medicinsk hjälp kan vakter tillkalla en medicinsk assistent, men även för detta är det nödvändigt att banka på dörren och vänta länge innan de kallar på honom".

Bukovskys klagomål illustreras av följande rapport som publicerades i nummer 38 (31 december 1975) av A Chronicle of Current Events:

"På natten mellan den 17 och 18 oktober insjuknade Gunnar Rode, fänge i cell 31 block 4. Tydligen hade han fått magkramp, något som han redan tidigare hade haft 1971 (se A Chronicle of Current Events nummer 20). Mikhailov, samme vakt som den 18 maj slog den hungerstrejkande Abankin i straffcellen (se Chronicle 37) vägrade tillkalla en läkare. Då förde fångarna i cell 31 - Vitold Abankin, Vladimir Bukovsky, Yury Grodetsky, Alexei Safranov, Bobur Shakirov - en massa oväsen, slog på hålet och matrännan i dörren. Fängelsets biträdande dagofficer och en medicinsk assistent sprang in och tog med sig Rode till kliniken. De gav honom behandling och återvände med honom inom 24 timmar." Rapporten fortsätter med att beskriva de straff som fyra av Rodes cellkamrater fick för att de fört oväsen. AI anmärkning 1.

I sin "Dokumentation" om Vladimirfängelset, skriven efter det att han lämnat Sovjet 1976, tillade Vladimir Bukovsky att för att få medicinsk vård åt Rode vid ovan nämnda tillfälle "var hans cellkamrater tvungna att slita loss en bänk från cementgolvet, sparka sönder matrännan och spränga dörren."

När Bukovsky satt i Vladimirfängelset skickade han ett antal klagomål till myndigheterna och föreslog att cellerna skulle utrustas med signallampor så att medicinsk hjälp med lätthet kunde tillkallas, men hans krav betecknades officiellt som oberättigade. Därför medför, har han sagt, händelser som den ovan nämnda regelbundet och ofta bestraffningar för de fångar som är inblandade.

"Avsaknaden av signallampor betyder att det är nödvändigt att banka på dörren när man behöver tillkalla en läkare, etc. Alla gör detta, men närhelst fängelseledningen önskar ge en fänge ett extra straff, dyker det upp en rapport med den innebörden att fången har bankat på dörren och därigenom ogenerat brutit mot disciplinen."

-
1. Rode blev nekad medicinsk vård 1971 under liknande omständigheter. Han led av en magkrampsattack i sin cell och nekades medicinsk vård i flera dagar. Så småningom blev han inlagd på sjukhus i en vecka, men först sedan hans cellkamrater hade påbörjat en hungerstrejk å hans vägnar. Se A Chronicle of Current Events, nummer 22.

Det har förekommit ett antal andra klagomål från internerna i Vladimir-fängelset om att vakterna har varit oberättigat långsamma att tillkalla medicinsk hjälp åt fångar i deras celler. Det har också förekommit många rapporter om att medicinsk hjälp, när man ger den till fångarna, ofta är otillräcklig. Ett exempel är fallet Mikhail Yatsishin. (Mikhail Yatsishin från Ukraina arresterades 1972 och dömdes till 6 års internering för "anti-sovjetisk agitation och propaganda" i samband med "nationalistiska" yttranden som han gjort.)

Nummer 33 (10 december 1974) av A Chronicle of Current Events rapporterade att Yatsishin överförts till Vladimirfängelset från en arbetskoloni i Perm-regionen.

"Den 21 juli dömdes Yatsishin till 3 år i Vladimirfängelset för systematisk arbetsvägran. Det sägs att Yatsishin lider av mental ohälsa: han är hypokondrisk, osocial och har ansatser till koprofagi (att äta avföring. AI anmärkning). I början av augusti satte man in honom på Vladimirfängelsets sjukhus."

Ett senare, anonymt samizdatdokument bekräftade att Yatsishin tycktes lida av mentalsjukdom och sade att han borde ha getts psykiatrisk behandling i stället för straff för sitt uppträdande. Detta dokument gav följande redogörelse för hans behandling sedan han kommit till Vladimirfängelset i juli 1974:

"Liksom alla andra som överförts från läger blev Yatsishin satt på sträng regim i Vladimirfängelset, den första månaden på särskilt "minskade ransoner". Hans cellkamrater var Vladimir Bukovsky, David Chernoglaz, Simas Kudirka.

Det sista halmstrået som slutligen förstörde Yatsishins balans var en medicinsk kommitté som sammanträdde i juli 1974 (fastän Yatsishin helt formellt blev kallad till denna kommitté, tillsammans med andra fångar). Yttringar av förföljelsemani började uppträda. Efter flera dagar fick han ett utbrott, en våldsam attack. Han gjorde försök att döda sig själv och bad envist sina cellkamrater: "Döda mig". Han talade ibland virrigt och fördömde sig själv: "Jag är dålig"; "Jag måste dödas"; "Jag måste brännas på eld".....

Yatsishins aggressioner riktades enbart mot honom själv. Hans cellkamrater kunde inte sova i samma cell som han så länge han var i detta tillstånd. De höll vakt hela natten. Man var tvungen att binda Yatsishin.

Efter denna natt tog man Yatsishin till fängelsesjukhuset. Här slog man honom mer än en gång och satte på honom tvångströja. I timmar lät man honom ligga i sin egen avföring.

De politiska fångarna i Vladimirfängelset krävde att Mikhail Yatsishin skulle sändas till ett psykiatriskt sjukhus. Men i många månader fick han stanna kvar i fängelset i en "sjukhuscell". (Det är möjligt, men inte säkert, att man i april-maj slutligen sände iväg honom.)"

Det har förekommit upprepade påståenden om brist på medicinsk behandling av fångar i straffcell.

År 1975 uppgav en vädjan från Gruppen för försvar av de mänskliga rättigheterna i Sovjet följande:

"Som regel får en fånge i straffcell ingen medicinsk vård. (De som ber om vård får svaret: "När du kommer ut härifrån skall du få vård.")"

I sin "Dokumentation" om Vladimirfängelset har Vladimir Bukovsky sagt:

"Det är särskilt svårt att kalla en medicinsk assistent till en straffcell. Och även när man lyckas tillkalla en assistent, går han inte in i straffcellen utan ger "medicinsk hjälp" genom matrännan i dörren. Det är inte ovanligt att assistenten tar så lång tid på sig att komma att fångarna börjar slå sönder matrännan och stränga dörren."

Nummer 37 (30 september 1975) av A Chronicle of Current Events rapporterade såsom följer om behandlingen av Yakov Suslensky när han i maj 1975 blev satt i straffcell därför att han använt "oacceptabelt språk" i sina klagomål till myndigheterna om förhållandena i fängelset:

"Som protest mot sin olagliga behandling påbörjade Suslensky en hungerstrejk; på den femte eller sjätte dagen av sin hungerstrejk fick han en allvarlig hjärtattack i straffcellen. Han låg medvetslös i omkring fem timmar på det fuktiga cementgolvet. Då gav man honom injektioner två gånger och efter det återfick han medvetandet. Han lämnades liggande på cementgolvet. "Dö du - vi skall nog ordna till en dödsattest", sade fängelseläkaren Subocheva till honom. Han slutade sin hungerstrejk. Man lämnade honom i straffcellen, men följande dag tog man inte bort britsen ur cellen."

Normalt är det så att inte ens politiska fångars kroniska sjukdomar befriar dem från bestraffningar i form av minskade matransoner eller någon tid i straffcell. Enligt en ny, opublicerad regel från MVD - instruktion 0125 - är t o m fångar som sänts till fängelsesjukhuset underkastade hela skalan av bestraffningar. Sålunda lider Alexander Sergiyenko av aktiv tuberkulos i båda lungorna, en diagnos som enligt hans mor ställdes av myndigheterna för ett flertal år sedan och som utgjorde skäl till uppskjutande av hans inkallelse till militärtjänst. När han avtjänat nästan 2 år av sin 7-åriga strafftid överfördes han som en disciplinätgård till Vladimirfängelset 1973. Där fick han olika bestraffningar, bl a sattes han på sträng regim i sex månader från juni 1975, den första månaden med minskad ranson: han placerades i straffcell i 8 dagar i maj 1975, i 15 dagar i oktober 1975 och i 15 dagar i mars 1976. Hans mor beskrev i en offentlig vädjan i juni 1975 hans tillstånd när hon besökte honom den månaden:

"Vid ett besök den 20 juni i år träffade jag min son. Han hade blivit mycket tunn, så tänd och utmärglad man kan tänka sig. Han är 179 cm lång och väger bara 67 kilo. Han hade svårigheter att tala - hans röst hade blivit så svag och tunn."

Sergiyenkos mor (Oxana Meshko) ansökte om att han skulle släppas ur fängelset före strafftidens utgång på grund av kronisk sjukdom (föreskrivet i artikel 100 av den sovjetiska rehabiliteringsarbetslagen), men hennes ansökan avslogs på den formella grunden att hennes sons tuberkulos hade "botats" i Vladimirfängelset.

Yakov Suslensky är känd för att lida av magsår och hjärtfel. Han hade fått mer än en hjärtattack under tiden han avtjänade sitt straff i arbetsläger innan han flyttades till Vladimirfängelset i januari 1975 för att fullgöra sin strafftid.

Vi har redan citerat ur den väldokumenterade rapporten om den hjärtattack som han fick i maj 1975 och fick genomlida under förhållanden av uppenbar medicinsk försumlighet. Trots sina kroniska åkommor sändes Suslensky åter till straffcell under 12 dagar i slutet av januari 1976 och sedan återigen under 15 dagar i mitten av februari 1976. (Skälet till dessa bestraffningar var "otillåtet språk" i hans formella klagomål till myndigheterna.)

Den 15 mars 1976, två veckor efter det att han släppts ur straffcellen, fick han hjärnblödning och togs till fängelsesjukhuset. Enligt opublicerad information som Amnesty International fått blev han delvis förlamad och tappade tal-förmågan. Efter det att hans tillstånd förbättrats något togs han åter in på fängelsesjukhuset i maj 1976.

På sommaren 1976 besökte Suslenskys fru honom och han bad att hon skulle anhålla om att han blev befriad från fängelsestraff på grund av sjukdom. Hon inlämnade en sådan ansökan i juni 1976, men den blev avslagen.

Nummer 42 av A Chronicle of Current Events (8 oktober 1976) rapporterade att Suslensky i september 1976 lades in på fängelsesjukhuset och att han togs dit direkt från en straffcell. Enligt Vladimir Bukovsky hade Suslensky fått ännu en hjärtattack medan han var i straffcellen:

"I september 1976, när Suslensky var i straffcell 11 i block 4, förlorade han medvetandet efter en hjärtattack. Fångarna i cellerna intill kunde rapportera detta till fångarna i de vanliga cellerna. I flera timmar slog fångarna i hela blocket, inklusive kriminella fångar, på dörrarna och slog sönder dörrarna och skrek i fönstren och begärde en läkare. Som ett resultat därav inkallades extra vakter med klubbor. Därefter tog man Suslensky på en bår från straffcellen i block 4 till straffcellen i block 1, där han stannade de 4 dagar som återstod av hans straff."

Den mest omfattande medicinska behandlingen som finns att få i Vladimirfängelset ges på fängelsesjukhuset. Vladimir Bukovsky har beskrivit sjukhuset på följande sätt (i sin "Dokumentation"):

"Sjukhuset finns i två våningar i andra blocket. Detta är det äldsta blocket i fängelset. Förflyttning till sjukhuset betraktas inte som en medicinsk åtgärd utan som en belöning, eftersom man får sjukhusmat där. Beslutet att överföra en fånge till sjukhuset beror inte så mycket på läkarna som på Verksamhetsavdelningen. Det finns 40 salar på sjukhuset, inklusive de psykiatriska salarna. Salarna rymmer endast tre personer. Och det finns allt som allt 1300 fångar i fängelset, av vilka omkring en tredjedel, vid en låg uppskattning, lider av magsår och inte mindre än 25% av tuberkulos. Sjukhussalarna har en yta av 7.5 kvadratmeter och är inte utrustade med tvättställ. Man tar ut fångarna till toaletterna två gånger om dagen. Salen är låst hela dagen. I sjukhussalarna finns det, precis som i cellerna, massiva skydd för fönstren och cementgolv.

På sjukhuset är motionstiden två timmar (för de som så önskar), inte en timme som för de andra fångarna. Det finns en vakt för hela korridoren och oavsett vilken sjukdom en fånge än har är det omöjligt att få gå till toaletterummet på annan tid än den föreskrivna. Högst upp i sjukhusblocket finns det en poliklinisk avdelning med läkarnas tjänsterum. Därför är det lättare att bulta och tillkalla en läkare än i de vanliga cellerna, men det är fortfarande svårt.

Utdelning av mediciner och injektioner äger rum i korridoren, eftersom det inte finns någon plats för detta i salarna. Man kallar ut patienten i korridoren och ger där den intramuskulära eller intravenösa injektionen. (Injektioner som ges i de vanliga cellerna, när sådana föreskrivs, ges vanligen genom matrännan.) BEHANDLING, ORDINERING AV DIETRANSONER OCH VANLIGEN ALLA MEDICINSKA ÅTGÄRDER, INKLUSIVE FÖRFLYTTNING TILL SJUKHUSET, ANVÄNDS SOM MEDEL ATT SATTA PRESS PÅ FÅNGARNA, EFTERSOM DE ALLTID SÄTTS I DIREKT RELATION TILL DERAS UPPTÄDANDE. 1.

-
1. En annan f d politisk fånge som tillbringat en tid i Vladimirfängelset, Lev Krachevsky, som lämnade fängelset 1974, har sagt till Amnesty International att åtminstone några av sjukhussalarna har trägolv och att patienter tillåts gå till toaletterummen tre gånger om dagen.

4: TVANGSARBETSFÖRHÅLLANDEN

Den sovjetiska rehabiliteringsarbetslagstiftningen (artikel 37) säger: "Varje dömd person är skyldig att arbeta." Emellertid krävde man inte förrän 1975 av politiska fångar i Vladimirfängelset att de skulle arbeta, uppenbarligen därför att deras arbete inte kunde utnyttjas ekonomiskt.

Lagen föreskriver att "brottslingar som är speciellt farliga för staten" (dvs inklusive politiska fångar som dömts för "antisojetisk agitation och propaganda" eller "flykt utomlands eller vägran att återvända från utlandet till Sovjet") måste hållas skilda från andra fångar. Denna grupp av fångar omfattar alla kända politiska fångar i Vladimirfängelset.

Eftersom de politiska fångarna måste hållas skilda från de andra fångarna kunde de inte arbeta tillsammans med de andra. Antalet politiska fångar var så pass litet att det blev ekonomiskt improduktivt att låta dem arbeta på egen hand. Därför krävde man inte förrän våren 1975 att de skulle arbeta. De slapp på det viset en del av de svårigheter som interner på arbetsläger blev utsatta för genom krav på arbete. Och viktigast av allt, det faktum att de inte var tvungna att arbeta lindrade de negativa effekterna av deras magra matransoner.

Emellertid fick man på våren 1975 veta att tvångsarbete hade införts för politiska fångar i Vladimirfängelset. Arbetet skulle utföras i ombyggda celler, och fångarna skulle betalas enligt den fastställda ersättningen till fångar. Deras ransoner skulle ökas med 100 gram per dag och de skulle få 100 gram tvål per månad.

Nummer 36 (31 maj 1975) av A Chronicle of Current Events rapporterade följande om införandet av tvångsarbete för politiska fångar i Vladimirfängelset:

"I Vladimirfängelset har man infört tvångsarbete för politiska fångar också. En del av cellerna har byggts om till arbetsplatser: kojerna har inte tagits bort från dessa celler, de har fällts upp mot väggen. Golvet är cement. Det är kallt (med temperaturer på 10 till 12 grader Celsius) och fuktigt. Man arbetar med små radiodelar, men cellerna är inte utrustade med speciell belysning. Arbetet kräver ett ständigt ansträngande av ögonen. Man får genast huvudvärk i det svaga ljuset. Reglerna för arbetsskydd följs inte "det brukade inte finnas någon form av produktionsplan". Produktionschef är kapten Kaputsin. Normen är 3000 delar för de som monterar apparater, 1500 bitar för de som gör laminat. De arbetande ges 100 gram extra bröd per dag och 100 gram tvål per månad."

En anonym redogörelse från politiska fångar i Vladimirfängelset år 1975 (med titeln "Outhärdligt tvångsarbete i Vladimirfängelset") förklarade följande (utdrag):

"Interneringsförhållandena för fångar i Vladimirfängelset är t o m värre än i lägren. Till helt nyligen var fångar i Vladimirfängelset inte skyldiga att utföra tvångsarbete. I mars 1975 började fångarna i cell 10, block 1 (Makarenko, Shakirov, Mo-khun, Pedan) och i cell 36, block 1 (Safranov, Pavlenkov, Vudka, Afanasiev) att tas ut för arbete Arbetscellerna ligger i samma block, vanliga celler som ändrats: 4 lägre bäddar har lyfts upp (står mot väggen), en femte, övre bädd hänger kvar lågt över arbetsbordet.

Vladimirfängelsets block 1 är anmärkningsvärt för dess särskilt dåliga förhållanden. Framför allt gäller detta värmesystemet som är konstruerat så att cellerna praktiskt taget inte får någon värme; under den kalla årstiden är cellerna mycket kalla, mycket fuktiga och på samma gång kvava.

Arbetscellerna är behäftade med alla de brister som bostadsdelarna har: de är kalla, fuktiga, instängda, har cementgolv, mycket dålig belysning: skydd för fönstren och dagsljus silar knappt igenom: cellen lysas upp av en för svag glöd-

lampa: cellen är liten: mindre än 4.2 kvadratmeter för varje arbetare.

Arbetet består i att preparera mycket små radiokomponenter (därmed uppfyller man en order från en radiofabrik i Moskva med vilken fängelset har ett kontrakt). Arbetet är mycket ansträngande framför allt för ögonen, vilket är särskilt farligt eftersom fångarna är uttröttade och får mycket dålig mat, och också därför att ljuset är så dåligt på arbetsplatsen. Arbetet gör att många får våldsam huvudvärk.

De arbetsprestationer som krävs av fångarna är höga och under rådande förhållanden omöjliga att uppfylla.

Arbetarna ges 100 gram bröd extra per dag och en bit tvål varje månad.

De politiska fångarna bad fängelseledningen att iaktta vissa regler för arbetskydd, nämligen: att ta bort skydden för fönstren - och därigenom förse cellen med naturligt ljus; att installera tillräckligt elektriskt ljus; att lägga på ett trägolv; att installera ett normalt värmesystem; att ta bort den extra arbetsplatsen, så att varje arbetare får åtminstone 4.2 kvadratmeter.

Fångarna begär också rätt att köpa en större kvantitet bröd, inom gränsen för hur mycket fångarna får spendera i affären. (En dömd person har rätt - såvida inte domstolsbeslutet anger annat - att köpa mat och tobak och andra förnödenheter i fängelseaffären - allt i ett mycket begränsat urval - för högst 3 rubler per månad; man får handla två gånger i månaden, förutsatt att varje inköp inte omfattar mer än 2 kilo bröd, dvs inte mer än 4 kilo bröd per månad.)

Fångarnas krav uppfyllades inte.

I april arbetade alla de politiska fångarna, en del inte ens i arbetscellerna utan i den cell där de bodde (hemmaarbetare).

De fångar som under våren bodde i celler i block 2, med medicinsk diet (block 2 fungerar som sjukhusblock), var inte skyldiga att arbeta: Bukovsky, Butmar, Lyubarsky ...

Att arbeta under sådana förhållanden som i Vladimirfängelset liknar ungefär ett uthållighetstest, det påskyndar i högsta grad förstöringen av fångarnas hälsa, särskilt med de stränga kraven att uppfylla normerna.

Det är nödvändigt att understryka att dessa krav inte finns i rehabiliteringsarbetslagstiftningen; den föreskriver tvångsarbete - den tvingar varje strafffånge att arbeta, men tvingar honom inte att producera ett bestämt antal artiklar, att uppfylla en arbetsnorm. Ett sådant krav går utanför lagen och kränker sålunda internationella normer

Ett annat yttrande av de politiska fångarna i Vladimirfängelset 1975 uppgav:

".... Delarna är mycket små och man måste hela tiden anstränga ögonen när man tittar på dem. Med den dåliga belysningen fick vi huvudvärk redan första dagen. Arbetet är farligt för en persons syn. Fastän arbetet kräver rena, vita kläder (vita rockar delas ut) måste vi ta på sjömansrockar över dem på grund av kylan. Temperaturen i arbetscellen varierar mellan 10 och 12 grader. Block 1 i Vladimirfängelset är det enda där värmesystemet installerats med stora brister; standardföreskrifter och hälsonormer brydde man sig inte om. Värmeelementen är placerade vid väggen mitt emot fönstret i stället för under fönstret. Resultatet blir att den luft som kommer in genom fönstret fyller den lägre delen av rummet; dvs den del där fångarna är och de är där 24 timmar om dygnet. När den kalla luften når den motsatta väggen, uppvärms den, stiger uppåt och strömmar ut genom

fönstret. Fastän elementen finns i cellerna värmer de alltså upp gårdsplanen. Som ett resultat av detta trick är cellerna ständigt kalla och fuktiga."

Som beskrivits på annan plats i denna dossier (se avdelningen "Bestraffningar") protesterade många av de politiska fångarna nästan redan från början av tvångs- arbetets införande mot arbetsvillkoren, vägrade att delta och blev som en följd därav bestraffade. Exempel på detta rapporterades fortfarande i slutet av 1976.

5: BESTRAFFNINGAR

De former av bestraffningar som straffångar kan bli föremål för finns föreskrivna i sovjetisk rehabiliteringsarbetslagstiftning. Det strängaste straffet i normala fall är förflyttning till en hårdare typ av rehabiliteringsarbetsinstitution. Eftersom ett fängelse har den strängaste regimen bland rehabiliteringsarbetsinstitutionerna gäller detta straff inte fångarna i Vladimirfängelset. De blir regelbundet föremål för andra bestraffningar som förvaltningen har att ta till. Det har förekommit åtskilliga rapporter om politiska fångar som straffats med att t ex bli berövade rätten att handla i affären under en månad eller berövats rätten att ta emot nästa inplanerade besök utifrån. (Interner i fängelser tillåts ta emot två besök per år.)

Denna dossier kommer att koncentrera sig på de former av bestraffningar som oftast är föremål för klagomål från de politiska fångarnas sida:

- sträng regim
- straffcell.

Vladimirfängelsets politiska fångar klagar ofta över att dessa bestraffningar utdelas orättvist och på ett sätt som står i strid med bokstaven och andan i den sovjetiska rehabiliteringsarbetslagstiftningen: att förvaltningen använder dessa straff mot politiska fångar inte bara för verkliga eller rimliga kränkningar av disciplinen utan också för att bestraffa och avskräcka de politiska fångarna från ansträngningar att protestera mot eller ändra på förhållandena i fängelset eller att på andra sätt visa åsikter som avviker från de etablerade myndigheternas.

Helsingforsgruppens rapport (juli 1976) sammanfattade på följande sätt allmänt brukliga skäl att bestraffa fångar med sträng regim eller straffcell:

"..... för klagomål i vilka förvaltningen ser "äreröriga" eller "otillåtliga" uttryck, för att man inte uppfyller arbetsnormerna (sedan våren 1975), för att man vägrat att arbeta, för att ha samtalat mellan cellerna, för försök att sända information ut ur fängelset, för vägran att "frivilligt lämna in religiös litteratur", för vägran att raka sig "frivilligt" osv."

Politiska fångar i Vladimirfängelset använder regelbundet sin lagliga rätt att klaga hos myndigheterna om missbruk eller kränkningar av lagen från fängelseförvaltningens sida. Medan de inte enligt lagen kan straffas för framförande av klagomål, kan de straffas för att ha använt "oacceptabelt språk" (vanligen "förolämpande" eller "ärerörigt") eller för att ha gjort "ogrundade" påståenden i sina klagomål. Politiska fångar i Vladimirfängelset (och likaledes i andra rehabiliteringsarbetsinstitutioner) straffas regelbundet på dessa grunder, som av myndigheterna ges vida, och i kända fall, orimliga tolkningar.

1975 rapporterade Gruppen för försvar av de mänskliga rättigheterna i Sovjet:

"Den 31 mars sattes Bobur Shakirov i straffcell i 15 dagar. Instruktionerna att straffa Shakirov för "oacceptabelt språk i klagomål" kom från Huvudförvaltningen

för rehabiliteringsarbetsinstitutionerna (GUITU). På Shakiroy's begäran visade kapten Dmitriyev för honom det "oacceptabla språket" i hans klagomål. Det visade sig att orden "politisk fånge" och "politiska fångar" var oacceptabelt språk. I ett annat klagomål hade Shakirov skrivit om avsaknaden av skäl för att bestraffa Suslensky, som var hans cellkamrat (de var båda på sträng regim), och han hade anfört att Suslensky var en sjuk man och att en sådan inte borde bestraffas med internering i straffcell."

Samma redogörelse rapporterade att Yakov Suslensky (se ovan "Medicinska förhållanden") hade sänts till straffcell i maj 1975 för att ha använt oacceptabelt språk i klagomål. Enligt rapporten:

"I ett klagomål jämförde Suslensky de villkor under vilka han och hans fängelsekamrater hölls med de villkor under vilka Lenin levde när han befann sig i exil. Han uppmärksammade också oförenligheten mellan "brott och straff". Det klagomålet var adresserat till Andropov, (ordförande i Kommittén för statens säkerhet - KGB. AI anmärkning)."

Alexander Sergiyenko (se ovan "Medicinska förhållanden") sändes till straffcell i 15 dagar i oktober 1975 enligt uppgift därför att han i ett klagomål beskrivit hur man slagit fångar, något som enligt hans mening ägde rum med fängelseförvaltningens tysta medgivande.

I augusti 1975 sattes Gunnar Rode, Yury Vudka och Alexander Chekalin i straffcell på grund av ett klagomål de hade sänt över att fångar hade givits "oätliga skarpsillar" som föda. Rode klagade över sin bestraffning och fick från officiellt håll svaret "att också i framtiden kommer stränga disciplinåtgärder att vidtagas mot fångar som skrivit klagomål med förtalande och cyniskt innehåll."

En tidigare avdelning av denna dossier ("Medicinska förhållanden") beskrev händelser där fångar satte igång att föra oväsen för att tillkalla medicinsk hjälp åt en allvarligt sjuk cellkamrat. Vladimir Bukovsky har senare förklarat att förvaltningen tolkar sådan oordning som disciplinbrott som motiverar bestraffning. I Gunnar Rode-fallet t ex (oktober 1975) sändes 4 av hans cellkamrater till straffcell för sådant uppträdande: Vitold Abankin och Vladimir Bukovsky i 15 dagar och Alexei Safronov och Bobur Shakirov i 10 dagar.

När man introducerade tvångsarbete för politiska fångar i Vladimirfängelset vägrade ett antal politiska fångar att arbeta på grund av att arbetsförhållandena var otillfredsställande, produktionsnormerna alltför höga och för att ökningen av matransonen inte var tillräcklig för att uppväga fångarnas ökade näringsbehov när de arbetade. Besträffningar som sträng regim och straffcell gavs till dem som vägrade att arbeta, och i maj 1975 rapporterade A Chronicle of Current Events (nummer 36) att "i april hade de nästan upphört att vägra göra tvångsarbete". Ett antal rapporter gjordes om politiska fångar som bestraffades för vägran att arbeta, men i december 1975 rapporterade Chronicle:

"Enligt flera rapporter har de politiska fångarna i Vladimirfängelset haft viss framgång i sin kamp mot tvångsarbete och den nuvarande situationen är denna: fångar som redan har straffats för arbetsvägran och som ännu inte har avtjänat sitt straff (straffcell, sträng regim) fortsätter att avtjäna sitt straff, men nya straff utdelas inte för arbetsvägran."

Emellertid sade följande nummer av Chronicle (nummer 39, 12 mars 1976) att dess tidigare, optimistiska rapport var "olyckligtvis inte sann", och att politiska fångar fortfarande bestraffades med sträng regim för arbetsvägran. Rapporter om sådana bestraffningar anlände till Amnesty International ännu så sent som i slutet av 1976.

Det har också förekommit rapporter om fångar som bestraffats på nämnda sätt därför att de misslyckats med att uppfylla produktionsnormerna i det arbete de blivit tilldelade i fängelset.

1) Sträng regim: Fångar som sätts på sträng regim får utstå flera förändringar av sina villkor. De får skicka endast ett brev varannan månad (i stället för ett per månad som vid normal regim). Deras dagliga motionstid minskas från en timme till 30 minuter. De får bara handla för 2 rubler (i stället för 3) varje månad i fängelseaffären.

Vid sträng regim är det viktigaste bestraffningsmedlet en minskning av maten. Som har beskrivits mera detaljerat ovan i denna dossier (se avdelning "Mat") får fångar på sträng regim en diet som innehåller omkring 1750 kalorier (i stället för den normala regimens magra diet på omkring 2000-2200 kalorier) och under den första månaden av sträng regim ges de speciella minskade ransoner på omkring 1400 kalorier.

Enligt sovjetisk rehabiliteringsarbetslag kan fängelseinterner sättas på speciell regim i mellan två och sex månader.

2) Straffcell: Lagen föreskriver att fångar inte får placeras i straffcell under längre tid än 15 dagar. Fångar har klagat över att interner i ett antal fall har hållits i straffcell längre än så, med den motiveringen att de, medan de befann sig i straffcellen, hade något nytt disciplinbrott som motiverade en ny bestraffning. I praktiken finns det ingen övre gräns för tiden en fånge kan få tillbringa i straffcell. Ett anonymt samizdatdokument (1975) från ett antal interner i Vladimirfängelset rapporterade att två fångar år 1975 hade hållits instängda i straffcell i 70 resp. 25 dagar. Helsingforsgruppens rapport (1975) upptog också ett antal liknande fall.

I en straffcell hålls fången i ensamt förvar, vilket är föreskrivet i lagen. Den sovjetiska rehabiliteringsarbetslagstiftningen föreskriver följande extra detaljer om förhållandena i straffceller:

"Så länge fången sitter i straffcell får han inte ta emot besök, skicka brev, köpa mat eller andra nödvändiga saker, ta emot paket, spela spel eller röka. I straffcellen får fången inte sängkläder, och han ges inte tillfälle till motion."

Redan villkoren som föreskrivs i lagen är mycket stränga och praxis i Vladimirfängelset innebär dessutom att fångarna i straffcellerna utsätts för ännu flera berövanden, också sådana som utgör ett verkligt hot mot deras hälsa. Vi skall citera flera beskrivningar av förhållandena i Vladimirfängelsets straffceller:

År 1975 rapporterade Gruppen för försvar av de mänskliga rättigheterna i Sovjetunionen:

"En straffcell är ett slags fängelsehåla av sten - fuktig, kall och utan luft. Ofta råder en outhärdlig stank i straffcellen - stanken från ett öppet avloppsrör. (Ventilationssystemet är sådant att när det sätts på suger det in stanken från avloppet. Kontakten finns i korridoren, och vakten hotar ibland en fånge med orden "Om du ställer till bråk, sätter jag på fläkten".)

Det är nästan alltid mörkt i straffcellen, men bara ett mycket svagt ljus från en glödlampa som är nästan helt övertäckt. Kojen - ett slags trälåda med tvärstänger av järn - sätts upp bara för natten. Det finns inga sängkläder förutom fångens lätta bomullsfilt, som inte håller honom varm. Det finns inget att sitta på. (Faktiskt finns det en smal tegelhylla i väggen, men det är praktiskt taget omöjligt att sitta på den.)"

Ett anonymt dokument, gjort 1975 av en eller flera interner i Vladimirfängelset, förklarade:

"Straffcellen är en särskilt kall, fuktig, mörk och instängd cell, med bara bräder (inga sängkläder), och bomullskläder ger ingen värme. Man tas aldrig ut för motion. Den dagliga dieten: ena dagen endast en bit bröd och kokande vatten; nästa dag, förutom en liten mängd bröd, frukost, lunch och middag i ännu mindre ransoner än vanligt."

Nummer 40 (20 maj 1976) av A Chronicle of Current Events rapporterade:

"I Vladimirfängelset finns det omkring 50 straffceller. Enligt fängelsets vice-direktör, ansvarig för regim, är straffcell nummer 1 den bästa straffcellen. Den är två gånger så stor som de andra - den har en yta på 1.2 x 2.2 meter - och den har en toalettskål i stället för hink. Det finns ingen ventilation i straffcellen och eftersom toaletten inte är en vattenklosett utan bara en skål, uppkommer en stank i rummet. Fönstret har inget ventilationsutsläpp och är sönder-slaget och de som bott i cellen har täppt till det helt och hållet med pappers-bitar. Golvet är av bar cement. I stället för en stolsits finns det en halvcylind-
er av betong som är fästad vid väggen. Den är 50 cm hög, 30 cm lång och 17 cm tvärsöver. Halvcylinderns övre yta är täckt med en bräda som är fästad med järn. Det är svårt att sitta på denna konstruktion. Det är kallt i straffcellen. Man tar alla varma kläder från den fänge som sätts i straffcell. Han är klädd i ett tunt bomullsplagg och jacka och sängkläder är inte tillåtna ens på natten. För
n sätter man i cellen in en tung träkoj."

Helsingforsgruppens rapport (juli 1976) beskriver vad som uppenbarligen är samma straffcell som den som beskrivs i Chronicle's rapport. Så när som på några detal-
jer bekräftar Helsingforsgruppens rapport i huvudsak Chronicle's rapport:

"Väggarna och golvet är av cement. Väggarna är täckta av cement - skarpa, utskju-
tande bitar, sporrar. Golvet är smutsigt och fuktigt - det är likadant i andra straffceller.

Djupt in i den mörkta väggen finns ett täckt fönster; en del av fönstret är sönder-slaget och har blivit igenproppat med tidningsbitar. (I andra celler är fönsteröppningen blockerad av ett finmaskigt nät - man kan inte få sitt finger igenom det. I flera celler är fönstret helt igensatt, man har satt dit tegel. Det finns praktiskt taget inget att sitta på. Det finns en speciellt konstruerad utskjutning från väggen: en vertikal halvcylinder med en radie på omkring 20
cm och en höjd av omkring 50 cm. Överdelen är helt täckt av en bräda
i sin tur är täckt med järn i kanterna. Det är omöjligt att sitta på en sådan grej. Benens och ryggens muskler blir fort överansträngda och börjar göra ont. De skarpa bitarna i cementputsén sticker in i ryggen. I andra straffceller finns det ungefär likadana konstruktioner, och på en del av dem är det likaledes
svårt att sitta. På kvällen kastar de in en koj - en låg trälåda som är upp och
stängd. (Ibland finns det korsade järnstänger i botten.) Det är omöjligt att ligga på bara bräder och järn. Men kylan tillåter inte fången att sova. Ofta är det t o m omöjligt att bara ligga ner. Den genomträngande kylan gör det nöd-
vändigt för fången att röra sig hela tiden.

(Ytan i straffcellen nummer 1 är omkring 3 kvadratmeter. (Ytan i andra straff-
celler är vanligen mindre - omkring 2.5 eller 2.2 kvadratmeter).

Det är halvmörkt. Det elektriska ljuset finns i en nisch i väggen och täcks av en järn-
sköld med små hål i. Det finns en toalettskål - ett öppet avlopp utan spol-
ningsanordning. (Det är en outhärdlig lukt - detta är många straffcellers gissel.
I flera straffceller har man installerat ventilation som för upp lukten från av-
loppssystemet. Vakterna sätter ibland på denna ventiation för att reta eller
bestraffa fångarna. I flera straffceller finns det inget avlopp - det finns en hink.)"

Sedan Vladimir Bukovsky lämnade Vladimirfängelset har han bekräftat ovan nämnda klagomål över hur straffcellerna i Vladimirfängelset ser ut. Han har tillagt att det för fångar i straffcell är förbjudet att få tidningar och tidskrifter som man prenumererar på, papper, pennor, böcker och brev hemifrån. Bukovsky skrev ett antal klagomål till tjänstemän på grund av att dessa saker fanns upptagna i lagen som förbjudna för fångar i straffcell. Varje gång fick han till svar att det inte strider mot lagen att beröva fångarna dessa saker.

3) I sin rapport från juli 1976 gjorde Helsingforsgruppen en statistisk översikt av antalet bestraffningar i form av sträng regim och straffcell i Vladimirfängelset under perioden 1 augusti 1975 - mitten av juli 1976. Medan Helsingforsgruppen modifierade sin bedömning genom att säga att det skulle ha kunnat förekomma fall som de inte hört talas om, så motsvarar deras bedömning den information som Amnesty International har tillgänglig från andra källor.

Helsingforsgruppen antecknade för denna period av elva och en halv månader 32 fall där politiska fångar i Vladimirfängelset bestraffats med sträng regim (i varje enskilt fall med speciellt minskad ranson den första månaden) och 31 fall där fångar satts i straffcell (den kortaste tiden någon satt i straffcell var 6 dagar och den längsta var 45 dagar.).

BILAGA

ANTECKNINGAR OM FÅNGAR NÄMNDA VID NAMN I DOSSIEREN

Anteckningar om de adopterade samvetsfångarna Zinovy Antonyuk, Georgy Davydov, Zoryan Popadyuk, Bagrad Shakverdyan, Gabriel Superfin och Vladimir Balakhonov ges i avdelning I ("Introduktion") av dossieren.

Vladimir Bukovsky (studerande, författare). Arresterad 1971, anklagad för anti-sovjetisk agitation och propaganda. Dömdes 1972 till 2 års fängelse, 5 års läger och 5 års landsförvisning. Efter att ha avtjänat sitt fängelsestraff 1973 sändes han till ett läger i Perm-provinsen, men återsändes till Vladimirfängelset 1974. Han släpptes i december 1976 innan strafftiden var slut och lämnade Sovjet. Adopterad av AI.

Yakov Suslensky (engelsklärare). Arresterad 1970 och anklagad för antisovjetisk agitation och propaganda. Speciellt grundades anklagelsen på brev från honom till sovjetiska myndigheter, brev som kritiserade 1968 års ockupation av Tjeckoslovakien, bristen på judiska skolor i Sovjet, och Sovjetunionens regerings underlåtenhet att fördöma hängningen av irakiska judar i Bagdad. Han blev dömd till 7 års läger. Överflyttad till Vladimirfängelset 1974. När hans strafftid gick ut i början av 1977 lämnade han fängelset. Adopterad av AI.

Gunnar Rode (biologistuderande). Han arresterades 1962 i sin födelseprovins Lettland och anklagades för förräderi och antisovjetisk agitation och propaganda. Han anklagades speciellt för att tillhöra en marxistisk grupp som förespråkade självstyre för Lettland. Han dömdes till 15 års fängelse och har sänts till Vladimirfängelset tre gånger som bestraffning. Han väntas bli släppt ur fängelset i april 1977 när hans strafftid går ut. Adopterad av AI.

Mikhail Makarenko (biblioteksdirektör). Han arresterades 1969 anklagad för anti-sovjetisk agitation och propaganda och ett antal andra brott. Hans arrestering stod i samband med ett brev som han påstods ha skrivit till en internationell kommunistkonferens i vilket marxistiska oppositionella åsikter framfördes. Han dömdes till 8 års internering i läger. Adopterad av AI.

Alexei Safranov. Arresterad 1970 eller 1971 och anklagad för förräderi, speciellt "flykt utomlands". Han hade försökt att ta sig över gränsen till Västtyskland när han tjänstgjorde som värnpliktig soldat i sovjetstyrkorna som var stationerade i DDR. Under flykten försökte han råna en matvaruaffär. Han dömdes till 12 års fängelse och sändes till Vladimirfängelset 1974.

Vitold Abankin. Arresterades 1967 och dömdes till 12 års fängelse för "flykt utomlands". Under sin tjänstgöring som värnpliktig soldat i sovjetstyrkorna i DDR försökte han fly till Västtyskland, enligt uppgift på grund av samvetsvägran att tjänstgöra i vad han kallade en "ockupationsarme". Han överfördes till Vladimirfängelset 1974.

Alexander Sergiyenko (medicine studerande). Han arresterades 1972 anklagad för antisovjetisk agitation och propaganda därför att han var inblandad i utarbetande av ukrainsk samizdatlitteratur. Han dömdes till 7 års läger och 3 års landsförvisning. Han sändes till Vladimirfängelset i december 1973, och överfördes därifrån till ett läger i december 1976. Adopterad av AI.

Bobur Shakirov. Arresterades i Uzbekistan (datum okänt) och dömdes till 8 års fängelse för "flykt utomlands" och antisovjetisk agitation och propaganda, det senare enligt uppgift i samband med "uzbekistansk nationalism". Han överfördes till Vladimirfängelset på hösten 1973 och flyttades troligen på hösten 1976 därifrån till ett läger. Adopterad av AI.

Vloden Pavlenkov (historielärare). Han arresterades i slutet av 1969 och dömdes till 7 års fängelse för antisovjetisk agitation och propaganda. Han anklagades för att ha spritt samizdatlitteratur och för deltagande i en organisation som officiellt betecknades som antisovjetisk men som dess medlemmar beskrev som antistalinistisk. Han sändes till Vladimirfängelset i december 1974 och släpptes på hösten 1976 när hans strafftid gick ut. Adopterad av AI som samvetsfänge.

Simas Kudirka. I november 1970 arbetade herr Kudirka som radiooperatör på en sovjetisk trälare. Han hoppade från trälaren till en amerikansk båt på USA's territorialvatten, men togs tillbaka till det sovjetiska fartyget. Senare rannsakades han för "flykt utomlands" och dömdes till 10 års fängelse. Han överfördes till Vladimirfängelset på sommaren 1974, blev frisläppt från fängelset i augusti samma år innan hans strafftid gick ut och lämnade Sovjet. Adopterad av AI.

David Chernoglaz (agronom). Han arresterades 1970 och rannsakades 1971 för delaktighet i "Flykt utomlands", antisovjetisk agitation och propaganda, medlemskap i antisovjetisk organisation och stöld av statlig egendom. Anklagelserna grundades på en plan uppgjord av några sovjetiska judar att stjäla ett flygplan och med det lämna Sovjet. Chernoglaz dömdes till 5 års läger. Han sändes till Vladimirfängelset i juli 1974. Hans strafftid gick ut i juni 1975 och han lämnade därefter Sovjet.

Yury Vudka (studerande). Han arresterades 1970 och rannsakades 1971 för antisovjetisk agitation och propaganda och medlemskap i en antisovjetisk organisation. Speciellt rannsakades han för att ha deltagit i en oliktankande marxistisk grupp vid sitt universitet. Han dömdes till 7 års fängelse i läger. Han sändes till Vladimirfängelset 1974. Vudka frisläpptes 1976 och lämnade Sovjet. Adopterad av AI.

Alexander Chekalin (metallarbetare). Han arresterades 1971 och anklagades för antisovjetisk agitation och propaganda därför att han hade skrivit "antisovjetiska" fraser på valsedlar som använts i 1970 års val av Högsta Sovjet. Han ställdes inför domstol 1971 och dömdes till 5 års fängelse i läger. Han sändes till Vladimirfängelset i april 1975 och fullgjorde där sin strafftid i maj 1976.

Georgy Gladko. Han dömdes 1962 till 13 års fängelse för "flykt utomlands" därför att han försökt fly till Västtyskland när han gjorde sin militärtjänst i DDR. Han sändes till Vladimirfängelset i december 1974 och fullgjorde sin strafftid i juni 1975.

Yury Grodetsky. Bakgrunden till hans fängslande är föga känd av Amnesty. Enligt uppgift arresterades han 1972 och dömdes till 4 års fängelse för "flykt utomlands". Han överfördes till Vladimirfängelset på våren 1975 och hans strafftid väntades gå ut 1976.

Mikhail Yatsishin. Han arresterades 1972 och dömdes till 6 års fängelse för antisovjetisk agitation och propaganda. Han sändes till Vladimurfängelset i juli 1974. Hans medfångar trodde att han var mentalt sjuk. Enligt uppgift sändes han till ett psykiatriskt sjukhus 1975.

Lev Kvachevsky (kemiingenjör). Han arresterades 1968 anklagad för antisovjetisk agitation och propaganda. Han anklagades bland annat för att ha producerat, ägt och spritt "antisovjetisk" litteratur, däribland Den nya klassen (Djilas), Sovjetrysslands historia (von Rauch), två böcker av senator Barry Goldwater och andra arbeten. Vid rättegången i december 1968 förnekade Kvachevsky att dessa arbeten var "antisovjetiska" och hävdade "sin rätt att läsa vad han än ville". Han dömdes till 4 års fängelse i läger, sändes till Vladimurfängelset i maj 1970, fullgjorde sin strafftid 1972 och lämnade Sovjet 1974. Adopterad av AI.

Mo Khun (ibland kallad Ma Khun och hans riktiga namn är Yu Shi-ling). Han kom 1968 in i Sovjetunionen från Folkrepubliken Kina. 1972 fälldes han för spionage. Han sändes till Vladimurfängelset 1974. 1976 annullerades domen för spioneri av Högsta domstolen i Kazakstan sedan 3 vittnen medgivit att de vittnat falskt mot honom. Han förblev fälld för olaglig inresa i Sovjet, men eftersom den maximala strafftiden för detta brott (3 år) redan hade förflutit släpptes han från fängelset.

Leonid Pedan. Från början dömdes han till fängelse för ett vanligt kriminalbrott, men i oktober 1973, när han var i ett läger, dömdes han till ytterligare 3 års fängelse för antisovjetisk agitation och propaganda, uppenbarligen på grund av yttranden han hade gjort i lägret. Första rapporten om att han befann sig i Vladimurfängelset kom i mars 1976.

Vladimir Afanasyev. Han dömdes till 10 års fängelse, tydligen för "flykt utomlands". Amnesty International känner inte till datum för hans arrestering. Han överfördes till Vladimurfängelset i juli 1974. Adopterad av AI.

24/8/90

VLADIMIR IN WALLENBERG FILES

1953

In the Swedish Foreign Ministry files, Vladimir was first mentioned in September 1953, as one of 422 camps where Yugoslavians were held. In a West German list of October 1953 of places where German prisoners of war at the time were known to be held, Vladimir was not mentioned.

However, at the end of November the Swedish police got to know from German contacts that a Dutch diplomat had come back from Vladimir, where prominent Germans (generals, admirals, diplomats) were held prisoners. The man's name was Dick van der Kloosters.

On December 9 a French newspaper carried a short cable from Tokyo. A Japanese captain, Nao Medo, had been released from Vladimir. In Vladimir, it was reported, foreign POWs were held, especially Germans, but also Japanese, Americans, French, English, Dutch, Poles, Turks, Finns and Estonians.

1954

On January 13, 1954, Henry Thomsen, also known as Hermann Grossheim-Krisko, came up to the Swedish mission in Cologne. He had worked at the Swedish legation in Budapest in 1944, at the department responsible for the handling of the interests of the Soviet Union. He had spent eight years in Soviet prisons, at the beginning under false, Norwegian identity. At the end of February 1952 he had come from Butyrka to Vladimir where he had been until June 19, 1953. By way of Tapiau he finally arrived at Friedland in West Germany on December 28, 1953. (Hille was released at the same time.)

At Vladimir, according to Thomsen, the most important prisoners were held. There were three buildings, one of which was called the isolator. It had three floors and cells for one or two persons. Here people were put, whom the Russians intended to let disappear. Thomsen was put there, and he estimated that he had about 300 fellow-prisoners, Americans, Englishmen, one of Tito's generals, one of Canaris staff-members among others. They were all sentenced to 25 years detention. One of the prisoners was a German named Hille, who had been in the same cell as Langfelder. Whether Wallenberg was there he did not know, but he did not consider it impossible. But he did not have any certain information about RW since Lefortovskaja.

The Hungarian commercial attaché from Sofia with whom he had shared his cell in Butyrka, was also at Vladimir.

On January 15, 1954, the Swedish police inspector Danielsson, who worked with the RW-case for many years, reported about a parallell case, a Frenchman (Goaff?) with a diplomatic or a service passport had disappeared in 1951 at an airport between Vienna and Hungary, and the French had learnt that he was in the Vladimir camp (at the beginning Vladimir was sometimes mentioned as a prison, sometimes as a camp). In spite of energetic French démarches the Russians had said that they did not know anything about the man.

On January 25, 1954, the Swedish Foreign Minister got a list of released German diplomats. It was not possible to see from the list whether any of them had been in Vladimir, but some came from the transit camp in Tapiaw (near Königsberg).

January 30 the Swedish legation in the Hague sent in an interview with the abovementioned Duchman van der Kloosters. He was not a diplomat but he had worked in the Soviet zone of Germany and had been accused of sabotage. Because of bad health he had been brought from a work camp to Vladimir on September 12, 1952, where he was held until June 20, 1953. He had been kept in a bigger cell with 11 other persons, among whom were the German field marshal Schörner (later reported as deceased), the former German minister in Sofia Becheler, a former Soviet state secretary, two Japanese, two Koreans, one Turk, and so on.

Already when he had been released and interviewed by Dutch officials he had been asked whether he had heard about any Swede, any Swedish diplomat, or about Wallenberg during his time in the Soviet Union. His answer had been no.

On February 3 Henry Thomsen had informed the Swedish mission in Cologne that it had become possible to correspond with prisoners in Vladimir under the address "Postfack 5110/49 Moskau, UdSSR". T was trying to help a Mrs. Dietl to get in touch with her husband colonel Dietl, who was at Vladimir.

One of the released German diplomats in the list from the German Foreign Ministry, was interviewed by a Swedish consul in Hamburg on February 4. The man's name was Paul Koch (born 1900) and he had been in Vladimir from December 1948 to June 1953. Koch mentioned several German diplomats who were there and who had also been at Lefortovskaja. Some of them were still at Vladimir: Kanzler Muschke, press attache Pörtzgen, scientific assistant Biermann (Sofia).

Koch had been together with Hille both at Butyrka, Vladimir and Tapiaw. Hille had told Koch that he had been together with RW and that he (Hille) had been kept isolated because of that. Hille was in a small cell in Vladimir, together with a Swiss on the second floor.

Colonel Dietl was also in Vladimir.

Koch described the prison in Vladimir. He said there were five main buildings. The hospital was in a smaller building and there were cells for 1 - 2 persons.

There were mixed nationalities: Japanese, British, Lithuanians, but most Germans. All Germans had previously been at Lefortovskaja. From the fellow-prisoners in Vladimir he had never heard about RW. Koch had been in cells 55, 32, 62, 63, 49. Because of construction works there were often changes of cells and buildings. Koch also tells about routines in the prison. One hour walk a day, the people from each cell isolated in a separate yard. When the prisoners were taken out it was not possible for the others to see who they were. There was no communication between neighbouring cells because of danger of possible spies.

Koch was not in very good shape, he had suffered from undernourishment 1945-46 which had also effected his memory. On February 11, 1954, Thomsen presented a written report to the Swedish mission in Cologne in which there were a few lines about his time in Vladimir. He now said that he came in March 1952, not February, and that he was isolated in cell number 19. At the end of April 1952 "S" came into the cell. They had been cell-mates for

four years. That was - most probably - the Hungarian commercial attache in Sofia, Janosch Soket.

Thomsen had been sentenced on February 19 to 25 years.

February 12 the Swedish consul in Hamburg had an interview with Adalbert Wauer, who had been at Vladimir and whose description of the prison was in accordance with that of Koch's. Wauer said that also Karl Supprian had been at Vladimir. Wauer had been together with Hille in Tapiau.

February 20 Thomsen was in Stockholm where Gunnar Jarring asked him if he thought RW was alive and where he in that case was. Thomsen answered: "If he lives which I think he does, he must be at Vladimir. I am convinced that he was sentenced on February 19, 1951, to 25 years in jail and that he around February 22, 1952, was taken to Vladimir. - Doubtless, he is in the isolator and is certainly beeing treated well."

On February 19 counsellor Anton Mohrmann who had served at the German legation in Sofia and who had been nine years in the Soviet Union was interviewed at the Swedish mission in Cologne. Mohrman had come to Vladimir in April 1952 (28 or 29) from Taischet and had stayed at Vladimir until June 1953. Mohrmann had been in a bigger cell with 10 or 11 fellow-prisoners of various nationalities, including Russians. - The Germans were Biermann, assistant to the German minister in Sofia and Muschke. Mohrmann knew that in Vladimir prison were also field marshals von Kleist and Schörner and the military attaché in Bucarest general Spalke and major Keitel, son of the field marshal. He also mentioned that Karl Supprian and count Adelman were at Vladimir.

Mohrmann estimated the number of prisoners at Vladimir was 500 or 600. He thought it was the best prison he had stayed in, hygienic conditions were good, food had become better and the treatment had been correct. He thought Vladimir was reserved for more important political prisoners. There were according to Mohrmann two other prisons of exactly the same type, in Alexandrovsk at Baikal and Verchni-Uralsk. Mohrmann thought that if RW were alive he would be in one of these prisons.

Mohrmann had met Hille and Thomsen in Taipau. He thought Hille was more reliable than Thomsen. Thomsen was, he said after some hesitation, not a bad guy, but very business minded.

On April 8, 1954, it was reported from Finland that no released Finn had been in Vladimir. The prison was unknown to the Finnish police.

On May 10, 1954, the Foreign Minister received a list of people who were still in Vladimir. The list is quite detailed and was written by a German, Walter Schmid, who had been released. He was in the same cell as Karl Supprian from March 1949 until June 1953. The author says about many people in the list that he had been together with them, for instance von Oertzen from January 51 to beginning of August. It is interesting that he also mentions that 5 or 6 Finns were in Vladimir, Puschkarjow and Pelkonen and some others.

At the same time Stockholm also got a memo about the conditions in Vladimir written by the same person, Schmid. Among other things the supervision is described, the cell spy system, the role of the political officer and so on. The Vladimir prison is described as a strict, political isolator, not a prison for criminals.

On July 3, 1954, the Embassy sent home another list of Germans and Austrians in Vladimir.

Hille was interviewed in 1954 by Rudolph Philipp.

For Hille's information about his stay at Vladimir see the English translation of a collection of documents 1957. Hille came to Vladimir on May 2, 1951, and left on June 17, 1953.

On August 26 UD received an information memo on Vladimir.

An interview with Hermann Neyer was made and sent home on September 6 from Cologne. He had been in Vladimir from December 11, 1948, first cell 53, Corpus III, then moved after two months to some other cell.

A week after Stalin's death an MVD-major had said that much would change, probably for the better. Soon afterwards the prisoners got 700 instead of 400 grams of bread.

1955

February 7 the Swedish Ambassador in Helsinki reports about an interview with the Finnish citizen Richard Dahm who sat in Vladimir from October 1, 1947. During the latter part of 1948 Dahm sat with Germans, admiral von Bredow, Joachim Vorwerk and Heinz-Helmuth von Hinckeldey. Vorwerk and

Hinckeldey came in October to Vladimir. They had told Dahm that they had met RW in September 1947 in Lefortovskaja. Bredow, who had been interviewed in 1954 had not mentioned Dahm and he had arrived to Vladimir in 1949. Dahm said that if RW was alive, he would probably be in Vladimir.

March 13 the Swedish mission in Cologne could report that admiral Voss who had been in Vladimir since summer of 1952 told the Embassy that he had known no Swede or Scandinavian, in Soviet prisons, but that an American, Kumish, had said that there was a Swede in Vladimir in 1954.

May 12, 1955, Walter Schmid was interviewed. He had been in Vladimir from June 1947 until June 1953. On his way back to Germany he had met Hille in Tapiau. He had told Schmid about Langfelder and Wallenberg. Schmid had not heard anything about Swedes in Soviet prisons from anybody else not even from Supprian his best friend in Vladimir with whom he had been sitting from March 1949 until June 1953. Supprian had knocking contacts with RW in Lefortovskaja (see collection of documents, 1957).

July 1 Mrs. Renate Stelzer had informed the Swedish mission in Cologne that she had not known of any Swede in Vladimir. (Schmid writes in his report that she did know either that her own husband was in Vladimir. Mr. Stelzer had seen her for a short moment in a corridor but she had not noticed him - and the prisoners were not allowed to speak to each other outside the cells. He got the permission to send her a letter and some money, but only once.

In 1955 says Mrs. Steltzer, her husband was in Alexandrovsk, and she had heard that there were many diplomats there.

August 8 the legation in Vienna reports about an interview with Dr. Hans Bernert who came to Vladimir as late as 1954. He was not impressed by Soviet prisons' administration and thought it was often careless and the secret police was not always so smart that we think in the West.

Bernert had not met any Germans in Vladimir, even though there were many foreigners there. They were separated from the Russian prisoners. He had not sat on the so called generals étage, which was for those who had been sentenced to 25 years - he himself had got only 10. The prisoners knocked to each other - however mostly only their names and date of arrival. August 28 the legation in Vienna had an interview with Victor Hahn who had been in Vladimir from August 1952 to May 13, 1955.

He was in cell nr 17 on general's étage. There he met the German colonel Heinz-Helmut von Hinkeldey. After having been released Bernert contacted von Hinkeldey's brother Joachim-Hans, who had also been imprisoned in the Soviet Union. This brother asked Hahn if he had ever heard of the Swedish diplomat who had disappeared in Budapest. Then he remembered that he in cell number 17 had met an Austrian, Ernst Huber, who had come to cell number 17 on March 1954 and stayed there for a month. Hahn remembered a conversation between Huber and the German general Stahell. Huber said that he had been in isolation until he came to cell number 17. The reason was that he in 1948 or 1949 had been in the same cell in Butyrka as the Swedish diplomat's driver. All who had been sitting with the diplomat or his driver had been isolated. Hahn hesitated when he was asked if he was absolutely sure that Huber had said Butyrka - no, it could have been Lefortovskaja of Ljubljanka where Huber had met Langfelder in 1948 or 1949.

Did he know a certain Austrian Maximilian Manfred. Yes, everybody knew that he was a cel spy. He sat in six different cells.

(Re Huber's testimony, see Collection of documents 1957.)

August 30 the Vienna legation interviewed Alfred Cretnik who had been in the Soviet Unions since the beginning of the 30s and had been arrested for espionage. He had been in Vladimir since April 24, in cell 67, Corpus III, 3rd floor. On March 1955 he was transferred to hospital cell 48 in Corpus II where also major Keitel stayed. On March 12 Cretnik was operated on (rupture) and on April 4 lieutenant general Bentivegni came into the cell after a nervous breakdown. On May 19 Cretnik left Vladimir.

On September 7 Otto Eisenhauer was interviewed. He had been arrested by Russian soldiers in Vienna in 1947 and who had been in Vladimir since April 1954 had been in the same cell as Huber and major Gamillschegg. He said that he had discussed with G why Huber who was a telegraphist had been in isolation for such a long time. It had been awfully tragic when Huber understood that he was not allowed to go home with the other Austrians.

Maximilian Manfred told the legation in Vienna on September 16 that he had been in Vladimir from the turn of the year 52/53 to May 1955 in cells 56 and 57 in Corpus II, cell 55 in Corpus III, first floor, then 8 and 9 on the ground floor, from December 1953 cell 68 on first floor, then to

penalty cell 11 on the ground floor. In cell 68 Manfred had been together with Steltzer and Rensinghoff. During that time Steltzer had been taken once, Rensinghoff twice, to Ljubljanka for interrogations.

In cell 68 it had been much discussed why a Swedish diplomat was in Ljubljanka.

Gustav Vogt reported to the legation in Vienna on September 21 that he had been to Vladimir from March 20, 1946, until February 12, 1955. Around June-July 1948 the numbers of the cells were changed in the way that one was added to each number - 46 became 47 and so on. He had changed cells 16 times. He had not met any Scandinavians but had heard from a German diplomat Gotthold Starke in cell 44 that a Swedish diplomat from Budapest was imprisoned in the Soviet Union.

Colonel Starke had heard about the Swedish diplomat from Thomsen whom he had met in Taipau. (Starke was supposed to be released but was sent back to Vladimir. He was at the time (1955) still in the Soviet Union.)

Vogt had himself heard about Langfelder - that he should be in Vladimir some time during 52-53 or 54 in a cell for two in Corpus II together with a young German who had been repatried.

On October 12, 1955, a former German diplomat in Sofia, who was married to a Swedish woman in Borås, told the Swedish under-secretary of State Arne S Lundberg that it was absolutely sure that W was in an isolator in the Soviet Union, probably in Vladimir. He did not present any evidence, however.

Colonel Kitschman was interviewed by the Swedish legation in Cologne November 16, 1955. He gave the same information about his stay in Vladimir as is given in the testimony, printed in Collection of documents 1957.

Rudolf ten Hompel told a Swedish police inspector in December 1955 that he had heard about a Swedish diplomat from Budapest from Dr. Clauberg in 1948. During 1948-53 he heard about the Swede again, among other things that he would be in Vladimir. He could not say from where he had that information. ten Hompel mentioned twelve other persons who had been to Vladimir, not yet interviewed.

Graf Adelman was interviewed by the Swedish police December 8 and 10, 1955. He had heard that RW was in Lefortovskaja, but later, when Adelman was in Vladimir, from May 2, 1952 to end of September 1955

he had probably heard RWs name mentioned, but he could not remember in what connection. He did not remember any information about where RW had been after Lefortovskaja. In Vladimir Adelman had been in different cells in Corpus II and III. He had a few names of other prisoners in Vladimir.

One of them was Adolf Siegel, interviewed by the Swedish police on December 9, 1955. He was in Vladimir from January 28, 1953 until autumn 1955, when he was released. Siegel had got a message in Vladimir that three Swess citizens and one Swede would be isolated in a cell in Corpus III.

The Swiss journalist Viktor de Latry was the person who had given the message to Siegel. de Latry was interviewed on December 14, 1955 and he said he had met two Swedes, Ola Sanderson and Karl-Moritz Leuvenhaupt. It must have been L who was mentioned in the message to Siegel. He could not remember it had been said that L was strictly isolated.

De Lantry was in Vladimir January 1950 - September 26, 1951 and from November 6, 1952 to middle of August 1955.

He had met the Finn Erho Pelkonen in Vladimir. Pelkonen was there from 1950 to August 1955. (cells 76, Corpus III with de Lantry and Graf Adelman, later cell 70, Corpus III). In May 1955 he had been put in cell 40, Corpus III.

In July 1955 the Swedish Embassy in Bonn received a letter from Adam Uibel in Bremen, saying that the Swedish diplomat Mr. Thomsen, who had been with the Swedish Embassy in Budapest and had been arrested by the Russians in 1945 was in the prison hospital in Vladimir, in March 1953.

1956

January 16-18, 1956 the diplomat Gerhard Steltzer was heard - the man who had been taken prisoner together with his wife in 1944.

Steltzer was in Vladimir from July 1948 to February 1954. In 1951 he was in Moscow for interrogations - however not about RW.

RWs name had been mentioned in Vladimir, but Steltzer could not remember in what connection. Probably it was about RWs time in Lefortovskaja. Steltzer did not believe RW was in Vladimir. Nothing was in favour of such a theory.

Gustaf Richter who had sat together with RW in Ljubljanka was interviewed January 26, 1956. His

testimony is printed in Collection of documents 1957.

Franz Langer was interviewed on February 27, 1956. He had heard about RW, in prisons in Moscow. From 1948 to autumn 1955 he was in Vladimir (except for three months 1949-50). He had heard about RW when in Vladimir, but it was as far as he could remember about RWS time in Ljubljanka or Lefortovskaja.

Langer had heard in Moscow that RW had written a manuscript, an outline to a novel or a drama, and that it had been taken by the prison personal and used against him to prove that he was a spy. Langer did not want his testimony to be published at the time.

In a cable from Bern it was reported October 20 that an Otto Schöggel had visited the Swedish consulate in Zürich. He said that he had been in the hospital in Vladimir April 16 to May 28, 1955. RW had been there. He had been very sick and one side of his body was paralyzed. The man had asked Schöggel to do everything he could to inform Swedish authorities.

Lorentzson, who was in charge of the RW-case at the Swedish Foreign Office came down to interview Schöggel in Zürich, October 1956.

Schöggel said that he after an attempt to take his life, had been in the hospital from middle of April until May 28, 1955, when he was moved to Corpus III.

About May 15, 1955 Schöggel and RW read in the Russian newspapers that the Austrian chancellor had been to Moscow and that the Austrians would be repatriated. Schöggel played domino with RW. Schöggel who had been released during the summer of 1955 was asked why he had not informed about this before, but he could not give a clear answer.

Schöggel had read in Bild-Zeitung about RW some time earlier.

Schöggel could not remember any cell numbers in Vladimir.

Now the legation in Vienna started to check Schöggel's information with others'.

According to Hawlik Schöggel come to cell 63, Corpus III, in April 1954 and was shortly thereafter transferred to cell 73 with Hawlik and Hesch.

According to Hawlik Schöggel had av vivid

imagination and was a typical cell spy.

In August 1954 Schöggel was moved to cell 44, and soon somewhere else.

In spring 1955 he came to cell 11, according to Hawlik. Hawlik had been in Corpus III, September 1952 - May 1955 in cells 42, 44, 8, 44, 63, 73, 34.

Otto Hesch characterized - on October 30, 1956 - Schöggel as a notorious liar. Hesch could not remember that Schöggel had told him about the Swede.

Karl Turyn (October 30, 1956) thought Schöggel was a liar and a cell spy.

In March 1953 Turyn had been in the hospital in Vladimir prison, in cell 21. He had knocking contact with a man in the cell next door, who said his name was Thomsen and that he had belonged to the Swedish legation in Budapest. The contacts were interrupted by the Russians and Turyn sent back to Corpus III.

Turyn had been in Vladimir from January to October 1953.

Raphael Spann, who was contacted by the Embassy said that Schöggel's testimony could not be turned down, only because Schöggel was a traitor and a liar.

It had to be checked very carefully.

On November 13, 1956, the Embassy had checked Schöggel's information with Eisenhauer, Sanitzer and Manfred.

1957

January 13 the legation in Vienna interviewed Igor Mermelstein. He had met Abraham Kalinski in Alexandrovsk prison. In February 1956, Mermelstein had been moved to Vladimir, where he sat in cell 36, Corpus III. Also Kalinski came to Vladimir, however not to the same cell. Kalinski was convinced he would never be free. Kalinski had worked for the Polish general Anders, and had also been head of a London-Polish military mission in Moscow. He there learnt that during the war prominent members of the Soviet Government had contacted the Germans by way of Switzerland. K had told Merkulov, one of Beria's men. M told Beria who thought Kalinski knew too much. This was in 1944.

In cell 36 there was also a Finn, whose name Mermelstein had forgotten. He thought the Finn had

been released and would probably be in Sweden, where his wife lived.

Kalinski was a good man, said Mermelstein, who was set free in September 1956.

Eugen Török (Febr 8, 1957) said to the legation in Vienna that Brugger, probably during Nov 1955 - Febr 1956 in cell 63 had told something about RW. He thought Brugger himself had been in knocking contacts with RW 1950 or 1951 or maybe Brugger had met somebody who had been in contact with RW.

Török remembered that Gouazé had told him that he personally had met RW in Budapest or had known about his activities. G had tried to search for RW in Vladimir, but in vain.

Török was again interviewed on Febr 24. He was in Vladimir from Dec 23, 1953 to September 21, 1956.

On Nov 5, 1955 he had come to cell 63 in Corp III, where he had met Brugger and Gouazé. One of them had told about RW, but he could not remember what. Certainly, G had said he met RW in Budapest towards the end of the war, as well as a Dutch diplomat, whose name began with W - (he said so when the name Van de Wals was mentioned).

Török had sat with Gogoberidse in cell 63 from Nov 5, 1955 to September 21, 1956.

Rather detailed story about G. He probably came to Vladimir in 1950.

In June 1955 G had been taken to cell 68. September 27 1955 he came to cell 63. At the same time Török was moved to cell 64. Nov 5, 1955 Török and Pataridse were moved to cell 63 and joined Gogoberidse.

Török was characterized by the Swedish diplomat who made the interview as very matter of fact and reliable, as it seemed. Török thought Gogoberidse was one of the finest men he ever met and absolutely reliable.

In cell 63 were also Mülle, Mermelstein and Spiess. Mülle had behaved well, but was maybe somewhat imaginative.

February 9, 1957 Suchdienst Berlin could report that Horst Theodor Mülle had arrived in October 1956, and that he had information about RW. Mülle, a journalist, sentenced for espionage, had been in Vladimir from February 24 to September 22, 1956.

On February 12 it was reported from Bonn that Leifland had interviewed Rehekampff and Mulle.

Rehekampff had been in the same cell as Gogoberidse most of the time, March 1949 to October 1955. G, he said, had at several times discussed the RW-case, but R could not remember that G had any concrete information about RW after 1947. Mulle had been in the same cell as G in Vladimir from February to September 1956 (see above). When the communique from the Swedish Prime Minister's visit to the Soviet Union in 1956 was published G said that he had been in the Vladimir hospital and that he had heard from fellow-prisoners that RW at that time had been isolated in a cell in the hospital.

The Austrian Friedrich Dengg said on June 10 to the Swedish legation in Vienna that he in the autumn of 1954 had been together with Voss, Pögger and an American Kumish at Vladimir.

On May 13 Theodor Krumney was interviewed by the Swedish police. He had been in Vladimir from May 1952 to October 1955. First he had been isolated for two years in Corpus II. (First cell 13, later 27 on first floor.) He had hardly any contacts with neighbouring cells, and he did not know for sure that there also was an hospital in Corpus II. He had not heard of any Scandinavians or Swedes in Vladimir.

Hans Divisch was heard on May 13. He was in Vladimir from the autumn 1948. He had mostly been in Corpus III, but during four weeks 1949 he was in cell 35 on second floor in Corpus II. He knew that there were so called quarantine cells on the ground floor in that Corpus.

Divisch had heard about RW already in Moscow, but not that he should have been in Vladimir. There had been some Finns there, and a Georgian, Loe Pataridse.

He had been in the same cell as Schöggel during 1952 or 1953 for nine or ten months. He characterized S almost as a criminal. Divisch could not remember that Schöggel had said anything about RW.

If he had said anything about RW it should be taken very cautiously.

Rudolf Paltzo (April 28, 1957) in Vladimir October 21, 1947 - autumn 1955. In cell numbers 11, 7, 19, 16, 41, 37, 65 and 47. Cell-mate from March 1949 was Heinz-Helmut von Hinkeldey. He told Paltzo he had had knocking contacts with RW in Lefortovskaja. He had not heard anything more of RW in Vladimir.

He knew Gogoberidse and said he now should have got amnesty and be living in Tbilisi. "An excellent man".

Never met Schögg1, but his reputation was very bad - almost a bandit.

Possibilities to isolate prisoners were good - when the cell doors were left open Septmber 27, 1955 and the prisoners could walk out and talk to each other, it turned out that Paltzo before knew only 1/4 of the 74 German citizens.

Friedrich Schildknecht (May 16, 1957) he thought he had heard about a Swede who was interned in a Moscow prison 1950-52, but he did not know if it was RW, ever thought he had heard his name, and read about him in German newspapers after coming back from the Soviet Union.

He came to Vladimir in 1952. He was put in cell 5 in Corpus II, where he was alone for eight weeks in the summer of 1952. He tried to knock to the neighbours, but they were Russians.

In Corpus III S had met a Mexican, Wadillo, who had been alone in Corpus II since 1943. He had been isolated and at that time he was not allowed to mention his own name, and he was spoken to with a number. He was still there in 1955.

Dr. Siegfried Müller had been together with a 90 year old Russian in Vladimir.

Victor de Latry (journalist, second interview).
He had been i Vladimir:

cell 50, Corp III Nov 4, 1952 - Jan 1953
76, Corp III Jan 1953 and partly 1954
45, Corp II Jan, March or April 1953
70, Corp III
? Corp II April - August 1955
70, Corp III Aug - Sept 1955

Two cell-mates - Jancsy and Dörring had come to cell 76 in April 1954. They looked awful and were undernourished. They had been in isolation in Corp II without permission to speak to anybody.

de Latry had been in the same cell as Schögg1 twice, probably May-August 1954 and end of March 1955. Schögg1 could betray his cell-mates for a cigarett.

He was a psychopat, not to be trusted, and stupid.

de Latry seemed to be quite imaginative, said the Swedish police inspector Lundström in his report.

Johann Speiss (February 25, 1957), Austrian, in Vladimir February 12 to September 21, 1956. First in cell 73 or 74, then 63. He knew Gogoberidse well, but never heard him speak about RW. Gogoberidse said he had been two or three years in a single cell at the hospital.

Spiess knew the Swiss Brugger, whom he characterized as a professional spy. He also knew the Frenchman Gouazé.

Ernst Kenner (Vienna, February 27, 1957) remembered Gogoberidse well. They had been in the same cell for two years from 1949. Also Gs "special friend" Rehekampff was there.

G was very vivid and talkative.

Kenner could not remember that G had said anything about RW. Kenner thought that the Russians' explanation to RWs death was a pure lie. That all traces would have disappeared from such an important prisoner, was grotesque.

Mermelstein, interviewed February 27, had come to Vladimir in Febr 1956 together with Spiess, Lanke and others. All three had first been in cell 63 (according to Török 64) mostly with Japanese, but after two weeks to cell 67 (by Török 63). There they had met Török, Gogoberidse and Brugger.

Mermelstein could not remember that Gogoberidse or Brugger had talked about RW.

Török's friend Heinrich Janesy was heard on Febr 27 and March 1, 1957. He came to Vladimir at the end of March 1952 and left on Oct 17, 1955. Jancsy sat together with Loyda in the hospital from April 15 to November 1953 and from April to June 5 with the Finn Pelkonen in Corpus III.

Both had been very secretive and not talked about RW (Loyda had after all sat together with RW in Moscow). Rather detailed about Loyda.

Johann Sanitzer was interviewed in Vienna March 7, 1957. He said that when he arrived to Vladimir in Nov 1949 Vladimir was used only for important prisoners, after they had been finally interrogated in Moscow. There were only about 150 prisoners at that time.

Adelman in cell 73 had once during spring 1954 told about RWs disappearance. This had interested the fellow-prisoners so much that they tried to find out through signalling whether RW was in Vladimir.

In any case, he was not in Corpus III.

Also Schögg1 was present at that time.

Frank Olmody Posh told (March 30, 1957) the Swedish diplomat Braunerhielm that he in cell 6 during spring 1955 had met a former Japanese consul in Mukden, Nakamura. This man had said that another Japanese, probably in cell 16 with Gouazé and the Finn Maximov, earlier had said that RW was in the hospital in Vladimir.

Braunerhielm did not consider Posch a reliable source.

Major Ernst-Wilhelm Keitel, interview in Hamburg April 5, 1957, came to Vladimir summer 1948, was first in Corpus III, cell 20, later in cells 7, 48, 53. He had never heard about a Swede in Vladimir.

de Latry was extremely good at knocking. Schögg1 had a dubious reputation.

Karl Supprian, April 4, 1957, said the Soviets now want to send back foreign prisoners since it was always taken up in international negotiations. If RW were still alive, the Russians would not be ashamed of releasing RW, and give some suitable explanation.

S had come to Vladimir with Rensinghoff Oct 1948. They first came to cell 51 second floor, Corp III.

Supprian gives detailed information about his transfers from one cell to another.

At the beginning it was very hard to communicate between cells.

If RW were in Vladimir, he would have been in Corp II. The isolation in Vladimir is "collossal". Many people were employed to keep the isolation effective.

As far as S could remember Gogoberidse had not said that he had been together with RW. Also S knew about RW, since one had talked about him much in Vladimir.

The cell numbers had been changed in Sept 1950.

On April 8, 1957 Leifland again had a conversation with Rehekampf (earlier Febr 10).

Rehekampf gave a written statement where he said that Gogoberidse some time between 1950 and 1953 had told him that when he was in the hospital a Russian fellow-prisoner had told him that there was a Swedish prisoner in the hospital, in strict isolation, and that this person was RW.

Rehekampff doubts Gogoberidses story.

Heinrich Biermann (Bonn, April 6, 1957) could not remember any Swede having been mentioned in Vladimir.

He said it would be possible to isolate prisoners for years in Vladimir.

Schöggel was supposed to be a dubious person, and a cell spy.

Eduard Bretthauer (April 8, 1957). In Vladimir 1948 to autumn 1955. About twice a year the prisoners changed cells. About Corp II's ground floor - five cells on each side of entrance, ten on the opposite side. These were isolation cells. He had stayed in five different cells in Corp II, but he and his fellow-prisoners never got to know who were kept in the so called mystic cells on the side opposite the entrance on the first floor. Afterwards he met Richter, shortly before they were released, and then learnt that R had been in one of those cells for some time.

He had met two Finns, Maximov and Bastamow. B was married to a Swedish woman (he had also met the Finn Puchkarcov).

He had met no Swede in Vladimir, but had heard about RW there.

April 10 Curt Geissler, Köln. Came to Vladimir in June 1952, left autumn 1955. Had heard about RW - but not that he should have been at Vladimir.

Dietrich von Oertzer (Bonn April 12). Vladimir from Nov 1948. Schöggel should be taken cautiously. Gogoberidse was known as being very reliable. He spoke from morning to evening and difficult to remember if he had mentioned about RW.

Gustav Richter (Frankfurt am Main, April 15, 1957) came to Vladimir on March 17, 1952. Corner cell 10 ground floor of Corp II. Isolation together with Kitschman, also shorter periods in other cells in Corp II.

Richter never heard that RW should have been in Vladimir, nor any other Swede. But the isolation was so severe, that it would be possible to keep a person there for years, without his existence becoming known.

Adolf-Heinz Beckerle, former German minister, to Vladimir spring 1951 Corp III, in ten different cells. Had never met a Swede in prison.

Schöggel was not a pleasant person, and he also worked for the Russians.

Vladimir Bastamov (Helsinki April 16, 1957) from Febr to July 1956 in same cell as Gogoberidse, also with Mülle and Brugger. Bastamov and Gogoberidse became good friends. G had never said a word about RW. But Brugger had said that he in Verchne-Uralsk prison in 1955 had heard that RW had been there, and later transferred to Vladimir, 1954 or 1955. But B was sceptical, Brugger was talking a lot.

Mülle was quite imaginative, and might well have carried on Bruggers story with his own additions.

From 1948 to end of 1954 it was quite impossible to know anything about those who were isolated.

Vasilij Maksimov (Helsinki, April 16). Almost a year, until Oct 25, 1955, he had been in the same cell as Gogoberidse. They had never talked about RW.

Arnold Dörin (Hannover April 18, 1957) was in Corp II, ground floor, cell 3, alone from 1952 to 1954. Practically impossible to have knocking contacts. Cells 2 and 4 - probably criminal Russians.

April 1954 he was moved to Corp III.

Schöggel: a most dubious man. Not heard about a Swede in Vladimir.

Rudolf ten Hompel, second interview Hamburg April 22, 1957.

In Vladimir from Aug 1948 to Sept 1955. Various cells. In Vladimir one often talked about RW because it was sensational and chocking that he as having been attached to the Swedish Embassy in Budapest, had been taken prisoner by the Russians. Reminghoff, Nabut, Puschkarjov talked about RW. ten Hompel could not for certain say that he had heard that RW should have been in Vladimir.

The American Wilfred Cumish was arrested by the Russians in Vienna in 1948, and accused of espionage. He came to Vladimir in June 1949 and was kept there until Aug 16, 1955. He had had two contacts during that time with the outside world. (C was interviewed by Swedish consulate New York on April 18, 1957 - an extensive report was made the same May).

Cumish said that he had been in the same cell (7) as Langfelder around August 1954 and with a certain "Wallberg" in cell 47 during 1954.

On May 21 a new interview was held with Cumish. This time he did not know about any "Wallberg". He had meant a prisoner by name Steinberg, a former Gestapo-man.

Karl Kosch, (München, May 24) came to Vladimir in May 1952. He knew that three old Russians were together there, one was 102 years old, one 90 and a third only a few years younger. Possibly Rensinghoff had talked about a Swede.

Vice admiral Voss was interviewed on May 24. He had sat with Cumish. Voss said he had never met Langfelder. If Cumisch had said he had been in the same cell as L it must have been a misunderstanding.

June 10, 1955 Friedrich Dengg was interviewed by the Embassy in Vienna. He described a man who could have been the one Cumish thought was Langfelder. The man's name was Schluger.

Leifland interviewed Ludwig Hunoldt on July 14. He had been to Vladimir from December 3, 1948 and left July or August 1953. Mostly he had been in Corpus III, but also in the hospital in Corpus II, since he had been rather much ill. He had met a Swede named Eriksson in cell 57 in June 1950, Eriksson had been taken by the Soviets in 1944. Eriksson had been very sick. Hunoldt had heard about other Swedes in Vladimir later, probably in 1952, but he could give no further details, only that he had heard it from a Lithuanian who at that time was 36 years old.

The treatment in Vladimir had been on the whole correct. It was possible to borrow also literature in French, German and English in the library in Corpus I.

1958

On February 2, 1958 a representative of the Swedish consulate in New York heard Charles W Schandl. In Vladimir from January 1950, where he stayed until autumn 1955. He was born in Budapest and knew Wallenberg's activities there well.

On the next day, Wilfred Cumish was interviewed again. He was shown some photographs, but could not identify anybody.

Gouazé was heard in Paris on April 1, 1958. In Vladimir from 1950 to 1958. He had heard about RW from Bastamow in 1956. Gogoberidse was an excellent man, but Gouazé had never talked about RW with him.

Gouazé was not willing to talk about anything else

than RW. When he was asked about de Latry, he said he did not want to discuss "professional matters".

July 5 memo about Finns in Soviet prisons (Bastamov, Maximov, Puschkarjov and Pelkonen).

August 12, 1958. Schwieder, Kraemer, Wallenstein and Mülle - letter from Suchdienst, Hamburg.

On Sept 17, 1958 a letter was sent from Stockholm to the Embassy in Tokyo about Japanese prisoners in Vladimir.

Nov 24 1958 - a memo about Brugger - Dr Hunziter, Swiss Foreign Office was almost sure B had been released after having promised to work for Soviet in Switzerland. The Swiss diplomat could however see no reasons why Brugge's information should not be correct. "B is a clever man."

On Nov 26, 1958 came a long memo after an interview with Brugger.

About the knockings Brugger said that the Swede has knocked that he was "Sekretär der Legation von Budapest". (Brugger had understood his name as Wallberg, not Wallenberg. The knockings had taken place on August 3 or 4, 1954 He was not absolutely sure whether the Swede had asked him to immediately contact Swedish authorities.

When he was asked with whom he had been sitting in Corp III, when he got sick and was transferred to the hospital, he became irritated and mentioned only Bretthauer who had died after he came back to Germany.

When the Swedish-Soviet communique was published on April 3, 1956 Brugger had told the other prisoners that RW had been in Vladimir in 1954, whereas Gogoberidse and Pataridse had said that they did not know that. Mülle's information that this came from Gogoberidse was thus wrong.

A Swiss police inspector said (Nov 24) that Brugger after having been interrogated for about a week had nothing to say about RW. It came later, after he had borrowed a newspaper with an article about RW.

Nov 21 the Austrian police report about Schögggl was sent home to Stockholm from Vienna.

November 3 Leifland made an interview in Bern with Emil Brugger. He had been in Vladimir from May to October 1958 in Corp III. End of July 1954 he had been for almost a week or ten days in Corp II, at the hospital. He was on the first floor, with

former field marshal von Kleist. He could not remember the number of the cell. One of the first days a prisoner in the neighbouring cell had started to knock. B was afraid of provocations, so he did not answer. After a few days the neighbour again started to knock and asked who was in Brugger's cell. B had answered that he was a Swiss man, but he did not want to give his name. Then the neighbour gave the following message: My name is Wallenberg. I was first secretary at the Swedish mission in Budapest. When you will be released, I ask you to immediately contact a Swedish mission or consulate and tell that I am here." During the following days RW had knocked a few times, but not said anything more than he had already said, only that he was alone in his cell.

After Brugger had returned to Corp III and told about his knocking contacts with RW, two fellow-prisoners, Übel and Turin, said that they had been in Corp II in 1953 and had had knocking contacts with RW.

B mentioned that he was probably the last foreign prisoner in Vladimir where there were now only Russians, who had committed non-political crimes.

The Swiss police now considered B to be a reliable source - earlier they had thought he should be taken with some cautiousness.

Nov 7, 1958 a memo was written of the Swedish Foreign Office about information indicating that RW was in Vladimir.

The information from Brugger made Schögg interesting again. Therefore, a new interview was made in Vienna, by Swedish diplomats, incl Arne S Lundberg (Nov 8).

S was hard to follow.

S had come from Vorkuta to Vladimir in 1952 or 1953. He had been in the hospital twice. First time at the hospital was 1953. The second time, end of 1954, or Jan or Febr 1955, he had been together with the Swede. Most certainly it was Febr 1955. He had only been one night in the Swede's cell. It was on the first floor, a cell facing exercise-box in the backyard.

The person who was lying in the cell had asked in "heavy" Russian about Schögg's nationality. The man had said that he himself was Swedish and that he had been in prison since 1945, first in Moscow, probably Ljubljanka. First Schögg said that the Swede had been alone all the time, later that he

once had had a cellmate in Moscow, but had been alone for three years after that. Both the time with the cellmate and the transfer to Vladimir took place probably around 1949/50. But S was very uncertain, it could also have been 1948 or 1951.

Later the Swede spoke German, "heavy like a Jew". He was very sick.

S could not remember the Swede's name, S was taken into the Swede's cell one afternoon, and was moved out the next morning by the political officer and had been interrogated four or five times about what he knew about his cellmate.

(In the morning when the nurse came into the cell, the political officer who was with her had asked: "What a type is that?" Then those two had whispered heatedly at the door.)

In the report of Nov 8, 1958 Schögggl's version is compared with the one he gave in Zürich on Oct 22, 1956. There are differences, especially concerning how many times S and RW should have been together.

The Frenchman Gouazé was interviewed in Paris on Dec 13, 1958.

He had been taken in Budapest 1948, came to Vladimir in March 1950 and stayed until October 29, 1951. Then Kiev, and Ljubljanka. Back to Vladimir June 6, 1953, where he stayed until he was released beginning of 1958. G had been in a number of cells. Sept 21, 1955 he had come to cell 45, Sept 21, 1955 Gogoberidse, Pataridse and Török where there, later also Mülle and Spiess. Gogoberidse was a very nice man.

Brugge was "un caractere excessif". About B:s contacts with RW, should have been autumn 1955 or autumn 1957, rather 1955. He could not remember the details, more than that B had been in contact with RW in the hospital.

He seemed to take for granted it was not knocking contacts, but spoken messages through radiator or system of watermain.

G had warned B to tell his fellow-prisoners about the contact with RW.

Nov 17, a letter from the Embassy in Vienna about Manfred and Schöggel. M had always seen to it that the Embassy should know where to find S.

Nov 12 there was a new conversation with Schögggl in Vienna. He also left a list of prisoners of war. He

had smuggled it out of the Soviet Union.

In a memo dated Dec 3, 1958, it said that Brugger was a double agent. There was also information on Manfred and Schöggel.

On Dec 17, 1958 an interview was made with Grosheim-Krisko (Thomsen). He had been at Vladimir from March 1952 until June 19, 1953.

When knocking at Vladimir he normally introduced himself as "Thomsen from the Swedish mission in Budapest".

Nov 26, 1958 new meeting with Schöggel in Vienna.

1959

Letter April 7 from Suchdienst, Hamburg about Vladimir.

June 13 - info about Brugger, from Vienna.

In May 1959 a summary was made about the Vladimir-prisoners who had information on RW.

Arne S Lundberg wrote about Vladimir on July 1, 1959.

1960

July 24, Otto Schöggel, at the Embassy in Vienna again. He introduced his book.

1963

Dec 16, report from Embassy in the Hague, interview with Evert Reydon, who had been arrested for espionage on August 16, 1961, at Soviet-Checkoslovak border together with Louw de Jager. They had been in Vladimir. Reydon had not heard about Wallenberg.

On Dec 19 came a cable from Washington about Makinen and father Ciszek. Makinen had been with cellmate Krumich from March 29, 1962 to June 29, 1963.

Krumich told Makinen that there was a man in Vladimir prison from Sweden who was charged with spying. Krumich said he had been in contact with the Swedish person while working in the hospital block in Vladimir.

Leiflands memo from interview with Makinen is dated Dec 20, 1963.

Makinen said that if a Swedish citizen had been in Vladimir hospital at the time he was there - Oct 1961 - Aug 1963, he would certainly have known this also through other channels than Krumich "so my conclusion is that if Krumich told me the truth about a Swede in Vladimir this Swede must have left before I came to the prison".

March 23, 1964 a memo from a new discussion in Vienna with Schögggl.

April 8, 1964 again a talk with Schögggl.

1977

Amnesty International - Vladimir prison.

1978

On Nov 22 the Embassy in Tel Aviv was instructed to contact Abraham Kalinski in Haifa. Information came from Swedish journalist Hanus Weber and West German TV.

Report came from Tel Aviv on Nov 29. K had been at Vladimir until Oct 29, 1959. He got to know through a message from a neighbouring cell that in cell nr 23, Corp II, there was a certain collaborator to Beria, Mamalov, and a Swede, whose name was Raoul.

After having been released K lived in Vladimir until 1968. There he met the former Latvian foreign minister Munters.

K had communicated - last in 1967 - with a Georgian Gogoberidse. He said he had contacts with RW, who was in a neighbouring cell.

K then lived in Moscow 1968-75, married, got a daughter, and permission to leave the Soviet Union at the turn of the year 1975/76.

Dec 14, 1978 a memo by Hirdman before meeting with Kalinski in New York.

On Dec 20, 1978 Leifland and Hirdman met Kalinski in New York.

K was in cell 21, Corp II in Vladimir at the beginning of 1956. Gogoberidse was taken to this cell for a short time. G had told about RW and that he had been taken to cell 23 in the same corpus. Together with RW was first Beria's collaborators Mamalov, later Sjarija. G had himself been together with RW and Mamalov for three months. From his cell number 21 he could see RW and Mamalov, later RW and Sjarija walking in the yard.

In cell 22 was a former major in Smolensk and Sjalikov, who had witnessed the Katyn massacres.

Of other prisoners, mentioned above, K had met Goazé and Mülle. And Spiess. He had not heard of Schöggel and Brugger. K had been 11 years in Vladimir, of which ten years in isolation. His number was 1305.

1979

Jan 3, Aide-memoire to the Soviet Union.

March 21, letter from Arne S Lundberg about Kalinski.

May 22, Hirdman/Kalinski talk in Stockholm.

Oct 24, letter from Kalinski to Hirdman about postcards written by K in Vladimir.

Nov 27 and 28 Kalinski visited the Foreign Ministry in Stockholm. Memo Nov 30. From 1951 to 1953 K was in Verchne-Uralsk. There he heard about RW for the first time by Russian-Jewish writer Vendrovsky. K saw RW there, from a distance. In 1953 Kalinski - and Wallenberg among others were transferred to Alexandrovsk Central. K was there from 1954 to 1955. Then to Vladimir.

In Jan 1956 Gogoberidse came to K's cell. Gogoberidse - he had before shared cell in Vladimir's corpus III with RW and Mamalov.

From Jan 1956 K and Gogoberidse were in cell 21, corpus II. Brugger (!) in cell 22 and Mamalov and RW in cell 23. From then on, until he was released on Oct 29, 1959, K saw RW regularly three or four times in the prison yard.

1980

Jan 15 Lazar Berger visited the Embassy in Bukarest. He had stayed in Vladimir 1959-61, 63-71, 71-76, summer of 1960. He was in cells 38 and 52.

He had seen RW in Vladimir. Last time Febr 2, 1961, during the daily walk. RW died in Gorkij Febr/March 1964.

Jan 25, Berger in Athens. Only five persons met RW in Vladimir. Vorobjov, Gogijasjvili, Gogoberidse, Krumens and Berger. Kalinski was a big liar and joker, Krumens "of course" a provocateur. He sat with all the more wellknown prisoners, like Powers. Krumens met RW many times.

March 27, Gunars Rode, Latvian. He was in Vladimir prison beginning of Febr 1966 to end of Jan 1968, and from 1970 to 1973 and spring 1975 to May 13, 1977.

During a train transport, in the train corridor 1973 or 1974, he met for a couple of minutes a man who talked about a Swedish diplomat who had been in prison for 28 years.

Sept 26 in a letter from Tel Aviv the Embassy reports about a meeting with Kalinski. He had talked about Gogoberidse and the possibilities to meet him. He should now be around 75, K said.

July 17. Embassy in Moscow (Lundvik) about Roder, Berger, Kalinski.

July 23 about Gogoberidse.

1981

Jan 28. Makinen in Stockholm in connection with hearing. Some new information, about a Frenchman who had been to Vladimir, Brik. Kalinski had put the wrong numbers on the cells in Vladimir.

Febr 3. Letter from New York - Sw consulate - about Lithuanian Sakalys, who defected by way of Sweden, to USA. In 1964 he had shared his cell with Boris Mensjugin, who said he personally had met RW. M should still be alive, probably in north eastern part of European Soviet Union. Sakalys was in Vladimir in the 60s.

1982

Jan 12. New meeting in New York with Sakalys. No news.

1984

June 26. Swedish consul general in New York had a telephone call from Kalinski. RW was in Vladimir in Dec 1982 in cell 7.

June 29. Kalinski in Vienna. He was certain that RW was still alive in 1982, in cell 17, first floor, corp II. RW had for a long time shared cell with Nikolaj Lalikov. Munters and general Kuprianov were also in Vladimir.

Kalinski had the info about RW from Butova, the doctor in Vladimir.

Aug 1. Hirdman interviewed Kalinski in Tel Aviv. Mostly about K:s correspondance with Butova.

Aug 3. Hirdman's written report about Kalinski.

Mensjagin, former major in Smolensk (mentioned by Sakalys) would still be in Vladimir.

Also German general Paumwitz.

Gogoberidse was dead.

Aug 24. New letter from Hirdman about Kalinski.

1985

June 24. Hirdman reports Kalinski says RW died from pneumonia between Febr 13 and 15 in Vladimir.

In a letter Sept 26 Kalinski says RW died in February 1985 in cell 24, Corp II, to which he had been moved a few days earlier from cell 17.

1987

Dec 24. Anders Aslund reports about meeting with Josepp Terelya in Ontario, Canada,

He had seen RW in Vladimir around April 10, 1970. T was on second floor of Corp II. From 1969 to March 1970 he was in isolation cell 21, but was moved from April 1970 to cell 30, which he shared with the dissident Igor Ogurtsov. In cell 25 was a lonely man who was thought to be a foreigner. He did not answer knocking signals as if he did not know how to do. One evening when the prisoners - one at a time - went to empty their chamber-pots in the toilet - at the other end of the corridor, the guard made a mistake. He let T and O go before the foreigner had returned. Terelya met the foreigner outside cell 35. Since the guard had been bribed, Terelya dared to say a word to the stranger. This one said in Russian that he understood Russian. In April 1970 the foreigner was moved from cell 25 to 33 at the same time as cell 32 was emptied.

After the foreigner had moved from cell 25, Terelya asked the guard (who had been bribed), if he and Ogurtsov could have the foreigner's bedside board, since they did not have one. On the board there were two inscriptions, first "Schweden" in a Western language, Raoul Wallenberg and an address and then Miranda Martina and an address.

Also Terelya said that RW had been moved from cell 34 on second floor in Corp II end of Jan 1985 to cell 53 on third floor in the samt building.

Terelya gives more information about Vladimir.

Aug 2 the consul general in Munich reports about an interview written Igor Ogurtsov. He was embarrassed when he was asked about Terelya. It was not possible to believe him, and Ogurtsov had never, during his 15 years in Soviet prisons heard about RW.

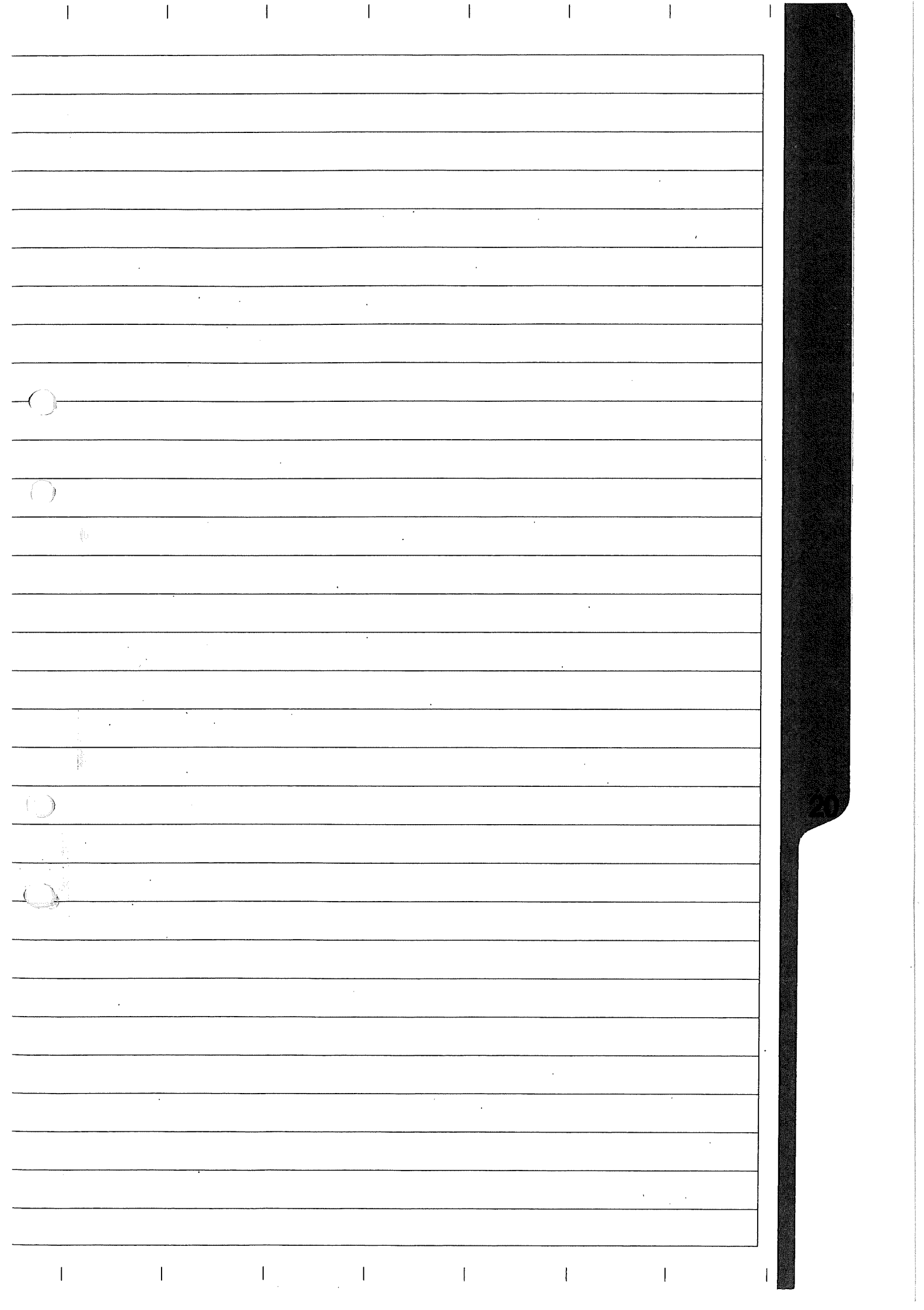
The only foreigners in Vladimir were Powers and Win (Wynne?). Especially strict treatment was given to Minschagin, a Russian forester who had whitnessed Katyn.

1988

Report about meeting with Terelya from the Embassy in Ottawa. Some names might be of interest. Chief of Terelya's Corp in 1970 was a captain Fedotov who belonged to KGB, but was in the uniform of the Ministry of the Interior. Director of the prison was first Zolotov, then Zavjalkin, and from 1981 Fedotov, who had been promoted to colonel.

March 11, 1988 consulate in Chicago reported about interview with Prof Makinen. He considered Terelya being reliable, though his memory for details was sometimes weak.

Michael Muche was in cell 33 when Makinen came there in Jan 1962. He was 28 years old. After three weeks he left for a work camp in Putma.

UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol I, kr Hallqvist/EL

ARKIVEXEMPLAR

(fä)

Dnr 2 70 1990-10-03	Avd P	Grupp 2	Mål Eu I
---------------------------	----------	------------	-------------

Ministern Hans Magnusson
MOSKVA

Wallenberg

Broder,

./.

X

Härmed mina utskrivna anteckningar om de fångar som kommissionens ryska medlemmar ville ha mera information om, från Graf Rüdiger Adelman von und zu Adelmansfelden till Hans Erich Voss.

Du kan väl bläddra igenom buntan innan Du överlämnar den, och se om där finns några helt ogenomträngliga oklarheter.

Om somliga är informationen knapphändig, det beror på att vi har mycket litet, eller finns det mera om personen i fråga i den sammanfattning jag gjorde inför Vladimir-besöket.

När det står White book (eller Collection of Documents) number si och så är det hänvisning till vittnesmålen i 1957 års vitbok. De är numrerade från 1 till 19.

Somliga särskilt intressanta personer försöker jag

Ifylles av postexp

Avsänt med

☒ sv kurir

☐ utl kurir

☐ luftpost

☐ vanlig post

Avsändn datum

3/10-90

Sign

da

nu få fram mera information om, enligt överens-
kommelse.

Om ytterligare kompletteringar önskas, får ni höra
av er.

Bath L. L. L. ?

M. L. Hallqvist

Martin Hallqvist

Til Lbr Hallgrist -
Hagrusson, Moska
901003

9/11/1

✓ Graf Adelman, von und zu Adelmansfelden Rüdiger
born 10/8 1893 was consul in Ploesti, sentenced to
25 years (§58/6).

A had heard about RW probably in 1947, that he had
been at Lefortovo.

He also knew that RW had made several efforts to
contact the Swedish mission in Moscow and leading
personalities in the Soviet Union.

A was first taken to Lefortovo, Sept 24 1944, cell
216 (the building in the middle) together with
consul generals Wilhelm Rodde and Alfred Lörner.
Dec 2 1944 A was moved to cell 211. Middle of April
1945 to cell 122, again with Rodde.

A was staying in rather many cells before he was
transferred to Butyrka, April 1 1950. From there to
Lubjanka, back to Butyrka, back to Lubjanka, from
there to Taischet in Nov 1951 and to Vladimir May 2
1952.

✓ Beckerle, Adolf-Heinz, German envoy in Sofia,
sentenced to 25 years.

To Vladimir in 1952. For a short time in
Verchnje-Uralsk.

He was taken prisoner in Sept 1944. B was taken to
Moscow, where he stayed in
Lubjanka-Lefortovo-Butyrka until 1950. 12 times he
moved to Lubjanka and 13 to Lefortovo.

Via Verchnje-Uralsk he came to Vladimir in 1951.

Beckerle knew Schöggel, who probably worked for the
prison administration. He was not popular.

✓ Bergemann, Willy. See Coll of documents, whitness
No 7.

Bergemann was interviewed again in March 1966. He
was at that time 80 years old. He was asked about
information given by other prisoners.

✓ Berger, Lazar, born 1922, former Roumanian citizen, now living in Israel

Came to the Swedish Embassy in Bucharest Jan 15 1980. Said he had been in Soviet prisons and camps for 34 years, from 1943 to 1977. Had seen RW in Vladimir. The last time Febr 2 1961 during daily work. RW was sent to Gorkij Febr or March 1964 where he died the same year.

B was in Vladimir 59-61, 63-71, 71-76. Summer 1960 in cells 38 and 52. Block?

The last time we heard from Berger was in Israel Dec 1981. He said now that RW died in Gorkij, but was buried in Vladimir. Earlier (1980) he said RW was buried in Gorkij.

B came to Israel summer of 1979. He was then interviewed by several people, had no information on RW. A BBC-producer (Bierman) made a film in the autumn of 1979 on RW and interviewed B about how it is to stay for a long time in Soviet prisons. B said to Bierman that he had heard about RW, but never had had any contacts with him.

According to Israeli sources B is "absolutely unreliable".

✓ Brugger, Emil, born 1903, Austrian. B was a professional spy. Before the war he worked for the British, and after the war for the Americans, according to Johann Spiess.

According to the Finn Bastanov Brugger had heard about RW when he (EB) was in Verchnje-Uralsk, and that RW had been moved to Vladimir 1954 or 1955. But, said Bastanov, Brugger "talked a lot". Bastanov thought that Mulle, who had a vivid imagination could have carried on B:s story, with his own additions.

According to Siegel, Brugger was isolated in Corpus III, Vladimir, together with two other Swiss men and a Swede.

B was interviewed Nov 3 1958. After the war he had worked first for the British, then the American Secret Service in Vienna. He had been arrested in 1948 and first stayed in different camps, in Vladimir from 1954 to 1958. End of July 1954 he had been in the hospital and had knocking contacts with his neighbour - Wallenberg. When he told two other prisoners, Übel and Turin, they said to him they had also had knocking contacts with RW in 1953 (was probably Grossheim-Krisko).

At Swiss Foreign Ministry it was supposed that B was released after he had promised to work for the Soviet Union when back in Switzerland.

Information from Vienna said (Dec 3 1958) that B had never worked for the British. Instead he worked for the Russians in Vienna, probably in 1945 and with a major Makov, NKVD. After some time he was asked to approach and get associated with CIC in order to report continuously about American agents. He succeeded, but shortly afterwards he told the Americans that he had had a Russian assignment to work with the Americans. After that he seems to have worked as a double agent - the reason why the Russians had arrested him was probably this one.

Brugger was sentenced by a tribunal, not in administrative way.

✓ Gouazé, Lucien

Immediately after he was released in March 1958, G told the French Embassy in Moscow that two of his friends Bastanov and Brugger had been in "telephonic" contact in the autumn 1955 with an English and German speaking person who said he was Swedish consul in Budapest, arrested by Russian authorities in 1945.

Gouazé was interviewed in 1958, April 1. He had heard about RW from the Finn Bastanov, he thought. Later he said Brugger was the one who knew about RW.

Kalinski knew Gouazé and wanted to get his address.

G is said to have worked for the French Security Service.

G disappeared later, and was searched in vain through French authorities in Paris.

✓ Hengstenberg, Herbert, born around 1917, lieutenant colonel.

In the same cell as Huber and Langfelder in Lubjanka, April 1945, then, with Huber to Butyrka, night between April 30 and May 1.

✓ von Hinckelday, Heinz-Helmut, born 1914, Jan 25,
sentenced to 25 years. See white book, number 5.

v H had also a brother, Joachim-Hans, who was
officer and prisoner, but in ordinary camps. He
came back to Germany earlier.

H-H von H lived in United States in 1957.

Y Hofstetter, Swiss, born 1924.

Joined Waffen-SS as an agent for Secret Service. Stayed after the occupation of Roumania for some time at the Swiss Legation in Bucharest. Was arrested by the Soviets and sentenced for espionage to 25 years. In Vladimir since 1950. See white book No 19.

See also Pelkonen.

✓ Huber, Ernst, white book No 13. Telegraphist in German Abwehr. Civilian work: "Kunststeinfliessen und Grabensteine" in Vienna.

Isolated in Vladimir until 1954.

Huber-Hille-Pelkonen in the same cell March 1951 in Butyrka. They had all been together with Langfelder: Huber said that both Hille and Pelkonen were taken back to Butyrka from Krasnogorsk because they had known Langfelder.

Huber's sentence was changed to 25 years' work camp. He was put in a cell for several prisoners on May 25 1951, but only for a few hours. He was fetched by a colonel - a mistake had been made.

The German Curt Geissler, interviewed in 1957, said he was somewhat reserved about Huber, who he thought was too curious. In Vladimir Huber was often sick and nervous. He had told G that his father was a general (correct).

Huber died in 1957.

✓ Kitschmann, Horst, see white book No 8.

K was interviewed in July 1947 by a colonel, Abteilungsleiter, probably from the Ministry of the Interior. Also a major took part, Unterabteilungsleiter.

The interrogation leader finished by saying that from now on nothing should be said about Wallenberg and Langfelder.

Hille, who was not interrogated in July says there was one colonel in uniform who acted as interpreter, and the leader of the interrogation was in civilian dress. Hille thought it was general Karbulov (see white book).

The prison management in Lefortovo:
Lieutenant colonel Weindorf
Major Daniel
Solonov (captain?)

✓ Krafft, Ernst, born 28/2 1885

Admiral. Died in prison (Paltzo 14/5 1957).

✓ Langer, Franz, born 9/5 1908.

Worked at the German Mission in Bucharest, sentenced to 25 years, in Vladimir since 1949. Was declared as dead in Germany (mistake).

At the same time he was "Sozialberater" to the German Mission in Bucharest and the Roumanian minister of labour.

Sept 8 1944 he was taken to Lefortovo (cell 142 or 143). His cell mates were counsellor Wilhelm Roedel, Bucharest, Wallenstein and Manfred von Killinger. Roedel stayed until 9 Dec 1944. R was born around 1905. Before the war he was a police officer.

Around new year 1945 Langer moved to another cell where he stayed with the German consul general from Cronstadt, Rodde. (Langer later heard from general Stahel that Rodde died in prison.)

Langer stayed in Lefortovo 1944-48. He heard about RW, probably from Richter.

Langer also thought that he had heard that RW had made annotations, probably for a novel or a drama. These papers had been confiscated by the prison management and should have been referred to in an interrogation, later with RW. The interrogator had used it as an indication that RW had been a spy.

✓ Langfelder, Vilmos

See white book special chapter on Langfelder and
whitnenses Hille, Huber, Kitschman.

✓ Loyda, Johann

Heinrich Jancsy tells about L. He came to Vladimir on April 15 1952. Czechoslovak from Mittwaida, East Germany. Became communist as a young worker and wanted to emigrate to the Soviet Union. Belonged to Abwehr during the war. Loyda indicated that in Lubjanka he had sat together with a few prominent prisoners who "knew all about espionage". He refused to say who they were, the Russians had forbidden him, he said.

L was released in 1953. He had written in 1954 to Jancsy's father from the address Kapellengasse, Mittwaida.

Jancsy later told Pelkonen that Loyda did not know why he had been sentenced. P had smiled mysteriously and answered that Loyda knew well why he had been imprisoned. Jancsy concluded that Loyda had known too much about something.

Pelkonen was also very reticent.

✓ Martinez, Evelio Vadillo, Mexican

Together with Huber in Vladimir from Oct 1952 to Febr 1954.

Schildknecht (16/5 1957) was together with M Vadillo in 1954. He had been isolated since 1943. He was always addressed with a number and was not allowed to pronounce his own name. M V was a communist and had taken part in a congress in Moscow in the 30s (1935-37). He had then represented a view which was not in accordance with the official party line.

He had been released, but arrested again 1943, and put in Vladimir.

✓ Mohnke, Wilhelm, born 15/3 1911, from Hamburg.
Major general of "Leibstandarte A.H." (its last
commander). Sentenced to 25 years in Vladimir
probably from 1952.

See white book No 10.

Schöggl said that RW had been together with Mohnke
in prison.

✓ de Mohr, Claudio. See Coll of documents, witnesses
Nos 3 and 4. He said he had knocking contacts with
RW at Lefortovo until April 1948.

✓ Mulle, Horst Theodor, born 11/7 1917.

He was arrested by the Russians in Vienna in 1950, where he worked as a journalist. He got 15 years for espionage. He stayed at Alexandrovsk/Irkutsk, Irkutsk, Gorkij, Vladimir, Bukovo.

Mulle said that when Swedish-Soviet communique was published 1956 Goguberidse had said that he had heard somebody at the prison say - 1951 or 1952 - that RW was at Vladimir, isolated.

Mulle first told about this in a letter to the German Red Cross of Jan 30 1957. Mulle also said that a political officer in Vladimir after the Swedish Prime Minister's visit to Moscow in 1956 had told Goguberidse: "Den Wallenberg können sie lange suchen."

Mulle was interviewed by a Swedish Embassy officer in 1957.

Mulle was known by Kalinski who wanted to get his address.

It was very hard to find Mülle again, but finally (1981) he was located in Thailand. He then said to the Swedish Embassy that he had never been in contact with Swedish representatives before, and never met anybody who had seen, or been in contact with RW. Everything he had heard about RW was based on rumours! At that time Mülle said he stayed at the Podmar Prison, Baikal Lake 1950-56.

See also Rehekampff!

✓Pelkonen, Eero Olavi, born 1921.

Adelman had no great confidence in him. de Latry knew P. He had been taken prisoner in the war in 1944, July. He had been forced to act in an MVD-film, showing how the Finns treated Russian prisoners of war.

P left Vladimir in 1955.

Hille said about P: As soon as I mentioned RW P usually shouted: What is the purpose? I know I shall never get out of jail. The Russians will kill me. I have heard something, and so I know.

When in isolation P tried to commit suicide. When with Hille he was often depressed and hysterical.

In 1959 P was interviewed again. He said he had heard about RW first time night before May 1 1945, by Langfelder. P was together with L for 16 days.

In April 1946 P sat with Krafft and Stahel. Krafft told more about RW and L since he had been in the same cell as Langfelder before. When they were taken they (RW and L) had a large sum of money, in foreign currency, Krafft had said to Stahel, who knew Finnish language and had told P.

RW had been together with Loyda. P had never met Loyda, but Hofstetter had told P about Loyda. Hofstetter had been hired by the British as an agent in the SS-troups, and worked as a radio telegraphist.

✓ von Rehekampff, Günther, born 19/6 1903 on Ösel, officer, translator/Sonderführer at the Military Staff Group North, in Kurland. Civilian profession merchant (Darmstadt, Mauerstrasse 12), sentenced to 25 years for espionage (§ 58-6). From summer 1947 in Vladimir.

Came to Lubjanka in May 1945, then to Lefortovo from May 1945 to Oct 1947. Sentenced in Oct 1947 to 25 years, taken to Vladimir. Stayed long time with Gogoberidse. Had discussed RW many times, but could not remember that G had any information about RW after 1947. This he said to a representative (Leifland) of the Swedish Legation in Bonn in Febr 1957. Two months later Mülle called Leifland and said he had got a letter from Rehekampff who had said that he wanted to add something to his story. Leifland went to Darmstadt for a new interview and R said he now remembered that Goguberidse one of the first years in the beginning of the 50s had mentioned that a Russian prisoner had said that a Swede, Wallenberg, was kept isolated at Vladimir. G had not said if the Russian prisoner had been in contact with RW. R had been sceptical to this information, therefore he did not remember it at

the first interview. (Actually this new information was the same as Mülle gave to Leifland - it is not clear if Mülle had reminded R in the meantime.)

V Rensinghoff, Bernhard. German Legation in Bucharest, scientific councillor (oil expert), see white book No 11.

R was "Ortsgruppenleiter" in Bucharest.

V Richter, Gustaf, police attaché in Bucharest.

According to a German list from July 1954 he was in investigation prison in 1948, after that no traces for a couple of years. See white book No 1.

Richter tells (13/4 1957) about his isolation in Vladimir, together with Kitschman, until Sept 1955. Until then, other German prisoners at Vladimir had not known that R and K were there! They had both come to Vladimir March 17 1952.

Richter recommended cautiousness regarding Scheuer, since it was suspected he was an informer. And it was not excluded that Scheuer had appeared in prison under a false name. Regarding Lefortovo Richter said that the management of the prison did not consist of Weinsdorff, Daniel and Solovov. They were instead interrogators, belonging to NKVD. The colonel, whose name had not been disclosed to Richter, and who had interrogated him in the RW-case was superiour to the abovementioned persons.

The management of the prison was independent of the interrogators. R gave an example. When ha was to be interrogated, the commissar asked him why he had not shaved. R answered that he had not seen a barber for the last 12 days. The commission then called the management and asked that R be shaved immediately, which also happened. But at the same time the commissar had interfered in the competence of the prison, and "clashed". Which the commissar told R.

✓ Roedl, Willy

von Oertzer (12/4 1957) knew R from Bucharest, but since he had not returned and there were no information about him during the last years v O thought R was dead.

See also Langer, and white book.

We have found no absolute confirmation that he is dead, but he is supposed to have died in prison in the late 40s.

✓ Scheuer, Austrian, Lieutenant, with Voss and Kitschmann, see Voss! With Kitschmann from July 1 1946. Voss came later to cell 123, Lubjanka.

Kitschmann said about S that he was the first one to tell him about RW. Ks opinions on S were negative. There were reasons to suspect that he was a spy for the Russians. He recommended a certain cautiousness in contacts with Scheuer. S had given K an address in Vienna, Porzellanstrasse 48.

Richter thought Scheuer's first name was Otto. He was born around 1895, radio ingeneur and during the war he belonged to Abwehr (Canaris). His address was probably Windmühlgasse 11 or Porzellangasse 10, Vienna. See Richter.

When Prime Minister Erlander visited Moscow in April 1956 certain documentation was given to the Soviet authorities.

A few weeks later the Soviet Ambassador in Stockholm, Rodinov, asked Foreign Minister Undén for additional information about Scheuer, who "according to Richter, should have been in the same cell as RW".

Tremendous efforts were made to locate Scheuer, especially by the Swedish Embassy in Vienna, but it was all in vain. It was impossible to find any traces.

✓ Schluger, Josef, Austrian, in Vladimir, Slovenian origin (Dengg 17/6 1957).

Dengg: Very unattractive person, communist and informer. Very imaginative, almost insane, epileptic.

Also Poisinger (17/6 1957) knew Schluger but from Verchnje-Uralsk. He had heart troubles and coughed a lot. He walked like a gorilla. He seemed stupid but knew what he wanted and he did it.

V Schlüter, Austrian, came to Huber's cell in Lubjanka April 27, 1948. Then both moved to Lefortovo where they sat until end of March 1950. Then Butyrka end of March 1951, S separated from Huber (se white book, 13, Huber). When Huber was interviewed on Oct 14 1955 he did not want to mention Schlüter by name. He was referred to as "an agent from Bucharest".

Sjulgin, Russian author. He said he had been in the same cell as RW in Lubjanka and taken with the same transport in the beginning of 1948 to Vladimir, to the hospital department. RW died here beginning of 1948, according to S, who had told the story to among others general Gerstenberg.

Schögg1, Otto, born in Vienna 21/2 1917.

S turned up at the Swedish Consulate in Zürich Oct 20 1956.

He had joined Waffen-SS in 1942, has been taken prisoner at the end of the war and spent several years in Vorkuta, until 1953. Then he was sent to Vladimir.

See memo about Vladimir.

In Febr 1964 Schögg1 met in Bern a Soviet Embassy employee Kovov, who had worked as "Feldwebel" at Vladimir when S was there. Kovov had been commandant of the first floor of the hospital department. Kovov had been at Vladimir until 1960.

Kovov had rather simple tasks, washing cars and so on, was 45-50 years old (1964).

✓ Supprian, Karl, born 1902. Secretary general of the Scientific institute in Bucharest. Had been active HJ-Führer earlier in Barcelona 1928-36. Sentenced 1948 to 25 years (§ 58-6) and came to Vladimir for having - among other things - actively taken part in the preparations of the 2nd world war.

See Coll of Doc number 2 and 4.

Supprian later came to Vladimir, where he met among others Gogoberidse.

1. Thomsen, Henry, alias Grosheim-Krisko, born 1907

Summer of 1944 employed at the B-dep Swedish Legation in Budapest, until Jan 1945. Eight years in Soviet prisons - Lubjanka, Lefortovskaja, Butyrka, since 1952 Vladimir. Says RW in the cell next to his in Lefortov. He was arrested in Jan 1945.

When the Russians had taken Pest on Jan 18 1945 Th, who was on that side of Budapest, told a Russian officer who he was. Th was taken to a military staff outside Budapest, and treated friendly.

On Jan 22 an NKVD-general came to the staff and questioned him about the Swedish Embassy and its employees. He did not answer very clearly. In the night between Jan 24 and 25 he had suddenly been taken to the general and been stripped of personal documents, money and valuables and had been rudely interrogated about the Embassy staff members. The Russian had said they were well aware of what dirty things the Legation was dealing with.

Next morning he managed to escape, to a girl friend in Pest. On 5 or 6 of Febr the Russians found him again and he was kept in an NKVD-camp for about six weeks. Conditions were horrible. The Russians tried to have him admit that the Swedish Legation was preparing to build up an espionage center against the Soviet Union.

In March he was taken to Moscow, by air. He was first put in Lubjanka prison, 1 April. He had been interrogated for 10 minutes by Merkulov, assistant minister for state security.

In April 1945 Th was taken to Lefortovo, 22 April, where he was until autumn 1945. Some time in the autumn he was interrogated by a certain Weindorf, who he thought was head of the department for counter-espionage in the ministry for state security. Suddenly this man had asked him about RW and his activities in Budapest.

When he told about RWs humanitarian work, Weindorf had laughed. The Russians knew well that both RW and Th were spies.

On April 16 1946 he was told that he would be released, but nothing happened.

In Sept 1946, or Oct, he was taken to interrogation by a major Asenkratov, who was supposed to have a special assignment to deal with the diplomats. He was asked about the staff members of the Swedish Legation in Budapest, and the whole time one tried to make Th admit that espionage was being prepared.

After that he was kept in Lefortovo until March 1950.

Then he was taken together with more than 100 persons, mostly diplomats, to Butyrka. Th thought also RW was transferred at that time, but was not sure. There he was interrogated by a commissar Smernitski.

The treatment was quite good until Oct 1951. Then he was called to Smernitski and was forced to sign a document in which it was said that he was arrested. It said also that he had been spying and violated certain paragraphs.

Then Th requested to talk with Weindorf. He confessed to W that he was not a Norwegian citizen, which he had said all the time, but a German.

Merkulov was told, and got mad. He tore apart a bunch of documents about Ths case in Ths presence. But shortly afterwards, the Russians lost interest in his case. He was no more accused of espionage.

Later, in the autumn of 1951 he was taken to Lubjanka and in the presence of state prosecutor Rudenko accused of having lied to the Soviet authorities.

Dec 24 1951 he was taken back to Butyrka and on Febr 19 1952 he was sentensed to 25 years (O.S.O.) for activities against the Soviet Union.

End of Febr 1952 to Vladimir.

✓ Török, Eugen, born 5/4 1920.

T was in Vladimir prison from 1953, knew Brugger and Gouazé from cell 63, Corpus III. He thought one of these had talked about RW.

T had been cellmate with Gogoberidse from Nov 5 1955 to Sept 21 1956. T could not remember G having said anything about RW.

✓ Wallenstein, Ernst

See white book No 6

From June 1948 to 1951 in the Intar camp.

Weidling, Helmuth, born 2/10 1891

General in the artillery. Signed the capitulation of Berlin. Sentenced to 25 years in prison. To Vladimir in 1948 (27/11).

Cellmate with Kitschmann.

According to Beckerle (1957) W is dead.

V Vorwerk, Joachim, born in 1903.

Sentenced 1948, 25 years, § 58-6.

From Görlitz, Verwaltungsreferent at German Embassy
in Bucharest.

Settled down in Hamburg.

See white book No 16.

✓ Voss, Hans Erich, born 30/10 1897.

Vice admiral, see white book whitness No 18.

Voss was also in Vladimir from 1952 together with an American, Cumish.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF BIOCHEMISTRY AND MOLECULAR BIOLOGY

920 EAST 58TH STREET
CHICAGO • ILLINOIS 60637

December 21, 1990

Mr. Martin Halqvist
Swedish Foreign Ministry
Stockholm, Sweden

Dear Mr. Halqvist:

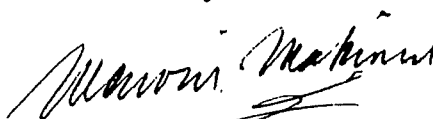
As you know, through the work of the Soviet-International Commission on the Fate and Whereabouts of Raoul Wallenberg, we examined a large number of prisoner registration cards together with Guy von Dardel at the Vladimir Prison, August 28-September 2, 1990. During that time I began making a handwritten compilation of cell numbers, dates of occupancy, and prisoner names of individuals who have provided information regarding Raoul Wallenberg. We have finally managed to have this typed into a more legible form.

I have enclosed a copy for your information, hoping that even in its incomplete state it may be of some assistance to you. I plan to extend this with the additional information we accumulated on videotape and by computer, but at present I am uncertain when that will be possible.

I am sorry that this has taken so long to be completed. I have simply been too consumed with other responsibilities since my return from Europe in the latter part of September.

With best wishes,

Sincerely,

Marvin W. Makinen

Enclosure

cc: Prof. G. von Dardel

Correlations Substantiating Evidentiary Statements in Swedish Foreign Ministry
Files about Raoul Wallenberg

Compiled by M. W. Makinen while examining prisoner registration cards at the
Vladimir Prison, August 28, 1990 - September 2, 1990.

Hille brought to cell 13 on March 20, 1952, in which cell was Pelkonen:

- a. Pelkonen's card showed he was in cell 2-13 8/XII/51 - 15/IV/52.
- b. Hille's card showed he was brought to 2-13 on 20/III/52.

Ernst Huber brought to cell 2-11 to be alone in Vladimir 27/V/51 - 26/X/52 and
was with Eulio Vadillo Martinez; then he was brought to 3-54 for short time,
and then 3-17 on 1/IV/54; here he was with Viktor Hahn:

- a. Huber's card shows he was in cell 2-10 29/V/51 - 27/IX/51, and in 2-11
from 4/XII/51 - 18/II/54.
- b. V. Hahn's card shows he was in 3-17 18/I/54 - 30/XI/54 and 11/I/55 -
12/V/55.
- c. complete overlap with statements of both Hahn and Huber.

Brugger says that he was in Korpus II in July-August '54, in 1956, Nov. 1956 and
15 March - 5 Aug., 1958 and stated to have knocking contact with RW while in
a cell on the second floor with RW. He stated that von Kleist was in his
cell at the time.

- a. Brugger's card stated that he was in cells

2-47 18/V/56 - 21/VI/56
2-36 16/X/56
2-23 17/X/56 - 4/XII/56

- b. Both cells 2-36 and 2-23 are on second floor of Korpus II according to
MWM experience and cells 18-22 next to cell 2-23 are particularly effective
for isolation of a prisoner.

- c. Gouazé stated that Brugger had had contact with RW in Autumn of about
1955-1957.

- d. von Kleist's card shows that he was in Vladimir 5/IX/52 - July, '54 (no
correlation).

Schöggl stated that he had been in hospital April 16 - May 28, 1955, in which RW was in same cell.

- a. Schöggl's card shows that he was in 2-20 from 31/I/53 - 6/III/53 temporarily.
- b. Again 2-20 comes up in area of greatest isolation of prisoners.

Gustav Vogt stated that he had shared a cell with Gotthold Starke in cell 44 from whom he learned of a Swedish diplomat imprisoned in the Soviet Union.

- a. Starke's card shows that he was in cell 3-44 (22/III/54 - 29/IV/55).
- b. Vogt's card shows he was in 3-44 22/III/54 - to his release from Vladimir prison.

Eero Pelkonen was in same cell as Viktor de Latry where Swedes in prison were discussed.

- a. card of Pelkonen shows that he was in cell 3-76 (31/IV/54 - 8/IV/55).
- b. card of de Latry shows that he was in 3-76 (31/XII/53 - 21/VI/54).
- c. this results in an overlap of about 2 months for Pelkonen and de Latry in cell 3-76.

Turin stated that he had been in cell 21 (hospital) in March, 1953, during which time he had knocking contact with Henry Thomson (Grossheim-Krisko).

- a. Turin's card shows that he was in cell 2-20 (7/III/53 - 20/III/53).
- b. Thomson's card shows that he was in cell 2-19 (7/III/52 - 19/VI/53).
- c. complete overlap on both parts.

H. T. Mülle stated to have shared cell with S. Gogiberidze from Feb. to Sept., 1956. When communique about Swedish Prime Minister's visit appeared on April 3, 1956, Gogiberidze stated that RW was in the Vladimir hospital and was isolated in the hospital.

a. The card of S.G. shows that he was in cell 3-64 (12/III/56 - 3/VII/56) and in 3-75 (3/VIII/56 - 24/XI/56).

b. The card of Mülle shows that he was in cells 3-64 (28/II/56 - 3/VIII/56) and thereafter in 3-75 starting 3/VIII/56.

c. There is clear overlap of H.T.M. and S.G. in the same cells at time of communique.

d. Card of Karl Laube (Austrian, born 1923) shows he was in cells 3-64 (28/III/56 - 3/VIII/56) and 3-75 (3/VIII/56 - with release on 20/IX/56). Mülle stated that he was also in same cell.

G. Rehenkampf had stated to be in same cell with S. Gogiberidze for considerable time, during which he talked about RW case. (Time between 1950 and 1953).

a. Rehenkampf's card shows that he was in cell 3-75 (31/XII/53 - 15/VI/55).

b. S.G.'s card shows he was in cell 3-75 (31/XII/53 - 15/VI/55).

Eugen Török stated that he had been brought to cell 3-63 on Nov. 5, 1955, where he met Brugger and Gouazé and where he learned about RW. Brugger had stated that he met someone who had had contact with RW in Korpus II. Also in this cell was S. Gogiberidze.

a. Gouazé's card shows that he was in cell 3-63 (27/IX/55 - 1/XII/55) and moved to 3-74 until 17/XII/55.

b. Brugger's card shows that he was in 3-63 (27/IX/55 - 1/XII/55) and moved to 3-74 until 17/XII/55.

c. Gogiberidze's card shows that he was in the following cells:

3-63	(27/IX/55 - 1/XII/55)
3-74	(1/XII/55 - 17/XII/55)
3-40	(17/XII/55 - 26/XII/55)

d. There is complete confirmation of overlap in time, prison cells, and individuals.

A. Kalinski stated that S. Mamulov (former Beria secretary) had shared a cell with Swede named Raoul. Cell was in Korpus II #23 (reported to him by S. Gogiberidze). Kalinski stated that S.G. was brought to cell 2-21. After Mamulov, Sharya (another Beria secretary) was with RW.

a. Mamulov's card shows he was in 2-23 (no date given but from other cell entries, it had to occur between 11/XI/63 - 31/X/64.

b. No entry in 2-23 for Sharya.

c. S.G. card shows that he was in Korpus II in various cells from 19/XI/63 - 15/III/67, end of sentence (one cell was 2-19 for S.G.).

d. MWM entry: Card of Kruminsh shows that he was in cell 2-11 (no date entered) but from other entries it could be 23/III/60 - 19/VIII/60. This would be prior to Powers as a cellmate. It is an unusual coincidence that two possible cellmates of RW have cell assignments in Korpus II with no date entered and both in regions of Korpus II that are extremely effective for isolation of a prisoner.

e. The information that Kruminsh had been with the Swedish prisoner "van den Berg" was given to MWM by V. F. Vorobei who was in Vladimir prison prior to labor camp. His card shows that he was in Korpus II, cells 2-19 (6/VII/60 - 23/VII/60); 2-33 (23/II/61 - 15/V/61); and 2-15 (25/VIII/61 - 26/X/61). This would have given him adequate time plus that in Korpus I to have learned about Kruminsh and his cellmates.

E. Bretthauer stated to have stayed from 1948 to 1955 in five different cells in Korpus II. However, he never got to know who was in "mystic" cells opposite entrance on the first floor. Afterwards, shortly before release, he learned that RW was in one of those cells.

Bretthauer's card shows that he was in following cells:

2-26	10/III/49
2-28	19/IX/49
2-55	1/IV/49
2-28	10/V/50
2-15	6/I/51

Lazar Berger stated that five people knew of RW in Korpus II: S. Gogiberidze, Kruminsh, Berger, Vorobei, and "Gogiashvili". There is no Gogiashvili in the card file, but Bereshvili was found who had been mentioned in Menshagin's memoirs published in Paris. Bereshvili spent most of his sentence in Korpus II, and was freed with about 7½ years remaining of a 25 year sentence. His card shows the following cells

2-21	26/V/48
2-22	no date
3-39	6/VII/48
2-6	1/III/50
3-66	2/XII/50

and many more cells in the 1950's in Korpus II. Again a cell near 2-20 appears with no date entered.

Gouazé stated that he had heard of RW from V. Bastamov in 1956:

a. the cards of Gouazé and of Bastamov show that they were both in cell 3-64. For Gouazé from 26/XII/55 - 16/III/56 and for Bastamov from 26/XII/55 until he was released 25/VII/56.

b. Gouazé also stated that he was in cell 45 from Sept. 21, 1955, where Gogiberidze, Pataridze, Török and later Mulle and Speiss were. The cards show no cell #45 for Gouazé, but the following

Gouazé	3-74	1/XII/55 - 17/XII/55
Gogiberidze	3/74	1/XII/55 - 17/XII/55
and both moved to 3-40 until 26/XII/55		
Török	3-74	11/XII/55 - 17/XII/55
	3-40	17/XII/55 - 26/XII/55
	3-64	26/XII/55 - 3/VIII/56
Mulle	3-64	28/II/56 - 3/VIII/56
Speiss	3-64	28/III/56 - 3/VIII/56

A. Kalinski stated that S. Gogiberidze and S. Mamulov had been cellmates of RW. From the Swedish summary, it is not clear whether it is meant that all three were together or that each was separately a cellmate of RW's. The cards show, as pointed out on page 4:

Mamulov	2-50	11/XI/63
	2-23	no date given
	2-21	31/X/64
	2-33	13/V/65
	2-36	21/VI/65
Gogiberidze	2-33	23/IV/65 - 26/VIII/65

He stated also that S.G. could see RW and Mamulov in the walking courtyard together, first Mamulov and later Sharya. If the period for 2-23 and 2-21 cells above applies, then S.G. card shows

S. Gogiberidze	2-19	19/XI/63 - 23/IV/65
----------------	------	---------------------

Cell 19 in Korpus II faces the walking courts at one end, and so this is consistent.

P.-E. Hille had been with RW in Moscow (Lubianka) and had been kept isolated afterwards. In Vladimir he was stated to have shared a cell with Koch.

The cards show for Hille that he was in Vladimir in various cells from 3/V/51 to at least 24/V/53. Paul Koch's card shows no overlap of cells with those of Hille over this period.

Grossheim-Krisko (Thomson) said he was kept in cell 19 in March, 1952:

a. His card shows the following cells

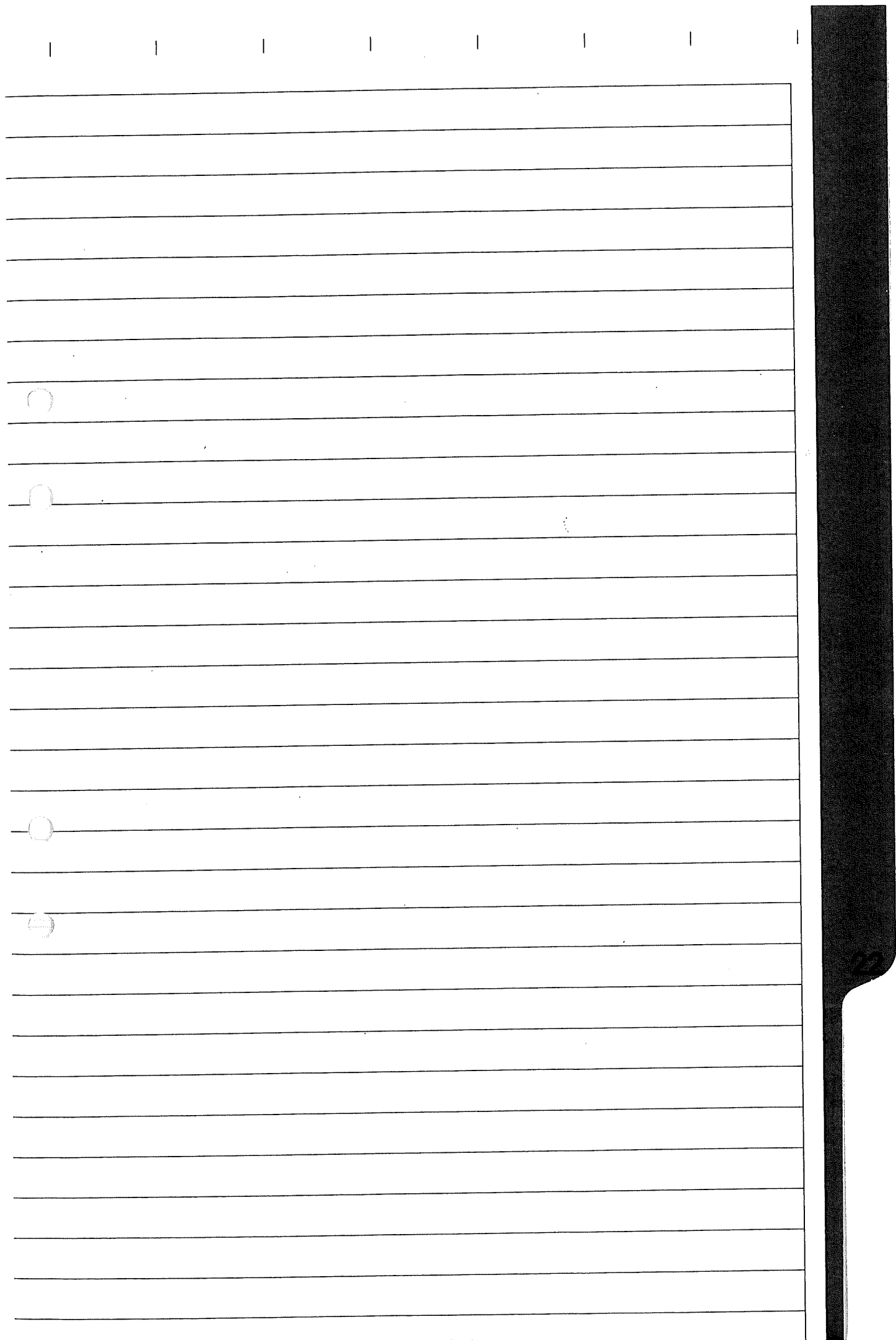
3-56	16/III/52
2-19	17/III/52 - 19/VI/53

b. Turgin stated that he had knocking contact with Thomson in 1953. His card shows that he was in cell 2-20 (7/III/53 - 20/III/53), precisely adjacent to Thomson in 2-19.

G. Richter had been with RW in Lefortovskaya and in Lubyanka, but had not seen RW in Vladimir. He was in the same cell with Kitschman.

The cards show that

Richter	2-46	1/VI/55
	2-21	12/VIII/55 - 27/IX/55
	3-75	27/IX/55
Kitschman	2-46	1/VI/55
	2-21	12/VIII/55 - 8/IX/55
	3-53	8/IX/55
	3-73	27/IX/55 - 3/X/55

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)
Ds Susanna Rabow

PROMEMORIA

1993-05-19

Ex till:

Hans Magnusson
Lage Olsson

Vittnen från Vladimir

(1 bil.)

Ett antal vittnen säger sig ha hört att Wallenberg ska ha funnits i Vladimir. Dessa rykten torde framför allt emanera från Emil Brugger och Simon Gogiberidse, av vilka den förstnämnde hävdar att han stått i knackningsförbindelse med Wallenberg i fängelsesjukhuset och den sistnämnde att han vid en sjukhusvistelse erfarit av medfångar (en ryss enligt cellkamraten Mulles vittnesmål) att Wallenberg befann sig i en av sjukhusets isoleringsceller. Gogiberidse har inte själv förhörts. Dennes uppgifter härrör från medfångarna Horst Theodor Mülle och Günther von Rehekampff. Tilläggas bör att när Brugger efter sjukhusvistelsen hade återvänt till Corpus III och berättat om Wallenberg hade två medfångar, Adam Übel och Turin, uppgivit att också de varit i förbindelse med Wallenberg genom knackningar när de år 1953 satt inspärrade i Corpus II. Endast ett vittne har uppgivit att han personligen har träffat Wallenberg i Vladimirfängelset - Otto Schöggl.

Otto Schöggl's vittnesmål

Schöggl hade förflyttats från Vorkuta till Vladimir 1952 eller 1953. Han hade vistats i fängelsesjukhuset

vid två tillfällen. Vid det andra tillfället hade han delat cell med en svensk. Enligt Schögggl skulle detta ha varit någon gång i februari 1955. Han hade tillbringat en natt i svenskens cell. Ifrågavarande cell låg en trappa upp och vette mot rastbox 3 på baksidan av byggnaden. Personen som låg i cellen hade frågat om Schöggls nationalitet på "tung" ryska. När denne svarat att han var österrikare hade cellkamraten ifrågasatt detta och frågat om han inte var tysk. Schögggl hade då övertygat cellkamraten om att han verkligen var österrikare, varpå cellkamraten hade sagt att han var svensk. Denne hade vidare berättat att han varit fängslad sedan 1945 och till en början suttit i Moskva. Schögggl ville minnas att det rört sig om Ljubjanka. Svensken hade vidare sagt att han vid ett tillfälle i Moskva haft en cellkamrat, men att han därefter varit ensam i tre år. Samvaron med den omnämnde cellkamraten och förflyttningen till Vladimir torde ha ägt rum ungefär 1949/1950.

Svensken hade efter ett tag övergått till tyska, som denne talade "tungt som en jude". Han hade varit mycket mager, haft långdraget ansikte, dåliga tänder och varit kortare än Schögggl själv. Svenskens hårfärg kände han inte till då denne varit rakad. Den svenske fången hade varit svårt sjuk och icke kunnat röra sig. Han hade undersökts av en kvinnlig judisk läkare och en gammal rysk sjuksköterska och fått stora sprutor bakom höften med en vit vätska. Han hade måst förrätta sina behov i ett bäcken. Schögggl kunde inte erinra sig svenskens namn, men då namnet Wallenberg nämndes i förbigående begagnade han sig omedelbart av detta namn för att några minuter senare övergå till namnet Wallenstein. Schögggl framhöll att hans tillstånd vid tillfället ifråga inte varit gott då han vistats sex dagar i ståcell och försökt begå självmord.

Vid morgonvisitationen nästföljande dag hade Schögggl bortförts från svenskens cell av den politiske

officeren Strafoff. Därefter hade han förhörts fyra eller fem gånger om vad han visste om svensken, särskilt om han kände till dennes namn. Allt detta hade Schöggl senare berättat för cellkamraten Manfred. I samband med repatrieringen hade fångarna förhörts enskilt. Schöggl's förhör hade enbart gällt samvaron med svensken. Han hade tvingats underteckna ett formulär, enligt vilket han lovade att inte yppa vad han visste vid hemkomsten.

Schöggl's utsaga ovan härrör sig från den 8 november 1958. Den skiljer sig i många avseenden från dennes redogörelse i Zürich den 22 oktober 1956. Bl.a. uppgav Schöggl 1956 att hans andra vistelse vid sjukhuset ägde rum från mitten av april 1955 till den 28 maj 1955, under det att han 1958 sade att den inträffade i februari 1955. Vidare erinrade sig Schöggl namnet Wallenberg vid det första samtalet, medan han vid det andra tillfället inte kunde minnas namnet. Den mest anmärkningsvärda skillnaden torde vara att Schöggl första gången uppgav att han vistats tillsammans med svensken i en månad, medan han vid det andra samtalet uppgav att det bara rörde sig om en natt.

Vid ett senare samtal den 12 november 1958 uppgav Schöggl att svenskens medfånge i Moskva inte torde ha varit ryss. Vad gäller svenskens signalemente trodde han nu att denne haft hår på bröstet. Schöggl uppgav vidare att han veckorna efter att ha utförts ur svenskens cell blivit förhörd av chefen för kontraspionaget i fängelset personligen tre eller fyra gånger och att denne försökt pressa ur honom svenskens namn. Han uppgav även att Manfred efter återkomsten till Wien hade uppmanat honom att inte lämna uppgifter om utländska fångar till främmande ambassader, då detta kunde bli farligt för honom.

Strängt förtroligt.P.M.

angående uppgifter, som tyda på att Wallenberg vistats i Vladimir-fängelset.

1.

Schweizaren Emil Brugger uppger att han i slutet av juli 1954 under en c:a 10 ~~dagars~~ vistelse i corpus II i Vladimir (sjukhusavdelningen) haft knackningsförbindelse med Wallenberg, som knackat följande meddelande: "Mitt namn är Wallenberg. Jag var förste sekreterare vid svenska beskickningen i Budapest. När Ni blir frisläppt ber jag Er att omedelbart ta kontakt med en svensk beskickning eller ett svenskt konsulat och tala om att jag finns här."

Fransmannen Lucien Gouazé har omedelbart efter frigivandet i mars 1958 spontant uppgivit, att han av Brugger (och finnen Bastamov) hört, att dessa höst 1955 haft kontakt med en svensk konsul, tillfångatagen i Budapest. Kontakten skulle ha bestått av knackningsförbindelse under vistelse å sjukhusavdelningen.

Finner Bastamov har vid kortfattat förhör uppgivit, att Brugger berättat att denne år 1955 i Verchne Uralsk hört att Wallenberg tidigare vistats i detta fängelse men åren 1954-55 överförts till Vladimir. (Brugger har dock enligt egen utsago vistats i Vladimir ^{Adolf} fr.o.m. 22.5.1954.)

Den i Wien bosatte statslöse Török har uppgivit, att Brugger någon gång under tiden november 1955-februari 1956 berättat något om Wallenberg. Berättelsen skulle ha hänfört sig till åren 1950 eller 1951 och hade gått ut på att Brugger själv haft (eller träffat någon som haft) knackningsförbindelse med Wallenberg.

Tysken Adolf Siegel har uppgivit, att han i slutet av år 1954 fått ett meddelande via de Latry, vilket meddelande gått ut på att en svensk och tre schweizare zutto isolerade i corpus III. De Latry skulle ha fått denna uppgift från Brugger. (De Latry har vid samtal ej bekrä-

tat denna uppgift.)

2. Österrikaren Otto Schöggel har förklarat, att han under tiden mitten av april - 28 maj 1955 i sjukhuset i Vladimir, corpus II, delat cell med Wallenberg, vilken under flera år skulle ha vistats i Vladimir. Wallenbergs hälsotillstånd hade varit dåligt, han hade ^{varit} förlamad i vänster sida, och dagligen erhållit injektioner. Wallenberg hade bett Schöggel att meddela svenska myndigheter.

Schöggel uppgav i sin första förklaring, att tidpunkten för sammanträffandet med Wallenberg varit mars/april 1955. Oklarhet råder om var Schöggel vistats från hösten 1954 till mars/april 1955. S. kan då ha vistats i sjukhuset. S. har av f.d. cellkamrater betecknats som lögnare och/eller cellspion samt girig. S. har dock icke begärt några förmåner eller någon ersättning för sina lämnade uppgifter.

Schöggel förklarar igen nov. 1958. Sammanträffandet varat ett kortare ända än enligt i nämnda uppgifter.

3. Tysken Mulle har uppgivit - och förklarat sig beredd gå ed därpå - att georgiern Gogiberidse, berättat att han i sjukhuset erfarit att Wallenberg vistades där. Tidpunkten skulle ha varit någon gång mellan åren 1948-1953, förmodligen 1951 eller 1952. Enligt Mulle skulle Gogiberidse även ha berättat, att han i samband med statsminister Erlanders besök i Moskva hört en polisofficer i fängelset säga att "den Wallenberg können sie lange suchen".

Tysken Rehekampff har bekräftat, att han någon gång under tiden 1950-1953 hört av Gogiberidse, att Wallenberg skulle vara isolerad i sjukhuset i Vladimir.

4. Österrikaren Posh har förklarat, att japanen Nakamura för honom uppgivit, att han av en annan japan hört att Wallenberg befann sig i sjukhuset i Vladimir. (Posh dock ett mindre tillförlitligt "vittne")

5. Tysken ten Hompel har förklarat att han flera gånger under tiden 1948-1953 i Vladimir hört talas om Wallenberg, bl.a. att han skulle befinna sig i detta fängelse. (Å detta har ten Hompel dock vid annat tillfälle förklarat sig ej vara helt säker) Bl.a. hade Rensinghoff, Narbut (avliden), och finnen Puschkarjov talat om Wallenberg.

6. Tysken Bretthauer förklarar att han hösten 1955 hört talas om Wallenberg, men att han icke kan erinra sig vad som sagts om denne. Det kan ha rört sig om Wallenbergs vistelse i Moskva-fängelserna.

7. Schweizeren Höchli von Asch har uppgivit, att en ryss vid namn Schulgin skulle ha träffat Wallenberg i Lubljanskaja-fängelset och tillsammands med W. i slutet av år 1947 överförts till Vladimir, där W. avlidit i början av år 1948. (Höchli har ansetts otillförlitlig och ej hörts genom svensk försorg)

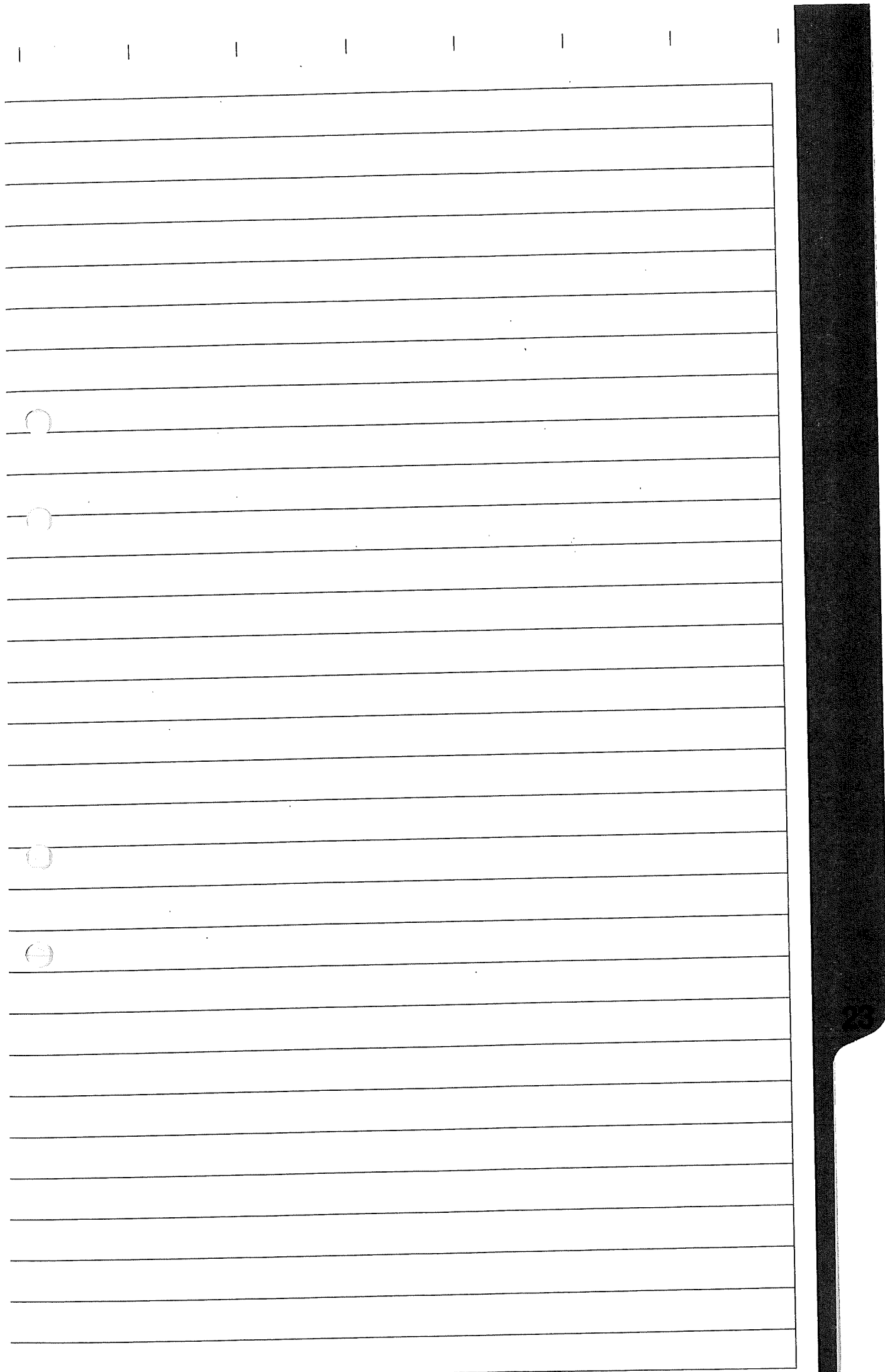
Följande personer har genom hörsägen fått uppgifter om att en eller flera svenskar skulle vistas i Vladimir:

- 1957 a. Geissler hade - evt. år 1953 - hört talas om att en svensk journalist och ytterligare en svensk skulle sitta fängslade i Vladimir
- 57 b. Sperlich har år 1951 hört talas om att en svensk då funnes fängslad i Vladimir. Sagesmannen vore förmodligen en ryss, som införts i S:s cell och uppgivit att han närmast delat cell m. ryssar, en japan o. en svensk.
- 57 c. Hans Schmidt hade under sin vistelse i Vladimir (febr. 1951-juni 1953) hört att två svenskar voro fångna i detta fängelse. Sagesmannen möjligen en ryss eller japan. Schmidt hade "antagit" att svenskarna tillhört någon beskickning.
- 55 d. Voss har på ett tidigt stadium uppgivit, att han genom Cumish fått veta, att en svensk satt i Vladimir år 1954. I sin uppteckningar förklarar dock Voss, att han endast hört talas om en svensk i Sovjetunionen, och att han ej kunde erinra sig namn eller om berättelsen om svensken hänfört sig till Lubljanskaja- eller Vladimir-fängelsema. Cumish har ej bekräftat Voss' tidigare påstående.
- 57 e. Hunoldt har av en svensk vid namn Ericsson hört att denne jämte två andra svenskar, vilka varit knutna till röda korset, tillfångatagits hösten 1944 på Balkan. De två andra svenskarna vistades vid den ifrågavarande tidpunkten - januari 1950 - även i Vladimir.

Sekr. Hammarskjöld har i sin beskrivning över besök i staden Vladimir m.fl. platser förklarat att han varit intensivt

övervakad under en resa han våren 1955 ^{förlämnat} till denna stad.
Övervakningen hade koncentrerats till uppehållet i själva
stadsområdet i Vladimir, medan någon direkt övervakning icke
märkts under utflykter till Suzdal och andra platser. Fängelset
i Vladimir är beläget inom stadsgränsen.

Stockholm den 7 november 1958.

BILAGA TILL H. ROSENFELDS (1982)

L. The Odyssey of Raoul Wallenberg in the Gulag

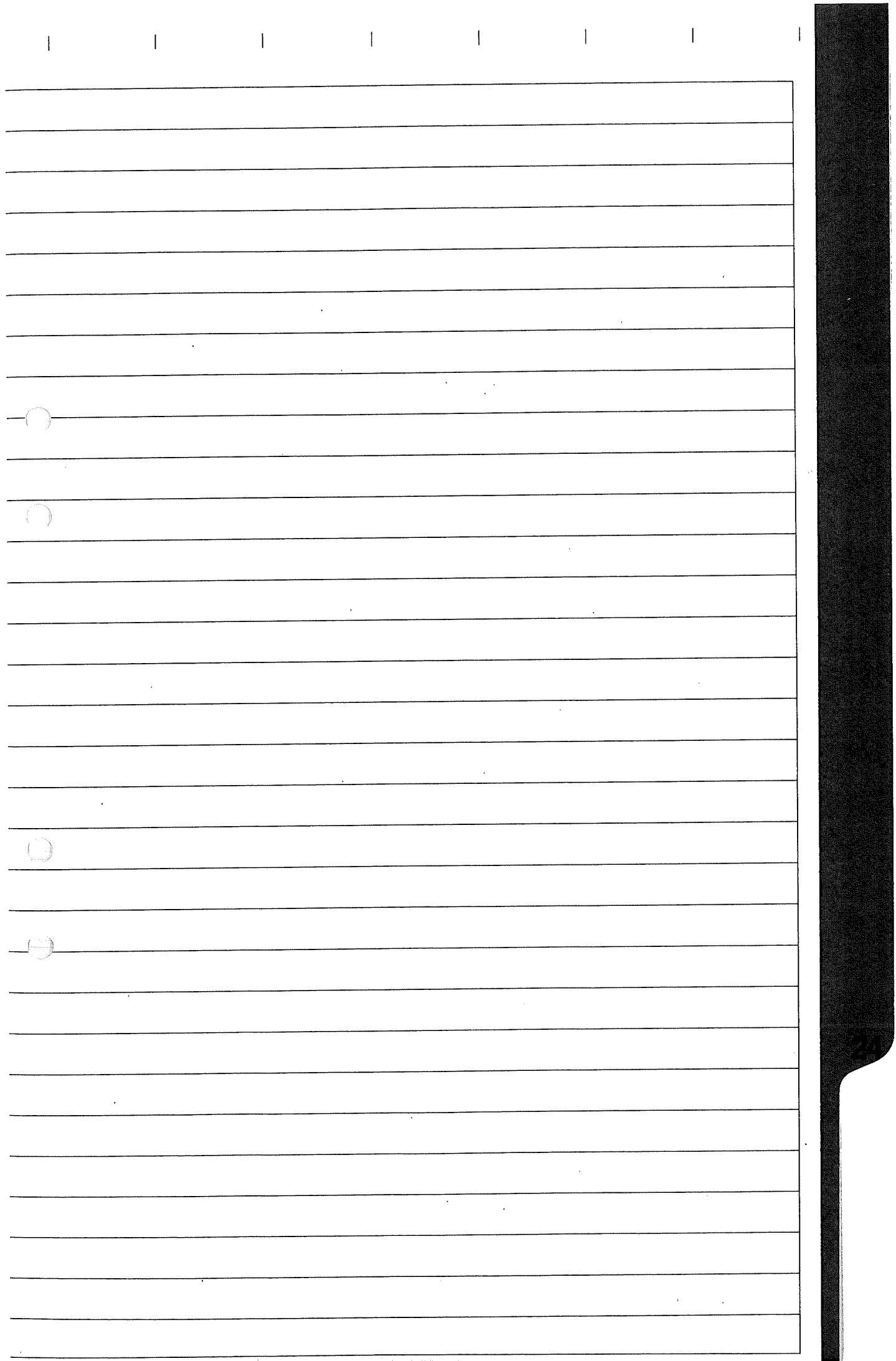
Prison	*1945-50	1950-55	1955-60	1960-65	1965-70	1970-75	1975-81
Lubianka	•a •b	•c					•d
Lefortovo	•e						
Khal'mer-Yu	•f						
Verchneural'sk	•g	•gl					
Vladimir	•h		•i		•j		
Butyrka	•k	•l		•m			•n
Irkutsk		•o			•p	•q	
Mental Hospital				•r			
Wrangel Island				•s			
Zabaikal'e					•t		
Mordvinia				•u		•v	
Blagoveshchensk							•w
Gorky							•x
Moscow Region							•y
Leningrad Region							•z

BOK: RAUL WALLENBERG -
ANGEL OF RESCUE

241

*The dates in parentheses refer to the year(s) of Raoul Wallenberg's imprisonment

- a. Testimony of Lipchitz (1947).
- al. Testimony of Mannheim (1946).
- b. Testimony of Moser (1947-48).
- c. Testimony of Libik (1953).
- d. Report by Soviet emigre of conversation with Soviet KGB officer.
- e. Testimonies of de Mohr (1945-48), Ronchi (1947-48), and Gottlieb (1947).
- f. Testimony of Melzer (1949).
- g. Testimony of Kalinski (late forties-1953).
- gl. Newspaper interview with Kupriyanov (1953, 1955).
- h. Testimonies of Mulle and Rehkampf (1948-53), Brugger and Gouaze (1954), Schogge (1954), an anonymous prisoner (1955).
- i. Testimonies of Kalinski (1955-59), Makinen (1956-59), and newspaper interview with Kupriyanov (1956).
- j. Report by Raoul Wallenberg Association, Stockholm (1967).
- k. Testimony of Karl Kraemer (1949).
- l. Testimony of Carlson (1951).
- m. Testimony of Belov (1961).
- n. Report of conversation with Kaplan by Bilder (1975).
- o. Testimony of Kalinski (1953-55).
- p. Report by Raoul Wallenberg Association, Sweden (1966-67).
- q. Report by Raoul Wallenberg Association, Sweden (1973-74).
- r. Testimony of Svartz conversation with Miasnikov (1962).
- s. Testimony of Moshinsky (1962).
- t. Report by Shifrin (1967).
- u. Letter of Spira (1964).
- v. Testimony of Rode (1973-74).
- w. Report by Lubarsky that names an "old Swede" (1978).
- x. Report by Raoul Wallenberg Association Sweden (1976-77).
- y. Report by Raoul Wallenberg Association, Sweden, of imprisonment in Moscow region (1979).
- z. Report by Raoul Wallenberg Association, Sweden, of imprisonment in Leningrad region (1980).

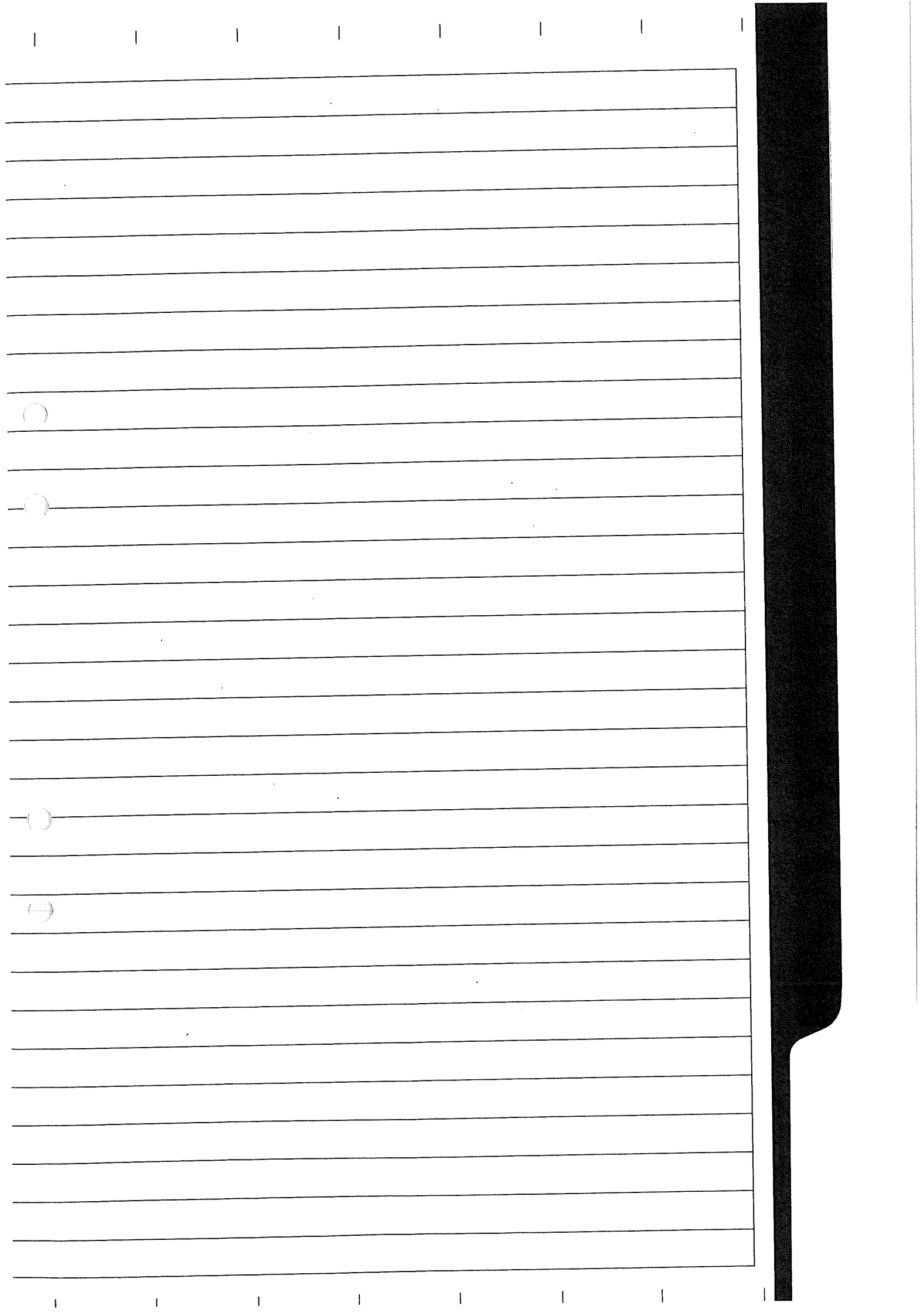

1945	Ljubljanka	
1946	Odessa, undersökningsfängelse ✓	(enl. Sigmund Mannheim)
1947	Ljubljanka (slutet 1947) Lefortovskaja "ett fängelse i Moskva"	(enl. Moser) (enl. Roland Gottlieb) (enl. Georg Klein i brev t. Wiesen- " Veith Olschrov thal)
1948	Vladimir Chalmer-Ju vid Vorkuta Ljubljanka (t. midsommar)	(enl. Horst Mülle: Gogoberidse) (enl. dr Meltzer) (enl. Moser)
1949	Butyrka (våren) Vladimir	(enl. Karl Kraemer) (enl. Horst Mülle: Gogoberidse)
1950	Vladimir	(enl. Horst Mülle: Gogoberidse)
1951	Vladimir Butyrka (omkr. Nyår) Vershne Uralsk	(enl. Horst Mülle: Gogoberidse) (enl. Mogens Carlsson Zoltan Rivo) (enl. A. Kalinski)
1952	Vladimir Vershne Uralsk (5/12 knackn.)	(enl. Horst Mülle: Gogoberidse) (enl. v. Schwab) (A. Kalinski)
1953	Fångtransport Vladimir Ljubljanka Vershne Uralsk o Alexandrovski Central)	(enl. M. M. Kanjevski, Israel) (enl. Horst Mülle: Gogoberidse) (enl. Georg Libik: Dardai o Horwat (enl. A. Kalinski) (V. Olschrov)
1954	Vladimir (knackn.) Alexandrovski Central	(enl. Brugger) (Lucien Gouazé) (enl. Kalinski)
1955	Vladimir Alexandrovski Central	(enl. Schögg) (enl. Kalinski) (enl. Kalinski)
1956	Vladimir	(enl. Kalinski)
1957	Vladimir	(enl. Kalinski)
1958	Vladimir	(enl. Kalinski)

1959	Vladimir	sista gången 27/10	(enl. Kalinski)
1960			
1961	Moskva mentalsjukhus		(enl. Nanna Svartz: samtal m. prof. Myasikov)
	Wrangel Island		(enl. Moschinski)
1962	Butyrka		(enl. J. Belov: Stowner)(Schebel:
	Wrangel Island		(enl. Moschinski
	Butyrka	hungerstrejk	(enl. Below: Stowner)
1963	Butyrka		(enl. Below: Stowner)
1964	Mordovia		(enl. Papadopolous: Cecil August Stoner)
1965	Butyrka		(enligt Erich Spira, lett)
1966	Zidovo v. Irkutsk		
	Internat i Sibirien		(enl. Karap)
1967	Vladimir		(enl. Kalinski: Gogoberidse)
	Zavidovo v. Irkutsk		" Konstantin
	Zabaikalie, öst om Irkutsk		
1968			
1969			
1970			
1971			
1972			

1973	Mordovia	(Gunnar Rhode, lett)
1974		
1975	Butyrka	(enl. Jan Kaplan)
1976		
1977		
1978		
1979		
1980		

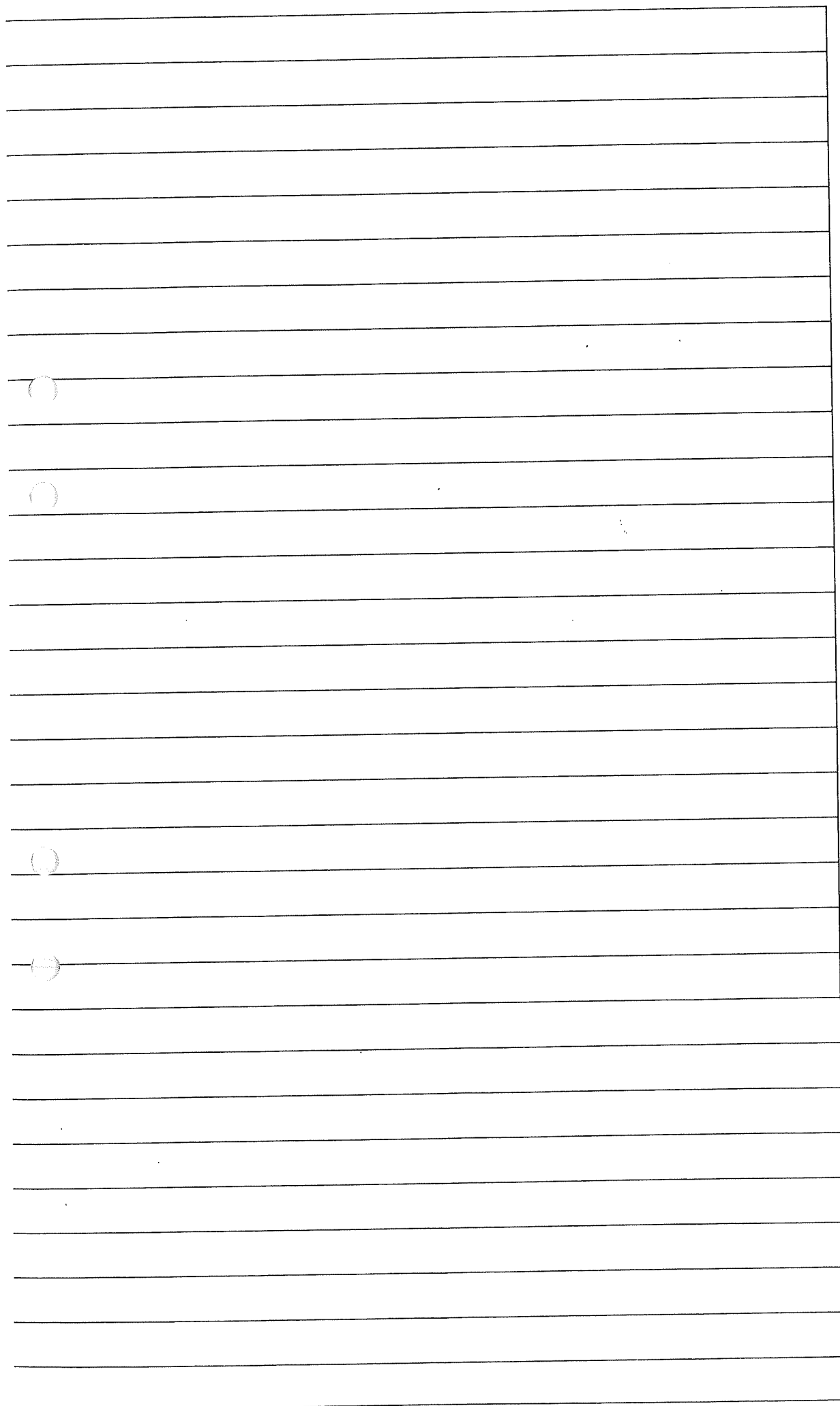
1947	Ljubljanka	(enl. Moldavanov)
1948	Ljubljanka	(Enl. Moldavanov) (Nyasi Dede Basch, Izmir Walter Naumann)
1953 - 1955	Novosibirsk, Kirov o Gorkov (transit prisons)	(enl. Kalinski: general G.N. Kupri anov, Leningrad)

x) Translated into English by Frank Vajda, Melbourne/Australia, 1988

LITTERATURLISTA

Anger, Per	<u>Med Raoul Wallenberg i Budapest</u>	Sthlm 1979, pock. -85
" "	<u>With Raoul Wallenberg in Budapest</u>	N.Y. 1981, " -85
Berg, Lars	<u>Vad hände i Budapest</u>	Sthlm 1949
" "	" " " Boken som försvann	" 1983
Bierman, John	<u>Righteous Gentile, The Story of Raoul Wallenberg</u>	N.Y. 1981, pock. -82
" "	<u>Raoul Wallenberg, En hjälte i vår tid</u>	Sthlm 1982
Dardel, Fredrik	<u>Raoul Wallenberg. Fakta kring ett öde</u>	" 1970
" , Maj	<u>RAOUL</u>	" 1984
Dérogé, Jacques	<u>Le Cas Raoul Wallenberg</u>	Paris 1979 & 1982
" "	<u>Fallet Raoul Wallenberg</u>	Viken 1980
Ant, Kenne	<u>"R"-Dokumentärroman</u>	Sthlm 1988
Isaksson, Börje	<u>Omöjligt uppdrag, Raoul Wallenbergs kamp i Budapest</u>	" 1975
Joseph, Gilbert	<u>Mission sans Retour</u>	Paris 1982
Karelin, Viktor	<u>Das Buch von Raoul Wallenberg</u>	Freib. 1982
Küng, Andres	<u>Raoul Wallenberg Igår, idag</u>	Sthlm 1985
Karlbom, Rolf	<u>Raoul Wallenbergs fångenskap i Sovjet</u>	Göteb. 1987
Lester, Elenore	<u>Wallenberg, The Man in the Iron Web</u>	N.Y. 1985, pocket
Lévai, Jenő x)	<u>Raoul Wallenberg, Hjälten i Budapest</u> <u>Raoul Wallenberg</u>	Sthlm 1948 Budapest 1988
Lichtenstein	<u>Raoul Wallenberg, Retter von Hundert-tausend Juden</u>	Köln 1982
Marton, Kati	<u>Wallenberg</u>	N.Y. 1982
Philipp, Rud.	<u>Raoul Wallenberg. Diplomat, Kämp, Samarit - och Märtyr</u>	Sthlm 1946 & 1981
osenfeld, H.	<u>Raoul Wallenberg - Angel of Rescue</u>	Bufallo 1982
Sjöqvist, Eric	<u>Affären Raoul Wallenberg</u>	Sthlm 1966
" "	<u>Raoul Wallenberg, Diplom. som försvann</u>	" 1981
" "	<u>Raoul Wallenberg</u>	" 1985
Smith, Danny	<u>Wallenberg - Lost Hero</u>	London 1986
Szel, Elisab.	<u>Operación Noche y Niebla</u>	Madrid 1961
Ströbinger, R.	<u>Das Rätsel Wallenberg</u>	Düsseld. 1982
Villius	<u>Fallet Raoul Wallenberg</u>	Sthlm 1966
Werbell & Clarke	<u>Lost Hero - The Mystery of Raoul Wallenberg</u>	N.Y. 1982
"	<u>Raoul Wallenberg, En försvunnen hjälte</u>	Sthlm 1985, pocket
Wallenberg, G.	<u>Älskade farfar, brevväxling mellan Gustaf & Raoul Wallenberg</u>	" 1987
Wulf, Joseph	<u>Raoul Wallenberg</u>	Berlin 1958
" "	" " <u>Il fut leur espérance</u>	Tournai 1968
UD (Foreign Office)	<u>Dokumentsamlingar 1957, 1965, 1980 & 1982</u>	
Nicholson & Winner	<u>RAOUL WALLENBERG, in English</u>	1989 EXLEY, Great Britain
Schiller, Bernt	<u>Varför ryssarna tog Raoul Wallenberg</u>	Swedish 1990 Stockholm 1991

TRIBUTE TO RAOUL WALLENBERG

979	May	Forming of the <u>British Raoul Wallenberg Committee</u>	London
	June	Forming of the <u>Israelian Raoul Wallenberg Committee</u>	Jerusalem
	July	Forming of the <u>Senators' Free Raoul Wallenberg-Committee</u>	Washington
	August	<u>Holocaust Commission Award</u> (Elie Wiesel)	New York
	Sept.	Forming of the <u>Working Group for the 'Free Raoul Wallenberg Committee</u>	New York
		Forming of the <u>Raoul Wallenberg-Föreningen</u>	Stockholm
	October	Speech by <u>Ambassador Per Anger in Congress</u>	Washington
	Dec.	<u>Tree Planting Ceremony for the "Righteous Gentile"</u>	Jerusalem
980	Jan. - April	<u>Preparations for Hearing in May; had to be canceled because of conflict on labour market</u>	Stockholm
	Jan. 17	<u>Commemoration of Raoul's last day in freedom: demonstrations in Stockholm, New York, London, etc.</u>	
	March	<u>TV-Documentary "Man alive" by John Bierman for BBC</u>	London
	"	<u>Article in New York Times Magazine by Lester/Werbell "Lost hero"</u>	New York
	"	<u>Raoul Wallenberg-Day</u>	San Francisco
	April	<u>The Ross McWhirter Foundation Award and Prize (Swed. Kronor 10.000)</u>	London
	"	<u>Raoul Wallenberg-Day</u>	Nevada
	May	<u>Resolution in Congress</u>	Washington
	June	<u>Raoul Wallenberg-Day</u>	Massachusetts
	July	<u>Raoul Wallenberg-Day</u>	Illinois
	Aug. 4	<u>Raoul Wallenberg-Day (on his birthday) in the States of Colorado, Florida, Georgia, Kentucky, Michigan, Missouri and Ontario</u>	
	"	<u>Resolution</u>	California
	Nov.	<u>Case of Raoul Wallenberg brought up at European Conference on Security and Cooperation, by Sweden, USA, Great Britain a. o.</u>	Madrid
981	Jan. 15-16	<u>International Hearing (originally planned May, 1980</u>	Stockholm
	Jan.	<u>Following to Hearing, Radio Liberty starts regular broadcasts to Soviet in Russian "Raoul Wallenberg, you are not forgotten, the whole world is thinking of you...."</u>	Munich
	"	<u>Concert in the Synagogue</u>	Stockholm
	" 17	<u>Demonstration outside the Soviet Embassy (Commemoration)</u>	"

<u>1981</u> cont.	Jan.	<u>Raoul Wallenberg Case brought up by Sweden at Council of Europe</u>	Strasbourg
	"	<u>Raoul Wallenberg-Scholarship in perpetuity at Weizmann-Institute of Science,</u>	Rehovot/Isra
	April	<u>Debate in House of Commons</u>	London
	May	<u>Roger Joseph Prize at Hebrew Union College (\$10,000)</u>	New York
	June	<u>The Judaic Heritage Society's Medal for "Heroism and Service to the Jewish People"</u>	" "
	"	<u>Hearing</u>	Washington
	July	<u>The President's Citation, B'nai B'rith</u>	"
	"	<u>Honorary Citizenship in the State of</u>	Nebraska
	Aug. 4	<u>Raoul Wallenberg-Day (his birthday) in</u> and	San Francisco Distr. Columb
	" "	<u>Demonstration & Petition</u>	London
	Sept.	<u>Resolution in Congress on Honorary American Citizenship</u>	Washington
	<u>Oct. 5</u>	<u>President Reagan signed bill in the White House Rose Garden that made Raoul Wallenberg the second Honorary American Citizen in history (after Winston Churchill)</u>	<u>Washington</u>
	Oct.	<u>America's Swede of the Year</u>	Chicago
	Nov.	<u>Raoul Wallenberg-Symposium at New York University. (Anger, Hausner, Wiesenthal)</u>	New York
	"	<u>The Human Rights Award, Simon Wiesenthal Center</u>	San Francisco
	"	<u>Dedication of "Raoul Wallenberg Traditional High School"</u>	" "
	Dec.	<u>B'nai B'rith Gold Medal "Prix Humanitaire"</u>	Brussels
	"	<u>Inauguration of the Raoul Wallenberg-Room in Synagogue Municipal Hall</u>	Stockholm
<u>1982</u>	Jan. 17	<u>Concert, "Messias", in the Cathedral</u>	Stockholm
	" "	<u>Various activities throughout the</u>	USA
	Febr.	<u>Case of Raoul Wallenberg brought up at UN Human Rights Commission, by Sweden and USA</u>	Geneva
	April	<u>Hon. Doctorate, Gustavus Adolphus College</u>	Minnesota
	"	<u>Named after Raoul Wallenberg: Street in Philadelphia, Square in Queens, Boulevard in Charleston, and Park in San José</u>	USA

1982 cont.	May	<u>Honorary Doctorate, Upsala College</u>	New Jersey
	June	<u>Interfaith Tribute</u>	Washington
	"	<u>Boulevard named after Raoul Wallenberg and Tree Planting Ceremony</u>	Toronto
	"	<u>International Freedom Festival Award</u>	Detroit
	July	<u>Debate in House of Commons</u>	London
	Aug. 4	<u>Raoul Wallenberg's birthday: demonstrations in Europe, USA, Australia</u>	
	" "	<u>Tom Lantos in Congress</u>	Washington
	" "	<u>Debate in House of Commons</u>	Canada
	" 5	<u>New, West-German TV-Documentary</u>	Köln
	"	<u>John Hanson Award (received at American Embassy, Stockholm)</u>	Minnesota
		<u>Raoul Wallenberg-Committees in Melbourne and Sydney</u>	Australia
	Sept.	<u>Raoul Wallenberg-Shell</u> <u>Raoul Wallenberg-House</u>	Memphis Washington
	Oct. 5	<u>Raoul Wallenberg-Day in five States</u>	USA
	"	<u>Exhibition in "St. Martins-in-the-Fields" - Statement by Prime Minister, Mrs. Margaret Thatcher</u>	London
	"	<u>Concert, Lincoln Center</u>	Fort Collins, Colorado
	Nov.	<u>The Swedish Council's Award by King Carl XVI Gustaf</u>	
	"	<u>The third TV-Documetary on Raoul Wallenberg, French, (two hours), shown on two Wednesdays, 1 hour each</u>	Paris
	Dec.	<u>Dedication of Public School</u>	Brooklyn, N. Y.
1983	Jan. 17	<u>Commemoration of Raoul's last day in freedom (1945):</u> <u>Concert in the Cathedral</u> <u>Vigils and demonstrations in various places in USA, Australia, Great Britain a. o.</u>	Stockholm
	Febr.	<u>Case of Raoul Wallenberg brought up at UN Human Rights Commission</u>	Geneva
	"	<u>Première of Swedish Play "Raoul"</u>	Malmö
	"	<u>Debate in Swedish Parliament</u>	
	March	<u>Première of American Play "Wallenberg"</u>	Denver/Col.
	Apr. 20	<u>President Reagan delivers speech at the Remembrance Ceremony for Holocaust Victims</u> <u>British touring exhibition (from London) to Birmingham Cathedral, Liverpool, Brighton, Bornemouth, Ipswich, Glasgow, etc.</u>	Washington
	May 6	<u>Nobel Celebration "Science for Peace" in Italy</u> <u>Per Anger delivers speech on Raoul Wallenberg</u>	San Remo
	May 9-15	<u>"Raoul Wallenberg-Week" in Jerusalem - ceremonies also in Tel Aviv and Haifa. Israel is the first country to issue a stamp with Raoul Wallenberg's picture</u>	Israel

1983	June 14	<u>McKinley School Citizenship Award, Elkin's Park</u>	Pennsylvania
cont.	Aug. 3	<u>Congressional Hearing of Human Rights Sub-Committee on Raoul Wallenberg, commemorating his 71st birthday, Aug. 4. Speeches delivered by a number of Senators and Congressmen, by heads of Raoul Wallenberg Committees and workers for him.</u>	Washington
	Aug. 4	<u>Ceremony on Raoul Wallenberg's 71st birthday</u>	New York
	Aug. 21	<u>Inauguration of Park, named Raoul Wallenberg</u>	Ottawa/Canada
	Oct. 5	<u>Commemoration of the 1981 Honorary Citizenship: Sworn-In-Ceremony for new American Citizens at Wallenberg School in Brooklyn.</u>	New York
		<u>October 5th Ceremonies at various places - New Jersey, Washington, and in various countries - Canada, Great Britain, Australia, a.o.</u>	
		<u>The fourth Raoul Wallenberg TV-Documentary, produced by the Canadian Company RUBICON - in a private screening for the occasion. This highly praised film has been shown all over the US.</u>	Stockholm
	Oct. 6	<u>"Liberal International" meeting, attended by liberals from about 50 countries. Raoul Wallenberg was made the topic of the British delegation's approach.</u>	Stockholm
	Oct. 16	<u>Dedication of Sculpture to Raoul Wallenberg</u>	San Francisco
	" "	<u>"International Democracy Award"</u>	Israel
	Nov. 22	<u>Raoul Wallenberg Benefit Concert, Forest Hills High School Auditorium</u>	New York
1984	Jan. 17	<u>Commemoration of Raoul's last day in freedom (1945): Concert in the Cathedral</u>	Stockholm
	" "	<u>Conservative & Labour members tabled a motion in the House of Commons</u>	London
	" "	<u>Dutch TV honored Raoul with a program of 3 hours</u>	The Hague
	" "	<u>Commemoration in the UN of Raoul's last day in freedom</u>	New York
	Apr. 26	<u>Exhibition at the University of Beer-Sheva: "A Tribute to Raoul Wallenberg"</u>	Israel
	May 14	<u>The Hungarian Chief Rabbi Laszlo Salgo honored Raoul, when commemorating the 40th anniversary of the deportation of 600.000 Hungarian Jews.</u>	Budapest
	July 11	<u>During the Meeting of Hungarian speaking Jews in Israel one day was dedicated to Raoul</u>	Haifa
	Aug. 4	<u>The Lutheran World Federation during its Congress honored Raoul Wallenberg on his 72nd birthday</u>	Budapest
	" "	<u>Manifestations around the world</u>	
	Oct. 5	<u>Permanent Raoul Wallenberg Day in California as well as in the States of New York and Kansas</u>	USA

1984	Oct. 5	<u>Inauguration of a park named after Raoul</u>	City of Albany, N.Y.
cont.	" "	<u>American Jewish Congress holds Vigil across the street from the Soviet Embassy</u>	Washington
	" 21	<u>Third Annual Raoul Wallenberg Day (speeches by Dr Vera Goodkin, saved by Raoul, and by Per Anger)</u>	South Orange, New Jersey
	" 27	<u>Mother Teresa receives Raoul Wallenberg Scholarship</u>	Seattle
	Nov. 9	<u>Special Shabbat Service, Congregation Beth Israel</u>	Houston, Texas
1985	Jan. 13	<u>Tree Planting Ceremony in the Holocaust Garden, Hyde Park</u>	London
	" 17	<u>40 years in the Gulag: Concert in the Cathedral - Bells ringing 40 times</u> <u>Bells ringing in many cities in</u>	Stockholm USA, Australia, Great Britain
	" "	<u>Guy von Dardel speaks in the Grand Committee Room of the House of Commons</u>	London
	" "	<u>Jean Kirkpatrick Address at Raoul Wallenberg Commemoration in the City Hall</u>	New York
	" "	<u>Proclamation of Raoul Wallenberg Day</u>	Los Angeles
	" "	<u>"40 years ago..." President Chaim Herzog in the Knesset. And also 40 years ago:</u>	Jerusalem
	" "	<u>(Raoul's last words in freedom: "I'm happy that my mission was not in vain")</u>	
	" 22	<u>Site Dedication to Raoul in the Forest of</u>	Jerusalem
	" "	<u>The Swedish Theological Institute honors Raoul in the presence of Gideon Hausner</u>	Jerusalem
	March 9	<u>THE JEWISH SONG dedicated to Raoul</u> <u>(by Swedish composer Moses Pergament)</u>	Minneapolis
	" 14	<u>TRIBUTE DINNER in the Sheraton Centre Hotel</u> <u>(participating a.o. Jean Kirkpatrick, P. Moynihan, Henry Kissinger, Elie Wiesel</u> <u>Exhibition on Raoul and his work, then moved to the Public Library</u>	New York New York
	" 15	<u>Public Hearing at City Hall, Mayor Ed Koch: Naming of Side Walk between East 42nd and East 29th Street "Raoul Wallenberg Walk", in front of UN Building</u>	New York
	April 8	<u>Benefit Performance of Philadelphia Orchestra</u>	Pennsylvania
	" 8-9	<u>"A Heroe's Story" Miniseries on Raoul</u> <u>NBC Television Network</u>	USA
	" 21	<u>Raoul Wallenberg Commemoration Week</u>	Worcester, Mass
	" 22	<u>Hon. Doctorate at Muhlenberg College</u>	Allentown, Pennsylvania
	" "	<u>The fifth TV-Documentary on Raoul Wallenberg: BETWEEN THE LINES</u>	Melbourne, Australia

1985
cont.

May 2	<u>TRIBUTE DINNER by British Friends of
BAR ILAN UNIVERSITY, Ramat Gan, Israel
(in the presence of Nina Lagergren and
Per Anger)</u>	London
" 2	<u>Raoul Wallenberg Day</u>	Minnesota
" 13	<u>Weizmann Institute Scholarship - an annual
event (Per Anger and Guy von Dardel were
invited guests)</u>	Israel
" 27	<u>Garden in the City of Kew, named Raoul
Wallenberg Garden, inaugurated by Mayor
Jill O'Brien</u>	Australia
June 12	<u>Major Photographic Exhibition on Raoul
in the University of Ann Arbor, where
Raoul studied Architecture</u>	Michigan
" 28	<u>Road named for Raoul</u>	Mississauga, Canada
Aug. 4	<u>Raoul's 73rd birthday
Various activities in cities of
(Letters sent to Soviet Embassy and Leader)</u>	Sweden, West-Germany,
USA, Canada, Great
Britain, Australia
Oct. 5	<u>Fourth Anniversary of US Honorary Citizen-
ship. Proclamation of Raoul Wallenberg
Day in several US States.</u>

<u>Annual event in the State of New Jersey
with Per Anger as main speaker on various
occasions</u>

<u>Also the "Letter to President Reagan", copied
and sent out in the thousands, originated in
New Jersey.</u> | New Jersey |
| " 5 | <u>American Jewish Congress holds Vigil across
the street from the Soviet Embassy</u> | Washington |
| Nov. 19-20 | <u>SUMMIT MEETING between President Reagan and
Soviet Leader Gorbachev.</u>

<u>Letter campaigns to both of them weeks ahead
of the Summit.</u> | Geneva |
| " 24 | <u>Tree Planting for Raoul in Alexandra
Gardens</u> | Cardiff |
| Dec. 5 | <u>American Hungarian Foundation's
George Washington Awards Dinner
in honor of Raoul Wallenberg</u> | New York City |
| " 10 | <u>Canada proclaims Raoul Wallenberg FIRST
HONORARY CITIZEN, on Human Rights Day.</u> | Ottawa |
| 1986
Jan. 17 | <u>The Ambassador of Israel, Mr. Moshe Erell,
announces in the Stockholm Cathedral that
Raoul Wallenberg had become ISRAEL'S FIRST
HONORARY CITIZEN</u>

<u>Street named after Raoul Wallenberg</u> | Stockholm

Leverkusen, West-Germany |

Jan.17 -	During a <u>Raoul Wallenberg Tribute tour</u> Ambassador	
Febr. 1	<u>Per Anger visits Edmonton, Calgary, Vancouver</u>	
	<u>Winipeg, Ottawa, Toronto</u>	Canada
Febr.9 -		
March 25	<u>Per Anger on a Raoul Wallenberg Lecture tour</u>	
	<u>S:a Cruz, San Francisco, Los Angeles, etc.</u>	USA
	<u>and Melbourne, Sydney</u>	Australia
May 4	<u>B'nai B'rith Denmark Loge honors Raoul Wallenberg</u>	Copenhagen
" 26	Following to the Raoul Wallenberg Association's Annual Meeting May 12, a Petition was sent to the <u>Swedish Government</u> , urging them to cooperate with the governments of the <u>US, Canada and Israel</u> in order to bring about Raoul's release by exchange	Stockholm
June 19	The British Prime Minister, Mrs. Margaret Thatcher at Parliamentary Debates in the <u>House of Commons</u> answers Mr. Campbell's question regarding Raoul Wallenberg: " <u>.... continued assistance will be given....</u> "	London
Aug. 4	<u>Raoul Wallenberg's 74th birthday: letters written to Mr. Gorbachev and Mr. Reagan</u>	Stockholm
" 4	<u>Ceremony in Stockholm Synagogue, with persons saved by Raoul present</u>	"
" "	<u>Ceremonies in many countries, especially in Canada and Israel, where Raoul had become the first honorary citizen</u>	USA, W-Germany, France, Gr.Brita: Norway, etc.
October	<u>Dedication Ceremony at Raoul Wallenberg-Place in</u>	Washington
Nov.14	On behalf of the <u>American Swedish Council</u> , Per Anger handed over the <u>Raoul Wallenberg Humanitarian Award</u> to <u>Sir Michael Wood, Founder of the East African Flying Doctors Service.</u> This Award was given only twice before: to Count Folke Bernadotte and Mother Teresa.	Los Angeles
Nov. 22	<u>Tree Planting, Unveiling of Stone by the Jewish Council</u>	Auckland/New Zealand
Dec. 8	<u>Inauguration of Park</u>	Albany/USA
1963 Jan. 17	<u>Raoul Wallenberg-Day in the Cathedral</u>	Stockholm
"	<u>Distribution of Raoul Wallenberg Prizes, Tel Aviv University</u>	Tel Aviv/Israel
"	<u>Raoul Wallenberg Civic Award to the City of Coeur d'Alene</u>	Idaho/USA
Febr. 4	<u>The Raoul Wallenberg Professorship in Human Rights - Rutgers University</u>	New Jersey/USA
March 4	<u>The Raoul Wallenberg Award to Mr. Ross Perot, handed over by Nina Lagergren</u>	New York
" 29	<u>The Raoul Wallenberg Humanitarian Award handed over to 4 recipients, at a ceremony attended by Guy von Dardel and Prince Sigvard Bernadotte. The event was sponsored by the Raoul Wallenberg Committee of Chicago and the Swedish American Museum Association. Opening of the Raoul Wallenberg Exhibit</u>	Chicago/USA

April		<u>Letter to Soviet Leader Gorbachev, signed by 113 Congressmen</u>	Washington
"	24	<u>Rockford College, Illinois, and South Bend, Indiana, honor Raoul Wallenberg at Holocaust Ceremony</u>	Illinois/Indiana/USA
May	7	<u>Raoul Wallenberg Monument in Budapest - World Jewish Congress Ceremony</u>	Budapest/Hungary
"	15	<u>Inauguration of Raoul Wallenberg Monument by the City of Budapest; National Hymns, Speeches, Music by Bartok and Bach</u>	
"	20	<u>In the presence of Guy von Dardel the City of Ramat Gan bestows Honorary Citizenship on Raoul Wallenberg</u>	Ramat Gan/Israel
		<u>A 90 minutes program on Raoul Wallenberg's life, presented by children age 11-15 - program compiled by English teacher Shulamit Cohen</u>	Holon/Israel
June	9	<u>Congressional Human Rights Caucus Briefing on Raoul Wallenberg</u>	Washington
Aug.	4	<u>Raoul Wallenberg's 75th birthday: Compact Swedish massmedia attention, Skywriting "Don't forget Raoul Wallenberg- 75 today" TV-programs in Stockholm and Gothenburg</u>	Sweden, USA, Gr.Britain France, Canada, Israel Australia a.o.
		<u>Rally on US Capitol steps (Tom & Annette Lantos)</u> <u>Skywriting New York and Washington, numerous events in places all over the US</u> <u>A biplane bus in Paris with information on Raoul</u> <u>Demonstrations in West-Germany</u> <u>Letter campaign in Australia, the Netherlands, England</u>	
		<u>Dr. Frank Vajda from Melbourne, Australia, saved by Raoul, was the Swedish Raoul Wallenberg Association's guest and contributed largely to the extensive publicity, eventually leading till Soviet reaction</u>	
"	10	<u>Issuuing of Swedish Raoul Wallenberg Stamp</u>	Stockholm
"	"	<u>Official Soviet Statement, saying a.o. "It would be good, if rumours that he is alive, were justified".</u>	"
"	"	<u>Jewish Community honors Raoul Wallenberg</u>	"
Sept. 15		<u>Letter to Soviet Leader in response to statement (Guy von Dardel and Nina Lagergren)</u>	"
Sept. 9		<u>Speech by President Ronald Reagan at Swedish Prime Minister's visit"....if there is a new openness in the Soviet Union, the Soviet Leadership give the world an accounting of this moral giant Raoul Wallenberg."</u>	Washington
"	10	<u>Letter to Mr. Reagan by Nina Lagergren, asking him to bring up Raoul in his forthcoming top meeting with the Soviet leader.</u>	Stockholm
October 8		<u>RAOUL WALLENBERG EXHIBIT opened in Congressional Rotunda, in the presence of a.o. Guy von Dardel, Peder Bonde, US Ambassador to Sweden, Mr.Newell, Wilhelm Wachtmeister, Sweden's US Ambassador</u>	Washington
November		<u>The Raoul Wallenberg Lecture on Human Rights by Elie Wiesel at McGill University</u>	Montreal
December		<u>Inauguration of Raoul Wallenberg Place</u>	Stockholm

1988	Jan. 17	<u>Raoul Wallenberg-Day in Cathedral. Speech by Professor Georg Klein. Concert. The ceremony was attended by the New York Committee's President Rachel Oestreicher Haspel</u>	Stockholm
	March 6	<u>Lecture Series by Jewish Federation Council of Greater Los Angeles "Wallenberg: The On-Going Mystery"</u>	Los Angeles
	" 23	<u>Hearing on House Joint Resolution 403 to authorize Tribute Committee to establish a monument in honor of Raoul Wallenberg</u>	Congress Washington
	" 24	<u>Tribute to Lost Hero - Simon Wiesenthal Center</u>	Los Angeles
		<u>"Sweden 88"</u>	
		<u>Lecture Tour by Ambassador Per Anger April 20 - June 26 - all over the United States: about 20 lectures in 16 cities, among which Washington. Congressional Hearing on April 28</u>	USA
	June 5	<u>Humanitarian Award by Holocaust Memorial Committee</u>	New York
	" 7	<u>Wallenberg Committee hosts Musical Tribute and honors three recipients of Raoul Wallenberg Humanitarian Awards</u>	Chicago
	July 6	<u>Congressional Record, Proceedings and Debates of the 100th Congress</u>	
	Aug. 4	<u>Commemoration of Raoul Wallenberg's 76th birthday by all Raoul Wallenberg Committees</u> Keeping up pressure for Raoul's release, letters were sent to Secr.Gen. Gorbachev and President Reagan by Human Rights Caucus	Washington
	Sept.	<u>Six European countries and the US are joining in a démarche for Raoul Wallenberg's release at the "Cooperation and Security Conference's" autumn session</u>	Vienna
	"	<u>West-German mass media as well as German government paying increasing attention to the fate of Raoul Wallenberg, attributing this to the change of Soviet attitude in the course of "Glasnost".</u>	
	"	<u>Switzerland too is taking a more active part in the work for Raoul, and so are the Netherlands. These two countries also signed the démarche in Vienna.</u>	
	"	<u>After 40 years a new edition of the original Raoul Wallenberg documentation by the Hungarian author Jenő Levai</u>	Budapest
	"	<u>Raoul Wallenberg Square inaugurated by Simon Wiesenthal in the Netherlands</u>	Alphen a.d. Rijn
	Oct. 5	<u>Seventh Anniversary of US Honorary Citizenship - events in the US, Australia, Sweden</u>	Washington. New York, Melbourne, Stockholm

cont. Nov.25

Exhibition at the School of the Pennsylvania Academy of Fine Arts by Alice Cahana

Philadelphia

1989 Jan 12

In the Wallenberg Institute Secretary General Javier Pérez de Cuéllar gave a speech on Raoul Wallenberg

Lund/Sweden

Jan.13

Forming of the Hungarian Raoul Wallenberg Association

Budapest

" 14

Congressman Tom Lantos, Chairman of the United States Congressional Delegation, visiting Sweden Jan.12-15, paid tribute to Raoul Wallenberg in the Stockholm Cathedral "On the 44th Anniversary of his disappearance". Mr. Lantos' speech began "We are here to say thanks - thanks to Raoul Wallenberg..."
Media coverage was unprecedented

Stockholm

" 19

Belgium was the focus of attention, when the founder of the Belgian Raoul Wallenberg Committee, and its President, Mrs. Simone Lucki hosted a Manifestation in the famous "Egmont Palace": An international public witnessed Raoul Wallenberg becoming DOCTOR HONORIS CAUSA in Protestant Theology at the "Faculté universitaire de Théologie protestante de Bruxelles".
This event had an enormous impact both in Belgium and elsewhere: the Soviet Ambassador attended the manifestation and shown an increasing interest in Raoul Wallenberg's fate ever since.

Brussels

March 9

In honor of Raoul Wallenberg a young eucalypt tree was planted at a Ceremony near the forecourt to the new Parliament House. Prime Minister Hawke's emotional speech was published in two of Australia's morning papers and praised for its "confirming Mr. Hawke's genuine involvement in Raoul Wallenberg's fate"

Canberra

April 1

The Third Annual Raoul Wallenberg Humanitarian Awards & Music Tribute, at the Rockefeller Memorial Chapel, University of Chicago, arr. by the Raoul Wallenberg Committee, Chairman Jan Muller. Master of Ceremonies was the wellknown YV-personality, Mr. Bill Kurtis. Messages read by Agnes Adachi, former aid to Raoul Wallenberg in Budapest, and Sonja Sonnenfeld from the Swedish Raoul Wallenberg Association.

Chicago

" 2

Tree planting ceremony at the Avenue of the Righteous, Evanston

"

" 15-16

Remembering the Righteous: A Tribute to Raoul Wallenberg, arranged by The RAOUL WALLENBERG FELLOWSHIP of the HEBREW UNIVERSITY of JERUSALEM
Speakers at the Human Rights Symposium: US Congressmen, Human Rights Lawyers, Hungarian Academicians, Human Rights Activists.
Ambassador Per Anger was the Keynote Speaker at The Raoul Wallenberg Commemorative Banquet at The Forum Hotel

Budapest

1989
cont.

April English translation (by Dr Frank Vajda) of Melbourne
Jenö Levai's original Raoul Wallenberg
documentation

May 30 Raoul Wallenberg Documentary on Hungarian Budapest
TV

Spring & Extensive publicity in Soviet mass media, Moscow
Summer especially by Mr. Kartsev of the "Komso-
molskaja Pravda" - 5 articles on Raoul
(TV-prog. Wallenberg. In a TV program "Before and
Aug.26) after Midnatt" (last Saturday every month)
10 minutes were dedicated to Raoul. This
very popular program is seen by at least
60 million people. It was initiated by
the Swedish Historian Helene Carlbäck-
Isotalo, who is working for the Upsala
University Raoul Wallenberg Project.
A Kiev TV-team is working on a documentary,
covering the Soviet development as to Raoul's
fate in view of the forthcoming visit to
Moscow by Nina Lagergren, Guy von Dardel, Per
Anger and Sonja Sonnenfeld. The TV-team is
interested in the preparations for this visit,
in visiting various prisons, in talking to
people, who respond to the TV-program and the
newspaper articles.
The Soviet Ambassador to Sweden, Mr. Boris
Pankin, conveyed to us the above invitation
on Aug. 10, for talks with high functionaries
of the KGB and the Foreign Office, Oct. 15-22.

May- At numerous occasions the West-German Chancellor, Bonn
Aug. Dr Helmut Kohl, proved his genuine involvement
in Raoul Wallenberg's fate: he is the first of
West-German leaders to take full responsibility
for what happened to Raoul as a consequence of
the Nazi crimes. When meeting with the Soviet
President, Michail Gorbachev, Dr Kohl "urged to
set this old man free" (acc. to Simon Wiesenthal).
On Aug. 22, in Stockholm, the West-German-Ambassador
read a message from Dr Kohl, in which Dr Kohl whole-
heartedly committed himself to Raoul and his fate.
In a speech, delivered at the 50th anniversary of
the outbreak of World War II, once again Dr Kohl
not only honored Raoul and his deeds, calling him
"one of the greatest heroes of our century", but
found the most personal words of admiration and
involvement. Finally, Dr Kohl sent a cable to Mr.
Gorbachev with thanks for his invitation to us,
which means, that this has been discussed, when
Mr. G. was visiting Bonn in June.

Aug 4 Raoul Wallenberg's 77th birthday: there Washington
were celebrations in the US, West-Germany München
Sweden and, for the first time on Aug. 4 Stockholm
also in Budapest. The sculptor Gerö Bottos, Budapest a o
created a sign in bronze for the building at
Raoul Wallenberggatan 9-11

Oct. 5 RAOUL WALLENBERG DAY throughout the United States,
marking the 8th anniversary of the US Honorary
Citizenship Washington

" 5 Opening of exhibition "One makes a difference"

1989

cont.

Oct. 11 BONN: Chancellor Kohl declared "it is the Germans' fault that Raoul Wallenberg had to go to Budapest to save Jews, it's our duty to get him free". (Dr Kohl had invited Sonja Sonnenfeld for talks prior to the Raoul Wallenberg Association's visit to Moscow). Bonn

" 15 MOSCOW: One week's visit for dialogues. The Soviets handed over Raoul's belongings, taken from him at the time of his arrest in Budapest, "found" just weeks prior to our visit. Cronid Lubarsky's statement that Dr Smoltov's report from July, 1947, - the basis of all discussions with the Soviets - cannot be regarded as evidence for well specified reasons, was first rejected by the KGB- and Foreign Office people, but then recognized: our discussion partners had to admit, that the Smoltsov paper could "not be regarded as a legally binding document, but this being the only piece of evidence at their disposal (all other documents having been destroyed or else disappeared) it must serve as evidence" Of course, such a nonsense declaration cannot be accepted by anyone! Mass media attention in Moscow was quite overwhelming. The man in the street has become aware of Raoul and his deeds: movies, documentaries, articles, books, etc., have made it happen. Letters reaching us are full of praise and hopes for his return to Sweden. Many people are convinced that Raoul is alive. Moscow

" Law Student receives Raoul Wallenberg Prize from TAU School of Education Tel Aviv, Israel

Nov. 2 Mr. Frederik Philip Kueth from the Dutch ELSEVIER the reknown magazine, came to Stockholm for an interview with Nina Lagergren.

" 3 Mr. Kuchel and Mr. Hansen from the American Embassy visited our office.

" Mr. Boris Pankin, the Soviet Ambassador, and his wife, came for lunch to our office. We discussed our Moscow visit and agreed that Glasnost was a fact.

Stockholm

Dec. 12 RESOLUTIONS in AUSTRALIAN PARLIAMENT, transmitted by Mr. Kerry B. Sibraa, President of the Federal Parliament's Senate Canberra

1990 Jan. 14 Raoul Wallenberg Day: Music program (opera singers M. Hallin and E. Saedén) with the participation of the Soviet singer A. Malinin. The main speaker was Swedish Foreign Minister, Sten Andersson. Guy von Dardel told the audience about our Moscow visit. For the first time the Soviet Ambassador to Sweden, Boris Pankin, was among the guests, as were 7 more Ambassadors. As in previous years, the Cathedral was the place for the celebration. Stockholm

The German Chancellor, who was represented by his Ambassador, had sent a statement, read by the latter, in which he once again fully supported our struggle for Raoul's freedom.

Conf.

Jan. 14-16

Screening of a new TV-documentary on Raoul, Stockholm by H. Villius and O. Häger, controversial, professionally done, Villius being the one maintaining the Soviet view on the Smoltsov report's authenticity, after Soviet's abandonment of that view....

Febr. 5

Our expert on Soviet prison system, Mr. Cronid Lubarsky, paid a visit to Stockholm and met with Mr. Villius who, for the first time in 25 years, expressed a willingness to deviate from his view, at least when discussing with Mr. L., who knows what he is talking about....

Mr. Lubarsky had meetings with the Foreign Office and the Soviet Embassy a.o. Radio Sweden made a lengthy interview with him.

A film team from Kiev, Soviet Union, who had started filming during our stay in Moscow, including Vladimir prison, had come to Stockholm for interviews and shooting. Special attention was paid to all the sites, connected with Raoul, like the schools he went to. This will be the first documentary, fully concentrating on Raoul's life prior to his mission in Budapest. The team didn't spare time and trouble to making it plausible, why Raoul was the obvious choice for this mission in WW II, unique in history.

March 7

Gala dinner at the Stockholm Castle: The King and Queen, being deeply involved in the fate of Raoul Wallenberg, regarded our visit to Moscow as a significant step forward and wanted by their invitation to support us in our work for Raoul's release. The four of us, who were in Moscow for a dialogue - Nina Lagergren, Guy von Dardel, Per Anger and Sonja Sonnenfeld, were asked after dinner to have a private talk with the King and Queen. Both of them demonstrated genuine interest and wanted to be kept informed. The Queen, of German origin, was very pleased to hear about Chancellor Helmut Kohl's strong support. In the meantime the report from the Bonn visit in October was sent to her. Although the Royal Couple's political power is extremely limited, if not eliminated, they are of course in a position to exert certain influence. - There were about 150 guests, prominent in various fields of Swedish and foreign social life. It was a unique experience and a wonderful evening.

A young Russian/Swedish doctor, Eugen Kesarev, suggested to call the Medical Center in Leningrad, which he is involved in, the RAOUL WALLENBERG MEDICAL CENTER FOR CHILDREN'S DISEASES AND RESEARCH. The inauguration is planned to take place in June and we - again the four of us - are invited to spend a few days in Leningrad. We were told that it seems such a natural thing to give the Center Raoul's name, since Raoul is now "openly and widely" admired also in the Soviet Union, and has become a symbol for Human Rights to people of all ages.

1990
cont.

14

March 19

Inauguration of RAOUL WALLENBERG-STREET
in the presence of President Chaim Herzog,
Swedish Foreign Minister Sten Andersson,
the Mayor of Tel Aviv, the journalist Lapid,
saved by Raoul, and Sonja Sonnenfeld.

Tel Aviv
Israel

Speeches were held by all mentioned above, Mr.
Herzog's was a very warm and personal one.
Mr Andersson stroke a rather optimistic note
and firmly stressed the Swedish government's
support for the Raoul Wallenberg-Föreningen
in its struggle for Raoul's release.

The German Chancellor Helmut Kohl's at many
occasions manifested support was highly appre-
ciated by all present, Mr. Herzog included.

One person missing at the ceremony was Mr.
Gideon Hausner. Too ill to participate,
he had sent a moving message.

Contacts with Government Officials were
renewed.

A reception took place at the Swedish Amba-
sador's Residence.

March 28

At the McGill University, Raoul's brother,
Guy von Dardel, accepted on Raoul's behalf
a certificate of honorary Canadian citizen-
ship from Secretary of State Gerald Weiner.
The citizenship was granted in 1985.

Montreal,
Canada

Prior to delivering a lecture on human rights,
Guy once again appealed to the Soviet Union to
release his brother and tell the full story of
his incarceration

Among those attending the Forum on Human Rights
at McGill was Mme Simone Lucki, who heads the
Belgian Raoul Wallenberg Committee.

Organizer of the Raoul Wallenberg Lectures is
McGill law professor Irwin Cotler; two years
ago he established the Forum, and the inaugural
lecture was given by Nobel Laureate Elie Wiesel.

Articles appeared in The Gazette, La Presse and
Le Devoir.

April 1

Guy von Dardel then traveled to Chicago to attend Chicago
The Fourth Annual Raoul Wallenberg Humanitarian
Awards & Music Tribute, where he delivered a
much appreciated 'Address & Update' on Raoul.
The event took place at the Northwestern Uni-
versity.

The Music Tribute to Raoul was paid - for the
4th time - by Maestro Victor Aitay of the Chicago
Symphony Orchestra. Maestro Ulf Björlin, the
Swedish composer and conductor of the Greater Palm
Beach Symphony Orchestra, performed parts of his
musical tribute to Raoul, called "Portrait of Raoul
Wallenberg", the World Premiere of which to take
place in Palm Beach on April 25. The Portrait words
by Herb Shapiro.

April 25

The World Premiere "Portrait of Raoul Wallenberg", Musical tribute with actors, chorus and symphony orchestra, in the Royal Poinciana Playhouse. (See p.14)

Palm Beach,
Florida

May 10

To the day 60 years ago Raoul Wallenberg's FINAL EXAMINATION took place in the NYA ELEMENTARS GYMNASIUM. This event could not be celebrated in a better way than did today's students at Raoul's School: for months a number of them were preparing an exhibition on Raoul, which was opened by Nina Lagergren and attended by a large crowd. This exhibition, the result of the most thorough research and investigation, is worth to be shown all over the world: it is superb.

Stockholm

" 16

The COMMON MARKET PARLIAMENT passed a RESOLUTION, urging the Soviet Authorities to bring up the Raoul Wallenberg case anew, by letting an International Commission of Experts and Historians search all the relevant Archives, as THERE IS NO EVIDENCE THAT RAOUL WALLENBERG HAS DIED.

The approach to the Common Market was the Belgian Raoul Wallenberg Committee's (President Mme Simone Lucki) initiative.

June 5

At the European Conference on Security and Cooperation the Swedish Foreign Minister, Mr. Sten Andersson, brought up the fate of Raoul Wallenberg, stressing Mr. Shevardnadse's commitment at previous occasions. Present in Copenhagen were the Foreign Ministers of 35 countries, including the Soviet Union's Mr. Shevardnadse.

Copenhagen,
Denmark

" 9

Visit to Leningrad by Per Anger & Sonja Sonnenfeld June 8-13 for the renaming of the Leningrad Pediatric Center, including hospitals, laboratories, a university, etc., into the RAOUL WALLENBERG MEDICAL CENTER: In the Childrens Hospital, the first patients to be taken care of, will be 60 children up to the age of 14, affected by radiation in connection with the TJERNOBYL catastrophe in 1986.

Leningrad

" 12

At the Leningrad Tv-studio lengthy program on Raoul by TV-producer Olga Berezkina, including a thoroughly prepared interview, at the end of which we were asked to address the viewers, urging them to come forward with whatever information they may have. In the interview we were extremely outspoken, and didn't have to think of any limitations.

Due to the awarding of the Nobel Peace Prize for 1989 to His Holiness the Dalai Lama, the latter visited Lund on June 14, 1990, having been invited by the Raoul Wallenberg Institute and by the University of Lund. In connexion with his visit, His Holiness the Dalai Lama delivered a lecture - "Peace through non-violence" - in the Great Hall of the University.

" 29

Visit to Moscow by Guy von Dardel & Sonja Sonnenfeld for RAOUL WALLENBERG HUMAN RIGHTS WEEK June 26-July.
Among activities: Symposium at Moscow State

Moscow

1990

cont.

Human Rights Week, cont.

Moscow

July 2

Award Ceremony and Banquet at ARBAT Restaurant. There were two recipients of the RAOUL WALLENBERG HUMAN RIGHTS AWARD: Andrej Sakharov's widow, Yelena Bonner, and the director of the Swedish Theological Institute in Jerusalem, Dr Göran Larsson. 150 invited guests listened to Yelena Bonner, who spoke about her late husband's genuine involvement in Raoul Wallenberg's fate and how happy he was to meet us in October last, during our first visit to Moscow..

Göran Larsson told the audience that the most appropriate recipient of this award would be Raoul Wallenberg himself, and that he hoped to be present next year to Watch Raoul receiving the award...

Those arranging this Human Rights Week in Raoul Wallenberg's name were the "Raoul Wallenberg Scholars", a group of twelve American, Canadian and Israeli graduate students, studying the phenomenon of leadership in democracy at Hebrew University in Jerusalem. The persons, making it possible for the Scholars to go to Moscow and carry out their program, are Mr. and Mrs. Fred Schwartz from New York.

Aug.26-
Sept.10

An International/Soviet Commission, led by Prof. Guy von Dardel, finally got the permission to start a profound investigation at the Vladimir prison. The 15 commission members - experts on Soviet prison system, scientists, lawyers, etc. - 7 of which from the Soviet Union, spent one week in Vladimir, going through 104.000 registration cards; 1.400 cards caught their special attention and were video filmed. The results, now being evaluated, will serve for further investigations, hopefully embracing all the archives. The next Moscow visit is in the planning.

Sept.28

Students at the famous KATHARINEUM School in Lübeck/Germany Lübeck had arranged a "Raoul Wallenberg-Week" with an exhibition and lectures. One of those invited was Bundeskanzler Helmut Kohl, who was not in a position to attend - he had to concentrate on the German/German re-unification - but who took the time to send a wonderful message, read to the audience and much appreciated. Attending were the Baroness Kemeny, Raoul's helper in those dark days in Budapest in 1944, and Sonja Sonnenfeld. Mrs. Kemeny spoke about Raoul's work in Budapest, while Mrs. S. told the audience of mostly students and teachers of the world wide efforts to free Raoul.

Oct.4

"Good evening, Mr. Wallenberg" is a drama-documentary on Raoul's two last weeks in Budapest. Script and directed by the Swede Kjell Grede, Raoul portrayed by the Swedish actor Stellan Skarsgård, All parts else played by excellent Hungarian actors.

Stockholm

The Gala Première took place in the presence of their Majesties the King and Queen of Sweden.

Oct. 10 The Hungarian première took place in the presence of Per Anger, who worked with Raoul in Budapest. Also present were representatives of the Swedish Foreign office, the Hungarian Minister of Culture,

The audiences in both Stockholm and Budapest were deeply moved and overwhelmed by the cruel authenticity of what happened in those last two weeks in Budapest.

Oct. 5 The anniversary of Raoul's U.S. honorary citizenship was the focus of attention in many places. The Philadelphia Committee's President, Miss Leona Feldman, as always made special arrangements and thus performed a ballad, composed by her and Dr. Gerald Bello. This song was originally performed during Flag Day ceremonies and called "Now is the Time (Ready to Free You)". Philadelphia

The Raoul Wallenberg Committee in New York, President Miss Rachel Oestreicher Haspel, issued a very special News Letter, called Raoul Wallenberg's Children and quoting Raoul as saying "I have come to save a nation; I must save the children first". N.Y.

Nov. 1 Première of "The Mission of Raoul Wallenberg", a film by an all Soviet crew from Kiev - directed by Alexander Rodniansky, considered one of the leading in his field. Already in the spring of 1989 the film crew was allowed inside the prisons of Vladimir and Butyrka, and it was there the shooting started. It continued with our visit to Moscow in October 1989, and it then took the crew to many countries and meetings with people saved by Raoul. (We'll return to this subject after the première.) Moscow

" 1 There was a crowd of about 1.500 people to watch "The Mission of Raoul Wallenberg" in the "Cinema House" in Moscow. In the interviews with the producer and the director as well as in the newspaper and TV reviews "sensational" was being used for both the film's message and the fact that this was the first Soviet made film on Raoul Wallenberg. "

" 15 Guy von Dardel in Moscow for meetings with high MVD and KGB officials in preparation for a meeting with the head of the KGB. "

" 30 The drama-documentary on Raoul Wallenberg, "Good evening, Mr. Wallenberg", has been elected to represent Sweden at the 1991 "Oscar" nomination. In Sweden and Norway the film is regarded as this year's best Swedish film, to be released within short also in Germany a.o. Stockholm
Los Angeles

1991

- Jan. 17 Raoul Wallenberg-Day and Annual Meeting. New York
 Guest speaker Mr. Marvin Makinen, member of the International/Soviet Investigating Commission, initiated by Raoul's brother Guy von Dardel. The group is continuing its work in Moscow.
- 19 Raoul Wallenberg-Day at Millesgården in Stockholm
 the presence of the Ambassadors of the US, Belgium, Germany and Israel, as well as the Chargé d'affaire of Canada. The famous Millesgården proved an ideal setting for the event. Per Anger told the audience about the latest development; there was a very fine exhibiton about Raoul on display, and the music program was successfully taken care of by a choir.
- Febr. 16 Start of FILM FESTIVAL with two films on Berlin
Raoul Wallenberg on its repertoire: the first Soviet made documentary "Mission of Raoul Wallenberg" and the Swedish feature film "Good evening, Mr. Wallenberg". The mass media, not having dealt with the fate of Raoul Wallenberg in the past, focused on these two contributions with lengthy reviews as well as with radio and TV coverage. The "Mission" in particular was very well received.
- " Swedish mass media carried the news about the swap Stig Wennerström - the Swede who spied for the Soviet Union - and Raoul Wallenberg, suggested in the 60ies, but not carried out because of the Swedish government's refusal to participate.
- April Follow-up of the International/Soviet Commission's Moscow
 work in September last, when 1.400 prisoner cards were selected for video filming: the findings having been evaluated, Guy von Dardel went to Moscow again in order to meet with high KGB and MVD officials and prepare further investigations. It was agreed upon to form an official Swedish/Soviet group, able to act in a more powerful way than could the non-official international group. The new group's aim is to get access to the proper KGB-files. It was decided to meet soonest, i.e. when the Swedes and the Soviets have appointed their three group members.
- May 10 Raoul Wallenberg Park Dedication, West 236th St. & New York
Douglas Avenue, Bronx. From the inauguration speech: "What could be better for students than to discover Raoul Wallenberg and make him a role model in their lives. His courage, his selfsacrifice, his dedication and his zeal will always be a source of hope and belief in human dignity and human value."
- Aug. 4 Raoul Wallenberg, on his birthday, was honored in Stockholm
 a number of countries, in the US, in Germany, in New York
Canada and Israel a.o. In Berlin people were protesting in front of the Soviet Embassy. In Berlin etc.
 Stockholm the symphony "Portrait of Raoul Wallenberg" was performed.

1991
cont.

Sept.

After the coup in the then Soviet Union in August, the first secret archives were opened and 5 documents were formally handed over to Guy von Dardel and the Swedish Ambassador to Moscow, Mr. Berner

Moscow

" 6

Inauguration of the "Raoul Wallenberg Park", the first in Sweden, in Malmö, by Malmö dignitaries. Speeches were delivered by the park's architect, the newspaper "Arbetet's" editor in chief, and Sonja Sonnenfeld.

Malmö/Sweden

" 29

First meeting av the official Swedish/Russian Investigating Commisson in Moscow.

Moscow

Oct. 10

Second meeting in the proper KGB-headquarters, when a number of documents were handed over. It turned out that these were documents from five archives and that more were to be opened. The investigation to be continued with the help of experts appointed by the Swedish members of the group.

Moscow

Dec. 5

Third meeting, in Stockholm, when further documents were handed over.

Stockholm

" 17

In a moving ceremony in the Berlin Congress Hall, Berlin Simon Wiesenthal was the recipient of the prestigious "Otto Hahn Peace Prize" in the presence of a.o. Chandellor Helmut Kohl. In his speech Mr. Kohl honored Raoul Wallenberg and said "I hope the greatest heroes of our times will see the light of freedom..." and according to Simon Wiesenthal the Russians still could not prove that Raoul had died and "frequently we learn of people being alive, who were declared dead..."

" 11

Per Anger visited Australia where he encountered increasing interest, especially in view of the development after the changes in the former Soviet Union: he was constantly giving lectures and interviews.

Sydney/Austr

1992

Jan. 17

Raoul Wallenberg-Day, celebrated in the US, Australia a.o.

Berlin

The Raoul Wallenberg-Committee of Berlin has been extremely active - the two committee initiators, Jens Hensel and Matthias Dornfeldt had mounted an excellent exhibition in the Schöneberger Rathaus, Berlin, and invited Berlin dignitaries to honor Raoul by speeches in the Rathaus building - there were a.m. the Consul Generals of Sweden and Israel, the head of the Jewish Community and Carl-Gustaf Swingel who has been familiar with the "Raoul Wallenberg case" from its beginning. Sonja Sonnenfeld spoke about the latest developments in regards to Raoul.

Febr. 5

The former Marzahn Street became "Raoul Wallenberg Street" in a ceremony taking place in the presence of many guest of honor, headed by the Innensenator, Mr. Dieter von Heckelmann. The two initiators, the a.m. Hensel and Dornfeldt, had to overcome many obstacles: in the former East Berlin renaming of a street was not allowed.

Berlin

1992
cont.

20.

Febr. 27

Per Anger came home after his long trip to Australia and USA; also in the US he could lecture about the latest developments and above all spread information as opposed to the disinformation in American newspapers. Propaganda from the former Soviet Union finds its way to German, British and Swedish mass-media and is usually taken over by US media without checking the sources.

USA

March

Swedish mass media, i.e. TV, newspapers and Radio, are manifesting renewed interest in Raoul Wallenberg: of the about 100 released archive documents, a great number has been made accessible to Swedish mass media and led to numerous articles as well as TV-programs - two of which took part on March 9 and 10. The puzzling result in both debates is the incapability on the Russian side to prove the death of Raoul Wallenberg, as much as they want to cling to the once taken stand. Most people are at a loss to understand WHY the Russians STILL cling to former governments false information.

Stockholm

" 24-30

Invitation to speak in schools - high and low level, as in former East-Berlin "Marzahn" for 10 years old, and in the John F. Kennedy-school and Marie Curie for 15-18 years old: it was a wonderful experience, the more as Germany all these years seemed reluctant to learn more about Raoul: there is still a guilt complex, although the younger generations shouldn't need to feel this way.

Berlin

April 7

Invitation to speak at the University's Dept. of Foreign Politics and to visit the famous

Lund, Sweden

Raoul Wallenberg Institute for Human Rights and Humanitarian Law, were courses are being arranged for people from Africa, Asia, India, etc., with academic degrees from their home countries. There were about 60 people, most of them from Africa, waiting to learn more about Raoul Wallenberg and eager to ask questions. There haven't ever been more ardent students, who are now equipped to tell friends at home about Raoul and his deeds. Sonja Sonnenfeld was as grateful to meet with these inspiring listeners, as they were to learn more about the man the Institute is named after.

May 20

Per Anger delivered a speech about Raoul in Düsseldorf, invited by the German/Swedish Association.

Düsseldorf/Germ.

Cont.
1992

2/

- April-May WORLD PREMIERE of the MUSICAL "ANOTHER KIND OF HERO, WALLENBERG" by Lezley Steele, music by E.A. Alexander Philadelphia
- Aug. 4 Raoul's 80th birthday celebrated by Symposium on minorities - participation of the Hungarian Academy of Science and the Raoul Wallenberg Institute for Human Rights, Lund, followed by exhibition in the former Castle and concert in the Matthias Cathedral. Budapest
- Aug. 4 Besides forming the "Raoul Wallenberg Verein Basel", the most devoted fighter for Raoul's release in Switzerland, Mr. Michael Morvay, arranged for a quite outstanding event with Guy von Dardel as guest speaker. Speeches were delivered also by some known Swiss Personalities. First-class musicians helped making the event an unforgettable one. To be noted also is the attention by the media, covering the event by numerous articles. Basel/Switzerland
- " Raoul Wallenberg Humanitarian Awards, presented by the Raoul Wallenberg Committee Chicago
- Oct. 5 On the 11th anniversary of honorary US citizenship Oct. 5 is declared Raoul Wallenberg Day Pennsylvania
- Oct. 6 To its live debate program "Club 2" the Austrian TV invited Sonja Sonnenfeld to speak about the still missing Raoul Wallenberg. The main subject was "Austrian POW's in the former Soviet Union", traced with the help of a new computer system and recently opened archives in Moscow and other places. Vienna
- Nov. 19 Since Germany, once again, is the centre of Europe's malaise - nazism, antisemitism, racialism - we're continuing our visits to German schools. The 18 years old in the Königin Luise-Stiftung in Berlin had some knowledge of Hitler-Germany and of Raoul Wallenberg, and they were keen on learning more. They are planning "Actions against Immigrant Hostilities" in December and asked for our participation. Berlin
- " Mr. Jeltsin, now in charge of "Stalin's top secret archives" has granted access to certain sections of the archives, these sections containing the original documents on the killing of Polish officers and the Molotov-Ribbentrop-Pact. There are reasons to assume that documents on Raoul might be found there, once access is granted to the Swedish-Russian Investigating Commission, in session again within short. It's quite sensational news - the Stalin-archives not having been opened before, the key to it having been handed over from one Secretary General to the other and now from one President (Gorbachev) to the other (Jeltsin). Moscow
- We have, of course, asked our ardent supporter, the German Chancellor Helmut Kohl, to help us by convincing Jeltsin to grant access to the files in

Dec.

FIFTH meeting of the Swedish-Russian Investigating Commission. Further documents emerged from recently opened archives, this time from a military one, giving details about the arrest of Raoul

22

1993

Jan. 8

Dialogue with German students about racism, neo-nazism, antisemitism, in former East-Berlin

Neuruppin

" 17

The Raoul Wallenberg-Day: a delegation from the New York Raoul Wallenberg Committee honored Raoul by a Candle-Light Vigil on the Square named after him as well as by other events during the 3 days' visit.

Stockholm

Candle-Light Vigils were held in various US cities a.o. in

Philadelphia

Febr.

Prime Minister Carl Bildt on official visit in Russia. In his talks with President Jeltsin he raised the question of Raoul Wallenberg as one of the main issues on the agenda.

Moscow

The Swedish-Russian Investigating Commission's sixth meeting.

Moscos

11

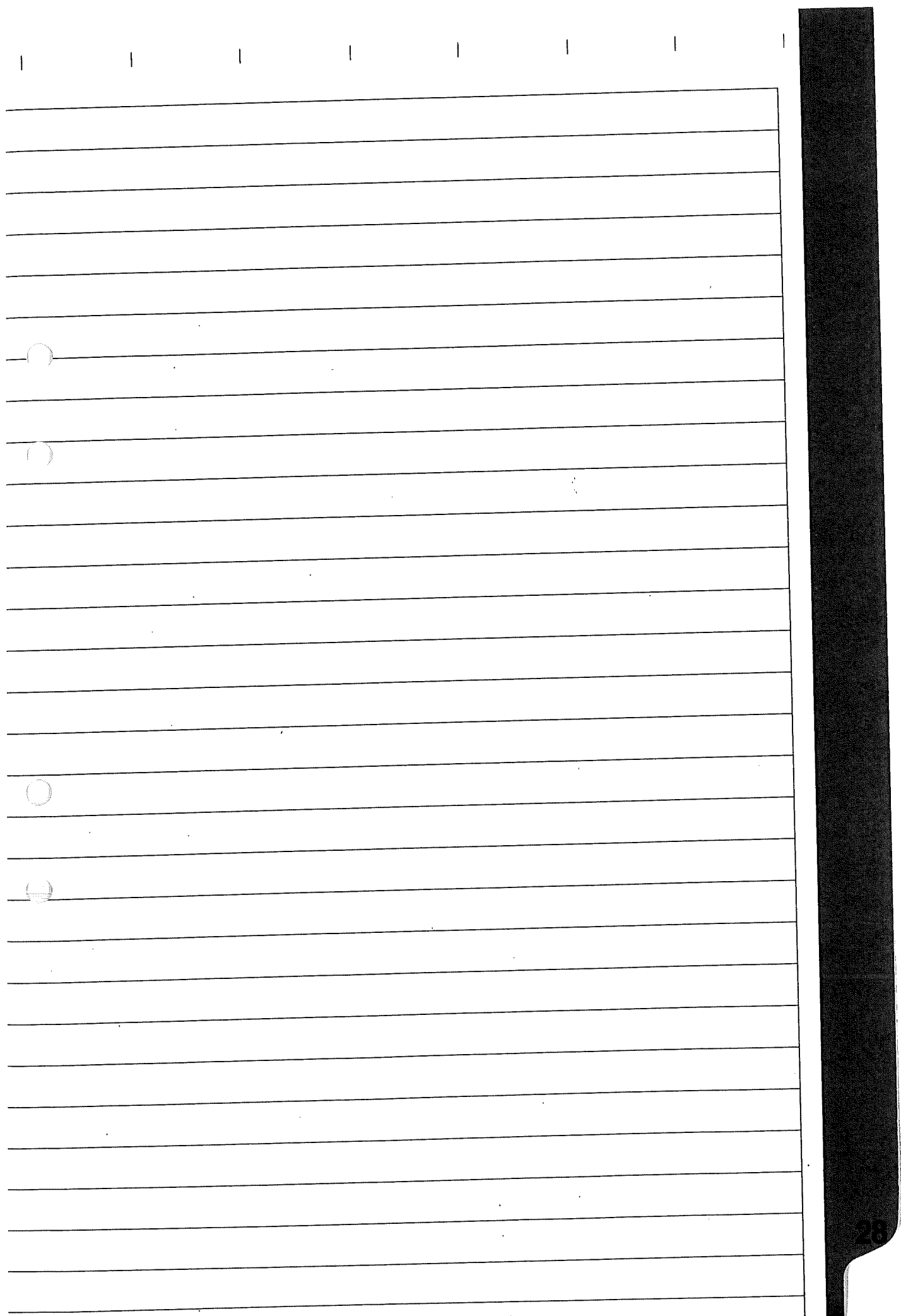
The Greater New York Wallenberg Committee and Queens College present a benefit concert by the pianist and recipient of the 1993 Raoul Wallenberg Humanitarian Award, Mr. Leon Bates

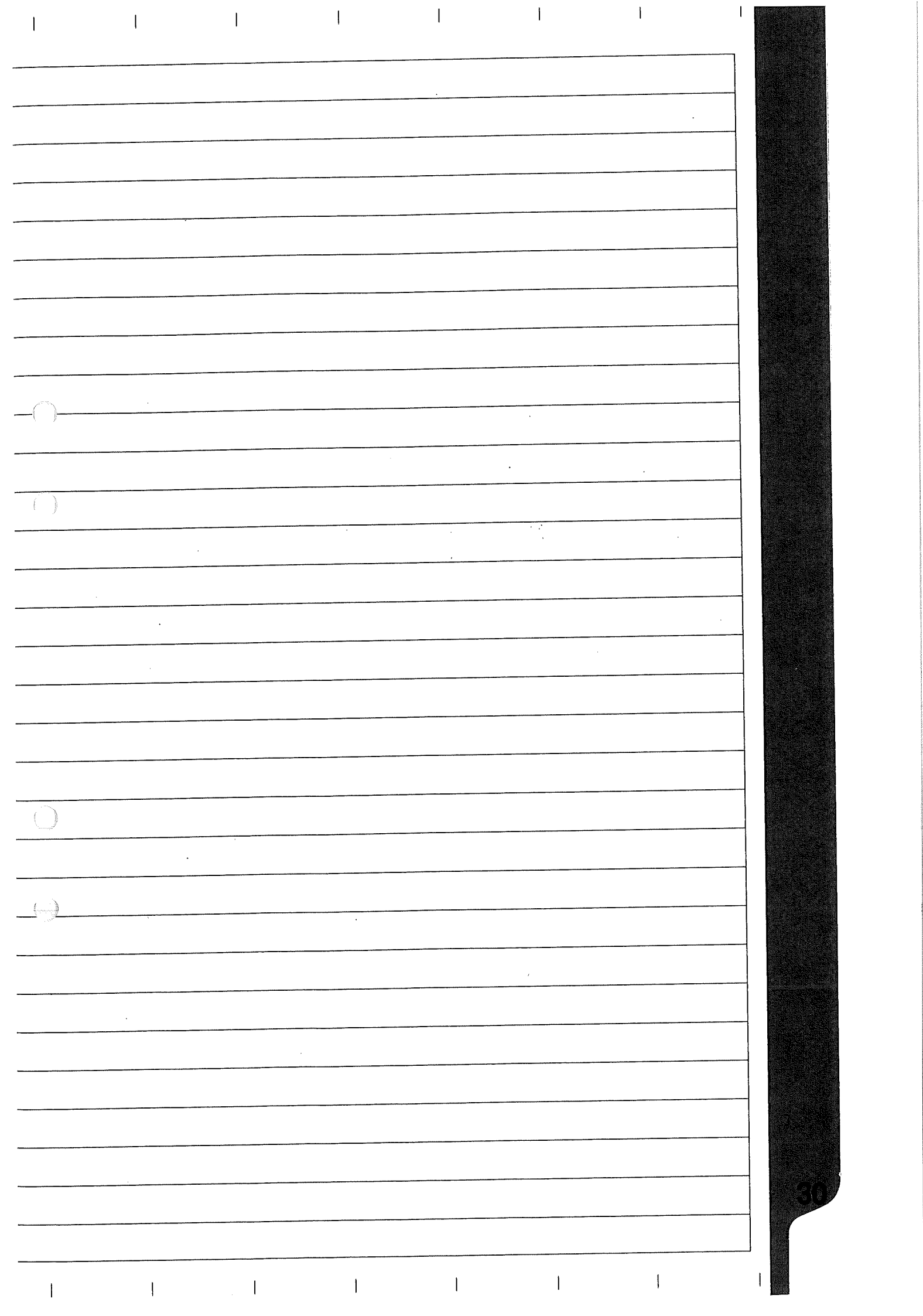
New York

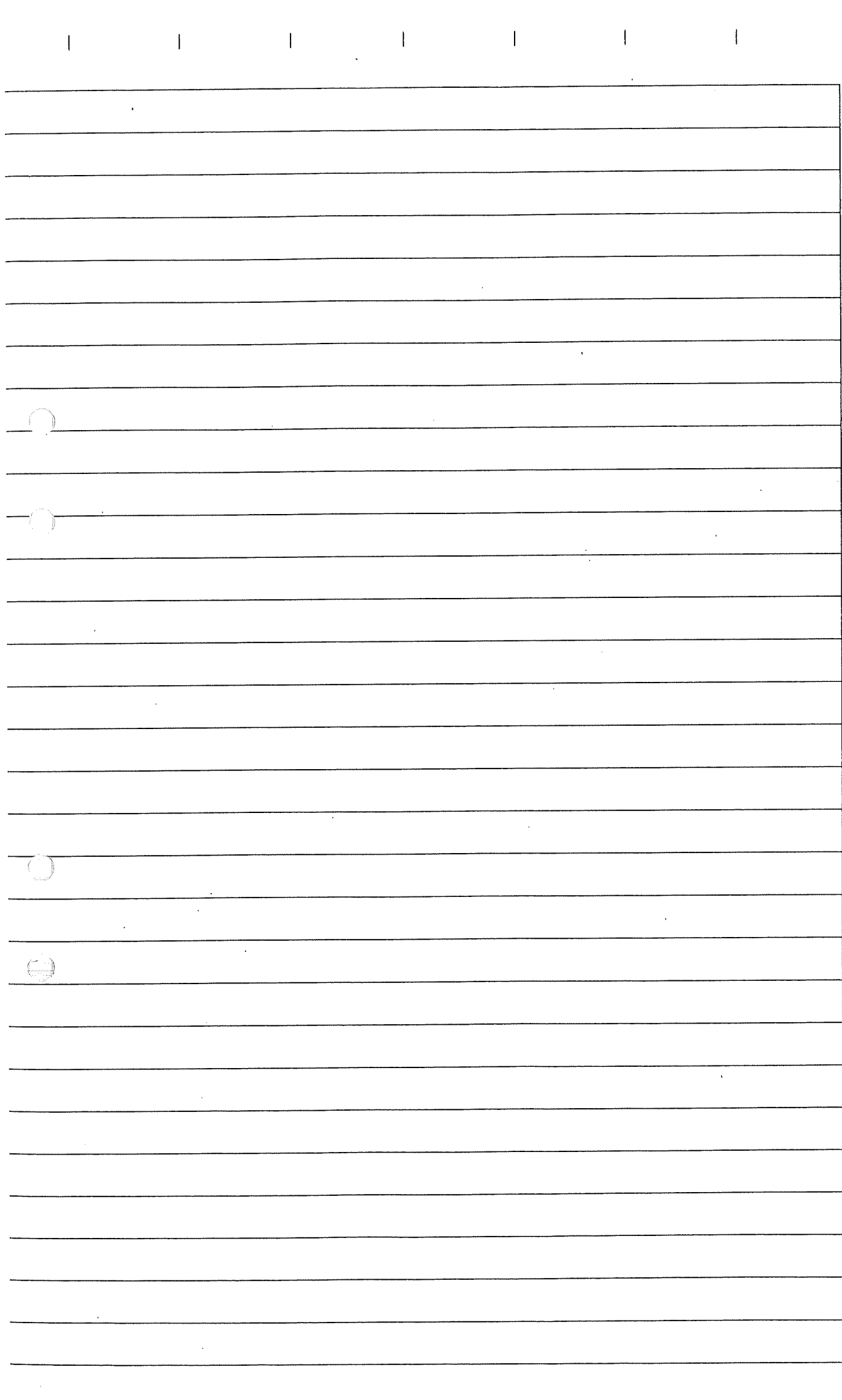
" 10-28

WALLENBERG STILL LIVES by Carl Levine, "a produktion dedicated to the millions who will not forget..." in the 29th Street Playhouse.

" "

UTRIKESDEPARTEMENTET

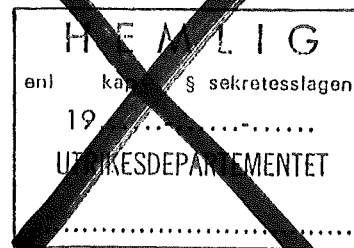
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1:1)
Handläggare: Lage Olson

1993-10-01

Ambassadör Örjan Berner

MOSKVA

HEMLIG

Wallenbergärendet

(5 bil u.s.o.)

Broder,

./1-4

./5

I våra förberedelser inför nästa möte i den svensk-ryska Wallenberg-gruppen senare i höst får jag översända dels fyra pärmar med vittnesutsagor från Vladimirfängelset jämte flera promemorier om förhållandena vid detta, dels en mapp med några vittnesutsagor som inte direkt har att göra med Vladimir men ändå är av betydande intresse i sammanhanget. Materialet bör snarast överlämnas till Konstantin Nikisjkin i inrikesministeriet.

Bland dokumenten i de fyra pärmarna ingår vittnesutsagor från 97 fångar från Vladimir, uppgifter om ytterligare två fångar samt förteckningar över Vladimirfångar och promemorier om Vladimir. Jag tror det vore värdefullt, om man påpekade för Nikisjkin att vi funnit följande tio vittnesmål av särskilt intresse och därför vore

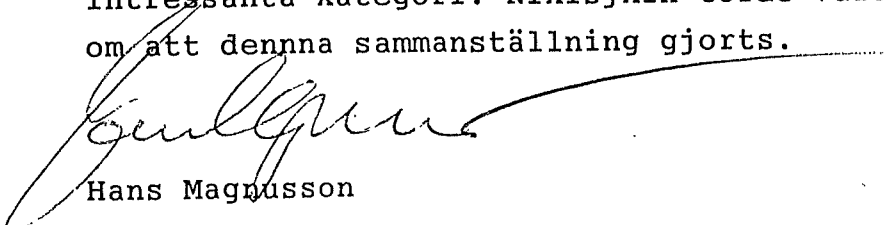
angelägna att man på rysk sida granskade dessa extra noga, nämligen

Berger, Lazar (Del I nr 5)
Brugger, Emil (Del I nr 11)
Kalinski, Abraham (Del II nr 5)
Kuprianov, Gennadij Nikolajev (Del IV nr 6)
Lalikov, Nikolaj (Del IV nr 7)
Mulle, Horst Theodor (Del II nr 26)
Richter, Gustav (Del III nr 10)
Rode, Gunars (Del III nr 11)
Schögg1, Otto (Del III nr 18)
Terelya, Josip (Del III nr 27)

Utöver materialet i pärarna tror jag att de bilagda dokumenten i mappen avseende följande vittnen förtjänar särskild uppmärksamhet:

Benedek, Laszlo
Kaplan, Jan
Melnitjuik, Vasilij Nikolajevitj
Shinkarenko, Natalia
Svartz, Nanna

Jag är väl medveten om att man på rysk sida redan erhållit några av de dokument som bifogas, t.ex. rörande Gustav Richter och Natalia Sjinkarenko. Inte desto mindre har vi valt att ta med dessa i denna sammanställning för att därmed dels markera deras betydelse, dels uppnå en mera komplett samling av vittnesutsagor om Raoul Wallenberg. Av särskilt intresse är då givetvis de vittnen som säger sig, direkt eller indirekt, ha varit i kontakt med honom. Flertalet av de nämnda vittnena tillhör denna intressanta kategori. Nikisjkin torde vara medveten om att denna sammanställning gjorts.

Hans Magnusson

①

4293A

②

4298A

③

4313A

④

4315A